

PATAR-
LĚS
IR
PRIEŽO-
DŽIAI

PRATARMĖ

Šis rinkinys sudarytas panaudojant svarbesnius spausdintus ir rankraštinius lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių šaltinius. Jo tikslas duoti pluoštą idėjinį bei meninį atžvilgiu vertingų patarlių ir priežodžių, nesiekiant pilnai ir išsamiai sukaupti į vieną leidinį tos gausios medžiagos, kuri yra įvairiu laiku surinkta ir paskelbta ar saugoma rankraštynuose.

Pateikiant patarlių tekstus, buvo stengiamasi išlaikyti autentiškumą, dėl to nekeistas nei originalo žodynas, nei sintaksė. Sutvarkyta tik skyryba ir rašyba, pakeičiant literatūrinės kalbos lytimis tarminę fonetiką bei morfologiją. Tačiau tarminės bei senovinės fonetinės ir morfologinės lytys paliekamos tuo atveju, jeigu to reikalauja patarlės ar priežodžio meninė forma.

Prie kiekvienos patarlės nurodomi jos užrašymo metai, vieta ir sutrumpintai šaltinis, iš kurio ji paimta. Nurodant užrašymo vietą, kad būtų lengviau susiorientuoti, žymimas ne vienkiemis, kaimas ar panašios smulkios vietovės pavadinimas, o artimiausias miestelis, bažnytkaimis ar kita žinomesnė vietovė. Tuo atveju, kai nežinomi užrašymo metai, duodama šaltinio sudarymo ar išspausdinimo data. Jei kurie nors duomenys (užrašymo metai, vieta) nenurodyti, vadinasi, jų nėra ir originale.

Rinkinio medžiaga pagal patarlių ir priežodžių turinį bei idėjinę prasmę suskirstyta į trylika sky-

rių. Skirstant patarles į skyrius, neišvengta subjektyvumo. Dažnai iš pirmo žvilgsnio panašios patarlės dedamos į atskirus skyrius, jeigu jų turinyje bei prasmėje galima išžiūrėti skirtingų aspektų. Kad skaitytojui būtų lengviau susiorientuoti, į kurių skyrių jam reikalinga patarlė ar priežodis pateko, rinkinio gale pridedama rodyklė pagal vieną svarbesnį, daugelyje tos pačios patarlės ar priežodžio variantų pasikartojantį žodį. Rinkinyje nevengta variantų, kai jie įneša ką nors naujo.

Tarybinės lietuvių liaudies patarlės ir priežodžiai sudėti ne vienoje vietoje, o atskiruose skyriuose pagal turinį ir idėjinę prasmę.

Rinkiniui patarles atrenkant, be spausdintų šaltinių, naudotasi Lietuvos TSR Mokslų akademijos Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos rankraštyno medžiaga. Rinkinį paruošė K. G r i g a s. Prie medžiagos atrinkimo iš spausdintų šaltinių ir rinkinio sutvarkymo prisidėjo A m b . J o n y n a s.

LIETUVIŲ LIAUDIES PATARLĖS IR PRIEŽODŽIAI

Patarlės ir priežodžiai užima reikšmingą vietą lietuvių tautosakoje. Tai yra vienas iš gyviausių jos žanrų. Šie kūrinėliai minimi ankstyvuosiuose lietuvių liaudies poetinę kūrybą liečiančiuose šaltiniuose. Jų rinkimu ir panaudojimu prasideda platesnis susidomėjimas lietuvių tautosaka.¹ Patarlės ir priežodžiai plačiai gyvuoja liaudyje, turtindami jos kalbą.

Patarlės ir priežodžiai yra trumpi, nusistovėjusios meninės formos išsireiškimai, vartojami kaip priemonė minties gilumui ir kalbos vaizdingumui sustiprinti. Jie taikomi įvairiausiems gyvenimo atvejams ir paprastai gyvuoja šnekamojoje kalboje.

Patarlės nuo priežodžių savo turiniu ir menine forma skiriasi labai nedaug. Pagrindinis skirtumas yra tas, kad patarlėje visuomet turime išbaigtą mintį, tam tikrą sprendimą, o priežodis mintį išreiškia nepilnai, apie išvadą tik užsimena. Priežodis geriausiai suprantamas kalbos kontekste. Patarlė „Ne viskas auksas, kas auksu žiba“, ir atskirai paimta, jokio paaiškinimo nereikalauja, o priežodžiai „Nei pakartas, nei paleistas“, „Po pietų šaukštas“ prasmę įgyja tik tam tikromis aplinkybėmis, kieno nors kalboje ir t. t. Dėl to, pasakęs priežodį, žmogus dažnai prideda ir jį paaiškinančią išvadą. Patarlė

¹ Žr. J. Lebedys. Smulkioji lietuvių tautosaka XVII—XVIII a. Priežodžiai, patarlės, mįslės. Vilnius, 1956, 632 psl.

duoda platų, daugeliui atvejų taikomą apibendrinimą, o priežodis kalba dažniausiai apie konkretų dalinį reiškinį (plg. patarlę „Kur trumpa, ten ir trūksta“ ir priežodį „Sakė pasakė: nei vežt, nei nešt“). Be to, patarlė visada išreiškiama pilnu sakiniu, o priežodis gali sudaryti tik jo dalį. Priežodžiais dažnai eina populiariūs palyginimai, pavyzdžiui: „Greitas kaip apatinysis girnų akmuo“; „Sutinka kaip akmuo su kirviu.“

Tas pats išsireiškimas vienu atveju gali eiti priežodžiu, kitu — patarle. Priežodis tampa patarle tada, kai jam suteikiama apibendrinanti prasmė. Pavyzdžiui, priežodžiai „Jis mėgsta svetimomis rankomis žarijas žarstyti“, „Papuolė kaip akilai vištai grūdas“ virsta patarlėmis, taikant juos visiems panašaus pobūdžio reiškiniams: „Svetimomis rankomis tik žarijas žarstyti“; „Papuola kartais ir akilai vištai grūdas.“

Iš kitų tautosakos žanrų patarlės ir priežodžiai išsiskiria ne tik turiniu, menine forma, bet ir gyvavimo liaudyje būdu. Patarlių ir priežodžių, kaip, pavyzdžiui, dainų ar pasakų, specialiai niekas neatlieka, o panaudoja juos pasikalbėjimų, pasakojimų, kalbų metu mintims bei teiginiams paryškinti. Patarlės yra toks tautosakos žanras, kuriuo galima greitai atsiliepti į naujus gyvenimo reiškinius bei įvykius, todėl ir jų kūryba eina kartu su gyvenimu.

Patarlės lengvai įsimenamais vaizdais, taikliai, trumpai išsako sudėtingas mintis, dėl to jos dažnai naudojamos ne tik šnekamojoje, bet ir mokslo, grožinės literatūros, politikos kalboje. Jos mėgstamos polemikoje, visuomeninėje kovoje. Pavyzdžiui, marksizmo-leninizmo klasikais patarlėmis demaskuodavo darbininkų klasės priešus. Daug patarlių ir priežodžių randame K. Donelaičio, D. Poškos, S. Daukanto, J. Žemaitės ir kitų rašytojų kūryboje. Jų gausu žymiausių tarybinių rašytojų — P. Cvirkos, A. Vienuolio, A. Guzevičiaus, J. Baltušio ir kt. raštuose.

Nors patarlės ir priežodžiai užima reikšmingą vie-

tą lietuvių tautosakoje, nors jų gausu tiek liaudies kalboje, tiek literatūroje, bet atskirų leidinių šis mūsų liaudies kūrybos žanras susilaukė nedaug. Kalbiniais tikslais pirmieji lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių tekstai buvo pradėti naudoti ir spausdinti Prūsijoje jau XVII a. Ypač daug jų panaudojo XVIII a. pradžioje lietuvių-vokiečių ir vokiečių-lietuvių kalbų žodynus rašęs J. Brodovskis, 1800 m. tokius pat žodynus išleidęs K. Milkus. Pirmasis patarlių ir priežodžių pluoštas Lietuvoje buvo išspausdintas 1824 m. K. Nezabitausko elementoriuje „Naujas mokslas skaytima diel mažu wajku“. Vėliau nemaža patarlių pateikė S. Daukantas savo „Abėcėlėje“ ir praktinio-ūkinio pobūdžio leidiniuose. Pirmąją atskirą lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių rinkinį, pavadintą „Przysłowia ludu litewskiego“, lenkų ir lietuvių kalbomis 1840 m. išleido L. Jucevičius. Paminėtina taip pat M. Valančiaus 1867 m. išleista patarlių ir priežodžių knygelė „Patarles Zemajcziu“. Moksliniu atžvilgiu reikšmingas yra J. Lautenbacho 1915 m. išspausdintas rinkinys «Очерки из истории литовско-латышского народного творчества», kuriam lyginamos lietuvių ir latvių patarlės. Išsamų lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių rinkinį buvo pradėjęs leisti V. Krėvė-Mickevičius. 1934—1938 m. jis išspausdino pagal alfabetą sutvarkytus keturis „Patarlių ir priežodžių“ tomus, apimančius patarles nuo „a“ iki „i“ raidės imtinai. Tarybiniu laikotarpiu nemaža patarlių ir priežodžių buvo pateikta 1954 m. išėjusioje „Lietuvių tautosakos rinktinėje“ ir 1957 m. pasirodžiusiame rinkinyje „Lietuvių tautosaka, užrašyta 1944—1956“.

Patarlių ir priežodžių kilmės priežastys yra labai įvairios. Dauguma šių kūrinėlių atsirado kaip gyvenimo stebėjimo ir pažinimo rezultatas, įgyto patyrimo apibendrinimas: „Kur vėjas pučia, ten ir šakos linksta“; „Lenk medį, kol jaunas: paskui nebeprirenksi“; „Turtingo ir melas teisingas“; „Kiauro maišo nepripilsi“; „Kielė ledą išspardo“ ir kt.

Daugelio lietuvių patarlių kilmę galime sieti su darbu. Šiuo atžvilgiu lietuviams būdingos patarlės apie žemės dirbimą, tręšimą, javų auginimą: „Senas jautis vagos negadina“; „Dalgės tinti tingėjo — šienaujant pilvą skaudėjo“; „Rugiapiūtėj pavėsy — žiemą padvėsi“; „Iš mėšlo geras grūdas auga“; „Juodoj žemėj balta duona auga.“ Kitos patarlės ir priežodžiai yra susiję su amatininkų darbu ir buitimi: „Geri miltai mokina kepėją, geri linai — verpėją“; „Kalvis ir ant akmens atsisėdęs duoną valgys“; „Amatą mokėdamas, šunų nelodysi“; „Devyni amatai, dešimtas — badas“; „Darbas meistrą moko ir giria“; „Kalk geležį, kol karšta.“ Kitų patarlių ir priežodžių atsiradimą reikia sieti su tam tikromis vietomis — pilimis, kalnais, miesteliais, miestais: „Aukšti tavo namai kaip Veliuonos pilis“; „Ir dumia kaip ragana į Šatrijos kalną“; „Eik į Birutę kūlių krautu“; „Groja kaip Labanoro dūda“; „Barasi kaip Rutkiškės bajorai su klebonu“; „Tilžė — pinigų milžė.“

Nemaža patarlių ir priežodžių yra kilę iš kitų tautosakos žanrų — pasakų, dainų, mįslių. Patarlėmis yra virtusios plačiai žinomų liaudies pasakų išvados, apibendrinimai: „Per barzdą varvėjo, dantys neregėjo“; „Senas vilkas į eketę uodegos nekiša“; „Vilkas negiedojęs negali iškęsti“; „Tam pasninkas, kas su kojom žemės nesiekia“; „Sutinka kaip šuo su kate“; „Muštas nemušą neša.“ Iš dainų mūsų liaudyje paplito patarlė: „Numynė žvirblis pelėdai koją.“ Iš žinomos mįslės kilo patarlė: „Pečius žiemą brolis, vasarą — molis.“

Iš kitų tautosakos žanrų kilusios patarlės ir priežodžiai liaudyje išlieka paprastai tol, kol gyvuoja kūriniai, davę jiems pradžią. Užmiršamos pasakos bei dainos — išnyksta ir su jomis susijusios patarlės. Retai jos lieka gyventi atskirai, savarankiškai.

Palyginti nedaug patarlių ir priežodžių į lietuvių tautosaką įėjo iš rašytinių šaltinių ir grožinės literatūros. Patarlėmis paprastai tampa taiklūs, vaizdingi liaudies mėgstamų rašytojų išsireiškimai. Liaudyje

labai paplitęs posakis iš A. Strazdo dainos: „Ei tu dieve, viso pilnas, kur padėjai plikio vilnas!“ Plačiai žinomomis patarlėmis virto kai kurie posakiai iš Žemaitės ir kitų rašytojų raštų. Ypač gausus literatūrinis patarlių ir priežodžių šaltinis yra pasakėčios, davusios pradžia, pavyzdžiui, tokiems priežodžiams: „Pučiasi kaip varlė prieš dalgį“; „Pažink ir asilo nagą“ ir kt.

Ilgamžės religinės propagandos įtakoje liaudyje gyvavo nemaža posakių, atėjusių iš bažnytinių knygų, daugiausia iš biblijos. Tokios kilmės yra priežodžiai: „Neviernas Tamošius“; „Eina kaip Judošius, pinigais barškindamas“ ir kt. Pasinaudodama biblijiniais vardais ir situacijomis, liaudis ir tokiuose kūriniuose ikūnija savą, įvairių gyvenimo reiškinių padiktuotą prasmę.

Mūsų liaudyje gyvavo ir gyvuoja daug tokių patarlių bei priežodžių, kuriuos turi ir kitos tautos. Pavyzdžiui, populiarią, mūsų krašte visur žinomą patarlę „Vilką minim — vilkas keliu bėga“ turi ir rusai, ir lenkai, ir vokiečiai, ir prancūzai. Tokių pavyzdžių galima nurodyti nemaža. Ypač daug bendrumų sutinkame lietuvių ir rusų patarlėse.

Patarlės buvo kuriamos ir vystėsi įvairiais laikais. Jose atsispindi liaudies pažiūros ir gyvenimas, koks jis buvo prieš kelis šimtus metų ir netolimoje praityje. Dėl to patarles nagrinėti ir suprasti galime tik siedami jas su liaudies buitimi, atsižvelgdami į jų atsiradimo laiką bei aplinkybes. Tokiu būdu iškyla šių tautosakos kūrinių periodizacijos klausimas. Nustatyti jų amžių nelengva dėl to, kad didžioji jų dalis užrašyta tikrai XIX a. antrojoje pusėje ir XX a., vadinasi, gana vėlai. Taip pat dažni atvejai, kad patarlė, susikūrusi konkrečiose vienos epochos sąlygose, percidama į naują epochą, įgyja kitą prasmę. Toks patarlių prasmės kitimas padaro dar sudėtingesnę istorinės jų raidos nušvietimą.

Patarlėms chronologizuoti šiek tiek medžiagos duoda senieji šaltiniai, kuriuose jos užfiksuotos

(pvz., J. Brodovskio žodynas, S. Daukanto rinkiniai ir kt.). Kai kurių patarlių amžių nustatyti leidžia jų turinys, atsispindėję visuomeniniai santykiai, pasaulėžiūros žymės ir t.t. Neabejotinai dar senosios lietuvių religijos vyravimo laikus siekia patarlės, kuriose randame mitologinės pasaulėžiūros atgarsių: „Šnypščia kaip žaltys be ožkos picno“; „Kas į padanges kyla, tam perkūnas liepia grįžt“; „Graži kaip saulės duktė.“ Jau vėlyvesniais laikais kilusios patarlės, kurios atspindi krikščionių religijos momentus: „Atsibodo kaip ilgoji pėtnyčia“; „Bijo kaip velnias kryžiaus.“ Feodalizmo laikotarpiui priklauso patarlės, parodančios baudžiavinius santykius, baudžiauninkų gyvenimą: „Ponas ir juokaudamas tankiai nudažo kailį“; „Tiek su ponu, tiek su velniu“; „Baudžiava mums privinčiavota kaip marti“; „Dvare šunį daboja, o žmogų kotavoja.“ Tam tikrų patarlių amžių nustatyti padeda jų ryšys su vienais ar kitais istoriniais įvykiais: „Ką tu ten taip ilgai dirbi, kaip švedas ties Ryga?“ — čia turima galvoje švedų kariuomenės pralaimėjimas prie Rygos, Salaspilio mūšyje, 1605 m. Aiškus buržuazinių santykių atsispindėjimas leidžia dalį patarlių skirti kapitalizmo laikotarpiui, pavyzdžiui: „Kol vienas prasigyvens, dešimt nusigyvens“; „Gaspadoriui tik darbas rūpi, o ne alga.“ Kaip, keičiantis liaudies gyvenimo sąlygoms, atsiranda naujos patarlės ir priežodžiai, rodo kūrėniai, kuriuose iškeliami liaudies vargai paskutiniaisiais buržuazijos valdymo dešimtmečiais. Pavyzdžiui, priežodžiu „Taip nuskurdau, kad nors pas latvį eik bernauti“ įvertinamas Lietuvos žemės ūkio darbininkų verbavimas darbams latvių buožių ūkiuose dvidešimtais šio amžiaus metais. Nauji lietuvių liaudies buities ir socialinių santykių bruožai išryškėja tarybinės santvarkos sąlygomis atsiradusiose patarlėse ir priežodžiuose: „Kai kolūkyje būsi, niekuomet nežūsi“; „Vargas ant kapčiaus sėdėjo, su kapčiais ir išėjo“ ir kt.

Tačiau tokių patarlių, kurių kilmės laiką galima

bent apytiksliai nustatyti, turime palyginti labai nedaug. Sunkumo šiuo atžvilgiu nesukelia tik tarybinių metų patarlės: jos aiškiai atspindi socialistinius santykius, jų kūrimosi laikotarpis neilgas, ir bemaž visų jų užrašymo datos žinomos.

Patarlės ir priežodžiai, M. Gorkio žodžiais tariant, „išreiškia liaudies masės mąstyseną ypač pamoškai pilnai“¹. Jie padeda suprasti praeities kartų sąmonę formavusius socialinio gyvenimo reiškinius, liaudies nuotaikas ir siekimus. Patarlės yra svarbus šaltinis tautos kultūrai, jos buičiai, politinių, teisinių, moralinių ir estetinių pažiūrų raidai pažinti. Be to, patarlėse ir priežodžiuose ryškiai pasireiškia estetiškos liaudies pažiūros ir normos, kalbos kultūra ir specifika.

Lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių idėjinis-tematinis turinys yra labai įvairus, kaip sudėtingas yra ir pats liaudies gyvenimas. Kadangi feodalizmo ir kapitalizmo laikais pagrindinę dirbančiųjų masę Lietuvoje sudarė darbo valstiečiai, tai šių laikotarpių patarlės ir priežodžiai beveik be išimties yra valstietiško pobūdžio. Įvairūs gyvenimo reiškiniai, socialiniai-buitiniai klausimai juose vertinami valstiečių požiūriu.

Viena iš pagrindinių lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių temų yra darbo tema. Apie darbą patarlėse kalbama daugeliu aspektų. Visų pirma jose mato me didelį darbo vertinimą. Darbas — tai dvasinio taurumo, paskiro asmens ir visuomenės gerbūvio šaltinis: „Aitvaras visiems darbštiesiems turtus neša“; „Be procios ir aukso neiškasi“; „Darbas gėdos nedaro, tinginiavimas šunų lodyti išvaro“; „Darbą dirbti netingėsi — bado neregėsi“; „Dirbančiam ir dievas padeda“; „Rasos nebraukysi — baltos duonos nevalgysi“ ir kt. Patarlėse lygiai taip pat išaukštinamas ir geras darbininkas: „Gera audėja ir tvoroje išaudžia“; „Geram artojui ir blogas arklas gerai

¹ M. Gorkis. Raštai, 18 t. Vilnius, 1956, 374 psl.

aria, o blogam ir geras nekaip"; „Geras darbininkas ir miegodamas darbo neužmiršta“. Vertindama gerą darbininką, liaudis smerkia tinginius: „Baltos duonos tinginys nevalgo“; „Verkia duona, tinginio valgoma“. Lietuvių patarlėse plačiai atsispindėjo žemės ūkio darbai, šių darbų pobūdis ir vieta liaudies gyvenime: „Nusidirbo kaip rugius piovęs“; „Nesidžiauk, pirmas piaudamas, džiaukis, pirmas kluonan veždamas“; „Ant žolinės javų pilnos šalinės“; „Arklas laukan — balana iš sienos.“ Didele pagarba patarlėse yra apgaubti amatai bei juos moką žmonės: „Amatas neišmaldauja ir vargo neragauja“; „Amatą mokėdamas, šunų nelodysi“; „Su nagais visur ponas būsi.“

Patarlėse ir priežodžiuose ypatingai aiškiai išreikšiamas darbo patyrimas, iškeliamas laiku atliekamo darbo vertė, patariama, ką kada daryti, ir panašiai: „Abrako arkliui pagailėsi — duonos neturėsi“; „Ankstyvas darbas — trigubas vaisius“; „Ardami arti, piaudami piauti mokomės“; „Aukso neturėdamas — gyvensi, geležies neturėdamas — duonos neuždirbsi“; „Dalgiui geriau lietus, o grėbliui pagada“; „Die-na juokias iš nakties darbo“; „Skubos darbą velnias renka.“

Patarlėmis liaudis apibūdina savo buitį, gyvenimo sąlygas. Šiuose kūrinėliuose atskleidžiami paprastų žmonių skurdo vaizdai: „Nelaimės ir vargai eina ne miškais, o žmonių sprandais“; „Amžina bėda tik vargšus ėda“; „Vargdieniui vis vėjas į akis pučia“; „Lopas ant lopo, o tame lope — skylė“; „Dangus — aukštai, ant žemės — kietai.“

Pažymėtina, kad patarlės parodo, kas yra liaudies vargų ir skurdo priežastis išnaudotojiškoje santvarkoje, — tai išnaudotojų klasių atstovai: „Nuo pono juokų vargšui kailis peršti“; „Didūs mažučiu neužjaučia“; „Bagotas biednam, o biednas bulvei skūrą lupa“ ir t. t. Išryškindamos išnaudotojų žiaurumą ir nedorybes, patarlės aiškiai įvertina ir feodalizmo, ir kapitalizmo laikų liaudies engėjus.

Nemaža yra lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių, kuriuose atsispindi feodaliniai visuomenės santykiai ir duodama feodalizmo laikotarpio klasių charakteristika. Tokių patarlių ir priežodžių randame spausdintuose feodalizmo laikotarpio smulkiosios tautosakos leidiniuose ir senuose rankraštinuose rinkiniuose. Ir baudžiovą panaikinus, baudžiavinius visuomenės santykius apibūdinančios patarlės bei priežodžiai greitai neišnyko. Nemaža jų užtinkama XIX a. antrojoje pusėje ir XX a. sudarytuose mūsų patarlių rinkiniuose.

Feodaličius santykius nusakančios patarlės labai neigiamai vertina baudžiovą, dvarą: „Baudžiava mums privinčiavota kaip marti“; „Engia kaip baudžiovos metu“; „Ponas — ne brolis“; „Ponai į mužikėlio skatiką — kaip šunys į mėšą“; „Dvaras toliau — žmonėms gerėliau“; „Dvare šunį daboja, o žmogų kotavoja“ ir kt. Už visa tai valstietis ponui atsilygino rūščia neapykanta. Nors ir ujamas, baudžiauninkas jautė savo jėgą ir kalbėjo: „Ponas ponavos, kol žmonės pasiduos.“ Būdinga tai, kad valstietis pastatomas prieš bajorus, dvarininkus kaip aukštesnę, vertingesnę būtybę: „Bajoras — šunų tavoras, mužikas — aukso guzikas.“ Kad liaudis ponų negerbė ir jų nekentė, rodo dažni jų pajuokimai, kandi satyra. Antifeodalinių satyrinių patarlių mūsų liaudis sukūrė gana daug: „Bajoras aukštas, kišenėj šaukštas, savo duonos neturi, kur pavalgyti, tik žiūri“; „Giriasi kaip bajoras su popieriais“; „Pupos žydi — bajorams badas“; „Šėkėr-vėkėr vilnonės — kas sutvėrė bajorės?“

Turime patarlių ir priežodžių, charakterizuojančių kapitalistinės visuomenės klases ir buržuazinius santykius: negailestingą pinigų viešpatavimą, egoizmą, vienu staugu praturtėjimą, kitų neišbrendamą skurdą.

Kaimo diferenciacijos atgarsių randame dar feodalinės santvarkos laikais užrašytose patarlėse.

Pavyzdžiui, šį procesą rodo patarlės iš S. Daukanto rinkinių: „Eina kaip žemę pardavęs“; „Kol riebusis suliesės, liesasis ir padvės.“ Vėlesnės kilmės patarlėse tai atsispindi ryškiau: „Kol vienas prasi-gyvens, dešimt nusigyvens“; „Nėra didesnio šėto-no kaip iš ūkininko ponas“; „Nuo muziko pabėgo, pono nepavijo.“ Pabrėžtina patarlėse išreikšta kai-mo proletariato pažiūra į naujus kapitalistinės epochos išnaudotojus — „gaspadorius“, buožes: „Dvarus išdalino — visi velniai pas gaspadorius išė-jo“; „Gaspadoriui tik darbas rūpi, o ne alga.“

Turtiniai klasinės visuomenės santykiai atsispin-dėjo daugelyje patarlių. Negailėstinga pinigų val-džia feodalizmo irimo ir kapitalizmo laikotarpiu buvo uždėjusi antspaudą visam gyvenimui: „Be kapitalo nepadarysi nieko gero“; „Ir arklys arklio dykai nekaso.“ Auksas, pinigai patarlėse parodo-mi kaip visagalinti jėga: „Aukso patepsi — kur no-ri pateksi“; „Grašis ir į dangų kelią suranda“; „Auksinis plaktukas ir geležines lubas prakala.“ Ši-tokiomis pinigų viešpatavimo sąlygomis liaudies žmogaus gyvenimas buvo tikra tragedija: „Jei bied-nas, tai ir durnas“; „Biednam visos durys uždary-tos.“ Pinigai sutrypė bet kokias feodalinio ir kapi-talistinio teisingumo normas, ir liaudis apibendrino šią karčią tiesą: „Kieno kišenė ilgesnė, to ir teisybė didesnė“; „Pinigų neturėsi — bylą pralaimėsi.“ Pini-gai išvijo iš šeimos meilę, pasitikėjimą, sutarimą: „Be kraičio mergos nė velnias nejos“; „Ir ožka iš-tekėtų, kad pinigų turėtų.“ Todėl visiškai supranta-mas apibendrinantis liaudies tvirtinimas, jog išnau-dotojų klasių valdomoje visuomenėje „Pinigai — galvažudžiai“.

Patarlėse ir priežodžiuose lietuvių liaudis taikliai charakterizuoja valdžią ir valstybę klasinėje visuo-menėje. Paprasti liaudies žmonės aiškiai matė išnau-dotojų valdžios nedorybes ir jas demaskavo. Apie išnaudotojišką feodalinės valstybės aparatą liaudis sako: „Karaliai ilgas rankas turi — toli gali pasiekti.“

Panašiai vertinamos buržuazinės valstybės institucijos, seimai: „Seiman pākliuęs, pilvą vos paneš“; „Kai seimas susėda, visus pinigus suėda.“ Lietuvių buržuazijos demagogija atskleidžiama ir pasmerkiama patarlėmis: „Meluoja kaip seimo atstovas“; „Kauno pažadais sotus nebūsi.“ Patarlėse dar iškeliamas feodalinių ir buržuazinių teismo organų savanaudiškumas, kyšininkavimas ir t. t.

Populiarios patarlės, nukreiptos prieš kunigus. Kunigai žmonių laikomi išnaudotojų bendrininkais, jų interesų gynėjais. Klebonija ir dvaras liaudies piešiami tomis pačiomis spalvomis, vienodai vertinami: „Velnias dvare gimė, klebonijoje užaugo.“ Antra patarlėse pabrėžiama kunigų savybė — tai jų godumas, prisirišimas prie turtų, siekimas išgauti iš žmonių kiek galima daugiau pinigų: „Kunigas dievą prašo, kai skatiką mato“; „Kunigo kišenės nepripilsi, nors ir pražilsi“; „Kunigo tiesa ant liežuvio, o jo dora — kišenėje.“ Taip pat dažnai pajuokiami kunigų pagalbininkai, davatkos ir kt. Visa tai sakyte sako, jog, nežiūrint didelių valdančiųjų klasių ir bažnyčios pastangų, darbo žmonės nepasidavė religiniams prietarams, sveiku savo protu gyvenimo prasmę suvokė ne ten, kur skelbė ją esant dvasininkai, ir net tiesiogiai pajuokė bažnyčios siūlomas gyvenimo normas bei pačią religiją, pvz.: „Poteriai — ne bulbienė, nesurugs.“

Palyginti nedaug yra patarlių ir priežodžių, kurie reiškia liaudžiai svetimą ideologiją, perša susitikimą su likimu, slopina iniciatyvą: „Dievas davė, dievas ir atėmė“; „Be dievo žinios ir plaukas nuo galvos nenukris“; „Pasikliauk dievu — laimingas būsi.“ Tokie ir panašūs išsireiškimai vertintini kaip buvusio tam tikro katalikų bažnyčios poveikio lietuvių liaudžiai išdava.

Greta patarlių ir priežodžių, kuriuose feodalinės ir kapitalistinės visuomenės klasės, jų atstovai bei dvasininkai vadinami tikraisiais vardais, yra kūri-

nių, vaizduojančių išnaudotojus alegoriniu būdu, panaudojant plėšriųjų žvėrių ir paukščių paveikslus.

Patarlėse liaudis išreiškė neapykantą išnaudotojų interesus gynusiai valdžiai ir valstybei, bet kartu labai nuoširdžiai nusakė ir savo prisirišimą prie gimtųjų namų, gimtojo krašto. Iš patarlių ir priežodžių trykšta gilus darbo žmonių patriotizmas. Apie gimtuosius savo namus patarlėse kalbama kaip apie brangiausią vietą: „Geresnė lūšnelė sava už svetimą palocių“; „Namų namučiai, norint po smilga“; „Blogas paukštis, kuris savo lizdą teršia“; „Ir aklas namo kelią suranda.“ Savi namai, gimtoji žemė žmogų taurina, teikia jam drąsos ir jėgų: „Ir gaidys savo kieme drąsus“; „Ir bitukė savo namelius gina“; „Ant savo kiemo šuva ir vilko nebijo.“

Prisirišimas prie gimtųjų namų, kaip liaudies patriotizmo išraiška, patarlėse pereina ir į platesnius apibendrinimus: „Dūmas tėvynės už svetimą ugnį šviesesnis“; „Geriau tėvynėj elgetauti, negu svetimoj šaly ponauti.“ Tai vienodai liečia tiek savo namų, savo krašto, tiek ir laisvės meilę. Laisvė laikoma būtina žmogaus gyvenimo sąlyga: „Bepigu liuosam ir po keru begyventi.“ Būdinga tai, kad patarlėse laisvės supratimas siejasi su išsivadavimu iš socialinės priespaudos. Šitai gerai matyti kad ir iš tokio pavyzdžio: „Jaučiui, ir tam įkyri jungas vilkti.“

Tarybinio laikotarpio patarles ir priežodžius vystymosi atžvilgiu pagal jų turinį galima skirti į dvi dalis: į Didžiojo Tėvynės karo ir pokario metų patarles ir priežodžius. Didžiojo Tėvynės karo patarlės iškelia tarybinių karių narsumą ir pajuokia fašistus: „Būk narsus kaip raudonarmietis prie Stalingrado“; „Pasisekė kaip Hitleriui prie Maskvos.“ Pokario metų patarlėse kalbama apie kolūkius, demaskuojami buožės ir kt.: „Traktorėliai atbildėjo — visos ežios išdulkėjo“; „Badauja kaip buožė, devynias karves turėdamas.“

Patarlėse ir priežodžiuose atskleistas ne tik „didelis“, klasinių, visuomeninių santykių pasaulis,

klausimai, liečią didelę visuomenės dalį ar visą kraštą, bet ir „mažas“, privatus gyvenimas, kasdieniai žmogaus rūpesčiai ir vargai kasdienėje aplinkoje. Patarlės piešia žmogų su jo dvasinėmis ir fizinėmis savybėmis: „Iš jo ir akmens galvai praskelti už dyką negausi“; „Ant gero žmogaus ir šuo neloja“; „Atsargų žmogų ir dievas saugoja.“ Vaizduojama patarlėse amžiaus įtaka žmogui, jo įpročiai: „Koks amžius, toks ir protas“; „Ant senatvės per šiaudą neperžengsi“; „Girtas išsimiegos, o kvailas — niekuomet“; „Papratimas — tai antras prigimimas.“ Žmonių tarpusavio santykiai apibendrinami išryškinant gilią jų esmę: „Nors ir be kailio liksi, bet visiems neįtiksi“; „Prie pilno visi draugai, prie tuščio — nė vienas.“

Patriarchalinės valstiečių šeimos gyvenimas su visais jo džiaugsmiais, rūpesčiais, prieštaravimais ir ribotumais patarlėse atsispindi lyg veidrodyje. Ypač švelniomis spalvomis nutapyti tėvų ir vaikų santykiai, pabrėžiama tėvų meilė vaikams: „Savo vaikų ir vanagas gailisi“; „Tik gegutė nesirūpina savo vaikais.“ Drauge duodama nemaža protingų, daugelio kartų patirties patikrintų patarimų, kaip auklėti vaikus, kad jie išaugtų gerais žmonėmis: „Lėpinamam vaikui ragai dygsta“; „Lenk medį, kol dar prilenki, bausk vaiką, kol dar priveiki“; „Kas tėvų neklauso, valgo duoną sausą.“ Tamsios, niūrios spalvos vyrauja patarlėse, kalbančiose apie marčios ir žento gyvenimą patriarchalinėje šeimoje. Jos rodo antagonistinius prieštaravimus šeimoje, sukurtoje dažniausiai materialiniais sumetimais: „Anyta — velnio pramanyta, marti — gerklėj karti“; „Marti ateis — velnią atves namuos“; „Sūnaus baramas — lipk ant pečiaus, žento baramas — aukis kojas“; „Žentas už velnią artimesnis.“ Iš šeimos gyvenimui skirtų patarlių iškyla atskirų šeimos narių ir jų buities charakteristika: „Gyvenimas be žmonos — lyg daržas be tvoros“ ir kt.

Palyginti nedaug lietuvių liaudies patarlių ir priežodžių skiriama mokslui, raštui bei kultūrinio gyvenimo reiškiniams charakterizuoti. Bet ir iš turimos medžiagos atsiskleidžia būdingiausias šios rūšies patarlių bruožas, būtent, rašto, mokslo aukštinimas: „Kas skaito rašo — duonos neprašo“; „Moki žodį — žinai kelią“; „Už vieną mokytą duoda dešimt nemokytų.“

Kaip kituose tautosakos žanruose, taip ir patarlėse atsispindėjo nemaža senojo lietuvių liaudies tikėjimo žymių. Ir šiais laikais galima sutikti liaudyje posakių, atsiradusių dar tada, kai žmogui atrodė, jog dangaus kūnai panašūs į jį patį ir gyvena tokį pat gyvenimą kaip žmonės, jog pasaulis pilnas dvasių: „Nė saulės duktė jam neįtiks“; „Balai esant, kipšo netruks“; „Bijo žmonių kaip miškinis“; „Gyvena kaip velnias raiste“; „Bijosi it velnias perkūno.“ Įvairūs prietarai, kilę dėl gamtos nepažinimo, taip pat dažnai išreiškiami patarlėmis: „Cypia pečius — bus svečias“; „Atspėja kaip kregždė žmogaus mirtį“; „Aitvaras neneštų, kad pautienės nemėgtų.“ Krikščioniškoji religija irgi padarė įtakos patarlėms. Tai jau vėlyvesni kūriniai, lyginant juos su senosios religijos atspindžius išlaikiusia medžiaga: „Baldosi kaip nekrikštyta dūšia.“

Pažintine prasme mums ypač brangios patarlės, kurios perteikė atsiminimus apie kovas su mūsų tautos priešais, siekusiais pavergti lietuvių liaudį. Kryžiuočiai patarlėse lyginami su velniais. Tatai rodo, kokia gili neapykanta jiems susikaupė žmonių širdyse: „Baisiau už kryžioką nė velnias nemauroja.“ Kovos su švedais taip pat atsispindi patarlėse: „Dar kavokis kaip nuo švedų.“ Patarlės mums primena ir kitus senuosius istorinius įvykius bei liaudies buities faktus: „Suiro kaip Ukmergės pilis“; „Dūsauja lyg saldotuos eidamas.“

Plačiai ir įvairiai patarlėse bei priežodžiuose atsispindi lietuvių liaudies pasaulėžiūra, moralė, etinės pažiūros. Jos rodo gilų, filosofinį darbo žmonių

žvilgsnį į juos supančią aplinką. Nors klasinėje visuomenėje rado vietas ir tokie posakiai, kuriuose lyg ir pateisinamas egoizmas, vergiškas nuolankumas: „Kam gi bėda, kad tau dantį sopa“; „Kieno duoną valgai, tam į akis žiūrėk“, — daug būdingesni patarlėms šviesūs, teigiami pradai, kuriuose iškeliami vienybės, draugiškumo, savarankiškumo reikšmės: „Be vienybės nėra galybės“; „Dalykimės kad ir musę, bet per pusę“; „Būsi nuolaidus visiems — ir kiaulės tau ant sprando atsisės“; „Šimtas uodų ir kumelę papiauna.“ Ypač giliai patarlėse atskleidžiami žmogaus dvasiniai polinkiai, moraliiniu požiūriu vertinami įvairūs jo poelgiai. Jose daromos išvados, įprasminančios dorą, teisingą, darbštą žmogaus veiksmus ir pasmerkiančios niekingą jo elgesį: „Kas pats blogas, tas ir kitus blogais vadina“; „Dabar pakalnėj — tai malonus, o kai buvo ant kalno — buvo didelis ponas“; „Sava našta nesunki“; „Dieną naktį nemigsi — visiems neįtiksi“; „Darbuokis it amžinai gyvensi, elkis it rytoj mirsi“; „Nekask duobės kitam — pats įkrisi.“ Taikliai, plačiai apibendrinant, daromos išvados apie įvairių žmogaus ydų reikšimosi rezultatus: „Su melu netoli nuvažiuosi“; „Teisybė kaip taukai ant viršaus pasirodo.“ Panašiai neigiamai vertinamas patarlėse gobšumas, šykštumas ir kitos žmogaus silpnybės. Labai dažnai ta pačia patarle galime įvertinti ir vieną, ir kitą žmogaus psichologijos bei moralės bruožą: „Kuo pats kvepia, tuo ir kitą tepa.“ Gyvais vaizdais patarlėse pasireiškia gero skonio, grožio pajautimas.

Ypač plati lietuvių liaudies patarlėse ir priežodžiuose yra žmogaus proto, gyvenimo pažinimo tema. Tiesiog neįmanoma bent kiek išsamiau nurodyti atvejus, kuriais patarlėse išsakoma liaudies išmintis. Sugebėjimas blaiviai ir teisingai traktuoti įvairiausius gyvenimo reiškinius pabrėžiamas ir pačiose patarlėse: „Dažnai, rudine apsivilkusi, vaikšto gili išmintis.“

Iš gyvenimo pažinimo plaukia daugelio kartų praktiškai patikrinti nurodymai, ką reikia ir ko nereikia daryti, kaip elgtis vienomis ar kitomis aplinkybėmis. Auklėjamoji patarlių prasmė yra svarbus daugelio jų bruožas, tik vienur didaktinė mintis pasakoma tiesiogiai, kitur netiesiogiai: „Neperšokęs per griovį, nedžiovink autelių“ arba „Už marių ir jautis grašis“. Nuo šitokių apibendrinimų belieka tik žingsnis iki daugelio visuomenės ir gamtos gyvenimo dėsningumų atskleidimo.

Patarlėse glūdinčią galią atskleisti gyvenimo dėsningumus labai gražiai nusakė M. Gorkis, pabrėždamas, jog patarlės visada trumpos, bet proto ir jausmų jose įdėta ištisoms knygoms. Jos yra gyvenimo dialektikos stebėjimų išdava, dėl to gyvena ir gyvens šimtmečius. Ilgo jų amžiaus garantija slypi talpiuose sprendimuose, kuriais galime apibūdinti ir socialinius-istorinius, ir buitinius, ir gamtos reiškinius, pvz.: „Kieno galia, to ir valia“; „Kieno skylė, tas ir lopo“; „Artimesni marškiniai negu sermėga“; „Obuolys nuo obels netoli krinta.“

Šitokie sprendimai, būdami labai paprasti, stebina minties gilumu. Jie tikrai vykusiai suderina apibendrinimo platumą su išraiškos konkretumu ir vaizdingumu.

Lietuvių liaudis sukūrė daug jumoristinių bei satyrinių patarlių. Jose labai gražiai pasireiškia liaudies sąmojis, optimizmas. Jumoristinės ir satyrinės patarlės, kaip ir visos kitos, turinio atžvilgiu nepaprastai įvairios, skiriamos visokiausiems gyvenimo reiškiniams, tiktai mintis jose pertekinama arba iškeliant komiškas reiškinių puses, arba ką nors pajuokiant ir pan. Neigiamos žmogaus savybės čia dažniausiai ne tiesiog pasakomos, o lyginamos su kitais dalykais, kurie kaip tik jas ir pabrėžia: „Gudrus kaip avinas, drąsus kaip kiškis“; „Ausyse galima durpes kasti“; „Stovi kaip baslį prarijęs.“ Baily pajuokiamas taip: „Ar nebijai, kad zuikiai subadytų?“; „Narsi pelė būtų, kad katės nebijotų.“

Apie užuomaršą sakoma: „Ant arklio jojo, arklio ieškojo.“ Žmogus, praradęs kuklumo saiką ir nesuorientavęs aplinkybėse, apibūdinamas tokia tikrai klasiška patarle: „Arkliui koją kausto, o varlė savo atkiša.“ Daugelį jumoristinių-satyrinių patarlių pagal turinį sunku sieti su konkrečių žmogaus ydų kritika: jose į pirmą planą iškeliamos komiškos situacijos, žaismingais vaizdais reiškiamas nekaltas sąmojis: „Aklųjų karalystėj vienaakis taptų karalium“; „Tiko kaip Barbė prie Miko“ ir kt.

Patarlės ir priežodžiai yra labai įvairūs ne tik turinio, bet ir formos atžvilgiu. Jų tekstas organizuotas pagal šiam žanrui būdingus kompozicinius dėsnius taip, kad būtų lengviau jį įsiminti ir panaudoti. Kompozicijos atžvilgiu patarlės būna vienanarės, dvinarės ir daugianarės (trinarės, keturnarės).

Vienanarės patarlės susideda iš trumpų neišplėstų sakinių, išreiškiančių vieną mintį, vieną teigimą: „Be pelų nėra nė grūdų“; „Siūloma prekė pigi.“ Dažnai vienanarę patarlę sudaro ir sudėtinis sakinytis: „Netark vilką raišu, pats kojos nepadaužęs.“ Vientisinių sakinių pagrindu sudarytos patarlės kartais gali būti gana ilgos: „Nedoras žmogus ir geruose darbuose randa blogą tikslą.“ Kai kurios patarlės, vartojamos atskirai, yra vienanarės, o kai kada eina dvinarių patarlių dalimi: „Bėda kojas taiso“ ir „Bėda kojas taiso, bėda proto randa“.

Dvinarės patarlės paprastai yra sudarytos lyginimo principu: „Vienybė — galybė“; „Dvi katės maiše — dvi marčios namuos“; „Dvaro ponas — tai šėtonas.“ Pagal tokį pat principą sudarytos ir daugianarės patarlės, tik jos turi daugiau narių negu du: „Dvaras — ne kaimynas, o ponas — ne brolis“; „Jauni šoka — žemė dreba, seni šoka — dantys kleba.“

Griežtas kompozicinis patarlių padalinimas į narius yra svarbiausia jų ritminės kalbos organizavimo priemonė. Ritminės patarlių sandaros pasiekiamą ne atsižvelgiant į skiemenų skaičių, o derinant

skirtingos žodinės ritmikos formas ir elementus: kirtį, sąskambius, įvairius sintaksinius derinius ir t. t., pavyzdžiui: „Piktos bitės saldų medų neša“ (visuose žodžiuose kirtis pirmame skiemeny); „Nėr tų namų, kur nebūt samanų“; „Du — nenuobodu“; „Ėstų šuva mėsą, tik pinigų nėsą.“

Ritminė patarlių teksto sandara yra glaudžiausiai susijusi su minties išraiška. Dar daugiau: tokia sandara ne tik pabrėžia mintį, ne tik padeda įsiminti patarlę, bet tampa ir svarbia vaizdine išraiškos priemone, veikiančia vaizduotę ir jausmus.

Daugelio patarlių ir priežodžių turinį mes suprantame tiesiogiai, taip, kaip pasakyta, tačiau dar daugiau tokių patarlių, kurios naudojamos perkeltine prasme. Viena svarbiausių patarlės meninio vaizdavimo priemonių yra alegorija. Vaizdo alegorijos pagalba nusakomi visuomenės ir gamtos gyvenimo dėsningumai, išreiškiama liaudies pasaulėžiūra, filosofija. Būtina pabrėžti, jog perkeltinę prasmę turi pačios gražiausios ir idėjiškai pačios prasmingiausios patarlės. Kai mes susiduriame su tokiomis tikrai klasiško grožio patarlėmis, kaip „Nėra namų be dūmų“; „Kopūstais nudegęs, ir darže pučia“; „Kam burnoj kartu, tam ir medus nesaldus“, ir daugeliu panašių, tai niekada nepriimame jų tiesiogine prasme, o įdedame į jas įvairų turinį pagal sąlygas ir reikalą.

Perkeltinė prasmė, įvairiai įprasmintas patarlių turinys padeda joms plisti ir ilgai gyvuoti. Čia ir slypi didžiulė apibendrinanti patarlių jėga, kokios neturi nė vieno kito tautosakos žanro kūriniai.

Kaip kiekvieno meno kūrinio, taip ir patarlių apibendrinamoji jėga reiškiasi per konkrečius vaizdus, sąlygojamus liaudies gyvenimo, buities ir istorinio vystymosi aplinkybių. Sukaupta medžiaga rodo, kad liaudies žmonės atitinkamas patarles vartoja ne bet kuria perkeltine prasme, o dažniausiai tik vertinant tam tikrus reiškinius, su kuriais patarlė suaugusi ilgos tradicijos keliu. Vadinasi, aiš-

kinant perkeltinę patarlių prasmę, irgi reikia remtis ne abstrakčiais samprotavimais, o konkrečiais, gyvais patarlių egzistavimo faktais. Štai dėl ko, patarles užrašinėjant, labai svarbu nurodyti jų gyvavimo aplinkybes.

Patarlių bei priežodžių meninės vaizdinės priemonės yra epitetai, personifikacijos, klausimai, kreipiniai, pakartojimai, aliteracijos, asonansai ir daugelis kitų.

Iš tropų dažnai sutinkamos hiperbolės: „Skęstantis ir už šiaudo tveriasi“; metaforos: „Žmogaus gyvenimas už ledą slidesnis“; metonimijos: „Liežuvis be peilio papiauna.“

Patarlėse ir ypač priežodžiuose gausu palyginimų: „Koks klausimas, toks ir atsakymas“; „Išlindo lyg yla iš maišo.“ Palyginimai dažnai yra ironiško, satyrinio pobūdžio.

Patarlės pasižymi ir savitu žodynu. Jose apstu mokamai panaudotų sinonimų, dialektizmų, archaizmų, net barbarizmų, kurie yra neatskiriamai įaugę į meninį jų audinį.

Visos meninės priemonės patarlėse tarnauja vienam tikslui — jų minties vaizdingumui sustiprinti. Iš tikro, jose sutinkame vaizdus ir iš žmonių gyvenimo, ir iš gamtos, ir iš žvėrių, paukščių, vabzdžių pasaulio. Patarlių vaizdingumas skiriasi nuo pasakų, dainų ir kitų tautosakos žanrų vaizdingumo, nes vaizdų sudarymo principai čia kiti. Be to, patarlių stilių veikia siekimas patarti, pamokyti.

Patarlė ir priežodis — trumpas kūrinėlis. Čia nesileidžiama plačiau vaizduoti įvykius, faktus ar reiškinius, o ieškoma apibendrinančio sprendimo taikliausiais posakiais ir vaizdais. Dėl to geroje patarlėje nėra nereikalingų žodžių, su pagrindine mintimi nesusijusių samprotavimų.

Kalbos lakoniškumą, taupumą, taiklumą šalia neišsemiamo idėjinio turinio reikia laikyti vienu iš esminių patarlių bruožų, kurie užtikrina joms ilgą

amžių tiek gyvojoje liaudies, tiek ir literatūros bei mokslo kalboje.

Patarlių turinyje ir formoje pasireiškia specifinės nacionalinės lietuvių liaudies kalbos ir galvosenos žymės, kurios savo ruožtu plaukia iš mūsų liaudies gyvenimo sąlygų. Priežodžių tarpe sutinkama nemaža tokių, kurie negali būti suprasti, išvertus juos į kitą kalbą pažodžiui, ir yra tapę idiomomis. Patarlės ir priežodžiai, siejant jų turinio ir formos elementus su konkrečiomis liaudies gyvenimo aplinkybėmis, padeda giliau ir geriau pažinti būdinguosius tautos psichikos bruožus.

K. Grigas
Amb. Jonynas

I. DARBAS, DARBO PATYRIMAS IR REIKŠMĖ

Abrako arkliui pagailėsi --- duonos neturėsi.

1934, Merkinė. KrvP I 6

Adata visą svieta užado.

1930, Joniškis. LTR 30 (2017)

Aitvaras visiems darbštiesiems turtus neša.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/131)

Aitvaru turtėjau, kol prakaitą liejau.

1934, Druskininkai. KrvP I 30

Akys — baisininkės, rankos — darbininkės.

1930, Joniškis. LTR 30 (32)

Akys pamatys, rankos padarys.

1930, Joniškis. LTR 30 (2912)

Amatas neišmaldauja ir vargo neragauja.

1934, Alytus. KrvP I 53

Amatą mokėdamas, duonos nemaldausi.

1934, Varėna. KrvP I 53

Amatą mokėdamas, šunų nelodysi.

1934, Prienai. KrvP I 54

Ankstyvas darbas — trigubas vaisius.

1954. LTRn 401

Ankstyvas darbas vaisius didina.

1928, Alytus. *TiŽ* V 598

Ankstyvas visada uradlyvas.

Jurbarkas. *LTR* 618 (29/5)

Ant akmens pasėsi — ant lentos kepsi.

1934, Šilalė. *LTR* 465 (36/150)

Ant žolinės javų pilnos šalinės.

1934, Alytus. *KrvP* I 80

Ardami arti, piaudami piauti mokomės.

1867. *VPŽ* 6

Arklas laukan — balana iš sienos.

1934, Kupiškis. *KrvP* I 112

Arklis nešėręs, toli nevažiuosi.

1925. *TiŽ* III 388

Arklis nugara javai dera.

1925. *TiŽ* III 384

Arklį stačias šersi — gulomis važiuosi, gulomis šersi — stačias važiuosi.

1934, Šilalė. *LTR* 465 (20)

Arklis neėdęs žagrės netrauks.

1934, Šilalė. *LTR* 465 (36/183)

Artojas be botago — kaip šuva be uodegos.

1930, Joniškis. *LTR* 61 (22)

Ateina diena, atsineša ir savo darbą.

Utena. LMD I 714 (15)

Aukso neturėdamas — gyvensi, geležies neturėdamas — duonos neuždirbsi.

1934, Merkinė. KrvP I 169

Balta diena šeimynos nemigina.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/216)

Baltos duonos tinginys nevalgo.

1928, Alytus. TiŽ V 600

Baltos rankos — juoda duona.

1930, Joniškis. LTR 30 (121)

Be darbo — ilgu, su darbu — sunku.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/226)

Be procios ir aukso neiškasi.

1936, Girkalnis. LTR 1016 (2/22)

Be šūdo nėra grūdo.

1920, Seda. TiŽ I 313

Bėga vilkas — tunka vilkas, guli (stovi) vilkas — džiūsta vilkas.

17—18 a. LST 93

Be vargo nėra četvergo.

1935, Rokiškis. LTR 713 (37)

Bepigu dirbt, kad yra ko valgyt.

1930, Joniškis. LTR 30 (922)

Blogas išknaiso, o geras sutaiso.

1957, *Anykščiai*. LTR 3017 (118)

Blogas ūkininkas, kurio dirvas tik vyturiukai te-
trėšia.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/255)

Blogi darbai akis bado.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2087)

Blogos rankos ir gerą pagadins.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (178)

Buklus ir su žąsinu moka arti.

1867. *VPŽ* 10

Dabok vagą — rasi grucės.

1927, *Betygala*. LTR 554 (337)

Dalgelė pievon — žiburėlis sienon.

1911, *Šiauliai*. A 1911, Nr. 1 (8)

Dalgė pievon — lašiniai verkia.

1934, *Merkinė*. *KrvP* I 355

Dalgė pievon — skala sienon.

1930. *BPG* 11

Dalgės tinti tingėjo — šienaujant pilvą skaudėjo.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 609

Dalgio neišpustęs, pievos nešienausi.

1957, *Utena*. LTR 2996 (76)

Dalgiui geriau lietus, o grėbliui — pagada.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2823)

Darbas darbą lenkia.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/426)

Darbas dėl akių duonos nepelno.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (283)

Darbas duoną pelno, tinginystė — vargą.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (3072)

Darbas gėdos nedaro.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (221)

Darbas gėdos nedaro, tinginiavimas šunų lodyti iš-
varo.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 598

Darbas kelia, darbas guldo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2117)

Darbas meistrą giria.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (206)

Darbas meistrą moko ir giria.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/420)

Darbas — ne vargas, tinginystė — ne laimė.

1934, *Marijampolė*. *KrvP* I 364

Darbas nedirbtas nepaliks.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/421)

Darbas žmogaus negadina.

1935, *Panevėžys*. LTR 785 (3)

Duok tu žemei, ir žemė duos tau.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/243)*

Duona ne vėju ateina.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 606*

Duoną taupyk rytojui, ne darbą.

1930, *Viekšniai. LTR 69 (387/4)*

Duonos nekepeš, jos kvapo neieškok.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/515)*

Duonos neperminkysi, kisieliaus nepervirinsi.

1936, *Papilė. LTR 1011 (102)*

Džiovink šieną, pakol saulė šviečia.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/607)*

Eidami eiti, dirbdami dirbti mokomės.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/623)*

Einant arti, reik arklys gerai pašerti.

1935, *Musninkai. KrvP II 33*

Ėdu kaip pons, dirbu kaip šėtons.

1912. *LTR 3017 (96)*

Gaidys ką iškas, tą ir sules.

1929, *Viekšniai. LTR 69 (261)*

Gaspadoriaus akimi gyvuliai tunka.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 276*

Gera audėja ir tvoroje išaudžia.

1935, *Užpaliai. KrvP II 140*

Gera gaspadinė iš nieko valgi padaro.

LMD I 863 (43)

Gera verpėja ir iš pakulų linus suverps.

1934, Panevėžys. LTR 771 (176)

Gerai išarsi, išakėsi, gerą ir derlių turėsi.

1935, Merkinė. KrvP II 148

Gerai išvirsi, gerai ir valgysi.

1934, Marijampolė. LTR 451 (372/1)

Geram artojui ir blogas arklas gerai aria, o blogam ir geras nekaip.

1931, Dusetos. LTR 70b (1970)

Geram meistriui darbas rūpi, o ne atlyginimas.

1935, Sintaikai. KrvP II 160

Geras amatas pečių nelaužo.

1935, Merkinė. KrvP II 166

Geras artojas ir su žąsinu paaria.

1934, Marijampolė. LTR 451 (373/11)

Geras ašvienis artoją mokina.

LMD I 863 (424)

Geras darbas patsai save giria.

1925. TlŽ III 382

Geras darbininkas ir miegodamas darbo neužmiršta.

1935, Dubingtal. KrvP II 171

Geras darbininkas visur duoną suras.

1935, *Laižuva. KrvP II 172*

Gerą amatą turėsi — bėdos neregėsi.

1935, *Druskininkai. KrvP II 199*

Gerą amatininką iš rankų pažinsi.

1935, *Merkinė. KrvP II 199*

Geri darbai nesigiria.

1935, *Krosna. KrvP II 238*

Geri miltai mokina kepėją, geri linai — verpėją.

17—18 a. *LST 101*

Geriau nepradėti, ne ką pradėjus nebaigti.

LMD I 240 (223)

Geriau sunkiai dirbti, negu lengvai elgetauti.

1928, *Alytus. TiŽ V 601*

Gero darbininko darbas ieško.

1935, *Merkinė. KrvP II 249*

Geros rankos neubagauja.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2269)*

Giliau arsi — gardesnę duoną valgysi.

1935, *Valkininkai. KrvP II 274*

Gims diena, gims dienai ir darbas.

1910. *A 1910, Nr. 7*

Gyvulio nepenėjęs, taukų negausi.

1911. *LMD I 869 (210)*

Greit susiūsi — greit iširs.

Gruzdžiai. LMD I 676 (99)

Gulėdamas nedaug tepadirbsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2250)

Gulėdamas sotus nebūsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2226)

Guli linas — suguli šilką, guli vilna — suguli vilką.

1928, Pasvalys. TiŽ V 610

Gulom šėręs, arkliu nevažiuosi.

1931, Dusetos. LTR 70b (3067)

Ieškok berno, kuris dirbti moka, o ne tokio, kuris gražiai šoka.

1937, Marcinkonys. KrvP III 167

Ilgos dienos darbininkės, trumpos — pletkininkės.

1937, Rodūnė. KrvP III 193

Ilsisi kaip po darbymetės.

1937, Merkinė. KrvP III 199

Ilsisi kaip skynimus plėšęs.

1937, Merkinė. KrvP III 199

Ilsisi kaip su spragilu atsisveikinęs.

1937, Nočia. KrvP III 198

Ir asilas moka ausim karpyti, bet išmokyk jį arklą patampyti.

1938, Alvitas. KrvP IV 327

Ir čia kadaise rugiai derėjo, kol laiku arė, laiku ir
sėjo.

1938, Seirijai. KrvP IV 341

Ir gera duona dantys atsikanda, kai žmogus jokio
sau darbo nesusiranda.

1938, Merkinė. KrvP IV 373

Ir geras gyvenimas be darbo nusibosta.

1938, Seredžius. KrvP IV 374

Ir juodas darbas žmogų dabina.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Ir mirsim — nebus česo.

1934, Panevėžys. LTR 771 (191)

Ir šventas Jurgis ne su šieno vežimu atvažiuoja.

LMD I 863 (353)

Ir višta kusus žiūri, kad ką iškastų.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/918)

Iš baltų linų gerą pelną gausi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1028)

Iš darbo pažinsi darbininką, iš amato — amatininką.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1060)

Iš darbo pažinsi žmogų.

1930, Joniškis. LTR 30 (503)

Iš guolio nekepsi raguolio.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (314/39)

Iš juodos žemės, bet duona balta.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Iš mėšlo geras grūdas auga.

1925. TiŽ III 378

Iš miego duonos nekepsi.

1934, Punkskas. LMD III 74

Iš miego košės nevirsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2277)

Iš miego sūrio neraugsi.

1913, Gruzdžiai. LMD I 678 (8/31)

Iš miego sviesto nesuksi.

LMD I 240 (302)

Iš miego šiupinio neišvirsi.

1940, Dumplai. TD VII 150

Jaunas tinginiausi — senas ubagausi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2326)

Jei iš rudens gyvulių nešersi, tai pavasarį už uodegų kelsi.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/234)

Jei nebūt artojo, visi badu mirtų.

1931, Dusetos. LTR 70b (2011)

Jei spiečius per rugius lekia — vyk, jei per rugieną — akmeniu pavaryk.

1925. TiŽ III 383

Jei vasarą sausom kojom vaikščiosi, žiemą sausu
liežuviu gyvensi.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (10/39)

Juodoj žemėj balta duona auga.

1925. *ST* 18

Juodos rankos — balta duona.

1928, *Pasvalys*: *TiŽ* V 608

Juodos rankos — balta duona, baltos rankos — juo-
da duona.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/1272)

Juodos rankos — balta putra.

LMD I 240 (339)

Juodos rankos pasaulį peni.

1925. *TiŽ* III 385

Kad pradėjai, tai ir baik.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/7)

Kai kruti, tai užkruti.

1955, *Kupiškis*. LTR 2993 (528)

Kai numirsiu, pailsėsiu.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (318/4)

Kai nuvargsi, ir juoda duona bus skani.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ* V 624

Kai žvejys žuvim mintą, strielčius nuo bado krinta.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ* V 624

Kaip dirba, taip turi.

1934, Utena. LTR 469 (282/15)

Kaip įmaišysi, taip ir kepsi.

1928, Šakiai. LMD I 261 (7)

Kaip šersi, taip ir važiuosi.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Kalbus kalbą, darbus darbą randa.

1934, Marijampolė. LTR 451 (373/20)

Kalvis ir ant akmens atsisėdęs duoną valgys.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/486)

Kas anksti keliasi, tam ir dievas padeda.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Kas aria ir piauna, to avys nebliuona.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (6)

Kas ars, nepavargs.

1916. VM 41

Kas ars — nepavargs, kas vogs — nepralobs.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 281

Kas darbymety šoks, tas pavasarį vogs.

1930, Joniškis. LTR 30 (2416)

Kas daug darbų moka, tas visus badus kenčia.

LMD I 863 (201)

Kas daugel kalba, tasai mažai dirba.

1925. TiŽ III 382

Kas dirba, tas ir turi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2377)

Kas gerai dirba, tas gerai ir valgo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1583)

Kas gerai pradėjo, tas pusę darbo atliko.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (12)

Kas kas, tas ir les.

1934, Panevėžys. LTR 771 (279)

Kas nedirba, tam šaukšto nėra.

LMD I 856 (111)

Kas nedirba, tas neklysta.

1930, Joniškis. LTR 30 (634)

Kas nedirba, tas nevalgo.

1847. DAA 46

Kas per daug skubinasi, tas vėlai darbą baigia.

Subačius. LMD I 858 (1/52)

Kas rugiapiūtėj guli, tas žiemą badu noksta.

1931, Dusetos. LTR 70b (2606)

Kas sėja, tas ir piauna.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (273)

Kas sunkiai aria, tas gardžiai valgo ir geria.

1925. Tiž III 383

Kas šeria, tas ir melžia.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1145)

Kas vasarą nešienauja su dalgiu, tas žiemą šienauja su botagu.

1931, *Kupiškis*. LTR 213 (78/6)

Ką gali padaryt šiandien, neatidėk ant rytojaus.

Vilkaviškis. LMD I 280 (159)

Ką iškasi, tą sulesi.

1867. VPŽ 24

Ką į aruodą įpilsi, tas tik tavo.

LMD I 705 (50)

Ką pasėsi, tas ir išdigs.

LMD I 240 (405)

Ką pasėsi, tą ir piausi.

1867. VPŽ 24

Ką pats padarysi, dėkui nesakysi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2401)

Ką pradėjai, tą ir baik.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/1359)

Ką sėjėjas mėto, tą piovėjas rankioja.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1470)

Ką tinginys padirbs — su velniu per pusę pasidalins.

1928, *Dusetos*. LTR 12 (133)

Ką vasarą suvežiosi, tą žiemą išnešiosi.

1847. DAA 45

Ką višta iškasi, tą ir sules.

1931, *Plungė*. LTR 217 (103/185)

Kepti karveliai patys į gerklę neskrenda.

Panevėžys. LTR 613 (154)

Kiaulė nuo pelų netunka.

1937, Alytus. LTR 1049 (250/159)

Kiek darbo, tiek ir naudos.

Subačius. LMD I 858 (1/62)

Kiek padarysi, tiek pelnysi.

1934, Utena. LTR 469 (282/6)

Kiek tu žemei, tiek žemė tau.

1957, Kamajai. LTR 2989

Kiekvienas darbas reikalauja laiko.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1754)

Kielė kuodelį uždegs.

LMD I 240 (447)

Kokią sėklą sėsi, tokie diegai digs.

Pasvalys. LTR 618 (4/432)

Koks artojas, toks ir arklas.

1925. TĪŽ III 387

Koks darbas, toks ir pelnas.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 281

Koks darbininkas, toks ir jo darbas.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1534)

Koks nakties miegas, toks dienos darbas.

1925. ST 28

Koks valgis, toks dalgis.

1930. *MVD* 49

Kol dar javai ant lauko, nesakyk, kad tavo.

1930, *Joniškis. ITR* 30 (2404)

Kur yr mėšlas, ten ir grūdas.

1877. *LMD I* 677 (28)

Kur šeimininkė ilgai miega, ten kiaulės visuomet žviegia.

1934, *Utena. LTR* 469 (282/20)

Laiku nepasėsi — žiemą badą kentėsi.

1925. *TiŽ. III* 387

Lauko nearsi — duonos nevalgysi.

1925. *TiŽ. III* 382

Lengva pagadint, bet sunku pataisyti.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (813)

Lengva pasakyti, bet ne padaryti.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (817)

Lengviau yra liepti, nekaip dirbti.

1928, *Pasvalys. TiŽ. V* 610

Liežuviu mala, kas darbo dirbti nemoka.

1925. *TiŽ. III* 376

Liežuviu nepasiklosi.

1847. *SD* 15

Lig Baltramiejui bręsta, po Baltramiejui vysta.

1926. *TiŽ. IV* 513

Mėšlų nekapstęs, taukų nelaižys.

1940, *Šlapilė*. TD VII 149

Miegu sotus nebūsi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2498)

Nakties darbai — dienos juokai.

1867. VPŽ 30

Ne darbas, kai penki vyrai vieną mazgą riša.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1114)

Ne darbininkas trūkį gauna, ale tinginys.

LMD I 257 (150)

Ne tas meistras, kur pradeda, bet tas, kur pabaigia.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2755)

Nearsi nesėsi — duonos neėsi.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (300)

Ncartas laukas akis bado.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Nekrutėsi — neturėsi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Nelauk giedros su dalge, lauk jos su grėbliu.

1925. TĪŽ III 377

Nepasėsi sykelio — neturėsi pūrelio.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Neravėtas linas mergai veidus trina.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Nesėjęs nepiausi.

1842. DAbc 51

Nesidžiauk, pirmas piaudamas, džiaukis, pirmas
kluonan veždamas.

1928, Alytus. TiŽ V 600

Nesidžiauk pradėjęs, bet pabaigęs.

1930, Joniškis. LTR 30 (2529)

Nesigirk, darbą pradėdamas, pasigirsi, jį baigdamas.

1925. TiŽ III 388

Nespaudęs norago, nekąsi pyrago.

1867. VPŽ 33

Nešerti arkliai ir kieme suklups.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2512)

Netaisysi stogo — supus, neparemsi namų — sugrius.

LMD I 240 (650)

Nežiūrėk, ką virsi, tik žiūrėk, ką dirbsi.

Pasvalys. LTR 618 (4/97)

Nusidirbo kaip rugius piovęs.

1910, Prienai. LMD I 683 (206)

Oda neišdirbta — batų nenešiosi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2571)

Pagadinti lengva, bet pataisyk, kad gudrus.

1934, Panevėžys. LTR 771 (246)

Palengva daugiau nudirbsi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2653)

Paršelis — grūdų maišelis.

LMD I 863 (238)

Patinginiausi — su išvirkščiu šaukštu valgysi.

Vilkaviškis. LMD I 280 (188)

Pelų vis daugiau kaip grūdų.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1123)

Penkiais pirštais sėsi, penkiais ir piausi.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (53)

Per šienapiūtę primiega šeimininkas, o per rugiapiūtę — ir bernas.

Pasvalys. LTR 618 (4/449)

Pilna sauja sėja — pilnu dalgiu piauna.

1910, Linkuva. LMD I 1002 (180/12)

Pilvas krutėti išmokina.

Pasvalys. LTR 618 (4/505)

Pirma padaryk, paskui pasigirk.

1925. TiŽ III 376

Pirma padirbk, paskiau pagirk.

1930, Joniškis. LTR 30 (2594)

Pirmoji vaga vis esti kreiva.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1066)

Plona varpa nešte neša, stora varpa vežte veža.
1935, Roklškis. LTR 713 (70)

Po darbo ir duonos pluta gardi.
1925. TİŽ III 385

Po darbo saldus poilsis.
1930. BPG 17

Pradžia darbą gaišina.
1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/151)

Pradžia galvą laužo.
1930. BPG 7

Pradžia galvą laužo, o paskui — niekai.
1931, Dusetos. LTR 70b (2783)

Prakaitas dykai nenuėina.
1957, Kamajai. LTR 2989 (1087)

Prakaito nebraukęs, gero nepadarysi.
1847. DAA 43

Prakaito ne pridėjęs, duonos nevalgysi.
Aplė 1850. LMD I 227 (143)

Priarsi vagele — prie aruodo prikelsi lentelę.
1913, Gruzdziai. LMD I 678 (1/45)

Purve negraibysi — taukų nelaižysi.
1940, Zeigiai. TD VII 149

Pūslėtos rankos vargo nebijo.

1925. *TiŽ III 384*

Ranka rankai nelygu.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2902)*

Rasi, kai dirbt paprasi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2923)*

Rasos nebraukysi — baltos duonos nevalgysi.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 626*

Rytą pramiegojęs, nors vakare dirbk.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2945)*

Rugiapiūtėj pavėsy — žiemą padvėsi.

1925. *TiŽ III 388*

Senas jautis iš vagos netraukia.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (260)*

Senas jautis vagos negadina.

1916. *VM 48*

Skubėk, jei nori sugaišti.

1847. *DAA 44*

Skubos darbas — šuniui.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3069)*

Skubos darbą velnias renka.

1925. *ST 13*

Skubūs darbai — vieni vargai.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1406)

Smulkiai malsi — pastovėsi, plonai verpsi — pasėdėsi.

1936, *Eržvilkas*. LTR 945 (166)

Su daina darbas sparčiau eina.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 602

Su dalgiu giedros nelauk.

1867. *VPŽ* 42

Su dalgiu nelauksi giedros, bet su grėbliu.

1857. *SchLL* 76

Su meška nearsi, su vilku neakėsi.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ V* 604

Su prakaitu uždirbta duona skanesnė.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1525)

Su saule gyvensi — bado neragausi.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 599

Su nagais visur ponas būsi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1524)

Su vilku nearsi, nors pabarsi ir pakarsi.

1867. *VPŽ* 43

Su žodžiais maišelio neprikrausi.

1867. *VPŽ* 43

Sugriaut lengviau, kaip pastatyt.

1936, *Glirkalnis*. LTR 1016 (2/24)

Sunki procia — gardi duona.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2657)

Sunkiausia pirmoji vaga.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Sunkios girknos plonai mala.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 600

Sunkus darbas gardžią duoną kepa.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2730)

Sunkus darbas valgį skanina.

1925. *TiŽ* III 385

Sunku šieną vežti, bet lengva žiemą pešti.

1847. *DAA* 45

Šeimininkę iš duonos pažinsi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Šeimininko akis arklį šeria.

1925. *TiŽ* III 379

Šimtas darbų neduos skarbų.

1928, *Viekšniai*. LTR 69 (218)

Šventa Ona — gera žmona: atvažiavo su šviežiu ragaišiu.

1931. *K* 144

Šventa Ona — gera žmona: duoda duonos su smetona.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3241)

Šventas Jonas — menkas ponas.

1936, Papilė. LTR 1011 (178)

Šventas Jonas — pieno ponas.

1928, Pasvalys. TiŽ V 608

Tegul dievas padeda, kas gerai pradeda.

Pasvalys. LTR 618 (4/300)

Tinginiui duonos nėra.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (10)

Tinginiui ir malda nepadeda.

1925. TiŽ III 377

Tinginiui nė aitvaras neprineš.

1930, Joniškis. LTR 30 (2706)

Tinginiui visados blogi metai.

1930, Joniškis. LTR 30 (1761)

Tinginys du kartu dirba.

1931, Joniškis. LTR 200 (909)

Tinginys ir miegodamas patrūksta.

1928, Alytus. TiŽ V 601

Tinginys kalbas kalba, darbininkas darbą baigia.

1928, Alytus. TiŽ V 599

Už gerą darbą gerai ir užmoka.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3420)*

Ūkininką pažįstame iš lauko, o šeimininkę — iš pietų.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3476)*

Ūkininko rankos visą svietą peni.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1855)*

Valgau kaip trys, dirbu kaip arklys.

1920, *Seda. TiŽ I 315*

Valgyk, kad pilvas plyštų, dirbk, kad akys lįstų.

Smilgiai. LTR 613 (45)

Vasarą nedirbsi — žiemą nesiilsėsi.

1925. *TiŽ III 387*

Vasarą ponaujās žiemą ubagauja.

1925. *TiŽ III 387*

Vasarą vežimais vežioja, žiemą saujelėmis išnešioja.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 622*

Vasaros prakaitas žiemą šildo.

1925. *TiŽ III 387*

Veiku pagadinti, bet neveiku pataisyti.

1847. *DAA 44*

Vieną darbą pradėjęs, kito neužimk.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1949)*

Vieni nagais, kiti galva duoną pelno.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2799)

Vikriai šeimininkei padėjėjos nereikia.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3702)

Vilką kojos peni.

1925. *TiŽ III* 376

Vilku nearsi, lokiu neakėsi.

Žarėnai. LMD I 701 (315)

Vilku nearsi, meška nevažiuosi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Vilku nei arsi, nei akėsi.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (72)

Viskas greit sakosi, bet negreit darosi.

1911. LMD I 869 (241)

Višta besikrapštydama vis ką nors iškrapšto.

1925. *TiŽ III* 377

Vyža čebatus uždirba.

1936, *Kupiškis*. GK 1936, Nr. 1(9), 16

Vyža duoną uždirba, batas pradirba.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/86)

Vogdamas nepraturtėsi, ardamas nenubiednėsi.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (246)

Žagrė užpučia žiburį.

1927, *Dusetos*. LTR 12 (201)

Žemę kasi — auksą rasi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2891)

Žodis — ne darbas, juo sotus nebūsi.

1925. *TiŽ III* 376

Žodžiais kailinių nepasiūsi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3832)

II. LIAUDIES BUTIS

Ačiū dievui pasakysi, jei čia vargo nematysi.

1934, Druskininkai. *KrvP I 18*

Amžina bėda tik vargšus ėda.

1934, Seda. *KrvP I 56*

Ankšta jo pirkelė, bet gardi duonelė.

1934, Alytus. *KrvP I 64*

Ant kapinių daugel kryžių, bet jokių bėdų.

1934, Utena. *KrvP I 71*

Apsiverkė kaip sūnų Amerikon lydėdamas.

1934, Vaiėna. *KrvP I 97*

Ateina kalėdos — gaspadoriams bėdos.

1936, Dusetos. *LTR 778 (845)*

Ateitis — rūkuose, praeitis — varguose.

1957, Utena. *LTR 2996 (56)*

Aukso kalnai tik ten, kur žmonės negyvena.

1934, Velluona. *KrvP I 169*

Aukštas dangus — neiłpsi, kieta žemė — neiłsi.

1934. Šilalė. *LTR 465 (36/139)*

Bado nagai aštrūs.

LMD I 257 (142)

Bargas — vargas.

1935, *Panevėžys. LTR 785 (106)*

Belaukiant laimės žadėtos, užklupo bėdos netikėtos.

1934, *Merkinė. KrvP I 223*

Bešnypščiam kaip šlapią kūrendami.

17—18 a. *LST 55*

Bėda bėdą veja.

1866. *BKL 199*

Bėda bėdą veja, vargas vargą remia.

1893. *LK 29*

Bėdos eina palei namus, o ne palei medžius.

1957, *Anykščiai. LTR 3017 (117)*

Bėdos, kad ne kalėdos. Ateis kalėdos — bus tos pačios bėdos.

1936, *Papilė. LTR 1011 (283)*

Bėdos žmonėmis, ne medžiais eina.

1935, *Panevėžys. LTR 785 (74)*

Būro visados juodos panagės.

1857. *SchLL 76*

Dangus — aukštai, ant žemės — kietai.

1934, *Antalieptė. KrvP I 358*

Dangus aukštai — neišoksi, žemė kieta — neįlįsi:
reik ant žemės vargti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 607*

Daug bėdos, o maža naudos.

1934, *Jurbarkas. KrvP I 386*

Daug darbo -- maža duonos.

1867. *VPŽ 11*

Duona avižinė, putra dirsinė.

LMD I 240 (178)

Duona kaip aguona.

1911, *Dusetos. LMD I 1002 (3)*

Duona pirкта neskalsi; bepigu, kai savo yra.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2895)*

Duonelė gardi, bet brangi.

1867. *VPŽ 14*

Duonos yra — sulos nėra, sulos yra — duonos nėra.

1935, *Valkininkai. LMD I 191*

Dūminėj pirkelėj ir vestuvės nelinksmos.

1928, *Alytus. TIŽ V 599*

Eina kaip žemę pardavęs.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (149)*

Eina lyg namus pardavęs.

1935, *Valkininkai. KrvP II 32*

Gerai žiemos dantys — viską suryja.

1930, *Dusetos. LTR 70b (1513)*

Gydytojas į namus — varyk karves per vartus.

1937, Daugai. *KrvP III 11*

Gyvam duobės nėra.

1937, Babrai. *KrvP III 14*

Gyvas į žemę nelįsi.

Aplė 1850. LMD I 227 (143)

Gyvas žemėn negi lįsi — vis reikia kaip manytis.

1936, Dusetos. *LTR 778 (811)*

Gyvena kaip vilkas be namų.

1937, Zapyškis. *KrvP III 24*

Gyvena kaip žirnis prie kelio: kas eina — tas skina,
kas nori — tas mina.

1937. *KrvP III 24*

Gyvena susikimšę kaip silkės bačkoje.

1937, Alytus. *KrvP III 26*

Gyvenam kaip meška lauže, tik pilvas valgyti pra-
šo, o sriubos — nė lašo.

1937, Zarasai. *KrvP III 41*

Gyvenam ne kaip norim, bet kaip galim.

1867. *VPŽ 16*

Gražiai gyvename ir tvoras kūrename.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 273*

Grobas į grobą lenda.

LMD I 240 (257)

Iki dievo — aukštai, iki caro — toli.

1937. *KrvP III 174*

Ir čia gero tik krislelis, o bėdų — visas maišelis.

1938, *Vepriai. KrvP IV 340*

Ir gandas buvo, kad vargai pražuvo; durniai patikėjo ir džiaugtis pradėjo.

1938, *Mielagėnai. KrvP IV 367*

Iš darbo nebūsi bagotas, tik kuprotas.

1932, *Alvitas. LTR 436 (156/69)*

Iš neturto skystą košę verda.

Pasvalys. LTR 618 (4)

Išpažinsi vasarą be karvės, žiemą — be kailinių.

Pasvalys. LTR 618 (4/252)

Yra daug laimingų, bet daugiau vargingų.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1152)*

Įstatymas galingas, vargas — galingesnis.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1110)*

Juo trumpa, juo trūksta.

1824. *NNM*

Kad ne vargai ir bėdos, tad būtų vis kalėdos.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 612*

Kad vargų nebūtų, ir gegulė nekukuotų.

1930. *MT I 46*

Kai bėdos apsėda, tai ir pakaušį praėda.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (298)*

Kaip stovi, taip brangus.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/117)

Karvelė — tai ilga paltelė.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/132)

Kas iš teisybės, kad ji prastiems žmonėms akla!

1925. *TiŽ III* 387

Kas iš to darbo, kad nėra pažytkol

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (434)

Ko tu verki: ar tu duoną druską perki?

1877. *LMD I* 677 (494)

Koją už kojos vargai dėlioja.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (74)

Kol saulė patekės, rasa ir akis išės.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4*, 273

Kriaučius vis nuplyšusiais rūbais vilki.

Utena. LMD I 714 (140)

Kur eini — čia nusidauži, kur griebi — čia nusi-
grandai.

LMD I 240 (493)

Kur kalnelis — ten dvarelis, kur pakalnelis — ten
bravarėlis.

1877. *LMD I* 677 (403)

Kur mūsų nėra, ten ir upės pienu plaukia.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1807)

Kur mūsų nėra, ten veršiai alų geria, o kai nuei-
nam, tą pačią košę randam.

1931, Dusetos. LTR 70b (2821)

Kur mūsų nėra, ten veršiai midų geria, o kad mes
nueinam, tą pačią putrą nedarytą srebiam.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1829)

Kur mūsų nėra, ten veršiai midų geria.

Šiauliai. LMD I 215 (49)

Kur trumpa, ten ir trūksta.

1926. Tiž IV 512

Kur žiūri — ten mėsa, kur piauni — ten kaulas.

1877. LMD I 677 (490)

Kurpė purvų nesibaido.

LMD I 240 (498)

Laižykis, nabagėli, prikandęs akmenėlį!

1928, Pasvalys. Tiž V 613

Lengva nusigyventi, bet sunku prasigyventi.

1930, Joniškis. LTR 30 (3074)

Lopas ant lopo, o tame lope — skylė.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/57)

Marškiniai vieni ant skūros, kiti — ant tvoros.

1932, Alvitas. LTR 436 (158/121)

Maža puota be duonos.

1847. DAA 42

Ne bėda, kad duonos yra.

1911. LMD I 869 (160)

Nelaimės ir vargai eina ne miškais, o žmonių sprandais.

1957, Utena. LTR 2996

Nėr kampelio, kad nebūt kryželio.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/25)

Norint čia išbėgsi, kitur vargas atsitūpęs tavęs lauks.

17—18 a. LST 75

Nors imk ir gyvas lįsk į žemę.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/111)

Nors tu raiba gegule kukuosi, vargas vis tiek nesumažės.

1930. MT I 46

Nuo vieno sieto atrišo, prie antro pririšo.

1856. LMD I 671 (1864)

Ožka prasigyvenant — ožka nusigyvenant.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2587)

Ožka prasikurt — ožka pasibaigt.

Pasvalys. LTR 618 (4/259)

Parduok marškinius — pirk duoną.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (18)

Piauk paskutinę ožkelę, bile soti būtų dūšėlė.

1866. MesK 73

Piemeniui — ne šventė, šuniui — ne pasninkas.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1240)

Piemeniui visi lašeliai, tik ne visi kašneliai.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (318/20)

Piemuo meluoja — savo kailį vaduoja.

LMD I 240 (729)

Pirkęs neprivalgysi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2607)

Pirkta duona neskalsi.

1916. VM 47

Pirkta duona peilio bijo.

1955, *Kupiškis*. LTR 2993 (534)

Pirmiau pats nusibaigsi, negu darbus užbaigsi.

LMD I 240 (741)

Po kalėdų daug bėdų.

Jurbarkas. LTR 618 (28/204)

Ponas dievas — aukštai, o karalius — toli.

1857. SchLL 94

Prakaitu aukso neįsigysi.

1928, *Alytus*. TiŽ V 594

Pramonėlis — vargdienių užmokesnėlis po bėdų.

LMD I 863 (220)

Prasta juoda duona, be jos — dar prasčiau.

1930, *Dusetos*. LTR 70b (1495)

Puodžius vis iš šukelės valgo.

1930, *Dusetos*. LTR 70b (1479)

Reti kaip pavargėlio rugiai.

LMD I 240 (792)

Rūksta kaip iš vargdienio bakūžės.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/106)

Saulė pilnus pamatus vaikų priperi.

1867. VPŽ 40

Skolos daiktus išveda, patį varyte išvaro.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3068)

Skolos žmogų pribaigia.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3061)

Su šviesa kelia, su tamsa gula.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1516)

Šalta gryčia kaip vilkinyčia.

1930, *Pagiris*. MT II 137

Šalta varškė keliamosios karvės.

17—18 a. LST 151

Šiaučius basas, kriaučius nuplyšęs, skutėjas apžėlęs.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/206)

Tai kad prisigyveno: iš adatos išėjo.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (167)

Taip nuskurdau, kad nors pas latvij eik bernauti.

1928, *Pasvatys*. TlŽ V 628

Ten gera, kur mūsų nėra.

1925. *TiŽ III 385*

Toks gyvenimas — šlapiom malkom kūrenimas.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Už darbų saulės nemato.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1847)*

Vaikų — kaip pupų, duonos — nė plutos.

1916. *VM 50*

Vaipykis, vargeli, atkandęs akmenėlių!

LMD I 240 (957)

Vandens — nors prigerk, malkų — nors sudek, o
duonos — nors nudvėsk.

1935, *Panevėžys. LTR 785 (179)*

Vargas vargą remia.

1842. *DAbc 50*

Vargdieniui vis vėjas į akis pučia.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (156/267)*

Vasarą visi berniai susiedijoj.

1936, *Dusetos. LTR 178 (738)*

Velnias dūšios, o šuva skolos neturi.

1911, *Pilviškiai. LTR 3017 (94)*

Verkia ji, raudoja, kaip girioje gegutė kukuoja.

1930. *MT I 46*

Viena bėda — ne bėda.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1907)

Viena bėda — ne bėda: dvi trys kai apsėda, tai žmogų suėda.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3550)

Viena bėda nevaikščioja.

1925. *Tiž III* 376

Viena bėda pakenčiama, dvi trys tai iš namų varo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3551)

Viena diena — motina, kita diena — močeka.

17—18 a. LST 169

Vienam gerai, o visiems blogai.

1866. *MesK* 72

Viens ant tvoros, kits ant skūros.

1912, *Griškabūdis*. LMD I 1002(159/1)

Vis siuvam — vis nuogi, vis skalbiam — vis juodi.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (98)

Vis skalbiu — vis juoda, vis audžiu — vis nuoga.

Jurbarkas. LTR 618 (28/60)

Visur vargas tave ras.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3666)

III. KLASĖS, JŲ CHARAKTERISTIKA. SOCIALINIAI SANTYKIAI

Aimanuoja kaip šlėktelė, pavasario sulaukęs.

1934, Daugai. KrvP I 26

Amerikonui daugiau dolerių negu proto.

1934, Joniškis. KrvP I 55

Ant vieno bagoto šimtai ubagų.

1930, Joniškis. LTR 61 (64)

Ar didžiuliui kloniokis, ar velniui uodegą šluostyk.

SD 21

Aukšta laiba — bajorėliui, žema drūta — muzikėliui.

1928, Pasvalys. TlŽ V 604

Badauja kaip buožė, devynias karves turėdamas.

1957. LTU 459

Bagotas biednam, o biednas bulvei skūrą lupa.

1935, Panevėžys. LTR 785 (53)

Bagotasis dyvijas, kuo biednasis žyvijas.

1936, Papilė. LTR 1011 (273)

Bagotas kaip ruduo, piktas kaip šuo.

1932, Griškabūdis. LTR 436 (156/9)

Bagotas kaip šuo kudlotas.

1936, Papilė. LTR 1011 (275)

Bailūs kaip ponai po kunigystos.

1936, *Aukštadvaris*. LTR 733 (255)

Bajoras aukštas, kišenėj šaukštas, savo duonos neturi, kur pavalgyti, tik žiūri.

1934, *Pivašlūnai*. KrvP I 190

Bajoras — šunų tavoras.

1842. *DAbc* 341

Bajoras — šunų tavoras, muzikas — aukso guzikas.

1934. *KrvP* I 190

Bajorystė — menka ponystė.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 604

Bajoro baltos rankos, bet juoda duona.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 604

Baltos rankos juodo darbo bijo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2071)

Baltos rankos tik pono ir kunigo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2070)

Basas kaip dvaro šuva.

1936, *Panevėžys*. LTR 785 (279)

Baudžiava mums privinčiavota kaip marti.

17—18 a. LST 53

Be žmogaus darbo ponai badu dvėstų.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (3105)

Biednam dešimt skūrų nulupa, kol bagočiui vieną.

1934, *Panevėžys*. LTR 771 (101)

Bloga, iš muziko pono sulaukus.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (3091)

Buvo geras, kol jam nepriklausė dvaras.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 623

Čebatas vyžai ne klapčius.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (390)

Čiupinėjas kaip bajoras apie piemenę.

1912, *Ukmergė*. LTR 3017 (68)

Daktaras laukia, kad sirgtų, o kunigas — kad mirtų.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (235)

Daktaras ligonį žiūri, bet jau saują atkišęs turi.

1934, *Joniškis*. KrvP I 354

Dangus — brangus.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/413)

Dangus — brangus, neįsipirksi.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/416)

Dangus — brangus, tik ponams patogus.

1934, *Tauragė*. KrvP I 359

Dėl pono garbės mano nė šuva neišdvės.

1934, *Lieplaukė*. KrvP I 416

Dėl vyžočių nér paslūgočių.

1936, *Kupiškis*. GK 1936, Nr. 1 (9), 16

Didūs mažučių neužjaučia.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/535)

Didžių nepavijom, mažų išbėgom.

17—18 a. LST 265

Didžiųjų vagių niekas nenaikina, o mažuosius karsto.

LMD I 240 (146)

Dieve, duok iš pono ubagą, ne iš ubago poną.

1931, Dusetos. LTR 70b (3093)

Dirba kaip baudžiauninkas.

1934, Marijampolė. LTR 451(375/30)

Dirba kaip samdininkas.

1910, Prėnai. LMD I 683 (142)

Dvaras dvaru, o mudu vis geru.

1934, Pasvalys. KrvP I 538

Dvaras — ne kaimynas, o ponas — ne brolis.

1934. KrvP I 538

Dvaras tolėliau — žmonėms gerėliau.

1934, Švenčionys. KrvP I 538

Dvaras žmonėms pragaras, o ponui — dangus.

1934, Kėdainiai. KrvP I 538

Dvaras žmonių prakaitu budavotas, krauju tinkavotas.

1934, Kretlinga. KrvP I 538

Dvarą iš tolo apeik — daugel bėdų išvengsi.

1934, Plungė. KrvP I 538

Dvare atsisėdo — šunys gėdą suėdė.

1934, Biržai. KrvP I 538

Dvare sąžinė išnyksta, dvare ir geras padyksta.

1934, Raudondvaris. *KrvP I 538*

Dvare šunį daboja, o žmogų kotavoja.

1934, Kretinga. *KrvP I 539*

Dvare šuo už žmogų brangesnis.

1934, Jurbarkas. *KrvP I 539*

Dvarininkas verčiau pats badu dvės, negu lauką savo rankom sės.

1934, Zapyškis. *KrvP I 539*

Dvaro ponas — tai šėtonas.

1934, Zapyškis. *KrvP I 539*

Dvaro vartai platūs įeiti, bet siauri išeiti.

1931, Dusetos. *LTR 70b (2186)*

Dvaro žmogus velnio sutvertas, šunies nevertas.

1934, Alovė. *KrvP I 539*

Dvarus išdalino — visi velniai pas gaspadorius išėjo.

1930, Joniškis. *LTR 30 (224)*

Dvarus padalino — naujų ponų prigamino.

1934, Kėdainiai. *KrvP I 539*

Eina pas poną tiesos ieškoti — teks ne lūpom, bet nugarai byloti.

1935, Plateliai. *KrvP II 34*

Eisi į dvarą — gausi mušt, neisi — gausi mušt.

Subačius. *LMD I 858 (3/17)*

Eisi per dvarą — gausi mušti, neisi per dvarą — gausi lupti.

1935, *Marijampolė. KrvP II 39*

Engėjo duona sūri: žmonių ašarose mirkyta, krauju pašlakstyta.

1935, *Merkinė. KrvP II 46*

Engėjo duona — žmonių ašaros.

1935, *Druskininkai. KrvP II 47*

Engėjui niekad nebus gana.

1935, *Joniškis. KrvP II 47*

Engia kaip baudžiovos metu.

1935, *Naumiestis. KrvP II 48*

Engia kaip per kunigystę.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 280*

Esti, kad ir dideliam ponui nebėra kur atsisėsti.

1935, *Marijampolė. KrvP II 53*

Esti, kad ir pono šuva turi badu dvėsti.

1935, *Alovė. KrvP II 53*

Esti, kad ir ponui tenka muziko lockos prašyti.

1935, *Vabalninkas. KrvP II 53*

Est — ponui, dirbt — žmogui.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2175)*

Gaspadoriui tik darbas rūpi, o ne alga.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2227)*

Geram bajorui šimtas bizūnų nė už ką.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (176)*

Geria kraują kaip dėlė.

1935, *Merkinė. KrvP II 211*

Geriau biedno grašis kaip bagočiaus šimtas.

Šiauliai. LMD I 215 (239)

Gink, dieve, nuo maro, bado, vainos ir ponų globos!

1935, *Medingėnai. KrvP II 291*

Girgžda kaip šlėktelės vežimas.

1935, *Pivašiūnai. KrvP II 296*

Giriasi kaip bajoras su popieriais.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/1)*

Giriasi kaip šlėktelė rudenį.

1925. *TiŽ III 382*

Girtuoklio gerklė, kunigo kišenė — neužveriami.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (96)*

Gyvena kaip staršina.

1930. *BPG 15*

Gyvenu puikiai — kaip šlėkta, per pavasarį badau-
damas.

1937, *Pivašiūnai. KrvP III 42*

Glostyk šunį, bet ne prieš šerstį, kalbėk tiesą ponui,
bet prieš mirtį.

1937, *Plateliai. KrvP III 57*

Glosto kaip valdžia muzikus, kol išglosto paskutinius
skatikus.

1937, *Kėdainiai, Lekėčiai. KrvP III 58*

Glosto mus girininkas, paglostė dabar ir policininkas.

1937, *Alytus. KrvP III 58*

Greitas kaip Darbėnų viršaitis į karčiamą.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 279*

Greitesnis muziko ištesėjimas, o ne pono prižadėjimas.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 494*

Grynas kaip Platelių ponas.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 278*

Gudrus kaip šlėktelė, rugių prisipiovęs.

1937, *Pivašiūnai. KrvP III 139*

Iš darbininkų pažinsi gaspadorių.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2295)*

Iš šiaudų išėjęs, o šieno nepavijęs.

17—18 a. *LST 109*

Išsiėdusi kaip kunigo gaspadinė.

Mosėdis. LMD I 218 (134)

Išsigando kaip šlėkta kiškio.

1925. *TiŽ III 388*

Išsitiesė: kojos — Lietuvoj, galva — Amerikoj.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (180)*

Įkalbėjo lyg bajorui puikybę.

Pasvalys. LTR 618 (4/248)

Jaučiui, ir tam įkyri jungas vilkti.

1925. *TiŽ III 383*

Jis šuniško gimimo, poniško palikimo.

1934, Punkskas. LMD III 74 (33)

Juo turtingesnis, tuo šykštesnis.

1867. VPŽ 20

Kada kunigas perša, tada velnias vinčiavoja.

1901, Kaunas. VnL

Kai seimas susėda, visus pinigus suėda.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Kalėdininkai tik kunigai ir ubagai.

1930, Joniškis. LTR 30 (2348)

Karaliai ilgas rankas turi — toli gali pasiekti.

LMD I 240 (407)

Kas, į seimą renkant, nežada?

1930, Joniškis. LTR 61 (689)

Kas sėja, o kas piauna!

1934, Panevėžys. LTR 771 (251)

Kas vargo nematė, tas ir vargingų nepažįsta.

Utena. LMD I 714 (86)

Kauno pažadais sotus nebūsi.

1928, Alytus. TiŽ V 596

Ką nuo kunigo gausi, tą su velniu pasidalysi.

Vilkaviškis. LMD I 257 (436)

Ką ponai valgo, to kiaulė neėda.

Gruzdžiai. LMD I 676 (194)

Kyšių neima, bet be dovanų neprisileidžia.

1928, *Alytus. TiŽ V 596*

Kol vienas prasigyvens, dešimt nusigyvens.

1930, *Joniškis. LTR 31 (889)*

Kožnas bajoras — bieso tavoras.

1851. *IvK 44*

Kunigai — dievo apaštalai, o į pinigus — kaip vana-
gai.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Kunigai ir ubagai svieta procia gyvena.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2350)*

Kunigai su ponais vieną ieną traukia.

1910, *Šatės. LMD I 716*

Kunigas dievą prašo, kai skatiką mato.

1928, *Alytus. TiŽ V 595*

Kunigas dievą už pinigus pardavinėja.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2389)*

Kunigas du kartu pamokslo nesako.

1930. *BPG 15*

Kunigas ir ant pečiaus sėdėdamas badu nemirs.

1930, *Joniškis. LTR 61 (773)*

Kunigas ir miške nenumirs, — ir ten jam žmonės
atneš.

1925. *TiŽ III 387*

Kunigas už dyką mišių nelaiko.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2390)*

Kunigo kišenė, ubago krepšys netur dugno.

1928, *Šaklai. LMD I 261 (198)*

Kunigo kišenės nepripilsi, nors ir pražilsi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2385)*

Kunigo naudą velniai gauda.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 624*

Kunigo ranka toli siekia.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2381)*

Kunigo ranka visą familiją dengia.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2359)*

Kunigo rankovė midų geria.

1901, *Kaunas. VnL*

Kunigo tiesa ant liežuvio, o jo dora — kišenėje.

1928, *Alytus. TiŽ V 595*

Kunigui duok ir dar ranką pabučiuok.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2969)*

Kunigų pinigais pekla brukavota.

1928, *Alytus. TiŽ V 595*

Kunigų surinkimas — bieso pragėrimas.

1877. *LMD I 677 (314)*

Kur muzikui kvepia, ten ponui smirda.

1910, *Prienai. LMD I 683 (176)*

Kur rūmai, ten dūmai.

1867. *VPŽ 26*

Lietuvą nūnai kyšis valdo.

1928, Alytus. TiŽ V 596

Lygina kaip vokiečiai: kas daug turi, tam dar daugiau duoda, o iš vargšo paskutinius kailinius atima.

1957. LTU 459

Mandras kaip rudenį šlėktelė.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 280

Mažu būdamas, su dideliais ponais nesibroliauk.

LMD I 705 (151)

Meluoja kaip seimo atstovas.

1928, Alytus. TiŽ V 596

Mužiko skatikas ponams akis bado.

1928, Alytus. TiŽ V 596

Ne vyžotiems klapčius.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (235)

Neduok, dieve, iš mužiko ponu pavirsti.

LMD I 864 (1/21)

Negimdytas — ne vaikas, nesamdytas — ne šeimyna.

LMD I 257 (228)

Nėra didesnio šėtono kaip iš ūkininko ponas.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/195)

Neturtingam vis vėjas į akis.

1911, Vilkaviškis. VD

Nuo muziko pabėgo, pono nepavijo.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2523)*

Nuo pono juokų vargšui kailis peršti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 625*

Nuo pono vogti ne griekas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1061)*

Nusigando kaip šlėkta kiškio.

1930. *BPG 14*

Nusipenėjęs kaip dvaro meitėlis.

1930. *BPG 15*

Nususo kaip Lietuvos ponai.

1928, *Alytus. TiŽ V 596*

Pakarnas kaip šuo dvarnas.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (22)*

Pasipūtęs kaip Mantvilų šlėkta.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 279*

Pasipūtęs kaip šlėkta, rugius nupiovęs.

1925. *TiŽ III 378*

Per muziko sermėgą utėlė nebėga, o per bajoro fra-
ką ji pramynė taką.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (103)*

Perskeltas kaip bajoro švarkas.

Jurbarkas. LTR 618 (28/486)

Pina kaip bajoras vyžas.

1925. *TiŽ III 387*

Plėšia žmones kaip vanagas.

1930. *MT II* 116

Ponai geri, bet tie šunys pikti.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1319)*

Ponai į muzikėlio skatiką — kaip šunys į mėsą.

1928, *Alytus. TiŽ V* 596

Ponai — velnio monai.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1193)*

Ponas ir juokaudamas tankiai nudažo kailį.

1847. *DAA* 46

Ponas ir velnias vienos mados.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1276)*

Ponas miršta badu, kunigas — šalčiu, o vargdienis —
gardžiu valgymu.

Apie 1850. LMD I 227 (173)

Ponas — ne brolis.

1846. *DDŽ* 166

Ponas — ne brolis, nedovanos.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2331)*

Ponas ponavos, kol žmonės pasiduos.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1190)*

Ponas tol žmogų jos, kol ponavos.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1191)*

Poniška loska ant keršo arklio joja.

1824. *NNM*

Pono gerklė, ubago terba, kunigo kišenė niekad os
nepripildomi.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (109)

Ponu nesidenk, vandeniū nesirem̄k.

Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I
700 (1/47)

Ponui šimtas lazdu — niekai.

1929, *Vieksniai*. LTR 69 (295)

Ponus pritek̄si — kelnių netek̄si.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (9)

Ponų malonė iki vartų.

Subačius. LMD I 858 (3/13)

Ponų nebūtų, kad žmonės laukų neartų.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 623

Ponų pažadai margu arkliu jodinėja.

1928, *Alytus*. TiŽ V 597

Privalgė kaip per berno vestuves.

Pasvalys. LTR 618 (4/39)

Pučiasi kaip penkių pilių valdovas.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4*, 280

Pučiasi ponas, pučiasi ir žmogus.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1175)

Pupos žydi — bajorams badas.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/3)

Retai plikis tepašoka į vaitus.

LMD I 240 (790)

Samdytas — ne gimdytas.

1928, *Dusetos*. LTR 12 (48)

Seiman pakliuvęs, pilvą vos paneš.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1626)

Seimo ponai varnas gaudo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1624)

Sotaus širdis akmeninė.

1908, *Marijampolė*. LMD I 881 (16)

Su dievu — visaip, su ponu — niekaip.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1459)

Su kunigais prasidėsi — ir pats padvėsi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1536)

Su ponu — tai ne su žmogum.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1569)

Su taukinu snukiu teeina šeimynos samdyti.

LMD I 240 (874)

Sveikatos neturi — neik į dvarą.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/93)

Šėkėr-vėkėr vilnonės — kas sutvėrė bajores?

1918. LTR 3017 (67)

Šykštus tik turtingas.

1925. *TiŽ III* 377

Šlėkta — iš meškos, meška — iš peklos.

1926. *TiŽ IV* 515

Šuo loja — pons važiuoja.

1912, *Trakai*. LMD I 1002(6/9)

Tam ir kunigas, kad pamokslus sakytų.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2954)

Teisybė ant galo lazdos.

Žarėnai. LMD I 701 (607)

Tiek su ponu, tiek su velniu.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1767)

Tie ponai — svieto monai.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1766)

Tiršta putra šeimynos negainioja.

1936, *Papilė*. LTR 1011 (228)

Ubagas sviesto nevalgo.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/147)

Už pinigus kunigas ir velnią dangun nugabens.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 595

Už stalo galo tik ponai ir kunigai.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1874)

Vaito maišą daryk it vėdarą — visuomet bus tuščias.

1856. LMD I 671 (734)

Valdžios pažadais sotus nebūsi.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ* V 623

Važinėja it bajorai į Panevėžį.

Pasvalys. LTR 618 (4/180)

Velnius dvare gimė, klebonijoje užaugo.

Pasvalys. LTR 3017 (66)

Viena ranka duoda, kita atima.

1930, Joniškis. LTR 30 (1942)

Vieni sėja, kiti piauna.

1881, Priekulė. BLF 54

Viens badaun, o kits turtus kraun.

1931, Joniškis. LTR 200 (232)

Visi šiaučiai seime sėdi.

1930, Joniškis. LTR 30 (1934)

Visi tyko iš to biedno artojo.

1931, Joniškis. LTR 200 (464)

Vyresnybė visad pučias.

1928, Šaklai. LMD I 261 (17)

Vokietis sprandą pėrė, o mūsiškis kišenes krato.

1928, Alytus. TiŽ V 596

Žadėjo duoną, o davė akmenį.

Šiauliai. LMD I 215 (237)

Žmonėms nesergant, vaistininkai raukosi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 623

IV. ŽMOGUS. DVASINĖS IR FIZINĖS ŽMOGAUS SAVYBĖS

Akys nori, širdis nepriima.

1928, Pasvalys. TiŽ V 619

Akys — marios, gerklė — pekla.

1910, Prienai. LMD I 683 (189)

Akmuo kantrus, o žmogus — dar kantresnis.

1934, Perloja. KrvP I 44

Amžius stipruolį kupron suvaro, o gudruolį vaiku padaro.

1957, Utena. LTR 2996 (55)

Amžius veidą išaria ir be noragų.

1957, Utena. LTR 2996 (54)

Anot pasakos, kožno širdis iš mėsos.

1934, Joniškis. KrvP I 65

Ant gero žmogaus ir šuo neloja.

1934, Ukmergė, Varėna. KrvP I 69

Ant senatvės per šiaudą neperžengsi.

Vilkaviškis. LMD I 280 (193)

Apsukrus nebadauja: kai reikia, ir sausoje vietoje žuvauja.

1934, Zarasai. KrvP I 101

Ar duok, dieve, sveikata, ar tą pačią atimk.

1877. LMD I 677 (469)

Atsargų žmogų ir dievas saugoja.

1934, *Antalieptė*. KrvP I 151

Aukso nagai, velnio nasrai.

1928, *Viekšniai*. LTR 69 (201)

Bailus ir kiškio išsigąsta.

1934, *Marcinkonys*. KrvP I 188

Bailus lapo išsigąsta, drąsus ir vilko nebijo.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/358)

Bailus per upelę bijo šokti, kad nesušlaptų, lieptu
bijo eiti, kad nenukristų.

1934, *Molėtai*. KrvP I 189

Baimė su meile drauge nevaikšto.

1867. VPŽ 8

Baimė turi didžias akis.

Apie 1900, *Suvalkų gub.* LMD I
700 (1/158)

Be akių nė pasaulis nemielas.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/229)

Bernas — arklyje, merga — lopšyje.

1926. TiŽ IV 509

Blogam ir danguje bloga, geram ir pekloje gera.

1926. TiŽ IV 509

Boba senyn — liežuvis ilgyn.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (143)

Dainuoja jaunas, dainuoja ir senas.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2877)

Dantis praėdęs, proto neįgausi.

1936. V 68

Didi išmintis mažoj galvelėj sutelpa.

1957, *Utena*. LTR 2996 (49)

Duok, dieve, mažu gimti, o dideliu augti.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (3314)

Dviejų amžių negyvensim.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/598)

Eidamas gult, nežinai, ar kelsies.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2201)

Galva visą žmogų vedžioja.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (203)

Gardų radęs, ieško dar gardesnio.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (386)

Geras ir žodžio klauso, pikto ir lazda neatitaiso.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/706)

Geras kalboj, blogas darbe.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2238)

Gerai žmonės protą gerbia, pikti — pinigūs.

1925. *Tiž III* 388

Gero žmogaus tylus balsas, pikto — toli girdėti.

1925. *TiŽ III 379*

Geros akys dūmų nebijo.

1911. *A 1911, Nr. 1 (8)*

Gėrė giedodamas, pagiriojo raudodamas.

1925. *TiŽ III 388*

Girgždantysis medis ilgiau stovi.

1847. *DAA 43*

Girtam ir baloj sausa.

1925. *TiŽ III 378*

Girtam ir ožka kaustyta.

1925. *TiŽ III 386*

Girtam ir ožka velniu virsta.

1936, *Dusetos. LTR 778 (20)*

Girtam ir patvory gerai.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2245)*

Girtam marios iki kelių.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (158)*

Girtam saulė klane miega.

1935, *Želva. KrvP II 313*

Girtas dainuosi — blaivus vaitosi.

1934, *Utena. LTR 463 (282)*

Girtas išsimiegos, o kvailas — niekuomet.

Vilkaviškis. LTR 627 (1030)

Girtas penkiais šešiais, o pagiriomis nė vienais.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 607*

Girtas plepėjo, ką blaivus galvoj turėjo.

1935, *Alytus. KrvP II 319*

Girtas šoka, kad ir nemoka.

1935, *Merkinė. KrvP II 320*

Girtą ir mėnulis šildo.

1928, *Alytus. TiŽ V 599*

Girtiems ir ožka panelė.

1937, *Tauragė. KrvP III 4*

Girto malda kaip vilko pasninkas.

1937, *Pasvalys. KrvP III 6*

Girto niekas neklauso, bet daug kas pasiklauso.

1937, *Merkinė. KrvP III 6*

Girto vargai — žmonėms juokai.

1937, *Druskininkai. KrvP III 8*

Girtuokliui ir lašas brangus.

1854. *SD 20*

Girtuokliui lašas kaip bagočiui grašas.

1937, *Mantviliai. KrvP III 10*

Girtuoklį nosis, o vagį pirštai išduoda.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (147)*

Gyvam kailio nelupsi.

1937, *Raseiniai. KrvP III 14*

Gyvas — visiems peilis, kai numirė — visi gailis.

1937, Merkinė. *KrvP III 15*

Gyvenimas šioks ar toks mirtį atneša.

1934, Šilalė. *LTR 465 (36/841)*

Gobšas ir iš ožio nori pieno gauti.

1937, Biržai. *KrvP III 59*

Gobšaus bėdas velnias rėdo.

1937, Valkininkai. *KrvP III 60*

Gobšaus vargai — velniui džiaugsmai.

1937, Varėna. *KrvP III 60*

Gobšus bėdavoja, kada ir vieną skatiką sunaudoja.

1937, Nemunaitis. *KrvP III 60*

Gobšus dievui žvakę, o velniui — dvi.

1937, Nemunaitis. *KrvP III 60*

Greitai žmogus užaugi, dar greičiau pasensti.

1911, Pušalotas. *LMD I 1002 (318/18)*

Gudrus ir po žeme mato, kvailas po kojom nepastebi.

1928, Alytus. *TiŽ V 600*

Gudrus kalba tik reikalui esant, durnas — visados.

1937, Tytuvėnai. *KrvP III 140*

Gudrus laukia progos, kvailas — niekad.

1937, Dotnuva. *KrvP III 140*

Gudrus svetimą progą pagauna, kvailas savąją pra-
žiopso.

1928, *Alytus. TiŽ V 598*

Ir gerą žmogų pasisekimai dažnai į šuntakius nu-
veda.

1938, *Ukmergė. KrvP IV 375*

Ir mokytas kartais nueina šunimis vedinas.

1925. *ST 14*

Iš dantų pažinsi metus.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2301)*

Iš jo ir akmens galvai prasiskelti už dyką negausi.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (190)*

Iš ko mulkį pažinsi, kad ne iš juoko!

1940, *Dovilai. TD VII 148*

Iš tos pačios burnos ir šilta, ir šalta.

1847. *DAA 40*

Iš tų pačių šventieji, iš tų pačių ir prakeiktieji.

1930, *Joniškis. LTR 61 (544)*

Išmintingas nuolatos mokosi, o kvailas dingos visa
žinąs.

1925. *ST 28*

Išmintingas žodis kvailo ausin kelio neranda.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Į akis pažiūrėjęs, sveikatos neklausi.

1867. *VPŽ 17*

Į ką jaunas įprasi, tą senas teberasi.

1916. VM 40

Yra žmonių — nėra žmogaus.

1910. A 1910, Nr. 7

Jaunam ir pelė dantis duoda.

1936, Dusetos. LTR 778 (626)

Jaunas seno nepamokys.

1934, Šilaiė. LTR 465 (36/1195)

Jauną zūbai, seną rūbai dabina.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (73)

Jauni šoka — žemė dreba, seni šoka — dantys kleba.

Pasvalys. LTR 618 (4/503)

Jaunystė — kvailystė.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1184)

Jaunystės griekai — senatvės vargai.

1930, Joniškis. LTR 30 (2271)

Jei sveikas, tai ir turtingas.

1930, Joniškis. LTR 30 (510)

Jonas mokės, ko išmoko Jonukas.

1912. LTR 3017 (90)

Juo daugiau turi, juo daugiau nori.

1925. TėŽ III 377

Kad buvai jaunas, tai būsi ir senas.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Kad ir varlele šokuoti, bile ant šio svieta būti.

Raseiniai. LMD I 219 (36)

Kad jis primanytų, žodį pirkęs pridėtų.

1926. TiŽ IV 513

Kad širdžiai netinka, tai nė akys nekimba.

1930, Joniškis. LTR 30 (759)

Kai pripranta, tai nė galo neberanda.

1930, Joniškis. LTR 30 (2466)

Kaip puta nyksta, taip žmogus išblykšta.

17—18 a. LST 199

Kaltas būdamas, greitai nurausta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1554)

Kas be dantų, tam reikia lentų.

1923, Kalesninkai. LT III, 2, 461

Kas blaivo galvoj — pas girtą ant liežuvio.

1925. TiŽ III 377

Kas galvoj, tas ant liežuvio.

1930, Joniškis. LTR 30 (766)

Kas galvoje, tas ir kalboje.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1676)

Kas girtas nebagotas, tas ir dvės — neturės.

1867. VPŽ 22

Kas metai vis pakalnėn.

LMD I 863 (527)

Kas nedūko želdamas, tas uždūks žildamas.

1955, Kupiškis. LTR 2993 (502)

Kas nusidėjo, bijos ir vėjo.

1867. VPŽ 23

Kas save įveikia, tam kitų nereikia.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1695)

Kas širdy, tas ant liežuvio.

1935, Panevėžys. LTR 785 (82)

Kas teisingas — išmintingas.

Panevėžys. LTR 613 (154)

Kas tyli, tą visi myli.

1925. TiŽ III 385

Ką dievas nori bausti, tam pirma protą apsuka.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1715)

Keikiasi ne supykęs — keikiasi išdykęs.

1925. TiŽ III 379

Kiek akys norės, tiek niekas neturės.

1931, Dusetos. LTR 70b (2820)

Kiek žmogaus, tiek proto.

1934, Utena. LTR 469 (282/38)

Kiekvienas savo dūdą pučia.

Pasvalys. LTR 618 (4/493)

Kiekvieno nagai į save riesti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1752)

Kiekvieno rankos į save traukia.

1908, *Marijampolė. LMD I 881 (90)*

Kieno ilgas liežuvis, to protas trumpas.

1925. *TiŽ III 381*

Kieno linksma daina, to širdis spakaina.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2345)*

Ko jaunas neišmoksi, to senas nežinosi.

Vilkaviškis. LMD I 257 (412)

Kokia galva, tokia ir kalba.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 495*

Kokia galva, tokis protas.

1925. *TiŽ III 387*

Kokia jaunystė, tokia senystė.

1925. *ST 28*

Koks amžius, toks ir protas.

1930, *Viekšniai. LTR 69 (367/3)*

Koks gimė, toks ir mirs.

1929, *Viekšniai. LTR 69 (278)*

Koks į lopšį, toks į grabą.

Marijampolė. LMD I 875 (94)

Kol gyvena, tol burblena.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (168)*

Kol tinginys pasijudins, vikrusis nudirbs.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 623*

Kožnas prie savęs, o ne nuo savęs.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2430)

Kraujas — ne vanduo, širdis — ne akmuo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (734)

Kupro tą tik kapas ištaiso.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (368/14)

Kur du jauni, ten poterių nekalba.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (780)

Kur dūšia mėgsta, čia ir kūnas tarpsta.

1866. *BKL* 208

Kur meilu — ten akys, kur niežti — ten nagai.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ* V 624

Kur miela, ten ir akys.

1925. *ST* 59

Kur širdis linksta, ten ir akys krypsta.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (3147)

Kur širdis, ten ir akys.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (314/43)

Kvailam ir purvas auksu žiba.

Pasvalys. LTR 618 (4/412)

Kvailą pažinsi iš kalbos, gudrų — iš darbų.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (669)

Kvailys iš visko juokiasi.

1928, *Šaklėl.* LMD I 261 (194)

Kvailo liežuvis galvos nesiklausia.

1925. TiŽ III 389

Liežuvis be kaulo: kur siunti, ten eina.

Mosėdis. LMD I 218 (108)

Liežuvis žmogų pakaria, liežuvis ir paleidžia.

1928, Alytus. TiŽ V 601

Mažam ašaros nereikia pirkt.

Utena. LMD I 714 (201)

Mažas žmogus, bet arklį laiko didelį.

1935, Valkininkai. LMD III 131

Meilė — ne seilė, nenurysi.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/353)

Mergina su kanape užauga, su šunim pasensta.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/252)

Mislis — už metų, mirtis — už pečių.

1956, Raudonė. LTR 3010 (30)

Nedoras žmogus ir geruose darbuose randa blogą tikslą.

1925. ST 27

Negimus nemiela, nemirus negaila.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2318)

Neišmintingą iš juoko pažinsi.

1894. VnL

Nerasi medžio be šakos, o žmogaus — be ydos.

1957, Kamajai. LTR 2989 (294)

Nė vienas į savo ranką nekanda.

1934, Marijampolė. LTR 451 (369/30)

Nors kultas ir velėtas, vienok savą biesą pučia.

1911, Pušalotas. LMD I 1003 (329/1)

Opus ir nepakušintas rėkia.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2573)

Pagalinčiam — pievos dirvos, negalinčiam — lazdos tarbos.

1935, Rokiškis. LTR 713 (364)

Papratimas — tai antras prigimimas.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (68)

Pasensti besidabindams, numiršti besimokindams.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (272)

Pavargusiam miegas už viską brangesnis.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2688)

Prie barzdos reik ir lazdos.

17—18 a. LST 205

Prieš ženatvę ir vyža patvory šokinėja.

1927, Betygala. LTR 554 (363)

Prigimimas — ne vežimas, neišversi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/657)

Rūpestis budina žmogų.

LMD I 863 (168)

Saulės amžiaus negyvensi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1395)*

Saulės niekas nepragyveno.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1115)*

Sausas medis braška, o žalias lūžta.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 617*

Sena oda darbų neprivengia.

1930. *BPG 17*

Senam -- griekai, jaunam — niekai.

1931, *Joniškis. LTR 200 (128)*

Senas ar mažas — vis tiek.

1931, *Kuplškis. LTR 213 (78/85)*

Senas braška, jaunas lūžta.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1525)*

Senas pavirsta ir negirtas.

LMD I 240 (816)

Senatvė ateina nelaukiama.

1911, *Pušalotas. LMD I 1002 (318/19)*

Senatvė — neišgydoma liga.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3135)*

Senatvės našta sunki.

1934, *Tauragė. LTR 415 (36/3150)*

Senatvės visi nori sulaukti, o sulaukę guodžiasi.

LMD I 240 (819)

Seną stumti pastumsi, o gauti neapgausi.

LMD I 863 (177)

Senelis — kaip puodelis: greitai susikulia.

LMD I 240 (820)

Seno sveikata — jauno liga.

1925. TiŽ III 382

Sens — protu, jauns — gvoltu.

17—18 a. LST 207

Silpni laukia progos pasitaikant, o stiprūs patys sau ją suranda.

1936. V 5

Skundas — silpnų žmonių ginklas.

1935, Roklškis. LTR 713 (368)

Su baime maža laimė.

1930, Joniškis. LTR 30 (1609)

Su pilvu nepasiginčysi.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1137)

Su saule negyvensi.

1926. TiŽ IV 516

Suktas žmogus ugny nedega, vandeny neskęsta, tik nuo savo gudrumo žūna.

1925. TiŽ III 377

Supuvęs medis braška bebraška, sveikas — trakšt, ir nulūžo.

1931. K 148

Sveikas drūtas kaip ridikas.

1935, *Pandėlys. LTR 714 (123)*

Šiandien — raudonas, rytoj — lavonas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3212)*

Širdis yra ne milo skiautė.

SD 1

Širdžiai tinka, ir akys limpa.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1722)*

Šykštuolis dusyk moka, o tinginys dusyk dirba.

Marljampolė. LMD I 875 (7)

Taip paseno, kad ir giltinę jau užmiršo.

LMD I 863 (482)

Tinginys laukan paskutinis, iš lauko — pirmutinis.

1957, *Kamajal. LTR 2989*

Tinginiui visuomet šventa.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3306)*

Tos pačios akys rauda, tos pačios juokias.

1926. *TiŽ IV 516*

Uvėrus ir duonos guriniu paspringsta.

1928, *Alytus. TiŽ V 598*

Vaikui puolant, aniuolas padušką pabrūka, seniui
krintant, velnias akmenį pakiša.

1856. *LMD I 671 (733)*

Vienas auga į protą, kitas — iš proto.

Telšiai. LMD I 241 (93)

Žilas plaukas galvon — velnias uodegon.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/86)

Žilas plaukas — sveikas protas.

1930, Dusetos. LTR 70b (539)

Žilis galvoj — svilis uodegoj.

1867. VPŽ 51

Žmogus — ne pyragas, neperlauši.

1934, Utena. LTR 469 (282/52)

Žmogus — ne rankovė, neišversi.

1934, Tauragė. LTR 465 (31/3795)

Žmogus senyn — liga jaunyn.

1934, Utena. LTR 469 (282/61)

Žmogus senyn — nagai aštryn.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (142)

V. PASAULĖŽIŪRA IR MORALĖ. ŽMONIŲ TARPUSAVIO SANTYKIAI

Akis už akį, dantis už dantį.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (34)

Akių daug mato, širdžių maža teuzjaučia.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/4)

Akyse bučiuoja, už akių burnoja.

1934, *Marcinkonys*. KrvP I 36

Akyse giria, už akių spiria.

1934, *Krosna*. KrvP I 36

Akyse — kaip šilkas, už akių — kaip vilkas.

1934, *Veisiejai*. KrvP I 36

Akyse — lapė, už akių — šernas.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (373/17)

Akyse — laputė, už akių — vilkas.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2673)

Akyse — motina, už akių — ragana.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (42)

Angies gylys gelia tik arti, o žmogaus liežuvis pasiekia ir toli.

1934, *Salantai, Vilkaviškis*. KrvP I 61

Ankstyvas svečias neilgai vieši.

1935, Rokiškis. LTR 713 (192)

Ant kieno skrynios sėdi, tam ir kraitį krauk.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/48)

Ant kito šapą pamato, o ant savęs — nė vežimo.

1928, Viekšniai. LTR 69 (247)

Ant kokios skrynios sėdi, tokią ir giesmę traukia.

1940, Dovilai. TD VII 148

Ant svetimo arklio netoli tejsi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/52)

Ant svetimos barzdos gerai mokytis skusti.

1957, Marcinkonys. LTR 3017 (121)

Apgink, dieve, mane nuo prietelių, o nuo neprietelių pats atsiginsiu.

1936, Papilė. LTR 1011 (63)

Ar karalienės, ar kavolienės vaikas — vis tiek vaikas.

1957, Anykščiai. LTR 3017 (119)

Ar mes dalis dalinamės, kad nesutiksim?

1940. GK 1940. Nr. 3—4, 281

Ar nori į raudoną dvarą pasisėsti?

LMD I 863 (637)

Aš jam kalną pyliau, jis man duobę kasė.

1930. MVD 52

Aš jam su duona metu, o jis man su akmeniu atsvaido.

LMD I 240 (34)

Aš karvę už ragų laikysiu, o tu melši?

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/43)

Atėjau neprašytas, išeisiu nevarytas.

1934, Merkinė. KrvP I 141

Barzda dar neželė, o jau senius mokai.

LMD I 240 (64)

Be vienybės nėra galybės.

LMD I 856 (156)

Bepigu iš svetimo kailio nerėžti plačios naginės.

1858. LMD I 227 (243)

Bepigu iš svetimos kišenės nemokėti.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/271)

Bepigu nedejuoti, kad yra kam guosti.

1847. DAA 40

Bepigu prie užkurtos ugnies nesišildyti.

Apie 1850. LMD I 227 (256)

Bepigu svetimą kailį lupti.

1930, Joniškis. LTR 30 (2079)

Besibučlavo, kol savo gavo.

1934, Vilkaviškis. KrvP I 240

Besirūpindamas kitų laime, rasi ir savąją.

1930. BPG 4

Bičiulį nelaimėje pažinsi.

1930. *BPG* 20

Blogi draugai ir gerą išveda iš kelio.

1935, *Rokiškis. LTR* 713 (33)

Būsi nuolaidus visiems — ir kiaulės tau ant sprando atsisės.

1934, *Veiveriai. KrvP I* 317

Dabar pakalnėj — tai malonus, o kai buvo ant kalno — buvo didelis ponas.

1934, *Lazdijai. KrvP I* 345

Dalykimės kad ir musę, bet per pusę.

1934, *Vilkaviškis. KrvP I* 356

Darbuokis it amžinai gyvensiąs, elkis it rytoj mirsiąs.

1910. *A* 1910, *Nr.* 7

Daug yra imančių, bet maža duodančių.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/493)

Daug yra, kurie bėdoje užjaučia, bet maža, kurie padeda.

1934, *Kelmė, Viekšniai. KrvP I* 393

Daug norėsi — mažai turėsi.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (169)

Daug norįs ant mažo atsisėda.

1867. *VPŽ* 11

Daug rankų didžią našą pakelia.

1867. VPŽ 11

Daug šunų ir vilką papiauna.

1882. Priekulė. BLF 50

Daug vežimų didelį kalną nuveža.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/488)

Davatkos liežuvis lig kelių.

1931, Dusetos. LTR 70b (2372)

Dėl ilgo liežuvio ne vienam dantys išgriuvo.

1910, Štuliai. LMD I 682 (14)

Dėl svetimos bėdos negi man turi galvą skaudėti!

1934, Rumbonys. KrvP I 417

Dieną naktį nemigsi — visiems neįtiksi.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/117)

Dievas glėbyje — velnias širdyje.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Dieve, duok vienam gimti, ne vienam būti.

1867. VPŽ 12

Doras — vyžotas, sukčius — čebatuotas.

1925. TiŽ III 388

Dovis už dovį.

1930, Joniškis. LTR 30 (211)

Draugų prie stikliuko netruks.

1930, Joniškis. LTR 61 (279)

Draugų prie stikliuko netrūksta, o kai bėda — visi jie nurūksta.

1934, *Valkininkai. KrvP I 486*

Du gaidžiu vienam kieme nesutinka.

1916. *VM 37*

Du katinu viename maiše nesutelpa.

1916. *VM 37*

Duok durniui valią: kai nusibos — nustos.

1928, *Dusetos. LTR 12 (125)*

Dviem ponam netarnausi.

1928, *Kretinga. LTR 552 (965)*

Ėriukas ir vilko nešamas tyli.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/671)*

Gal dievas duos, kad ir mano pirkioj bus šventa.

1935, *Perloja. KrvP II 89*

Gardesnė duona prakaituota negu pyragas dovanotas.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (56)*

Gavai nosim žemę paarti, žinok, kaip senesnį barti.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 275*

Gerai lupti svetima ožka.

1925. *TiŽ III 376*

Gerai už svetimo stalo sėdėti.

1930, *Joniškis. LTR 30 (334)*

Geram visi geri, blogam visi blogi.

1935, Seda. KrvP II 161

Gerą žmogų ir kiaulė įspiria.

1935, Kazlų Rūda. KrvP II 205

Gerą žmogų visos ožkos bado.

1935, Merkinė. KrvP II 205

Gerbk save, ir kiti tave gerbs.

1925. ST 28

Geresnė naginė sava už svetimą batą,

1935, Ratnyčia. KrvP II 208

Geri darbai — sunku, blogi — lengva.

1930, Joniškis. LTR 30 (2220)

Geriau be naudos, bet tik niekas neraudos.

1935, Nemunaitis. KrvP II 212

Geriau dorai mirti, negu nedorai gyventi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 606

Geriau duot, kaip prašyt.

1957, Kamajal. LTR 2989

Geriau patylėt, negu niekai kalbėt.

1935, Rokiškis. LTR 713 (439)

Geriau skolinti, negu skolintis.

1925. TiŽ III 386

Geriau skriaudą patirti, nekaip ją daryti.

1936. V 71

Geriau su išmintingu pamesti, ne ką su paikšu rasti.

LMD I 240 (226)

Geriau su protingu vyžotu negu su kvailu pinigotu.

1928, Pasvalys. TiŽ V 623

Geriau zuikiu negu vilku.

1930, Joniškis. LTR 30 (2222)

Gerk vandenį iš savo šulinio.

1930. BPG 11

Gero nieks nemato, blogą — visi.

1930, Joniškis. ITR 30 (2260)

Giminė — ant džiaugsmo, susiedas — ant šauksmo.

1936, Dusetos. LTR 778 (838)

Ginčai ir gerą darbą sugadina.

1935, Druskininkai. KrvP II 285

Ginčijasi kaip broliai, tėvų turtus besidalydami.

1935, Naumiestis. KrvP II 286

Ginčijasi kaip žemę besidalydami.

1935, Merkinė. KrvP II 287

Ginkis, kol dar gyvas: numiręs negalėsi.

1931, Dusetos. LTR 70b (2198)

Ginkis: numiręs nebesiginsi.

1842. DAbc 53

Gyvatė gelia skaudžiai, o pikto žmogaus liežuvis —
dar skaudžiau.

1937, Kražiai. KrvP III 16

Gyvatės liežuvį turėjo, nors aniuolu detis norėjo.

1937, *Daugai. KrvP III 16*

Glaudus veršelis dvi karvi žinda.

1925. *ST 30*

Glostai katę, o ji tau nagus rodo.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 277*

Glostė, kol kišeniuj sėdėjo, o paskui nė ton pusėn
nežiūrėjo.

1937, *Ašuša. KrvP III 56*

Glostė, kol reikėjo, raitė, kai galėjo.

1937, *Kvėdarna. KrvP III 56*

Glosto, kol naudingas, giria, kol reikalingas.

1937, *Merkinė. KrvP III 58*

Gudrus nesijuoks, o durnas nesupras.

1937, *Joniškis. KrvP III 140*

Gvultu bučiuojant, dvasia dvokia.

LMD I 240 (262)

Ieškodamas gėrybių, neapsieisi be šunybių.

1937, *Alytus. KrvP III 160*

Ieškok draugo bėdoje, o laimėje pats atsiras.

1937, *Šakiai. KrvP III 167*

Ilgai mylėjus, sunku pamesti.

1910, *Prienai. LMD I 683 (59)*

Ilgas liežuvis vaidus gimdo.

1937, *Marijampolė. KrvP III 188*

Imdams sakalo akis turi, atiduodams — šuns.

17—18 a. LST 279

Ir aš vertinu narsų, nors ir negarsų.

1938, Ilguva. KrvP IV 330

Ir geriausią žmogų yra kas peikia.

1938, Rudamina. KrvP IV 377

Ir kiaulė pro kiaulę eidama sukriuksi.

1930, Joniškis. LTR 30 (406)

Ir šuniui nugrauzto kaulo nemesk.

1911. LMD I 869 (40)

Iš davatkos nei dievui žvakės, nei velniui šakės.

1931, Dusetos. LTR 70b (2378)

Iš poterių košės nevirsi.

1910, Prienai. LMD I 683 (171)

Iš svetimos odos negaila ilgos naginės rėžti.

1928, Pasvalys. TiŽ V 608

Iš svetimos skūros neiškada rėžti.

1912, Anykščiai. LMD I 724

Iš svetimo vežimo — nors į purvyną.

Raseiniai. LMD I 219 (63)

Iš tų pačių šventi, bet ne iš kitų ir prakeikti.

1931, Dusetos. LTR 70b (2878)

Iš visų po siūlelį, o vienam — marškiniai.

1957, Kamajai. LTR 2989

Į akis taip, už akių kitaip.

Šiauliai. LMD I 215 (195)

Į bėdą nepapuoles, draugo nepažinsi.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (256)

Į kito dalį neįsipirksi.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/124)

Į kito širdį neįlįsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (435)

Įsikibk į žemę — žemė į tave penkis kartus labiau
įkibs.

Pasvalys. LTR 618 (4/423)

Jei gerai gyvensi — laimingai mirsi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1280)

Jei gyventina — pergyvens, jei vargtina — pervargs.

1910. A 1910, Nr. 7

Jei nori netekt draugų — paskolink pinigų.

1930, Joniškis. LTR 30 (2280)

Kad gaspadorius linksmas, svetys belinksmesnis.

1912, Anykščiai. LMD I 714 (126)

Kad ir ruda rudinė, bet aukso širdis.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (139)

Kad ir su lopu, bile savo.

Šiauliai. LMD I 215 (30)

Kad ir vicna avelė bliana, bet dėl visų išbliana.

1957, *Kamajai*. LTR 2889 (1082)

Kai giedi — visi girdi, kai raudi — niekas nemato.

1926. *TiŽ IV* 512

Kai skolino — karvelio balsu ulbėjo, kai reikia atiduoti — šunimi loja.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1609)

Kaimynas artimesnis už giminaitį.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1399)

Kaip kas išmano, taip save gano.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1401)

Kaip moku, taip šoku.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (15)

Kaip palinkėsi, taip tau atlinkės.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1558)

Kaip pasveikinsi, taip tave atsveikins.

1910, *Šiauliai*. LMD I 682 (35)

Kaip tu man, taip ir aš tau.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (228)

Kalba — karvelis, darbais — vilko brolis.

1930. *MT I* 87

Kalnas su kalnu nesueina, o žmogus su žmogum turi sueiti.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Kam gi bėda, kad tau dantį sopal

1957, Kamajai. LTR 2989 (1146)

Kam juokai, o kam ašaros!

1930, Joniškis. LTR 30 (644)

Kam loji, to ir duoną valgyk.

1930. BPG 8

Kame lojai, ten ir lak.

LMD I 240 (395)

Karvelio balselis, o vanago nageliai.

1930. MT I 87

Karvelio plunksna už kepurės, o vilko dantys nas-
ruose.

1930. MT I 88

Kas duoda, tas ir turi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 606

Kas gerai padarys -- dėl savęs, kas blogai -- ir dėl
savęs.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1585)

Kas iš to bėgimo, kad nėra sutarimo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1699)

Kas išauga su duona, tas miršta be duonos.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Kas kitam kilpas stato, patsai pirmas josna pakliūva.

1925. TiŽ III 387

Kas kitus peikia, tasai sau kenkia.

1928, Alytus. TiŽ V 602

Kas nor kitus prausti, pats turi būti nupraustas.

1877. LMD I 677 (274)

Kas numirė, tą daugiau nereikia kelti iš karsto.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/161)

Kas pats blogas, tas ir kitus blogais vadina.

Utena. LMD I 714 (113)

Kas pinigą mėgsta, tas tiesos nekenčia.

1928, Alytus. TiŽ V 594

Kas plačiai režia, tam siaurai tetenka.

1847. DAA 41

Kas save giria, tą kitas peikia.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1681)

Kas su varna gyvena, varna ir krankia.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1064)

Kas tau gera, tas ir kitam dera.

1925. TiŽ III 378

Kas tau negera, ir kitam nedaryk.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1663)

Kas tau sunku, ir kitam nelengva.

1847. DAA 42

Kas verkia prašydamas, tas verks ir atiduodamas.

1928, Šakiai. LMD I 261 (121)

Kas visus vagimis laiko, tas patsai vagia.

1925. *TiŽ III 376*

Kas žadėta, tur būt ištesėta.

1925. *ST 27*

Katei — džiaugsmas, pelei — verksmas.

1930, *Dusetos. LTR 70b (343)*

Katė glostoma kuprą kelia.

1866. *BKL 203*

Ką koks draugas, vely nė kokio.

Utena. LMD I 714 (81)

Ką pažadėjai, tą ir ištesėk.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1575)*

Ką pristosi, tuo pastosi.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (156/105)*

Kiaulės akis turėdamas, visur įlįsi.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (373/24)*

Kiaulės akys sarmatos neturi.

1936, *Panevėžys. LTR 785 (261)*

Kiekvienas ponas ant kito gero.

1930, *Joniškis. LTR 30 (776)*

Kieno duoną ėdi, tam ir giesmę giedi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (732)*

Kieno duoną valgai, tam į akis žiūrėk.

1925. *TiŽ III 387*

Kieno vežime sėdėsi, to ir giesmę giedosi.

17--18 a. LST 359

Kitą mokyti bet kas mokam, bet save pasimokyti re-
tas teįstengiam.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1764)

Kitiems nepadėsi — nepadės niekas ir tau.

1925. TiŽ III 376

Kito akyje ir šapą matai, o savojoje — nė rąsto.

LMD I 240 (460)

Kito nemylėjęs, mylimas nebūsi.

1931, Dusetos. LTR 70b (2911)

Kito nenorėk, savo nepaleisk.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1767)

Kito nepeik, savo negirk.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/100)

Kokiu saiku seikėsi, tokiu ir tau bus atseikėta.

1925. ST 34

Koks gyvenimas, toks ir mirimas.

1928, Pasvalys. TiŽ V 607

Koks klausimas, toks ir atsakymas.

1857. SchLL 84

Kol krikšto mamos marškinių sulauksi — nuogas
būsi.

1937, Alytus. ITR 1049 (250/122)

Kol lūpos saldžios, tai visi laižo.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (25)

Kožnas ant savęs ponas.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (205)

Kreivas su tiesiu nesutinka.

1856. LMD I 671 (88)

Krepšys už krepšį, maišas už maišą.

Marijampolė. LMD I 875 (5)

Kryžių nešioja, o velnią vilioja.

1928, *Alytus*. TiŽ V 595

Kuo kitam mieruosi, tuo pats gausi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2421)

Kuo pats yra, tuo ir kitą regi.

Gruzdžiai. LMD I 676 (163)

Kuo pats kvepia, tuo ir kitą tepa.

Gruzdžiai. LMD I 676 (164)

Kur dirbi, ten užmokesnį imk.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/29)

Kur du pešasi, ten trečias naudojasi.

1909, *Veiveriai*. LMD I 881 (335)

Kur du pešasi, ten trečias nelįsk.

1909, *Veiveriai*. LMD I 881 (334)

Kur yra nelaimė, ten nėra pavydo.

1934, *Marijampolė*. LTR 452 (368/12)

Kur laki, ten ir lok.

1930. BPG 8

Kur savi šunes piaunasi, ten svetimas uodegos
nekišk.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 492

Kur stos du trys — viską padarys.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/217)

Kur vienybė, ten galybė.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1461)

Kurs vogs, tas nepralobs.

1791. LST 611

Lengva patarti, sunku padėti.

1931, Joniškis. LTR 200 (129)

Liežuvis yra skaudesnis už botagą.

LMD I 240 (523)

Liežuvį paleidus, galo nerasi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2477)

Lipšni kalba apmaudą mažina.

1912, Anykščiai. LMD I 724 (423)

Lipšniai kalba — taisosi apgauti.

LMD I 240 (531)

Liuobt nėra kam, o melžt — visi.

1957, Kamajai. LTR 2989

Maža piktybė didžia virsta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2021)

Melagis pasaulį pereis, bet nesugriš.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/59)*

Melagiui ir tiesą sakant, niekas netiki.

LMD I 240 (550)

Melagiui platus kelias nueiti, bet siauras sugrįžti.

1925. TiŽ III 381

Melas duris atidaro, bet akis uždaro.

1930, Joniškis. LTR 30 (853)

Melu gerai svečiuosna važiuoti, bet sunku namo grįžti.

1925. TiŽ III 377

Mielas svečias, bet duona brangi.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Mielaširdingas ir ant kūlio pragyvens, godus — nė ant aukso.

1940, Aukštkiemiai. TD VII 148

Miera — viera, bezmėnas — teisybė.

1935, Panevėžys. LTR 785 (47)

Mulkis duoda, išmintingas ima.

1925. ST 29

Ne bagotas moka, bet kaltas.

Leipalingis. LTR 618 (5)

Ne dėl tavęs vieno saulutė šviečia.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2417)

Ne kiekvienas svečias, kas viešnagėn atvažiuoja.

1925. *TiŽ III 378*

Ne mano kumelė, ne mano vadelės, ne aš ir važiuo-
siu.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (331)*

Ne mano ratai, ne mano atsajos.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Ne su turtais gyvensi, bet su gerais žmonėmis.

1930, *Pandėlys. LTR 52 (68)*

Ne taip skauda, kai svetimas šuo kanda.

1934, *Utena. LTR 469 (282/41)*

Ne tas geras, kas daug žada, bet tasai, kur duoda.

1925. *TiŽ III 386*

Ne tas geras, kurį visi giria, bet tasai, kurs gerus
darbus dirba.

1925. *TiŽ III 381*

Ne tu sėjai, ne tu ir piausi.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1094)*

Nedoras žmogus kitų neišmokys dorybės.

1910 *A 1910, Nr. 5*

Negali sykiu dviem dievam tarnauti.

Pasvalys. LTK 618 (4/23)

Negimus neskaudu, nemirus negraudu.

1925. *ST 25*

Nei pats valgo, nei kitam duoda.

1937, *Alytus*. LTR 1049 (133)

Nekaltas kraujas nepragaiš.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Nekask duobės kitam — pats įkrisi.

1894. *VnL*

Nekviestam nēr suolo.

17—18 a. LST 235

Nemaišyk kito puodo, tik žiūrėk, kad tavo nepri-
sviltų.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/244)

Nemeluosi — neparduosi.

Gruzdžiai. LMD I 676 (27)

Nepasidalina lyg šunys kaulą.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Neprašytam suolas netašytas.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (99)

Neprašytam svečiui vieta pas duris.

1934, *Punskas*. LMD III 74 (62)

Nepridengsi kito, kuomet pačiam šalta.

Pasvalys. LTR 618 (4)

Nesigailėk davęs, džiaukis gavęs.

1911, *Štauliai*. A 1911, Nr. 1 (8)

Nesijuok, kad kaimyno pirtis dega.

1919, *Pušalotas. TiŽ I 315*

Nesirk svetima liga.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2459)*

Neskani duona, svetimu peiliu riehta.

LMD I 226 (161)

Nespiauk į vandenį, kad nereikėtų atsigerti.

1928, *Kalvarija. LTR 552 (1157)*

Neteisk kito, kol jo kaily nesi buvęs.

1925. *TiŽ III 376*

Neteiskus turtas neskels.

1857. *SchLL 100*

Netrauk ašaros kitam, nes tau ištrauks kiti dar daugiau.

1925. *TiŽ III 381*

Niekam netikėk — niekas neapgaus.

1926. *TiŽ IV 514*

Norintys blėdį padaryti ras ir priežastį.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (277)*

Nors ir be kailio liksi, bet visiems neįtiksi.

1930, *Dusetos. LTR 70b (1569)*

Nors medumi teptum, vis degutu dvoks.

Žarėnai. LMD I 701 (262)

Nuo žmonių kalbų ir po puodu nepasislėpsi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (133)

Nuogas gimei, nuogas ir mirsi.

1894, Suvalkų gub. ŽS III---IV 493

Paikas draugas pavojingesnis už neprietelių.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (378)

Paklausai kalbos — karvelėlis, pažiūri darbų — vilko dėdė.

1930. MT I 87

Pas mylimą šimtas varstų — ne kelionė.

1928, Dusetos. LTR 12 (80)

Pasižiūrėk pirma į savo antį, o paskui — į kito.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/136)

Pats kaltas būdamas, kitų nekaltink.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2624)

Pats nesigirk: lauk, kol kiti pagirs.

1930, Joniškis. LTR 30 (1323)

Per didučius nė mažučiai nepražūva.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2623)

Pienuotas lūpas visi laižo, kruvinų -- nickas.

1926. TIŽ IV 515

Piktas būdamas, lėto ieško.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2768)

Piktu piktą gena.

Telšiai. LMD I 864 (1/1)

Pinigai rasti — dar ne tavo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2779)

Pirkta meilė greit atvėsta.

1930, Joniškis. LTR 30 (2604)

Pirma meiliai, paskui — peiliai.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2786)

Pirma suderėk, paskui sumokėk.

1930, Joniškis. LTR 30 (2554)

Poteriai — ne kleckai, nesurugs.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/223)

Pradeda adata, baigia arkliu.

1957, Kamajai. LTR 2989

Pribūk, laime, — atsiras gentys ir prieteliai.

1867. VPŽ 38

Prie kūmos netolimas kelias.

1911. LMD I 869 (207)

Prie paprasto žmogaus vienas velnias, prie davat-
kos — devyni.

Pasvalys. LTR 618 (4/502)

Prie pilno visi draugai, prie tuščio — nė vienas.

1931, Joniškis. LTR 200 (114)

Prieš didesnį būk mažesnis.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1147)

Prisivirei putros — gali dabar srėbti.

1912, *Eržvilkas*. LTR 3017 (45)

Ranka ranką mazgoja.

1931, *Kupiškis*. LTR 213 (78/250)

Ranka ranką mazgoja, kad abidvi mūtų baltos.

Aplė 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/103)

Ranka ranką prausia, koja koja remia.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2900)

Rasi ir į mūsų langą įspis saulė.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2922)

Rožančius ligi kelių, liežuvis ligi žemės.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (303)

Rublį įsikandęs, nemirsi.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (223)

Sau — niekai, kitam — griekai.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2668)

Sava našta nesunki.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (165)

Savas — baltas ir nevelėtas, kito — juodas ir nedė-
vėtas.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3007)

Savas šuva skaudžiau kanda.

Pasvalys. LTR 618 (4/438)

Savi dūmai akių negraužia, tik svetimi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (163)

Savo ganyk, kito nematyk.

1930, Joniškis. LTR 30 (1717)

Savo ydas svarstyk, o artimo pamiršk.

1925. ST 27

Savo kupros nė vienas nemato.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3008)

Savo kupros nė vienas nemato, o ant svetimos visi
žiūri.

1928, Pasvalys. TlŽ V 610

Savo neapleisk, kito negeisk.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Savo pažinęs, ir bažnyčioje ima.

1930. MVD 53

Savo turėdamas — kada norėdamas, kito gauda-
mas — kada sulaukdamas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1551)

Sena meilė nerūdi ja.

Subačius. LMD I 858 (1/72)

Senam dera patarti, o jaunam paklausyti.

1925. *ST* 60

Seniams kalbant, jauni turi tylėti.

1934, *Tauragė. I.TR* 465 (36/3041)

Sercdą seredyk, o mėsą terebyk.

1957, *Vilkija. LTR* 3017 (98)

Siaurai tekliūna, kas plačiai režia.

1910. *A 1910, Nr.* 3

Skola — ne rona, neužgis.

1867. *VPŽ* 41

Skolinas su juokais, atiduoda su keiksmiais.

1957, *Kamajai. LTR* 2989

Sotus alkano neužjaučia.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (1431)

Spręsk apie žmogų ne iš nosies, o iš žodžio.

1957, *Kamajai. LTR* 2989

Stori marškiniai, bet savi.

1925. *Tiž III* 377

Su durnu du turgu.

Utena. LMD I 714 (265)

Su durnu du turgu, su pliku nēr ko peštis.

1929, *Viekšniai. LTR* 69 (297)

Su juo rasti — tai geriau pamesti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3121)

Su koku draugausi, tokį vardą gausi.

1937, Selrijal. LTR 1049 (250/52)

Su koku sutapsi, tokiu ir pats patapsi.

1928, Kretinga. LTR 552 (1057)

Su koku žmogum, tokia ir kalba.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3122)

Su kuo dalinas duona, su tuo ir druska.

1930, Joniškis. LTR 30 (1687)

Su kuo sėdi, tam ir giedi.

1931, Joniškis. LTR 200 (296)

Su kvailiu susidėjęs, pats kvailiu paliksi.

1934, Punksas. LMD III 74 (49)

Su melu netoli nuvažiuosi.

Gruzdžiai. LMD I 676 (168)

Su melu nueisi, tik atgal negrįši.

1931, Dusetos. LTR 70b (2443)

Su protingu — bartis, su plaukuotu — peštis.

1910, Prienai. LMD I 683 (41)

Su savo duona visur gausi suolą.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 495

Su savo geru visur ponas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1473)

Su savo stalu visur vietą gausi.

Suvalkai. LMD I 187 (366)

Sugyvena kaip du balandėliai.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (117)

Susibaręs — už piktojo žodžio, susimušęs — už didžiojo vėzdo.

1934, Tauragė. LTR 415 (36/3168)

Sutarimas kálnus varto.

1931, Joniškis. LTR 200 (36)

Svečias į vidų — akys ant lentynos.

1934, Marijampolė. LTR 451 (374/9)

Svečias svečiu bodisi, o gaspadorius abiejų.

LMD I 705 (144)

Svetima duona karti.

1925. Tiž III 383

Svetima lazda geriau kuprą išlygina.

1931, Dusetos. LTR 70b (2071)

Svetima našta visuomet sunki.

Žarėnal. LMD I 701 (266)

Svetimas nė už ką, tik savas brangu.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3188)

Svetimi griekai neduoda miego.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1550)*

Svetimi kailiniai nešildo.

1867. *VPŽ 44*

Svetimo neieškok — savo pamesi.

1928, *Alytus. TiŽ V 600*

Svetimo netykok, savo neatstok.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1658)*

Svetimomis rankomis tik žarijas žarstyti.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3090)*

Svetimos ašaros neina ant gero.

Telšiai. LMD I 241 (125)

Svetimos avalynės laukdamas, ilgai vaikščiosi basas.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (98)*

Svetimos burnos neužčiaupsi.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (346)*

Svetimu peiliu ir geležį piaunam.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2679)*

Svetimus daržus laistai, saviesiems džiūstant.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3091)*

Šiandien — man, rytoj — tau.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3211)*

Šimtas uodų ir kumelę papiauna.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2125)

Šluotos surištos neperlauši.

1957, *Anykščiai*. LTR 3017 (110)

Šuo loja, o žmogus važiuoja.

LMD I 240 (863)

Sviesi saulelė dėl visų.

Žarėnai. LMD I 701 (168)

Tam ačiū, katras veda, tam išgrauš, katras žada.

Marijampolė. LMD I 875 (III)

Tarp razumnų ir durniui gerai.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (188)

Tarp susiedų nėra ko pykt, ba reikia susitikt.

1931, *Kupiškis*. LTR 213 (78/132)

Tarp vilkų ir žmogus turi kaukti.

1925—1927, *Betygala*. LTR 3017 (93)

Teisybė akis bado.

1936, *Panevėžys*. LTR 785 (247)

Teisybė kaip taukai ant viršaus pasirodo.

LMD I 863 (170)

Teisybė — karti patrova.

1867. VPŽ 46

Teisybė už saulę šviesesnė.

1936, *Girkalnis*. LTR 1016 (2/38)

Tiesos maiše nepaslėpsi.

1928, Kretinga. LTR 552 (928)

Tik nelaimėje tepažįsti draugą.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (45)

Tyla — gera byla.

1930, Joniškis. LTR 30 (1728)

Toks su tokiu ir kely susitinka.

1928, Kretinga. LTR 552 (978)

Tolimas svečias visų laukiamas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1742)

Tolimas svečias visada retas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1742)

Tolimi gentys — didi meilė, artimi gentys — vieni
vaidai.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Tris skatikus davęs, dešimtį skaito.

1867. VPŽ 47

Tu nuo manęs tošies neplėši.

1854. SD 1

Uosk pirma į savo antį.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3423)

Už ėdmenis kentės sėdmenys (už vogimą sėdėsi kali-
nyje).

LMD I 240 (951)

Už gerą geru mokėk.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1840)

Už gerą vis piktu moka.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2309)

Už gera visi giria, už pikta visi peikia.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3445)

Už svetimą naudą ne vienas rauda.

1924. *GLLA* 43

Už vieną kaltą dešimt nekaltų kenčia.

1936, *Panevėžys*. LTR 785 (244)

Vagies akys gėdos nebijo.

1925. *TIŽ III* 385

Vakar bagotas — šiandien jau ir vyžotas.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2245)

Valgyk norėdamas, dirbk galėdamas.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1905)

Vargas draugas išblaško.

1925. *TIŽ III* 376

Vargo nematęs, vargstančio nežino.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2896)

Vargus žmogus užmiršta, bet pikto žodžio — niekados.

1925. *TIŽ III* 388

Varnas varnui akies nekirs.

1867. VPŽ 42

Vely būt prastu žmogum nei puikia kiaule.

1911, *Pilviškiai*. LTR 3017 (2)

Verčiau be galvos negu be garbės.

Pasvalys. LTR 618(4/307)

Verkia duona, tinginio valgoma.

Apie 1850. LMD I 227 (225)

Vėjų ir kalbų nesugaudysi.

1930, *Viekšniai*. LTR 69 (448)

Viena ranka glosto, antra peša.

1911, *Šiauliai*. A 1911, Nr. 1 (8)

Vienas dejuoja, kitas dainuoja.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2999)

Vienas ir košėj prapulsi.

1928, *Dusetos*. LTR 12 (76)

Vienas piktas darbas kitą gimdo.

1925. *Tiž III* 379

Vienas visko neapžiosi.

LMD I 856 (428)

Vieniems — juokas, kitiems — ašaros.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1151)

Vierna ranka per visą žemę kanka.

1940, *Stankiškiai*. TD VII 148

Vilkas šuns nebijo, bet nekenčia, kai loja.

Utena. LMD I 714 (322)

Virbas lūžta, virbų šluota nelūžta.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3659)

Visiems dantų neuždarysi.

LMD I 863 (259)

Visi kruvino bijo, o pienuotą laižo.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2991)

Visi už vieną, vienas už visus.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1916)

Visų verksi — akių neteksi.

1928, *Šakiai*. LMD 261 (155)

Vogęs — nepralobęs.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/51)

Vogta duona neskalsi.

1925. ST 33

Vogtu arkliu tik kalėjiman važiuoti.

1925. *Tiž III* 383

Žadėk, ką gali ištesėti.

1925. ST 28

Žmogus žmogui kaip vilkas vilkui.

1930, Joniškis. LTR 30 (2008)

Žmogus žmogų kaip žuvis žuvį ryja.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3806)

Žuvis ir svečias trečią dieną dvokia.

LMD I 240 (1019)

Žuvis neišganys, kiaulė nepražudys.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3836)

VI. LIAUDIES PATRIOTIZMAS, GIMTOJO KRAŠTO MEILĖ

Ankšti namai, bet savi.

1925. *TiŽ III 377*

Ant savo kiemo šuva ir vilko nebijo.

1934, *Alytus. KrvP I 74*

Bepigu liuosam ir po keru begyventi.

1842. *DAA 54*

Bijo kaip hitlerininkas „katiušos“.

1954. *LTRn 481*

Bijos kaip vokietis pakelej miško.

1957. *LTU 459*

Blogas paukštis, kuris savo lizdą teršia.

1934, *Šatės. KrvP I 276*

Būk narsus kaip raudonarmietis prie Stalingrado.

1954. *LTRn 481*

Dūmas tėvynės už svetimą ugnį šviesesnis.

1867. *VPŽ 13*

Gera paukšteliui rudenį išskristi, kad pavasarį vėl
gali sugrįžti.

1925. *TiŽ III 386*

Gerai svetimoj šaly, bet ir ten miltų kalno nerasi.

1925. *TiŽ III 382*

Geresnė lūšnelė sava už svetimą palocių.

1935, *Vaiguva. KrvP II 208*

Geriau į ugnį šok, bet fašistams nepasiduok.

1954. *LTRn 481*

Geriau tėvynėj elgetauti, negu svetimoj šaly ponauti.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/723)*

Ir aklas namo kelią suranda.

1928, *Alytus. TiŽ V 601*

Ir bitukė savo namelius gina.

1938, *Valkininkai. KrvP IV 338*

Ir gaidys savo kieme drąsus.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Ir gaus badauti, kad panoro svetur ponauti.

1938, *Labanoras. KrvP IV 369*

Ir gyvulys žino, kur jo gaspadoriaus namai, kur svetimi kampai.

1938, *Valkininkai. KrvP IV 392*

Ir pelė savo urve ginasi.

1847. *DAA 44*

Ir višta eina kiaušinio dėti savon gūžton.

1925. *ST 14*

Ir višta pučiasi, savo gūžtoj tupėdama.

1925. *TiŽ III 383*

Iš svetimos šalies ir kregždė išskrenda, ne tik žmogus pabėga.

1930. *MT II 114*

Jeigu vokiečiui padėsi, šaltoje žemėje gulėsi.

1957. *LTU 459*

Kad ir smilgeliai, bet vis nameliai.

1908, *Marijampolė. LMD I 881 (20)*

Kad ir šunio būdoj, bile tik savoj.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1140)*

Kas savo kalbą niekina, kitos neišmoks.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1655)*

Kas su fašistais susidėjo, tas į bedugnę nuriedėjo.

1954. *LTRn 481*

Kiekviena pušis savo šilui ošia.

1925. *TiŽ III 386*

Kiekvienam savo kampas malonus.

1925. *TiŽ III 377*

Kur pušis išaugo, ten ir graži.

1934, *Utena. LTR 469 (282/91)*

Namai — pragarai, be namų — negerai.

1858. *LMD I 227 (282)*

Namie — visada, o čia — kaip kada.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (90)

Namų namučiai, norint po smilga.

Subačius. LMD I 858 (10)

Nors ubagu mirsiu, savo krašto neužmiršiu.

1911. LMD I 869 (74)

Po savo stogu visaip patogų.

1936, Girkalnis. LTR 1016 (2/5)

Sava duona gardesnė už svetimus pyragus.

1928, Alytus. TiŽ V 601

Savam krašte ir žiema maloni.

1931, Joniškis. LTR 200 (577)

Savi marškiniai už svetimą švarką brangesni.

1925. TiŽ III 388

Savo geležis už svetimą auksą brangesnė.

1925. TiŽ III 377

Savo kampelis daug vertas.

Žarėnai. LMD I 701 (116)

Savo krašte ir tvoros žydi.

1931, Joniškis. LTR 200 (607)

Savo namučiai, norint smilgučiai, meilesni už svetimus.

LMD I 232 (87)

Savo namų ir dūmai saldūs.

Apie 1850. Žemaitija. LMD I 227 (143)

Svetima krosnis nešildo, kai sava užgęsta.

1925. TiŽ III 384

Svetimas kampas ankštas.

1925. TiŽ III 384

Svetimi dūmai akis graužia.

1925. TiŽ III 386

Svetur gerai, bet namie vis geriau.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (171)

Tatai ne vyžų porą namus parduoti!

LMD I 240 (907)

Velnias tau tevergauja, ne žmogus!

1842. DAbc 54

Visur gera, bet namie geriausia.

1925. TiŽ III 377

Visur gražu, bet svetur neramu.

Žarėnai. LMD I 701 (170)

VII. ŠEIMA, ŠEIMOS NARIŲ SANTYKIAI, AUKLĖJIMAS

Anyta — ne motinėle: kad ir gegute kukuosi, — ne-
pasigailės.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/80)

Anyta — velnio pramanyta.

1932. Vilkaviškis. LTR 436 (158/151)

Anyta — velnio pramanyta, marti — gerklėj karti.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (33)

Anytai neįtiksi, kad ir angelu būsi.

1934, Raseiniai. KrvP I 61

Anytos kalbos šiurkščios, tik kol anūko susilaukia.

1934, Nedzingė. KrvP I 62

Apsivedė negalvodamas — pagyvėns raudodamas.

1934, Leipalingis. KrvP I 96

Ar šiaip veržk, ar taip veržk — vis mano pati.

1912, Laukuva. LTR 3017 (31)

Aš už našlio — kaip už baslio.

1934, Joniškis. KrvP I 137

Atėjo vyras kaip vilkas, jei su žmona — tai bus kaip
šilkas.

1934, Kretinga. KrvP I 142

Bėda su vaikais, bėda be vaikų.

Pasvalys. LTR 618 (4/187)

Bėda vedus, bėda nevedus.

1912, Laukeliškiai. LTR 3017 (30)

Bloga pati ir gerą vyrą pagadina.

1930, Joniškis. LTR 30 (2062)

Blogas vyras — ne našlystė.

1924. GLLA 42

Brangus tėvam vaikas, bet ir čia turi būti saikas.

1934, Raseiniai, Šakiai. KrvP I 295

Brolis mano — valgyk duoną savo.

1956, Zarasai. LTR 2982 (91)

Čiaupos kaip marti, vakar vesta.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/395)

Dar višta kiaušinio nesudėjo, o jau marti pautienės panorėjo.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Daug vargo su vaikais, dar daugiau — be vaikų.

1934, Merkinė. KrvP I 399

Dėkui, dieve — duktė ištekėjo, neduok, dieve — sūnus nori ženyti.

1957, Anykščiai. LTR 3017 (116)

Dukrelė — paukštelė: plunksnytės sužėlė, ir purpt nuo motinėės.

1910. A 1910, Nr. 1

Duona — ne marti: pasikepsi kitą.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Duona — ne marti: suvalgysi — ir nebėr.

1931. *K 145*

Dvi katės maiše — dvi marčios namuos.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1071)*

Gavai svetur žmoną, gauk ten ir dirvoną.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 273*

Gavusi nežadėtą, nors bėk iš svieto.

1867. *VPŽ 15*

Gera pati vyrui kelią rodo.

1925. *ST 18*

Geras tėvas apsieina be rykštės.

1935, *Valklninkai. KrvP II 186*

Geras žentas blogo sūnaus neatstoja.

1928, *Pasvalys. TlŽ V 623*

Geresnis tėvas, kad ir žiaurus, nekaip patėvis, nors būtų kaip cukrus saldus.

1935, *Vandžiogala. KrvP II 210*

Geri vaikai tėvams paguoda, blogi — širdį užduoda.

1930, *Joniškis. LTR 30 (364)*

Geriau nuo motinos gauti rykštę nekaip nuo pamotės saldainių.

1935, *Tauragė. KrvP II 223*

Geriau po seno barzda nekaip po jauno lazda.

1935, *Eržvilkas, Tauragė. KrvP II 225*

Geriausia marti blogos duktės neatstoja.

1935, *Nemunaitis. KrvP II 228*

Gerų tėvų geri ir vaikai.

1936, *Dusetos. LTR 778 (802)*

Gimus dukteriai, išvesk arklius iš tvarto.

1930. *BPG 4*

Giriamas vaikas visuomet paikas.

1935, *Jieznas. KrvP II 298*

Girtuoklio vaikai nuogi.

1934, *Utena. LTR 469 (282/14)*

Gyvenimas be vyro kartesnis už pipirą.

1937, *Merkinė. KrvP III 28*

Gyvenimas be žmonos — lyg daržas be tvoros.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 273*

Gražumu puodo neuždarysi.

1931, *Dusetos. LTR 70b (3172)*

Ieško ne mergos, bet dalios.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2338)*

Iki tėvas gyvas — negerai, mirė — prasidėjo pragairai.

1937, *Eišiškės. KrvP III 177*

Ir gera teta — tai vis ne motina.

1938, *Merkinė. KrvP IV 375*

Ir geriausia anyta marčioms vis tiek neįtiks.

1938, Lazdijai. KrvP IV 375

Ir geriausią anytą marti peikia.

1925. TiŽ III 381

Ir geriausio priimtino namuose augintiniui duona karti.

1938, Liškiava. KrvP IV 377

Ir geriausios tetos ranka kieta.

1938, Girėnai. KrvP IV 377

Ir pelėda savo vaikus giria.

Gruzdžiai. LMD I 676 (166)

Ir pelėdai savo vaikai gražesni už kitus.

1930, Joniškis. LTR 30 (2330)

Iš kaktos sviesto netepsi.

Subačius. LMD I 857 (6)

Iš mažo vaiko, kaip iš vaško, nulipdysi ir angeliuką,
ir velniuką.

1925. TiŽ III 381

Iš veido sviesto nesuksi.

Šiauliai. LMD I 215 (210)

Ištekėjusi gegutės dainas prisiminė.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1004)

Į kurį pirštą piausi, tas skaudės.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1097)

Jaunas vedęs, nesigailėk: užaugs sūnūs kaip broliai,
o dukterys kaip seserys.

LMD I 240 (324)

Jeį nemušė tėvas motina, muš visas svietas.

1910, Prienai. LMD I 683 (75)

Kad tėvas numirė — pusė našlaičio, o kad motina
numirė — tai visas našlaitis.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1347)

Kas tėvo motinos neklauso, tas šunies balso klauso.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1666)

Kas tėvų neklauso, eina šunim šėko piauti.

1931, Dusetos. LTR 70 (1592)

Kas tėvų neklauso, valgo duoną sausą.

1925, Giedraičiai. LTR 618 (38)

Ką tėvelis sudėjo dūšaudams, tai sūnelis prarado
klykaudams.

17—18 a. LST 221

Ką už našlio, tai geriau už baslio.

1935, Panevėžys. LTR 785 (184)

Kiekviena motina savo vaiką giria.

1925. TĪŽ III 378

Kieno vaikai, to ir vargai.

1867. VPŽ 24

Kokia ji marti, kad nebūtų karti!

1928, Pasvalys. TĪŽ V 618

Kokie tėvai, tokie ir vaikai.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 273

Koks mėnuo — toks ir laikas, koks tėvas — toks ir vaikas.

1940, *Kisiniai*. TD VII 152

Koks šeimoj, toks ir viešumoj.

1928, *Pasvalys*. LTR 552 (1135)

Koks tėvas, toks ir sūnus.

1867. VPŽ 25

Kur tėvas ponas, ten ir vaikai ponaičiai.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (28)

Kurios motina nebarė, tą žmonės peikia.

1925. *Tiž III* 383

Kurti namai be šunų, akli be vaikų.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (741)

Lenk medį, kol dar prilenki, bausk vaiką, kol dar priveiki.

1940, *Kisiniai*. TD VII 152

Lenk medį, kol jaunas: paskui nebeprirenksi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1931)

Lepinamam vaikui ragai dygsta.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2678)

Marčiai dantis gelia, o anyta dejuoja.

1925. *Tiž III* 386

Marti ateis — velnią atves namuos.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (460)

Marti — gerklėje karti, bet ir anyta — bieso prama-
nyta.

1928, *Pasvalys. TIŽ V 624*

Marti ir šešurui karti.

1930. *BPG 16*

Marti kaip pipiras karti.

1928, *Dusetos. LTR 12 (117)*

Maži vaikai kuprą laužia, o dideli širdį graužia.

1931. *K 144*

Maži vaikai — maži vargai, didi vaikai — didi vargai.

1867. *VPŽ 29*

Mešką vedęs, su meška ir džiaukis.

Subačius. LMD I 858 (1/20)

Minkštos motinos rankos, bet sunkios jos ašaros.

1957, *Utena. LTR 2996 (7)*

Mylėk kaip dūšią, krėsk kaip grūšią.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (66)*

Močėkos ranka skaudesnė negu motinos pagalys.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (10)*

Močia apglobs, močėka ranka numos.

1957, *Kamajal. LTR 2989*

Mokyk Jonelį, o ne Joną.

1931, *Joniškis. LTR 200 (252)*

Motinos dūžis — sviesto gniūžis.

1867. *VPŽ 30*

Motinos dūžis — sviesto gniūžis, o pamotės žodis —
tulžies kodis.

1930. *BPG* 10

Motinos meilė vis nauja.

1934, *Utena. LTR* 469 (282/30)

Motinos mušimas — kaip sviestu tepimas.

1930, *Viekšniai. LTR* 69 (452)

Motinos ranka švelni.

1930. *BPG* 15

Motinos žodis dangų pramuša.

1925. *TiŽ III* 388

Mūsų vaikai — mūsų vargai.

1857. *SchLL* 101

Namų barniai ir kregždę iš lizdo išvaro.

1930. *MT II* 115

Našlaičiams ir saulė neaiškiai žiba.

Pasvalys. LTR 618 (4/446)

Našlaičių ašaros ir akmenį praskelia.

1934, *Vilkaviškis. LTR* 451 (374/16)

Nedėtas — ne kiaušas, neperėtas — ne vaikas.

1932, *Alvitas. LTR* 436 (156/52)

Negimdytas — ne vaikas.

1928, *Pasvalys. TiŽ V* 624

Negirk dienos be vakaro, marčios be metų.

1930, *Viekšniai. LTR* 69 (441)

Negirk dienos be vakaro, o pačios be metų.

1930, Joniškis. LTR 30 (956)

Negirk marčios be metų.

1928, Šakiai. LMD 261 (167)

Negirk marčios nemitulės, kad išmis — pagirsi.

LMD I 240 (602)

Neklausysi tėvo motinos, tai klausysi šunio skūros
barškančios.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/87)

Nesigailėsi anksti kėlęs, jaunas vedęs.

1929, Plateliai. LTR 552 (864)

Nevaryk tėvo į mišką.

LMD I 240 (661)

Nevedus — vargai, o vedus — vaikai.

1925. ST 29

Neverksi kerčioj sėdėdama, tai verksi kampe tupė-
dama.

Marijampolė. LMD I 875 (148)

Nors ir apuokas, bet mano vaikas.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2248)

Pačią vesti — ne riestainis pirkti.

1911. LMD I 869 (75)

Pačios gražybe neapsidengsi.

1893. LK 29

Pačios gražumu sotus nebūsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2973)

Pamotės duona karti.

1911, *Pilviškiai*. LTR 3017 (28)

Parvestinis visad paskutinis.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1268)

Pas motulę kregždele čiulbėjo, pas anytą gegute kukuoja.

1930. *MT I* 45

Pati mirė — dalis gimė.

1912, *Laukuva*. LTR 3017 (32)

Pati — ne rankovė, neišversi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1225)

Pats su pačia kaip šuo su kate.

1930. *BPG* 16

Pažinsi, šikšna, degutą, kai ištekėsi!

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (376)

Pirmoji pati, kad ir netikus, geresnė už antrąją gerą.

1926. *TiŽ IV* 515

Po puodu pačios nerasi.

1936, *Aukštadvaris*. LTR 733 (235)

Po puodu pasivožęs pačios nelaikysi.

1925. *ST* 17

Putra šalta — pati kalta, putra karšta — pati kalta.

1911. *VD*

Savi vaikai — su sparnais, svetimi — su ragais.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1158)

Savo vaikai — savo vargai, kito vaikai — vien klapatai.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (1646)

Savo vaikų ir vanagas gailisi.

1930. *MT II* 116

Sėdi lyg marti, vakar vesta.

Pasvalys. LTR 618 (4/240)

Siratystė sunkesnė už akmenį.

1867. *VPŽ* 41

Su rykšte vaiko į kapus nenuvarysi, su pyragu neparvadinsi.

1867. *VPŽ* 43

Su žmogum gyvensi, ne su pinigais.

1935, *Rokiškis. LTR* 713 (424)

Sūnaus baramas — lipk ant pečiaus, žento baramas — aukis kojas.

1925. *TiŽ III* 381

Sūnaus garbė tėvo švarku dėvi.

1925. *TiŽ III* 378

Sūnaus namai ne visada tėvą šildo.

1928, *Alytus. TiŽ V* 597

Sūnus obuolius kremta — tėvo dantys atšimpa.

17 a. *LST* 241

Sūnus parneš, duktė išneš.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2686)

Sveiki vaikai — geri laikai.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1513)*

Svetimo žodis aštresnis už motinos rykštę.

Pasvalys. LTR 618 (4)

Ta ant lentos — kitai už rankos.

Pasvalys. LTR 618 (4/576)

Tarp dviejų auklių vaikas be galvos.

1867. *VPŽ 46*

Tekėti — ne akėti: paakėjus ateisi, ištekėjus nebe-
ateisi.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (323)*

Tėvai peni vaikus žuvimis, o vaikai tėvus — šuni-
mis.

1930. *BPG 16*

Tėvai verkia, kad vaikas nevalgo, vaikas verkia, kad
tėvas valgo.

Gruzdžiai. LMD I 676 (192)

Tėvas krovė prakaituodamas, sūnus trekia besijuok-
damas.

1925. *Tiž III 386*

Tėvas miršta — stogai nuplyšta, motina miršta — vai-
kai išsklysta.

1936, *Papilė. LTR 1011 (310)*

Tėvas muša vaiką mylėdamas, o svetimi nekęsdami.

1957, *Anykščiai. LTR 3017 (109)*

Tėvas sūnaus nepakars.

1937, *Seirijai. LTR 1049 (250/59)*

Tėvo diržas mokina, brolio — pykdina.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3357)*

Tėvo ir motinos visados švelnios rankos.

1953, *Tauragė. LTR 465 (36/3355)*

Tik gegutė nesirūpina savo vaikais.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2700)*

Tol vaikai, kol skverne laikai.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (177)*

Turi mergą — lauk ir piršlių.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2225)*

Uošvė į namus — doros nebebus.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2936)*

Už dešimt nemuštų duoda vieną muštą.

1910, *Prienai. LMD I 683 (84)*

Už gero vyro — kaip už mūro, už prasto — kaip už kelmo.

1925. *TiŽ III 381*

Už tėvo galvos vaiko nė plaukas nenukrinta.

• 1911. *LMD I 869 (80)*

Už vieną kailį dirbtą dešimtį duoda nedirbtų.

1867. *VPŽ 48*

Užkuriui ir pekloj vietos nėra.

1935, *Panevėžys. LTR 785 (75)*

Vaikas seka tėvo taką.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (117)

Vaikui valią duok, tai pats būsi nevalioj.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/292)

Vaikų darbais tėvo galva žilsta.

1925. TĪŽ III 384

Varu vedęs, nepasidžiaugsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (1945)

Verčiau jaunai martaut, negu senai mergaut.

1911. VD

Vienos motinos ne vienoki vaikai.

Aplė 1850, Žemaitija. LMD I 227 (174)

Visi vienos motinos vaikai, bet ne visi vieno proto.

1936. V 72

Vyrą mato — dainuoja, anytą pamato — gegute ku-
kuoja.

1930. MT I 46

Žentas už velnią artimesnis.

1928, Dusetos. LTR 12 (84)

Žmona laiko tris sąsparas namų o vyras — tik vieną.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1101)

VIII. ĮVAIRI GYVENIMO IŠMINTIS. PRAKTINIAI PATARIMAI

Abrakas arkliui nesunkus.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (329)*

Ačiū dievui, ne iš vieno pečiaus duoną valgiau —
žinau, kas bloga, kas gera, žinau, kur vargas dera.

1934, *Merkinė. KrvP I 18*

Aitvaras neatneš, kad savo neturėsi.

LMD I 863 (516)

Akių neatidarei — atidarysi kišenę.

LTR 465 (36/187)

Akių pasiklausk ir atrasi.

1928, *Viekšniai. LTR 69 (245)*

Akylas niekuomet nepaklysta.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/141)*

Akys — dvi, kelių — šimtai.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/8)*

Aklam kelio neparodysi.

1956, *Raudonė. LTR 3010 (23)*

Aklam veidrodžio nereikia.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 604*

Aklas aklą netoli tenuves.

1916. VM 35

Aklas būdamas, kitam kelio nerodyk.

1930, Viekšniai. LTR 69 (367/20)

Aklas ir ant lygaus kelio suklumpa.

1930, Joniškis. LTR 30 (2896)

Akli namai be šuns, kurti be gaidžio.

1957, Utena. LTR 2996 (9)

Akmens plaukti neišmokysi, kvailo neišgydysi.

1957, Utena. LTR 2996

Akmuo ir be šaknų auga.

1934, Dusetos. KrvP I 44

Akmuo nesėjamas dygsta, nelaimė nekviečiama at-
vyksta.

1934. KrvP I 45

Akmuo stabutis, vanduo neramutis.

17—18 a. LST 87

Alkanam duona rūpi.

1916. VM 35

Alkanam ir juoda duona skani.

1928, Pasvalys. TiŽ V 604

Alkanam ir sausa duona už medų gardesnė.

1935, Rokiškis. LTR 713 (11)

Alkanam mėsa sapnuojasi.

1925. TiŽ III 376

Alkanas per lauką pereisi, nuogas —ne.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/185)

Alkanas vilkas džiaugiasi ir pelę pagavęs.

1934, Marijampolė. KrvP I 49

Alkanas vilkas eina viešėtų ir į sodžius.

1912, Anykščiai. LMD I 724 (17)

Amerikoj pagyvensi — vargo paragausi.

1934, Alovė. KrvP I 55

Amerikos pinigas už ledą slidesnis.

1934, Raseiniai. KrvP I 56

Amžiną namą tik giltinė pastato.

1934, Švenčionys. KrvP I 58

Anapus kalno garsus varpas.

LMD I 863 (143)

Anksti eisi lovon ir anksti kelsies iš jos — tavo namų daktaras nežinos.

1934. KrvP I 62

Anksti pabalnosi — vėlai teisjosi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 604

Ankstybaxis burną šluosto, o vėlybaxis — akis.

LMD I 240 (12)

Ankstybaxis dantis rakinėja, vėlybaxis akis krapštinėja.

1934, Šilalė. LTR 465 (144)

Ankstyva varna dantis krapšto, o vėlyva — akis.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/106)

Ant aruodo ir kiaulė ūkininkė.

1930. MVD 54

Ant dantų nepadėjęs, netikėk.

LMD I 863 (282)

Ant dievo atsidėk, bet ir duonos krepšy turėk.

1934, Kupiškis. KrvP I 67

Ant dievo atsidėk, bet ir pats, rankas sudėjęs, nesėdėk.

1934, Raseiniai. KrvP I 67

Ant gero patark, ant blogo subark.

1934, Joniškis. KrvP I 69

Ant gero žiedo ir bitė sėda.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/128)

Ant stovinčio užaina, bėgantis pats užbėga.

1934, Kražiai. KrvP I 75

Ant vėjo paleidęs plunksnas — ncbesurinksi.

Utena. LMD I 714 (9)

Ant visų žiedų bitė tupia, bet ne iš visų medų ima.

1934, Raseiniai. KrvP I 79

Ant žemės sėdėdamas, kur nukrisi?

1934, Šilalė. LTR 465 (36/6)

Antyje gluodeno nelaiky.

LMD I 240 (16)

Apmaudui pašokus, valdyk ranką ir liežuvį.

LMD I 240 (21)

Apmąstyk viską, ką sakai, bet nesakyk viską, ką
mąstai.

1934. KrvP I 84

Aprėdytas ir kelmas kitaip išrodo.

1912. LTR 3017 (92)

Apteks lūpos dantis.

LMD I 705 (39)

Ar išmokysi akmenį prieš vandenį plaukti?

Marijampolė. LMD I 875 (115)

Ar prausk, ar neprausk varną — vis juoda.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/161)

Ar vienas šuo su uodega?

Marijampolė. LMD I 875 (48)

Argi vienas šuo margas?

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/202)

Arkliams avižos brangesnės už auksą.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/62)

Arklio saugokis iš užpakalio, karvės — iš priekio, o
pikto žmogaus — iš visų pusių.

1934, Dusetos. KrvP I 112

Arklius pavogus, vėlu rakinti kūtę.

LMD I 240 (28)

Arklį pažįsta iš dantų, žmogų — iš žodžio.

1957, Kamajal. LTR 2389

Arklys ir keturiomis kojomis suklumpa.

1910. A 1910, Nr. 4

Arklys ant keturių kojų suklumpa, o žmogus su vienu licžuviu nesuklups!

1930, Joniškis. LTR 30 (75)

Arklys suklumpa ir keturiomis kojomis, o žmogus dviem nesuklups!

1928, Pasvalys. TiŽ V 609

Asilo galvą beturėdamas, bet gražiai bekalbėdamas, visiems patiksi ir dargi protingu liksi.

1934, Utena. KrvP I 127

Ateik belaukiams, išeik bemylims.

17—18 a. LST 339

Atmink gerus laikus, neužmiršk ir blogus.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/132)

Atmink, kad ir sienos turi ausis, o naktis turi akis.

1934, Ašmena. KrvP I 146

Atmink, mano vaice: daug kalbėt nereikia.

1934, Dusetos. KrvP I 146

Atradę siūlą, rasime ir kamuolį.

1926. TiŽ IV 509

Atras vanduo sau taką.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/119)

Atriekta riekė neprilips.

1934, Marijampolė. LTR 451 (374/20)

Atsarga duonos neprašo.

1934, Varėna. KrvP I 149

Atsarga gėdos nedaro.

1846. DDŽ 167

Atsarga gėdos nedaro, bet vargą pravaro.

1928, Pasvalys. TiŽ V 624

Atsargios ožkos ir vilkas nepiauna.

1934, Liškiava. KrvP I 150

Avelė bliana, kol šieno gauna.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/184)

Badydamas ir danguje skylę išdursi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (128)

Balsas, iš burnos išėjęs, nebesugrįžta.

1867. VPŽ 8

Baltas balto nesuteps.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/221)

Balti debesys žemės neatidrėkins.

Apie 1850. LMD I 227 (279)

Basas toliau kasas.

1923, Tverečius. LMD I 666 (24)

Batas — purvo brolis.

Žarėnai. LMD I 701 (283)

Batas vyžai — ne tarnas.

Marijampolė. LMD I 875 (140)

Be ašarų ir džiaugsmo nebūtų.

1925. ST 28

Be blogo nebus gero.

1936, Papilė. LTR 1011 (111)

Be dalios grįžk atgalios.

1894. Suvalkų gub. ŽS III—IV 495

Be drąsos — liksi ir be duonos.

1930, Joniškis. LTR 61 (153)

Be dūmų nebus šilumos.

1930, Joniškis. LTR 30 (2055)

Be kantrybės nėra galybės.

1934, Vilkaviškis. KrvP I 219

Be karvės — pasninkas, be arklio — šventė.

1931, Plungė. LTR 217 (103/67)

Be laiko strypinių neišlaidyk.

1867. VPŽ 9

Be malkos duonos neiškepsi.

1937, Alytus. LTR 1049 (250/131)

Be tinklo nesugausi, be ginklo nenušausi.

1893. LK 30

Be tvarkos gyvensi — ne laiku pasensi.

1957, Utena. LTR 2996 (47)

Be valios nėra galios.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/235)

Be vandens ugnies neužgesinsi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/359)

Be vargo nebus četvergo.

1934. KrvP I 248

Be vyro ūkis — kaip arklys patrūkęs.

1934, Kalvarija. KrvP I 249

Be žiburio nėra knyburio.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/266)

Beieškodamas pyragų, ir duonos neteksi.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/211)

Bemeilindamas kepalą, nustosi ir riekės.

1910, Raseiniai. LMD I 682 (6)

Bepigu išbarstyt, bet sunkiau sugraibyt.

1930, Joniškis. LTR 30 (143)

Bepigu nekurti ugnies prie sauso kero.

LMD I 240 (72)

Bepigu nepirkti, kad turi perkučių.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/312)

Bepigu su duona, kad tiktai rugių yra.

1928, Pasvalys. TiŽ V 605

Bepigu su plaukuotu peštis, su išmintingu bartis.

1925. *ST* 29

Bepigu šerti, kad yra su kuo.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/308)

Bepročio nereikia ieškoti — pats pasirodys.

1911. *VD*

Berk žirnius į sieną — bene prilips?

1912, *Anykščiai. LMD I* 724 (425)

Bėda be dantų, o žmogų suvalgo.

1934, *Merkinė. KrvP I* 251

Bėda daug gali.

1910, *Prienai. LMD I* 683 (82)

Bėda ir neprašoma ateina.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/322)

Bėda kojas taiso.

Smilgliai. LTR 613 (55)

Bėda kojas taiso, bėda proto randa.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/320)

Bėda kojas taiso, bėda tolimo kelio nepaiso.

1957, *Utena. LTR* 2996 (66)

Bėdoje atsiras pinigai.

1912, *Anykščiai. LMD I* 724 (75)

Bijai vilko — neik miškan.

1896, *Valkininkai. LMD I* 677a (1)

Biznis vieną ponu padaro, kitą ožio ragan suvaro.

1934, *Alytus. KrvP I 265*

Bloga sėkla ir nesėta auga, o gera ir pasėjus nedera.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 605*

Blogas padėjimas ir geras akis pagadina.

1930, *Joniškis. LTR 30 (141)*

Blogas tas kupčius, kuris savo tavorą peikia.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (131)*

Blogo ir nemokant išmoks.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2064)*

Blogos ausys gero žodžio neklauso.

1934. *KrvP I 283*

Blogos kojos ir gerą galvą iš kelio išveda.

1930, *Joniškis. LTR 30 (129)*

Blogų kalbų nedidink: jos pačios auga.

1925. *TiŽ III 379*

Brandūs rugeliai žemai linksta, tuščiavarpiai — tiesiai stovi.

1957, *Utena. LTR 2996 (177)*

Brangi žuvis nenardo visų akivaizdoje.

1931. *K 147*

Būk girtinas, bet nesigirk.

1940, *Šatriai. TD VII 151*

Cukrum gyvenimo nepasaldinsi.

1934, *Joniškis. KrvP I 322*

Čėdyk nečėdyk — į grabą nedėsi.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (111)*

Daina dieną trumpina.

1928, *Alytus. TiŽ V 602*

Daina dieną trumpina, daina darbą lengvina.

1934, *Merkinė. KrvP I 351*

Daina draugus gimdo, daina priešus tildo.

1928, *Alytus. TiŽ V 603*

Daina jėgas gimdo.

1928, *Alytus. TiŽ V 602*

Daina jėgas gimdo, daina nuovargį tildo.

1934, *Valkininkai. KrvP I 351*

Daina širdį ramina, daina skausmą mažina.

1934, *Alytus. KrvP I 352*

Daktarai badu dvėstų, jei žmonės nesirgtų.

1930, *Joniškis. LTR 30 (235)*

Dalgis žolei — ne brolis.

1924. *GLLA 43*

Dangaus aukštybės, marių gilybės neišmieruosi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (265)*

Daryk kaip galima, ne kaip norima.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/433)*

Daug apžiosi — mažai nukąsi.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (329/13)

Daug geriau duoti, negu imti.

1934, *Radviliškis*. KrvP I 389

Daug girdėk, maža kalbėk.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (762)

Daug kalbėdamas, ir nevalgęs paliksi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2127)

Daug kalbėdamas, sumeluosi ir nenorėdamas.

1934, *Varena*. KrvP I 394

Daug norėdamas, mažu tenkinkis.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/467)

Daug valgydamas, nebūsi bagotas, tik pilvotas.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/485)

Daug žinok, maž bylok.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 281

Daugiau dirbk, mažiau kalbėk.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/236)

Daugumos žmonių akys yra svetimose galvose.

1925. ST 27

Dažnai, rudine apsilvilkusi, vaikšto gili išmintis.

1957, *Krokialaukis*. LTR 3017 (79)

Degtinei į trobą įeinant, protas išeina laukan.

1934, *Pasvalys*. KrvP I 411

Degtinė ir alus gimdo vargus.

1934. *KrvP I 411*

Delnu kūjo neatmuši.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (376/4)*

Delnu kūjo neatremsi, kakta sienos nepramuši.

1934, *Rumbonys. KrvP I 416*

Dešimt vieno nelaukia.

1934, *Punskas. LMD III 74 (66)*

Devyni puls, dešimtam papuls.

1930, *Joniškis. LTR 61 (248)*

Devynis kartus atmatuok, dešimtą nupiauk.

1957, *Krokialaukis. LTR 3017 (86)*

Devynis kartus pasiseks, dešimtą kliūsi.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/531)*

Devynis kartus pasisekė — dešimto bijokis.

1934, *Utena. KrvP I 424*

Dėk grūdą prie grūdo — pripilsi aruodą.

1930, *Dusetos. LTR 70b (525)*

Dėk skatiką prie skatiko — nepaliksi nuogas, plikas.

1934, *Biržai. KrvP I 425*

Dėk skatiką prie skatiko — sudėsi ir rublį.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2853)*

Dėl biskelio neis iš kelio.

Utena. LMD I 714 (44)

Dėl vaikų galėk, dėl giminių turėk.

1926. *TiŽ IV 510*

Dėl vienos gijelės audeklas negenda.

1916. *VM 37*

Dėl vienos žuvies į vandenį nešoks.

1940, *Baičiai. TD VII 149*

Dėvėk, kol pritinka, valgyk, kol patinka.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/539)*

Didelis juokas — maža išmintis.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/352)*

Didi išmintis pro mažą gerklę neišlenda.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/534)*

Diena dieną moko.

1930, *Joniškis. LTR 30 (181)*

Diena mano — amžius mano.

1858. *LMD I 227 (248)*

Diena vakaru girias.

1934, *Veliuona. KrvP I 438*

Dieną nesnausk, naktį nesiausk.

1930, *Joniškis. ITR 30 (2139)*

Dieve, duok bėdą — pinigų bus.

1936, *Dusetos. ITR 778 (643)*

Dirbančiam padėk, prašančiam žadėk.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2118)*

Diržo du galai: vienas — man į nagus, kitas — tau
į ragus.

1936, *Marijampolė. LTR 886 (29)*

Dovana į dantis nežiūri.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 603*

Dovanai į akis nežiūrėk.

1925. *ST 17*

Dovanai reik greito arklio.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 606*

Dovanotam arkliui į dantis nežiūri.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/278)*

Drabužis žmogaus nepagadina.

1928, *Kretinga. LTR 552 (1019)*

Drumstame vandeny žuvys gaudomos.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (368/9)*

Du kiškiu vydamas, nė vieno nepagausi.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/95)*

Duodamas imk, mušamas bėk.

1928, *Viekšniai. LTR 69 (250)*

Duok, dieve, pinigų, o bėdų bus.

1930, *Joniškis. LTR 61 (220)*

Duok, dieve, rasti, bet ne pamesti.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/586)*

Duok, dieve, visa mokėt, tik ne visa dirbti.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/287)*

Duok, dieve, viską žinoti, bet ne viską byloti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 623*

Duona už auksą brangesnė.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2150)*

Duonelė, kad ir juoda, bet stiprybės duoda.

1934, *Šakiai. KrvP I 512*

Duonelė maitina ir artoją, ir ultoją.

1934, *Merkinė. KrvP I 513*

Durna galva — kojoms vargas.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (55)*

Dūma — širdies kūma.

1934, *Pasvalys. KrvP I 532*

Dvi galvos — tai ne viena.

1930, *Joniškis. LTR 30 (259)*

Dvilinkas netrūksta.

LMD I 240 (181)

Eidamas ir rasi, ir pamesi.

1939, *Joniškis. LTR 30 (2191)*

Eidamas pamesi, sėdėdamas nerasi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2192)*

Eiklų arklį ir šiaudas baido.

1934, *Marcinkonys. KrvP I 24*

Eini iš namų dienai — duonos paimk visai nedėliai.

1935, Merkinė. *KrvP II 36*

Elgetos duona lengva, bet neskani.

1935, Raguva. *KrvP II 43*

Elgetą pripenėsi, bet krepšio nepridėsi.

1910, Prienai. *LMD I 683 (12)*

Elgetos maišas be dugno.

1925. *TiŽ III 377*

Esti sviete visaip: šiandien geria uliavoja, rytoj —
tarbas nešioja.

1935, Marcinkonys. *KrvP II 54*

Ėdžios prie arklio neina.

1905, Pilviškiai. *LMD I 580 (63)*

Galva akmenio nesudaužysi.

1937, Seirijai. *LTR 1049 (250/26)*

Ganyk avis, ir vilko nematydamas.

1912, Anykščiai. *LMD I 724 (583)*

Garbink dievą, neužmiršk nė velnio.

1940, Stankiškiai. *TD VII 149*

Gardi duona burną gadina.

1934, Utena. *LTR 469 (282)*

Gegutės balsu skurdo nenusikratysi.

1934, Šilalė. *LTR 465 (36/893)*

Genys margas, svietas — dar margesnis.

1842. *DAbc* 48

Genys margas, žmogaus gyvenimas — dar margesnis.

1916. *VM* 38

Gera dorai kalbėti, dar geriau liežuvis už dantų laikyti.

1925. *TiŽ III* 380

Gera duona dantis išgadina.

Utena. LMD I 714 (6/2)

Gera galva ir blogas kojas suvaldo.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (376)

Gera gerti, bet sunku pagirioti.

1916. *VM* 38

Gera naujiena pėsčia vaikščioja, bloga — raita jodinėja.

Pasvalys. LTR 618 (4/64)

Gera prekė pati save giria.

1925. *TiŽ III* 387

Gera proga — reta.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2218)

Gerai gauti, bet dar geriau duoti.

1925. *TiŽ III* 379

Gerai gudriai kalbėti, bet gudriau nutylėti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V* 625

Gerai lėkti, bet negerai nutūpti.

LMD I 240 (209)

Gerai norais pragaras grįstas.

1957, Utena. LTR 2996 (33)

Geram arkliui nereikia botago.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/825)

Geras drabužis blogo nepataisys, menkas — gero nesugadins.

1931, Plungė. LTR 217 (103/70)

Geras obuolys supuvusio nepataiso, supuvęs gerą pagadina.

1928, Dusetos. LTR 12 (99)

Geras šuo ant vėjo neloja.

1935. KrvP II 185

Geras šuo iš svetimų rankų ir dešros neima.

1935, Raguva. KrvP II 186

Geras žodis gerus darbus gimdo.

1935, Alytus. KrvP II 194

Geras žodis į blogas ausis neina.

1930, Joniškis. LTR 30 (2215)

Gerą paukštį dviem kulkom šauna.

1910. A 1910, Nr. 4

Gerą pažįstame, kada jo netenkame.

1936. V 72

Gerą peiksi — neišpeiksi, blogą girsi — neišgirsi.

1936, *Eržvilkas. LTR 945 (129)*

Gerą žodį vienas girdi, o piktą — šimtai.

1928, *Alytus. TiŽ V 598*

Gerą žodį vienas nugirsta, šimtas pamiršta.

1935, *Kučiūnai. KrvP II 206*

Gerbk senelį, nes ir pats pasensi.

1911. *LMD I 869 (83)*

Geresnė tylą nekaip bet kokia byla.

1935. *KrvP II 208*

Geriau būti protingam nekaip turtingam.

1935, *Zarasai. KrvP II 213*

Geri darbai toli girdėti, o blogi — dar toliau.

1910. *A 1910, Nr. 5*

Geriau daugiau žinoti, nekaip byloti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 607*

Geriau miera nekaip viera.

1934, *Vilkaviškis. LTR 451 (377/16)*

Geriau paklausti protingo žmogaus barimo nekaip kvailo pagyrimo.

1935, *Liubavas. KrvP II 224*

Geriau pasiklausti vieno protingo nekaip dešimties kvailų.

1935, *Batakliai. KrvP II 224*

Geriau sirgti, nekaip mirti.

LMD I 240 (224)

Geriau šiandien zylė kaip rytoj tetervinas.

1935, Panevėžys. LTR 785 (116)

Geriau tylėti, negu niekus kalbėti.

1925. TiŽ III 376

Geriau vėliau kaip niekada.

Šiauliai. LMD I 215 (43)

Geriau vienas kelias negu šimtas takų.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/864)

Geriau vieną žvirblį rankoje laikyti, negu dešimt
ant stogo matyti.

1935. KrvP II 236

Geriau višta katile negu sakalas danguje.

1935. KrvP II 236

Geriau žvirblis rankoje nei sakalas padangėje.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 282

Geriau žvirblis rankoje nekaip briedis girioje.

1934, Marijampolė. LTR 45 (374/12)

Geriausia skolintis iš savo kišenius.

1935. KrvP II 228

Gerai darbai miškuose slepiasi, pikti — keliais vaikš-
čioja.

1925. TiŽ III 379

Gerk gėręs ir dūmok namo.

1911. *LMD I 869 (144)*

Gero daikto daug nereikia.

1930, *Pandėlys. LTR 52 (14)*

Gero niekas nemato, o blogas pats visiems prisistato.

1935, *Valkininkai. KrvP II 250*

Gero reikia paieškoti, blogas pats ateis.

1930, *Joniškis. LTR 61 (453)*

Geru žodžiu daugiau padarysi negu spēka.

1935, *Joniškis. KrvP II 262*

Giedri vasara — pusė bėdos, lietinga — visas badas.

1935. *KrvP II 272*

Gilaus šulinio vanduo gardus.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Gilus protas, nors žmogus kuprotas.

1935, *Šiluva. KrvP II 276*

Gilus vanduo srauniai nebėga.

1935. *KrvP II 276*

Gimimas ar mirimas — pinigų išleidimas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2208)*

Gimti sunku, o mirti — dar sunkiau.

1935, *Utena. KrvP II 282*

Girk dieną vakare, žmogų — pagrabe.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/814)*

Girto dovana — mulkio džiaugsmas.

1867. *VPŽ* 16

Girto pažadai tik kvailį džiugina.

1925. *TiŽ III* 376

Gyvatė raitos ir sukapota.

1935, *Rokiškis. LTR* 713 (438)

Gyvena svetima galva, todėl pilvas ir kenčia.

1937, *Mielagėnai. KrvP III* 26

Gyvenk neskubėdamas: mirtis nepasivėluos.

1937, *Dusmenys. KrvP III* 35

Gyvulyš — nebylyš: niekam nepasiskųš.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/771)

Glauskis bėdoje išmintingo, bet ne turtingo: turtin-
gas į tave nepažiūrės, o protingas nors geru žodžiu
padės.

1937, *Išlaužos. KrvP III* 49

Gražumu glostomam ragai dygsta.

1911, *Pilviškiai. At* 1911, Nr. 8

Greitai ugnis dega ir vanduo bėga.

1930, *Joniškis. LTR* 61 (456)

Greitasis patsai susiieško, o lėtajam vėjas užpučia.

1957, *Anykščiai. LTR* 3017 (115)

Greiti pažadai vėjais laksto.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2212)

Griebė nūnai rublelius, rytoj griebis šimtelius.

1937, *Ratnyčia. KrvP III 113*

Griovio neperšokęs, nesakyk „op!“.

1867. *VPŽ 17*

Grūdelis prie grūdelio — štai ir pūrelis.

1911. *VD*

Gudrus nesijuoks, o durnas nesupras.

1930, *Joniškis. LTR 61 (445)*

Gulinčių bėdų nekibink.

1937, *Krakės. KrvP III 148*

Ieškodamas ir velnią surasi.

1937, *Joniškis. KrvP III 160*

Ieškodamas ragaišio, ir prastos duonos neteksi.

1937, *Svėdasai. KrvP III 160*

Ieškok kaip duonos, tai rasi.

1956, *Raudonė. LTR 3010 (41)*

Iki čėso uzbonas vandenį nešioja.

1937, *Babrai. KrvP III 174*

Iki švento Jono visi žmonės prašo lietaus, ir tai viskas išdžiūsta, o po švento Jono viena boba, ant pečiaus sėdėdama, paprašo, — ir viskas pūsta.

1936, *Šeduva. LTR 852 (980)*

Ilga kalba be vaisiaus.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/980)*

Ilga naktis tam, kuris nemiega.

1937, Tauragė. *KrvP III* 186

Ilga virvė greit nutrūksta.

1937, Užpaliai. *KrvP III* 189

Ilgai derėsi — brangiai mokėsi.

1930, Joniškis. *LTR* 30 (2311)

Ilgas plaukas — moters puoša, vyro luoša.

1937, Lentupis. *KrvP III* 189

Ilgas su galu, gilus su dugnu.

1937, Eržvilkas. *KrvP III* 189

Ilgą iešmą bedrožiant, šuo kepsnį pagauna.

1899. *MIG IV* 47

Ilgiau dėvėsi lopytą nekaip naują.

1934, Šilalė. *LTR* 465 (36/914)

Imdamas galvok apie atidavimą.

1930, Joniškis. *LTR* 61 (534)

Ir aitvaras ne visados pinigų neša.

1925. *ST* 19

Ir aitvaras turtų neprikraus, jei kišenė skylėta.

1925. *TiŽ III* 375

Ir akmuo, ant vietos begulėdamas, apželia.

1926. *TiŽ IV* 511

Ir bėgantį viesulu šluba bėda paveja.

1938, Merkinė. *KrvP IV* 342

Ir didelė galva ne visados razumna.

1938, *Varlaukis. KrvP IV 351*

Ir duris uždarius, laikas bėga.

1867. *VPŽ 18*

Ir gardu radus, reik pamesti.

1934, *Vilkaviškis. LTR 451 (377/10)*

Ir geležiniai užraktai nuo naminio vagies neapsaugos.

1938, *Biržai. KrvP IV 372*

Ir geležis nudyla, nuolat benaudojama.

1938, *Pasvalys. KrvP IV 372*

Ir gera duona atsivalgo.

1938, *Labanoras. KrvP IV 373*

Ir geriausia šluota iš namų bėdų neiššluosi.

1938, *Merkinė. KrvP IV 376*

Ir giliausias ežeras su dugnu, ir plačiausios marios su kraštu.

1938, *Molėtai. KrvP IV 381*

Ir gilus su dugnu, ir platus su kraštu.

1936, *Marijampolė. LTR 914 (14/2)*

Ir gilus vanduo dugną turi.

1928, *Pasvalys. TİŽ V 606*

Ir gydytojas nuo rūpesčių nepagydo.

1938, *Krosna. KrvP IV 388*

Ir gyvas sidabras ne visada juda.

1938, *Dambava. KrvP IV 389*

Ir gudri višta į dilgėles įbrenda.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/951)*

Ir kiaulė savo migin netrekia.

1925. *TiŽ III 385*

Ir kytra višta uodegą įsidilgina.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/198)*

Ir kvailą žmogų nelaimė gudriu padaro.

1925. *TiŽ III 376*

Ir mažas kelmas vežimą paverčia.

Šiauliai. LMD I 215 (70)

Ir praustas varnas nebus baltas.

1925. *ST 9*

Ir rožės gali žliūge apaugti.

1930. *BPG 7*

Ir saulė ne visada šviečia.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2315)*

Ir slėniuose kartais gyvena ereliai.

1925. *ST 26*

Ir šeškas turi dantis.

LMD I 863 (146)

Ir šventieji puodus kulia.

Apie 1850. LMD I 227 (215)

Ir ten kepti karveliai nelekia į burną.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (170)

Ir vanduo bestovėdamas sugenda.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (461)

Ir ženklintą avį vilkas neša.

Subačius. LMD I 858 (35)

Ir klu marias neperplauksi.

1867. VPŽ

Yra pradžia — bus ir pabaiga.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1125)

Iš adatos kirvio nepadirbsi.

1925. *Tiž III* 379

Iš balso pažinsi paukštį.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (504)

Iš bergždžios karvės maža nauda.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (261)

Iš bezdalų virvės nenuvysi.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (284)

Iš dainos žodžio neišmesi.

1877. LMD I 677 (283)

Iš daug kalbos mažai naudos.

1928, *Lukšiai*. LMD I 261 (238)

Iš delno plauko neišrausi.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Iš didelės valios įkrinta į nevalią.

Telšiat. LMD I 241 (101)

Iš didelio debesio mažas lietus.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 492

Iš gražiausios pievos varlė šoka į balą.

1910. A 1910, Nr. 5

Iš kailio utėlės neiškrapštysi.

LMD I 240 (302)

Iš kalbos gali spręsti apie darbą.

1930, Joniškis. LTR 30 (2306)

Iš mažos kibirkšties didis kyla gaisras.

1867. VPŽ 19

Iš mažos skylės didelė pasidaro.

1931, Dusetos. LTR 70b (2228)

Iš mėšlo vaško neišsunksi.

Subačius. LMD I 858 (11)

Iš namų išeik nevalgęs, tai nė svečiuos negausi.

1930, Joniškis. LTR 30 (445)

Iš pelų dulkių neišvarysi.

1925. ST 8

Iš pelų ir kevalų virvę nenuvysi.

Vilkaviškis. LMD I 280 (179)

Iš pelų nebus grūdų, kad ir aruode juos laikysi.

1925. TiŽ III 388

Iš pliko delno pešk — ar daug išpeši?

LMD I 863 (233)

Iš sniego košės nevirsi.

1910. A 1910, Nr. 5

Iš tolo duona kvapingesnė.

1924. GLLA 43

Iš vakaro nemiga — iš ryto nekela.

1910, Prienai. LMD I 683 (74)

Iš žąsino avižų nenupirksi.

Šiaulai. LMD I 215 (25)

Išmintingam nepritinka pykti.

1936. V 8

Išmokyk akmenį plaukti, kad skęsta!

1911, Alytus. LMD I 1002 (369/30)

Iššoka žodis nepaikam, paslysta koja negirtam.

Vilkaviškis. LTR 627 (1054)

Į bažnyčią įvartytas, nedaug „Tėve mūsų“ skaitysi.

1899. MtG IV 332

Į dievo pagalbą tikėk, o pats netingėk.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Yra gero, bet netrūksta nė blogo.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1150)

Yra visokių vabalų: vieni aukštyn skrenda, kiti žemėn lenda.

1935, Rokiškis. LTR 713 (279)

Jeį alkanas — niekas nemato, o nuoga — visi.

Utena. LMD I 714 (171)

Jeį neprivalgei, neprilaiųysi.

1934, Panevėųys. LTR 771 (217)

Jeį norėsi, tai ir turėsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2861)

Jeį pamaųu vysi, veikiau prinoksi.

1847. DAA 45

Jeį tiesos negali pasakyti, geriau nutylėk.

1925. Tių III 377

Jeį veja — tai bėk, jeį muša — tai rėk.

1910, Prienai. LMD I 683 (32)

Juo ilgiau ųiūrėsi, tuo maųiau turėsi.

1937, Seirijai. LTR 1049 (250/66)

Juoda duona — ne badas.

17—18 a. LST 111

Juoda duona — ne badas, stori marųkiniai — ne nuogalė.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/47)

Juodos varnos nei nuplausi, nei numazgosi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2310)

Juokai piktumą malšina.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1213)

Jūros neiųsemis, upės neiųgersi.

1929, Vieksniai. LTR 69 (267)

Jūros neperbrisi, kalno neperkasi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1275)

Kad arklį už karčių paleidai, už uodegos neišlaikysi.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 494

Kad būsi pilvotas, nebūsi bagotas.

Jurbarkas. LTR 618 (28/96)

Kad duoda — imk, kad muša — bėk.

LMD I 257 (210)

Kad gera klumpė koją graužia, tai kešk, kad blo-
ga — tai mesk.

1935, Rokiškis. LTR 713 (122)

Kad ir uodas, o arklį iš vėžės išmuša.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1136)

Kad yra ant medžio, bus ir po medžiu.

1877. LMD I 677 (363)

Kad nesergi, ir nedejuok.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1319)

Kad nieks neužgėrė, tai nė nedėkavok.

1914. LTR 3017 (88)

Kad pats nesirūpinsi, kits nepadės.

1930, Joniškis. LTR 30 (714)

Kad pirma lašinius valgysi, paskui kaulą grauši.

1914, Raseiniai. LTR 3017 (89)

Kad sotus, tai ir bagotas.

1955, Kupiškis. LTR 2993 (490)

Kad vilkas kieme, ne laikas šunį lakint.

1940, *Stremėnai*. TD VII 149

Kad žinotum, kur puls, ten pats atsisėstum.

1911, *Alytus*. LMD I 1002 (369/35)

Kad žmogus savo nelaimę žinotų, po kubilu pasikavotų.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (318/23)

Kada gi pagavai lauke vėją?

1928, *Dusetos*. LTR 12 (150)

Kai girtas pažada, velnias juokias.

LTR 3017 (77)

Kai kolūkyje būsi, niekuomet nežūsi.

1957. LTU 459

Kai paprasi, ir pekloj bus gera.

Pasvalys. LTR 618 (4/425)

Kai pats nesirūpinsi, ir dievas neap rūpins.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 625

Kai reikia pirkt — brangu, kai parduot — pigu.

1936, *Panevėžys*. LTR 785 (448)

Kailiniai krosnies nešildo.

1916. VM 41

Kaip danguj, taip ir ant žemės.

Šiauliai. LMD I 215 (231)

Kaip užgeria, taip ir atgerk.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (87)

Kakta sienos nepramuši.

1925, *Krinčinas*. LTR 618 (10)

Kalba kalbą atveda.

1932, *Griškabūdis*. LTR 436 (156/30)

Kalbėk ir akmenį rankoje turėk.

1846. DDŽ 165

Kalėdos baltos — velykos šaltos.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (542)

Kalk geležį, kol karšta.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 284

Kam dvoks, tas ir palaidos.

Pasvalys. LTR 618 (4/226)

Kam to šuns reiktų, kad katės lotų ir medžiotų!

Suvalkai. LMD I 187 (270)

Kantrybė — geriausia mokytoja.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1522)

Karčios šaknys — saldūs vaisiai.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (605)

Kartais ir ant kalno šaltiniai yra.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Kartais ir didelis mažo lenkias.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (660)

Kartais ir sienos ausis turi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (735)

Kartais ir vilkai esti meilūs.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1527)*

Kartaus nieks nelaižo, saldu — visi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1528)*

Karti pradžia — saldus galas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (604)*

Karvelio nauda: vanagai — mėsa, vėjui — plunksnos.

1936, *Dusetos. LTR 778 (74)*

Kas daug žada, tas menkai teduoda.

1912, *Anykščiai. LMD I 724*

Kas daugiau paveža, tam daugiau padeda.

1911, *Troškūnai. VD*

Kas dieną mintyje, tas naktį sapne.

Pasvalys. LTR 618 (4/291)

Kas galva — tai protas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1686)*

Kas galva — tai protas, kas ranka — tai darbas.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Kas gelta serga, tam visi geltoni.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Kas giria — kitam skiria, kas peikia — sau teikia.

1925. *TiŽ III 379*

Kas gomurys — mainos rūgštis.

1910, *Prienai. LMD I 683 (220)*

Kas ieško, tas ir patį velnią suras.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2407)

Kas iš toliau, tai slauniau.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/132)

Kas iš vyžų juokias, vyžos nevertas.

1943, *Valkininkai*. GK 1943, Nr. 31,
388

Kas jaunas girtuokliauja, senatvėj elgetauja.

1925. *TiŽ III* 381

Kas kam, o alkanam — duona.

1928, *Šakiai*. LMD I 261 (127)

Kas kantresnis, tas vyresnis.

1910, *Štauliai*. LMD I 682 (32)

Kas kasdien batuotas, tas nedėlioj vyžotas.

1925. *TiŽ III* 385

Kas klausia, tas neklysta.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1571)

Kas lengvai žada, tas sunkiai duoda.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/11)

Kas melagis, tas ir vagis.

1930. *MVD* 53

Kas miega — tas nenusideda, kas nedirba — tas neklysta.

1925. *TiŽ III* 380

Kas moka kentėti, tas moka gyventi.

1925. *ST* 26

Kas namai — tai dūmai, kas gaspadinė — tai rūgštis.

1957, *Kamajai. LTR* 2989 (1079)

Kas nemoka skaityti, tam negelbsti nė akiniai.

1936. *V* 70

Kas nenešioja lopyto, neturės ir naujo.

1925. *TiŽ III* 381

Kas ne nuo širdies, tas ne prie širdies.

Pasvalys. LTR 318 (4/219)

Kas nenori trečioko, tas negaus šeštoko.

Žarėnai LMD I 701 (295)

Kas nuo baimės bėga, tas į duobę įpuola.

1912, *Anykščiai. LMD I* 724

Kas parašyta, nebus nė kirviu ištašyta.

1957, *Kamajai. LTR* 2989 (1074)

Kas paskui slenka — likučius renka.

1896, *Valkininkai. LMD I* 677 (38)

Kas per daug, tai še lauk.

1896, *Valkininkai. LMD I* 677a (4)

Kas per daug, tas nesveika.

Mosėdis. LMD I 218 (141)

Kas pigiai pelno, tas pigiai ir išleidžia.

1931. *K* 147

Kas prabūta — kaip nebūta.

1916. VM 42

Kas praėjo, tas negriš.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Kas rastų genio vaikus, kad jie neklegėtų!

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/11)

Kas ryt bus, niekas nežino.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Kas seniau buvo teisybė, šiandien — pasakos.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2610)

Kas vyžomis neavės, tas čebatų neturės.

1936, *Kuplškis*. GK 1936, Nr. 1 (9), 16

Katę maiše pirkęs, nesidžiaugsi.

1925. *Tiž* III 380

Katės maiše nederėk.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1703)

Katras arklys avižų neėda?

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/9)

Ką darysi — verkdamas kaktą neištaisysi.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/134)

Ką išginei, tą ir ganyk.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 432 (156/248)

Ką jaunas padėsi, tą senas atrasi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2439)

Ką jaunas pasėsi — senas nupiausi.

1925. *TiŽ III 379*

Ką matai — nematyk, ką girdi — negirdėk.

Pasvalys. LTR 618 (4/313)

Ką neprimiegojai, neprisnausi.

Utena. LMD I 714 (104)

Ką nuderėsi, tą nemokėsi.

• 1932, *Alvitas. LTR 436 (156/72)*

Ką nueidamas pamesi, tai pareidamas rasi.

1910, *Prienai. LMD I 683 (72)*

Ką padeda gera karvė, kad visą pieną išspiria?

Žarėnai. LMD I 701 (7)

Ką pilvan įdėsi — sau pasidėsi.

1925. *TiŽ III 377*

Ką pirma mesi, tą paskui rasi.

1956, *Raudonė. LTR 3010 (26)*

Ką radom, tą ir paliksim.

1930, *Joniškis. LTR 30 (657)*

Ką rasi nepadėjęs!

LMD I 863 (445)

Ką taupysi, tą turėsi.

1934, *Utena. LTR 469 (282/1)*

Ką žemė duoda, tą ir priima.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 626*

Keiksmas pro burną išaina, pro nosį pareina.

1916. VM 42

Keliamosios karvės varškė šalta.

1928, Pasvalys. TiŽ V 609

Keliskart pamanyk, tada pasakyk.

1925. TiŽ III 381

Kenčias pakenčia, laukias palaukia.

LMD I 240 (435)

Keturios akys daugiau mato negu viena.

1928, Pasvalys. TiŽ V 609

Kiaulė lauke dvokia, ant stalo — kvepia.

1867. VPŽ 24

Kiaura ubago terba.

1867. VPŽ 24

Kiauro maišo nepripilsi.

1911, Ukmergė. A 1911, Nr. 1 (8)

Kiauro maišo nepripilsi, kad pildamas ir apilsi.

1930. MVD 53

Kiek apžioji, tiek kąsk.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1740)

Kiek mokėsi, tiek turėsi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 624

Kiekviena diena ką nors naujo atneša.

1930, Joniškis. LTR 30 (746)

Kiekviena šeimininkė kitaip puodus maišo.

1925. ST 61

Kiekvienas obuolys turi savo kirminą.

1925. TiŽ III 375

Kiekvienas turi savo naštą.

LMD I 240 (442)

Kiekvienoje dirvoje yra kūkalių.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (314/35)

Kielė ledą išspardo.

1928, Pasvalys. TiŽ V 609

Kietą riešutą negreit perkąsi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1423)

Kietų girnų prasti miltai.

1928, Pasvalys. TiŽ V 607

Kitą pamokyti bile kas moka.

1930, Joniškis. LTR 30 (721)

Kitų klausyk, ale ir savo protą turėk.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/215)*

Kyls kylį varo.

1882, Stalupėnai. BLF 50

Kyls kylį varo, o šlėga — visus.

1911. VD

Klabink duris, tai atklabinsi.

1937, Alytus. LTR 1049 (250/126)

Klausyk ne seno, ale buvolo.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (36)*

Klynas klyną varo ir abu žemėn krinta.

1925. *TiŽ III 379*

Ko akimis nepriveizėsi, tai kišene užmokėsi.

1866. *MesK 73*

Ko aklas verktų, kad kelią matytų!

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (26)*

Ko aš turiu uodegai lenktis, tai geriau galvai.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1769)*

Ko nematęs, nesakyk.

1911. *VD*

Kojomis žemės neišgyvensi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1776)*

Kol gyveni, tol mokais, o kvailas miršti.

1957, *Vilkija. LTR 3017 (100)*

Kremtant riešutus, dantys atsikanda.

1911. *LMD I 869 (222)*

Krūmai su ausimis, laukai su akimis.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 610*

Kūkaliao nesėja, — jis pats atsiranda.

1925. *TiŽ III 379*

Kultuvė nei verpėja, nei audėja.

1916. *VM 43*

Kumščiu akmenio nesudaužysi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (442)

Kuo naujas puodas prisigeria, tuo ir senas atsi-
duoda.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (70)

Kupčystė — ne brolystė.

1912, Laukuva. LTR 3017 (71)

Kuprotą tik grabas išlygins.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1116)

Kur būsi — vis nepražūsi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1845)

Kur du — tai ne vienas.

1934, Punksas. LMD III 74 (45)

Kur eisi, visur save rasi.

LMD I 240 (494)

Kur labai gera pradžia, ten dažnai bloga pabaiga.

1930, Joniškis. LTR 61 (682)

Kur pats nebuves, ten kito nevesk.

1934, Utena. LTR 469 (292/8)

Kur vilkas vaikus veda, ten avių nepiaus.

1930, Linkuva. MT II 133

Kur vilkas vaikus veda, ten blėdies nedaro.

Vilkaviškis. LMD I 280 (154)

Kuri kiaulė dieną neknišo, tai naktį kniša.

Pasvalys. LTR 618 (4/260)

Kvailas juokas sveikaton neina.

1925. TiŽ III 388

Kvaili juokai prie barnio veda.

1925. TiŽ III 387

Kvaili laimės ieško, gudrūs laimę kala.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Kvailiems įstatymų nerašo.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/19)

Laikas brangesnis už pinigus.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1864)

Laikas — pinigai.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1871)

Laikyk juodai dienai.

1930, Joniškis. LTR 30 (802)

Laiko dantys aštrūs — laikas ir kalnus sugraužia.

1930, Viekšniai. LTR 69 (367/15)

Laiko dantys aštrūs, vargo — dar aštresni.

1931, Dusetos. LTR 70b (2923)

Laimė dainuoja, vargas dejuoja.

1928, Alytus. TiŽ V 603

Laimės ir replėmis nepritrauksi, o nelaimė ir pati ateina.

1928, Pasvalys. TiŽ V 610

Lašai ir jūras sudaro.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1876)*

Lašas po lašo ir akmenį prakala.

1930, *Joniškis. LTR 30 (798)*

Lauk galo — bus visko.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (303)*

Laukai toli regi, o miškai toli girdi.

LMD I 240 (514)

Laukas akylas, miškas ausylas.

1930, *Viekšnlai. LTR 69 (443)*

Lazda turi du galu.

1930, *Joniškis. LTR 30 (824)*

Lazda turi du galu: vienas — man, kitas — tau.

1930, *Joniškis. LTR 30 (826)*

Lazdą piaunies pasiremti.

1899. *MtG IV 48*

Ledas slidus, o žmogaus gyvenimas — dar slidesnis.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (337)*

Lengva pamesti, bet sunku atrasti.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2960)*

Lengva ugnį kurti prie sauso kelmo.

1911. *Šiauliai. A 1911, Nr. 1 (8)*

Lengvai gautas lengvai ir išeina.

LMD I 240 (518)

Lengvas įsakymas, sunkus išpildymas.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (823)

Lengviau pakliūti, negu ištrūkti.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1938)

Liežuvis be kaulo — gali visaip sukaliotis.

Utena. LMD I 714 (187)

Liežuvis be peilio papiauna.

1925. *TiŽ III* 384

Liežuvį turėdamas, atrasi kelią.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (804)

Lig laiko puodas vandenį neša.

1931, *Joniškis*. LTR 200 (34)

Lig neatsigėręs, nespiauk į vandenį.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1960)

Lig neprapūtes, netark „šaltas“.

1911. LMD I 869 (171)

Lig sekminių nemesk kailinių.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ V* 627

Lig švento Jurgio turėk ir ožkai.

1931. K 144

Liga ateina neprašoma.

1916. VM 43

Liga — ne sesuo.

1867. VPŽ 27

Liga raita atjoja, pėsčia atstoja.

1866. *BKL* 204

Liga raita joja, sveikata pėsčia vaikščioja.

1934, *Tauragė. LTR* 465 (36/1959)

Ligoniui mirus, nebereikia žolių.

LMD I 240 (527)

Ligoniui nepagelbės ir auksinė lova.

Vilkaviškis. LMD I 257 (418)

Ligos neprašyk — pati supras ateiti.

1931, *Dusetos. LTR* 70b (3101)

Linksmi gyvensi — ilgai nepasensi.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2899)

Linksmumas — trumpai, liūdnumas — ilgai.

1934, *Tauragė. LTR* 465 (36/1912)

Lopas už skylę didesnis.

Marijampolė. LMD I 875 (88)

Lupk, kol lupasi.

Marijampolė. LMD I 875 (63)

Lupk liepuką, kol atkepeš.

1899. *MtG* IV 332

Lupk žievę, kol brazdas atšokęs.

1940. *GK* 1940, Nr. 3—4, 276

Mainai — varnams, priedai — vaikams.

17—18 a. *LST* 127

Mainininko vartuose varnai krankia.

17—18 a. LST 127

Maišu vėjo nepagausi.

1937, Girkalnis. LTR 1050 (2/2)

Malūne buvęs, neišėisi neišsimiltavęs.

1932, Griškabūdis. LTR 436 (156/18)

Mandagumu valgio neuždarysi.

LMD I 240 (542)

Marių neišsemsi, žvaigždžių nesuskaitysi.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Maža gyvatė didį jautį užmuša.

1928, Pasvalys. TiŽ V 607

Maža skylė didį laivą paskandina.

1934, Utena. LTR 469 (282/89)

Mažai skylei mažo kamščio reikia.

1926. TiŽ IV 513

Mažas grūdelis didžiu medžiu užauga.

17 a. LST 519

Mažas keras didį vežimą verčia.

17—18 a. LST 363

Mažas krūmas — didžios šaknys.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2019)

Maži šunyčiai ir didelius sujaudrina.

17—18 a. LST 229

Mažo neįveikęs, nemėgink didelio tvertis.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2006)

Medžio ploščius dėl visų.

1930, Joniškis. LTR 30 (865)

Meilės ir kosulio nepaslėpsi.

1940, Baičiai. TD VII 151

Mena lyg badas ligą.

Balbieriškis. LTR 618 (14)

Menka žolė ilgai žydi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 623

Menka žolė išdygsta ir nesėjama.

1910. A 1910, Nr. 7

Meškos eidamas medžioti, pasitaisyk lovą, o šerno — grabą.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2056)

Meškos smilga nenudursi.

Utena. LMD I 714 (189)

Mėnuo šviečia, bet nešildo.

1867. VPŽ 29

Mėšlo lenkis ne dėl baimės, bet dėl smarvės.

1928, Alytus. TiŽ V 597

Miltų kalno neužeisi.

1911, Štauliai. A 1911, Nr. 1 (8)

Mirtis dantų neskaito.

1928, Šakiai. LMD I 261 (150)

Mirtis dažniausiai ateina nelaukiama.

Pasvalys. LTR 618 (2)

Miške kerta — namie balsas atsiliepia.

1925. ST 49

Molis — mūsų visų brolis.

LMD I 240 (568)

Musę prarijęs, nebeišspiausi.

1912, Anykščiai. LMD I 724

Musės įkyrios ne didumu, bet daugumu.

1936. V 66

Musės nė karaliaus nebijo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2150)

Nagais neatmegsi, kur dantų reikia.

1847. DAA 42

Naktį visos katės pilkos.

Jurbarkas. LTR 618 (28/241)

Namie pavalgęs, ir svečiuose gausi.

1930, Joniškis. LTR 30 (988)

Naminė druska nesūri.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2167)

Namų putra nesūri.

Žem. Kalvarija. LMD I 858 (179)

Namų vagies nenusaugosi.

1926. TiŽ IV 514

Namų vagiui raktai dar nepramanyti.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 624*

Nauja šluota gražiai šluoja.

17—18 a. *LST 129*

Ne kaip nori, bet kaip gali.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2210)*

Ne kožnas ožys dideliais ragais.

1936, *Dusetos. LTR 778 (433)*

Ne laikas šunis lakinti, kad reikia eit medžioti.

1929, *Viekšniai. LTR 69 (300)*

Ne laikas šunis lakinti, kai vilkas bandoj.

1908, *Pasvalys. TiŽ V 610*

Ne nosis tabakui, bet tabakas nosiai.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2272)*

Ne savu jojęs, ir klane nusėsi.

1930. *MVD 53*

Ne šventieji puodus lipdo.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (326)*

Ne tas arklys avižas ėda, kuris dirba.

Pasvalys. LTR 618 (4/277)

Ne tas pirmas ėjo, kas rado, bet tasai, kuris pametė.

1928, *Alytus. TiŽ V 600*

Ne tas ponas, kurio gražus žiponas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2512)*

Ne tas stiprus, kurs muša, bet tas, kurs atlaiko.

1916. VM 45

Ne tas užsimuš, kuris bijo aukštai lipti, bet tas, kuris nebijo.

Žarėnai. LMD I 701 (148)

Ne tiek šviesos, kiek pro langą.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2280)

Ne toks velnias baisus, koks nušnekamas.

1910, Prienai. LMD I 683 (24)

Ne toks velnias juodas, kaip jį moliavoja.

1934, Panevėžys. LTR 771 (321)

Ne vienu kirčiu medis nukertamas.

1908, Marijampole. LMD I 881 (10)

Ne visada giriamas geras, o skalbiamas baltas.

1931, Dusetos. LTR 70b (1739)

Ne visi miežiai akuotuoti.

1925. ST 3

Ne viskas auksas, kas auksu žiba.

1930. BPG 20

Ne viskas auksas, kas žiba, ne viskas smala, kas kiba.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 494

Ne viskas gardu, kas akims gražu.

1930, Joniškis. LTR 30 (1071)

Ne viskas gera, kas gražu.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2522)

Ne visos upės ir pavasarių tvinsta.

1925. *ST* 3

Ne visuomet rūksta, kai ugnis dega.

1925. *TiŽ. III* 378

Ne visuomet tas kaltas, kurį muša.

1925. *TiŽ. III* 376

Ne žmogus yra vyžai, o vyža žmogui.

1908, *Marijampolė. LMD I* 881 (23)

Nebrideš nežinosi, ar gilū.

1928, *Pasvalys. TiŽ. V* 605

Nebūk galīs, būk daras.

1924. *GLLA* 43

Nebūk išvipės — nebūsi išstipės.

Rietavas. LMD I 257 (382)

Nebūk kartus — išspiaus, nebūk saldus — nuris.

1928, *Pasvalys. TiŽ. V* 604

Nebūk nei saldus, nei kartus: saldu praris, kartu išspiaus.

1910. *A* 1910, *Nr.* 5

Nebūk per drąsus — akis išdegsi, nebūk per lėtas — dalies neteksi.

1893. *LK* 29

Nebūk per saldus — visi laižys.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Nebūk šakotas — visi užklius.

1957, Kamajai. LTR 2996

Nedrožk per ilgo iešmo.

1912, Anykščiai. LMD I 724 (700)

Nedvės pelė ant aruodo.

1936, Girkalnis. LTR 1016 (2/28)

Negali — nežadėk, bet pažadėjęs ištesėk.

1928, Alytus. TiŽ V 597

Negirk badą, kad tėvas badu mirė.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Negirk dienos be vakaro.

1911, Štautai. A 1911, Nr. 1 (8)

Negirk dienos iš ryto, o mergaitės prieš ištekant.

1925. TiŽ III 375

Negirk mitulio — pagirk dveigį treigį.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2326)

Negirk pradžią — girk pabaigą.

1910, Prienai. LMD I 683 (10)

Negirk pradžios, kad nepeiktum pabaigos.

1930, Joniškis. LTR 30 (959)

Nei basliu susijuosi, nei maišu pasiremsi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (103)

Nei gimė, nei gims, kas duodams neims.

1910. A 1910, Nr. 5

Neieškok kvailių su žiburiu, -- rasi ir patamsia.

1911, Troškūnai. VD

Neik su velniu obuoliauti.

1934, Marijampolė. LTR 451 (373/10)

Neik su velniu obuoliauti: paliksi be obuolių ir be maišelio.

1916. VM 45

Neimk gyvatės į rankas, pakol gylio neištraukei.

MT III 177

Neišėjęs į lauką, javų nepiausi.

1911. LMD I 869 (209)

Neišsižadėk lazdos, tarbos ir turmos.

1934, Panevėžys. LTR 771 (316)

Nekilk aukštai — pulsį žemai.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2399)

Nekišk nosies kur nereikia.

1930, Joniškis. LTR 30 (913)

Nekišk piršto tarp durų.

1931, Joniškis. LTR 200 (585)

Nekrimsk česnako, tai nesmirdėsi.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (111)

Nelaimę sutinki, pro laimę praeini.

1936, Girkalnis. LTR 1016 (2/12)

Nelipk aukštyn: kiti patvers už kojos.

1910. *A 1910, Nr. 4*

Nelisk kaip varlė po ratais, -- suvažinės.

1925. *TiŽ III 380*

Nelisk prie smalos -- nebūsi smaluotas.

1928, *Lukšiai. LMD I 261 (257)*

Nelopęs alkūnės, neparduosi milo.

Žarėnai. LMD I 701 (1)

Nemesk kelio dėl takelio.

1930. *BPG 19*

Nemesk lazdos, šunų dar nepraėjęs.

1925. *TiŽ III 386*

Nenorėk balana ežerą uždegt.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Nenutvėręs už rankos, nesakyk „vagis“.

1926. *TiŽ IV 514*

Nepadėjęs nieieškok.

1824, *Žemaitija. NNM*

Nepadėjus nēr ko kasti.

1911, *Štauliai. A 1911, Nr. 1 (8)*

Nepagautas — ne vagis.

1937, *Alytus. LTR 1049 (250/124)*

Neparagavęs viralo, nesakyk, kad šaltas.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 623*

Neparduok kailinių, kol dar ne pavasaris.

1930, *Joniškis. LTR 30 (3228)*

Nepasitikėk vilku raišu, pats kojų nepakūlęs.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2448)*

Nepeik pietų, kol alkanas.

1925. *TiŽ III 379*

Neperkandęs kevalo, branduolio neragausi.

1934, *Utena. LTR 469 (282/92)*

Neperšokęs per griovį, nedžiovink autelių.

1931. *K 146*

Nepradėk atbulais ratais važiuot.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (282)

Neprašyk ožio daržan: ir neprašytas ateis.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2340)*

Neprašys dantų šuva: savais įkąs.

1931, *Dusetos. LTR 70b (1977)*

Nereikia vilkui kelio rodyti.

1930, *Viešintos. MT II 132*

Nerodyk vilkui kelio: ir pats atras.

1931, *Joniškis. LTR 200 (426)*

Nesidžiauk giriamas, nenusimink peikiamas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1074)*

Nesidžiauk radęs, neverk pametęs.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Nesidžiauk radęs, — verksi pametęs.

1925. *TiŽ III* 379

Nesidžiauk veršiu, bet jaučiu.

1930, *Joniškis. LTR 30* (3232)

Nesigirk audeklu, kol dar linai nesėti.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Nesigirk duona rudenį, bet pavasarį.

1930, *Joniškis. LTR 30* (907)

Nesigirk, kad klojasi, nes nelaimė gali už durų stovėti.

1925. *TiŽ III* 380

Nesigirk tėvo turtais — pasigirk savo darbais.

1928, *Pasvalys. TiŽ V* 624

Nesikelk su gandrais: su varnomis nukrisi.

1894. *VnL*

Nesirk svetima liga.

Gruzdžiai. LMD I 676 (128)

Nesitikėk ant krikšto mamos marškinių: savo turėk.

1936, *Marijampolė. LTR 914* (14/25)

Nespręsk apie derlių iš želmens.

1925. *TiŽ III* 375

Nesugavęs nesakyk „tpru!“.

1930. *BPG 3*

Nešertą arklį tik vilkas jodo.

1925. *TiŽ III* 388

Nešluota troba piršlius išvaiko.

1925. *TiŽ III 383*

Neteisk kito, kol jo kaily nesi buvęs.

1931. *K 144*

Netepęs nevažiuosi.

1916. *VM 46*

Neteptais ratais toli nevažiuosi.

1928, *Krettinga. LTR 552 (966)*

Netikėk raišu biesu, kojos neišmušęs.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (198)*

Neturi šimto — nedėk kepurės ant stalo.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/261)*

Nevadink vilko iš miško.

1867. *VPŽ 34*

Nevalgęs gulsi — nemigęs kelsi.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (83)*

Neveizėk į pigumą, bet į gerumą.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 626*

Nevesk ožį į daržą: kops ir patsai.

17- -18 a. *LST 313*

Nevežk medžių į mišką.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/179)*

Nevyk dievô į medį, — paškum neišprašysi.

1930. *BPG 12*

Nevyk dievo į medį su botagu, — nebeišprašysi nė su pyragu.

1920, Seda. TiŽ I 314

Nežiūrėk, ką pipiras mažas, — bet kartus.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/120)

Nežiūrėk per aukštai, kad akis neprisikrėstum.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (275)

Nė vienam kepti karveliai patys į burną neatleikia.

1930, Joniškis. LTR 30 (1027)

Nė vienas arklys nedvėsė pavalkais nemautas.

1935, Panevėžys. LTR 785 (68)

Nėr tų namų, kur nebūt samanų.

1914

Nėra to blogo, kad neišeitų į gerą.

1925. TiŽ III 380

Nėra tokio kvailo, kuris pasauly dar kvailesnio nesurastų.

1928, Alytus. TiŽ V 602

Niekas kiemas be šunies.

1928, Šakiai. LMD 261 (166)

Niekur nerasi aukso kalno.

Panevėžys. LTR 613 (154)

Norėk ragaišio, bet žiūrėk duonos.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Nori rasti — pirma turi mesti.

1925. ST 29

Numirėlio ašarom nebeprikelsi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1156)

Nuo adatėlės — ant kumelėlės.

1930, *Pandėlys*. LTR 52 (66)

Nuo giltinės po puodu nepasivoši.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2539)

Nuo grabnyčių kreiva vėžė.

1937, *Alytus*. LTR 1049 (250/142)

Nuo lopšio netoli lig grabo.

LMD I 240 (682)

Nuo naminio vagies nė dviem velkėm neužsišausi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Nuo peiliuko — ant arkliuko.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (69)

Nuo pirmo turgaus niekad nebėk.

1909, *Veiveriai*. LMD I 881 (350)

Nuo savo lauko lapė viščiukų neneša.

1957, *Krokialaukis*. LTR 3017 (85)

Nuo šaltų batvinių nesušilsi.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1113)

Nuo švento Kazimiero pavaža krypsta.

1931. K 144

Nuo švento Mataušo ir vanduo ataušo.

1935, Rokiškis. LTR 713 (257)

Nuo virvelės — prie kumelės.

Pasvalys. LTR 618 (4/265)

Padėtas daiktas valgyt neprašo.

1911, Anykščiai. LMD I 1002 (11/42)

Pakirtę medį, ir šakas nugėnėsimė.

1926. TiŽ IV 515

Paleidęs akmenį iš rankos, nesuturėsi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2608)

Palengva eidamas, toliau nueisi.

1931. K 143

Palengva toliau stengi.

1856. LMD I 671 (97)

Palengvėl jodams, toliau nujosi.

1910. A 1910, Nr. 4

Paliauk ir gardų radęs.

17—18 a. LST 369

Paršą ar prausk, ar neprausk — vis į purvyną lenda.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 492

Pas kiekvieną šunį blusų yra.

1934, Utena. LTR 469 (282/66)

Pasigėręs — gultų, iškaršęs — mirtų.

1912, Anykščiai. LMD I 724 (9)

Pasiklausdamas Ameriką atrasi.

1930, Joniškis. LTR 30 (1211)

Pasižiūrėjęs sotus nebūsi.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/364)

Paskui visus nebėk, o nė vieno nepavysi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2618)

Pats pinigų neuždirbęs, nemoka nė naudoti.

1930, Viešniai. LTR 69 (444)

Paukščiai be lizdo vaikų neperi.

1934, Utena. LTR 469 (282/21)

Paukštį plunksnos gražina, o žmogų — protas.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (295)

Pavalgęs — dirbti, pasenęs — mirti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2615)

Pavasaris gražus žiedais, ruduo — javais.

1931, Joniškis. LTR 200 (379)

Pavasaris poną parodo.

1931, Joniškis. LTR 200 (367)

Pažadais sotus nebūsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2571)

Pečius žiemą brolis, vasarą — molis.

1925. *TiŽ III 375*

Pelais duonos neatminkysi.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (444)*

Per daug nemėtyk, kad nereiktų susirinkti.

1932, *Alvitas. LTR 436 (156/91)*

Per savo šešėlį dar niekas nėra peršokęs.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2759)*

Piautuvus užžibina žiburį.

1927, *Dusetos. LTR 12 (202)*

Pigiai norėsi — brangiai mokėsi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2587)*

Pigiai pirkęs, neilgai tesidžiaugsi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2583)*

Pigiai pirksi — brangiai mokėsi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2764)*

Pigią mėsą šunys ėda.

1928, *Alytus. TiŽ V 599*

Piktą žodį visi girdi.

1925. *TiŽ III 377*

Pilname aruode ir kiaulė gera gaspadinė.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1326)*

Pilvas — ne maišas, šiaudais neprikimši.

1936, *Marijampolė. LTR 914 (14/98)*

Pirma pataisyk gūžtelę, paskui gauk vištelę.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (84)

Pyragas — ne duona, buvęs nebuvęs.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2804)

Pirkai žuvų, pirk ir pipirų.

1928, *Dusetos*. LTR 12 (143)

Pirksi nepirksi, o lygti valna.

1936, *Papilė*. LTR 1011 (136)

Pirm, negu sumeluosi, įsikąsk liežuvį.

1925. *TiŽ III* 381

Pirma pamanyk, tada pasakyk.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2598)

Pirštu akį išdursi, bet skylės neiškalsi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2791)

Pirštu dangaus nepasieksi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2792)

Pirštu skylės nepragręši.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (443)

Plėšk lunką, kad plyšta; kad prikeps — nespėsi.

1800. LST 625

Pluta atšokusi nebepirilips.

1926. *TiŽ IV* 515

Po padu plaukai neauga.

Vilkaviškis. LMD I 280 (142)

Po puodu pasivožęs, pačios nerasi.

1929, *Viekšniai*. LTR 69 (282)

Po svetimu stogu nekrauk lizdo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2873)

Prie gero bėgsi — nė prasto neteksi.

1937, *Girkalnis*. LTR 1050 (2/6)

Prie mėšlo buvęs, pats mėšlu smirdi.

1956, *Raudonė*. LTR 3010 (49)

Prie rožių — per erškėčius.

Panevėžys. LTR 613 (153)

Prie seno kelmo greičiau ugnį sukursi.

1956, *Raudonė*. LTR 3010 (51)

Prievarta bažnyčion nuvarytas, poterių nekalbės.

1925. *TiŽ III* 380

Prievarta — gera žmona.

1916. *VM* 47

Proga pasitaiko, bet nesikartoja.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 598

Protas rankas ir kojas vaduoja.

LMD I 240 (772)

Ragaišis nusibosta, o duona — niekuomet.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2904)

Ragus nupiauk, ir piktumas sumažės.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2878)

Rambaus arklio ir rimbas nepataisys.

1925. *TiŽ III 375*

Ranka duoda, ranka ima.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1346)*

Ranka nelygu rankai.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1351)*

Rankos šeria, rankos peria.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1349)*

Ratai be arklio netoli nuvažiuos.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Ratas rato nepavys.

1925. *TiŽ III 376*

Reikalas ir bailiuosius drąsuoliais padaro.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2931)*

Reikia eiti už vedančio, o ne už žadančio.

1929, *Viekšniai. LTR 69 (320)*

Rėkdamas kaktą neištaisyti.

1936, *Marijampolė. LTR 914 (14/66)*

Rytdiena atsineš savo duoną.

1925. *TiŽ III 375*

Ryto sulaukęs, lauk ir vakaro.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2957)*

Rudenį geroji diena blogosios laukia.

Pasvalys. LTR 618 (4/289)

Rudenį — į klėtį, pavasarį — iš klėties.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1388)

Rudenį tesiųsk piršlius.

LMD I 240 (798)

Ruduo atneš, pavasaris išneš.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1387)

Ruduo renka, pavasaris barsto.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1389)

Ruduo visus ponais daro.

1925. *TiŽ III* 382

Rūkas krisdamas giedrą žada.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2930)

Saldus daiktas greitai apkarsta.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (156/65)

Saldžiai gersi — karčiai mokėsi.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/85)

Saulė pečiaus nešildo.

1929, *Viekšniai*. LTR 69 (269)

Sausi metai — pusė bėdos, šlapi — čiela bėda.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1710)

Savas vėzdas ne taip skaudus kaip svetimas.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (61)

Savo paršelis geresnis negu kito vaikelis.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1647)

Sena patarlė amžinai nepasens.

1934, Utena. LTR 469 (282/93)

Sena pirkia dūmais kvepia.

1925. TiŽ III 379

Senam dera patarti, jaunam — paklaustyti.

1925. TiŽ III 375

Senas vilkas į eketę uodegos nekiša.

Žarėnai. LMD I 701 (6)

Seną žvirblį ant pelų nepagausi.

Vilkaviškis. LMD I 257 (411)

Seno vilko neapgausi.

1867. VPŽ 40

Senoj ugniavietėj ugnis geriau kūrenasi.

1925. TiŽ III 380

Septyni vieno nelaukia.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (332)

Sėlenai nedaug vandens reikia.

LMD I 863 (287)

Siūloma prekė pigi.

1940. Baičiai. TD VII 151

Skanios duonos turėdamas, neieškok pyragų.

Subačius. LMD I 858 (1/67)

Skolintas arklys ant lygaus kelio klumpa.

1925. TiŽ III 383

Skubėk: ir ši diena bus su vakaru.

Vilkaviškis. LTR 627 (1051)

Skubinams nekepa, užmirštas sudega.

17—18 a. LST 147

Smarkiai pulsai — akis išdegsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (2929)

Smertis ir lovoj atranda.

1930, Joniškis. LTR 30 (2897)

Smertis nežiūri, kad vyžos nesuavėtos.

1957, Kamajai. LTR 2989

Smertis pašaukia ir nelaukia.

1957, Kamajai. LTR 2989

Sopulys yra iškalbingas.

LMD I 240 (844)

Sprindžiu žemės neišmieruosi.

1957, Kamajai. LTR 2989

Staiga šokęs, akis išdursi.

1846. DDŽ 168

Storas dengia, plonas nuogina.

1932, Griškabūdis. LTR 436 (156/26)

Storą dėvėjęs — nenutrūkęs, juodą valgęs — neišalkęs.

Raselnai. LMD I 219 (84)

Stori rūbai odos negadina.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3082)*

Stovėdamas netoli nukeliausi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1508)*

Striokas macies netur.

1912, *Laukeliškiai. LTR 3017 (81)*

Su alicjum ugnies neužgesinsi.

1867. *VPŽ 42*

Su auksu nueisi, be geležies neapsieisi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2688)*

Su gandrais išlėksi, o su žvirbliais nukrisi.

Aplė 1900. Suvalkų gub. LMD I 700 (1/151)

Su gera galva visur gausi vietą.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2529)*

Su liežuviau ir Rygą atranda.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (406)*

Su raiša kumele netoli tejos.

1867. *VPŽ 42*

Su rėčiu vandens neatneši.

LMD I 863 (4401)

Su saiku gyvensi — su laiku pasensi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1455)*

Su savo triskatikiu nesikišk.

1934, Punkskas. LMD III 74 (67)

Su sietu vandens nepasemsi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (396)

Su smerčiu nejuokauk.

1866. MesK 71

Su teismu prasidėk, tai ir kelnes pasidėk.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 281

Su varnom neišlėksi į dausas.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/122)

Su viena ranka numetęs, nė su dviem nerasi.

1931, Joniškis. LTR 200 (208)

Sudrumstam vandeny geriau žuvis gaudyti.

1930, Joniškis. LTR 30 (2695)

Sunkesnis vežimas prieš kalną.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3148)

Susiprasi, bet laiko nebrasi.

LMD I 240 (869)

Svečių valgis ligi vartų.

1925. TiŽ III 379

Sveikas — tai ir bagotas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1511)

Sveikata ir už auksą brangesnė.

LMD I 257 (136)

Sveikata turtus sukrauna.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1512)

Svetima galva netoli tenujosi.

1931, *Joniškis*. LTR 200 (248)

Svetimoj girioj didesnis garsas.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 607

Svetimos akys didelės.

1925. TiŽ III 378

Svetimu protu toli nenuvažiuosi.

1928, *Alytus*. TiŽ V 601

Sviestas košės negadina.

1957, *Anykščiai*. LTR 3017 (111)

Šaltis — ne brolis, gena į vidų.

LMD I 863 (273)

Šaukštu jūros neišsemsi.

LMD I 240 (708)

Šaukštu upės neišsemsi, sauja kalno nesupils.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3210)

Šeško brangi skūrelė, bet smirda.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Šiandien juokies — rytoj verksi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2694)

Šilima kaulų nelaužo.

1925. TiŽ III 382

Šlapias ir ugnį nedega.

1911, Alytus. LMD I 1002 (369/2)

Šuns dantys nepirkti.

1937, Girkalnis. LTR 1050 (2/1)

Šuns dantys ubago kinkoms nemieli.

1930, Joniškis. LTR 30 (2648)

Šuns su lazda nenutildysi.

1931, Joniškis. LTR 30 (115)

Šuo, kuris daug loja, nekanda.

1940, Šventvakariai. TD VII 151

Šuva dantų neprašys.

1935, Rokiškis. LTR 713 (95)

Šuva gėdos nežino.

1925. TiŽ III 376

Tada plėšk luobus, kai plėšias.

1936, Dusetos. LTR 778 (852)

Tada šaukštas brangus, kai valgyt reikia.

Utena. LMD I 714 (310)

Taisyk žodžiui vietą kaip svečiui patalą.

1931, Dusetos. LTR 70b (2294)

Tarp daugelto bus ir aplepusių.

1910, Prienai. LMD I 683 (184)

Tėmyk, iš kurios pusės vėjas pučia.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3369)

Tiek teatgausi iš arklio avižas!

1931, Joniškis. LTR 200 (824)

Tiesiai — rytoj, aplinkui — šiandien.

Šiauliai. LMD I 215 (42)

Tiesiog — arčiau, aplink — greičiau.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/54)

Tinginį paragink, mieguistą pažadink.

Raseiniai. LMD I 219 (37)

Tinginys dusyk dirba, šykštus dusyk moka.

1911, Alytus. LMD I 1002 (369/17)

Tykiem vėjas užpučia, o greitasis pats užbėga.

Utena. LMD I 714 (293)

Tykus vanduo krantus plėšia.

Vilkaviškis. LMD I 257 (404)

Tylinčios bėdos nekibink.

1910, Prienai. LMD I 683 (108)

Tokia varna perta, tokia neperta.

1847. DAA 44

Tokia varna perta, tokia neperta: kaip juoda, taip juoda.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3345)

Trumpą raikštį ir ramus arklys nutraukia.

1928, Alytus. TiŽ V 600

Trumpom kojom netoli nueisi.

1935, Rokiškis. LTR 713 (296)

Tuomet jau moka vandenį branginti, kada šulinys
išdžiūsta.

1911. VD

Tvora tverinama ne nuo žmonių, o nuo gyvulių.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1127)

Ubagui gaisras nepavojingas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1843)

Ubagui krepšių neprikrausi.

Vilkaviškis. LMD I 257 (410)

Ugnies, vandens ir meilės nepaslėpsi.

1925. ST 29

Upės neužtvėnksi, jūros neišsemsi.

1867. VPŽ 48

Už jūrų jautis už trečioką, ale eik parsigabenk jį.

1899. MİG IV 331

Už marių ir jautis grašis.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (13)

Už marių ir veršius midum girdo, sviestu peni.

1925. TiŽ III 380

Uždraustas vaisius visados yra skanesnis.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (98)

Ūkas ir saulę aptemdo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3461)

Ūmai griebisi — dantis išdegsi.

1931, Joniškis. LTR 200 (759)

Vagis miškan — kaip žuvis ežeran.

1930, Dusetos. LTR 70b (1377)

Vagiui užrakto nėra.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (371)

Vagiui — vienas kelias, vejančiam — daug kelių.

1854. SD 20

Vagių močia nenumirus.

1957, Kamajai. LTR 2989

Vakar dienos nesuieškosi.

1925. TIZ III 375

Valgyk, kad kailis kaulų pamestų.

1912, Anykščiai. LMD I 724

Vandenį gėręs, girtas nebūsi.

1934, Utena. LTR 469 (282/101)

Vanduo tykus, ale gilus.

17—18 a. LST 167

Vargas daug gali.

1911, Anykščiai. LMD I 1002 (11/16)

Vargas — geriausias mokytojas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1911)

Vargas — ne brolis, bėda — ne sesuo.

1931, *Kuplškis. LTR 213 (78/368)*

Vargo nepatyręs, laimės neragausi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3611)*

Varlė jaučio nepraris.

1856. *LMD I 671 (740)*

Vasarą su vartais, žiemą su snargliu užgaišti.

17—18 a. *LST 167*

Vasarą — vartai, žiemą — nosis.

1911. *LMD I 869 (31)*

Vasarą vartai, žiemą nosis įsipriklina.

LMD I 863 (410)

Vasarėlė — motinėle, o žiemėlė — močekėlė.

1877. *LMD I 677 (510)*

Velyk aplink mylią negu tiesiog į skylę.

1932, *Alvitas. LTR 436 (156/96)*

Velyk prastas lopelis negu daili skylutė.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (231)*

Verkdamas kaktą neištaisysi.

Vilkaviškis. LMD I 257 (429)

Vėjo po laukus nesugainiosi.

Telšiai. LMD I 241 (134)

Vėlai susiprasi — nieko neberasi.

1908, *Marijampolė. LMD I 881 (125)*

Viena anklode visų neužklosi.

1925. *TiŽ III 380*

Viena blezdinga neatneša pavasario.

1867. *VPŽ 50*

Viena diena kitą moko.

1925. *TiŽ III 376*

Viena galva gerai, o dvi — dar geriau.

1925. *TiŽ III 382*

Viena kregždė — dar ne pavasaris.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 605*

Viena svočia vestuvių nesudarys.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3629)*

Vienas kartas nemeluos.

Gruzdžiai. LMD I 676 (54)

Vieną bėdą pamatęs, lauk ir daugiau.

LMD I 863 (60)

Vieną gainiosi — kito nustosi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2797)*

Vieni ginas nagais, kiti — ragais.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2790)*

Vieniems dievas nuaidamas, kitiems — pareidamas.

1936, *Marijampolė. LTR 914 (657/2)*

Vienodas galas ir pono, ir ubago.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1960)*

Victoj gulintis akmuo apsamanoja, o mėtomas visada plikas.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 604*

Vikrus patsai bėdą užbėga, ant tylaus vėjas užpučia.

1925. *TiŽ III 384*

Vilkas vilkęs pames.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/89)*

Vilkas vilkęs pames, ale kai meška nutvers, tai jau nepaleis.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/166)*

Vilkui į nagus kliuvęs, sveikas nebeištrūksi.

1931, *Joniškis. LTR 200 (172)*

Vinis vinį varo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1963)*

Visa ko datirsi, kol su šiuo pasauliu persiskirsi.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Visi džiaugiasi vienodai, verkia — kiekvienas kitaip.

1925. *TiŽ III 376*

Visi gyvena po vienu dangum, bet ne po vienu stogu.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1967)*

Visi į gyvenimą, o ne iš gyvenimo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1971)*

Visi velniai juodi.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/28)

Visi žino, kad už dantų — liežuvis.

1925. TiŽ III 377

Viskas gerai, bet savu laiku.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (91)

Viskas gerai, kas gerai baigiasi.

1930, Joniškis. LTR 30 (1924)

Viso buvo, kol mūsų nebuvo, viso bus, kai mūsų nebebus.

Pasvalys. LTR 618 (4/154)

Viso svieto nesuvaikysi.

1910, Prienai. LMD I 683 (175)

Visų balti dantys, o nežinai, kas už dantų.

1928, Pasvalys. TiŽ V 604

Visų dantys balti.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 274

Vištai plunksnos nesunku nešioti.

1934, Utena. LTR 469 (282)

Vyža batus pergyvena.

1928, Pasvalys. TiŽ V 623

Zovada jojant, dairytis nér kada.

Subačius. LMD I 858 (3/39)

Zuikio dantys vilkui nebaisūs.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2835)

Zuikio ranka nepagausi.

1937, *Alytus*. LTR 1049 (250/177)

Žašinui avižos labai brangios.

1934, *Utena*. LTR 469 (282)

Žiemos dantys ilgi.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (156/48)

Žinios raitas nepavysi.

1957, *Kamajai*. ITR 2989

Žino ir višta, kuomet ant laktos lėkti.

1911. LMD I 869 (154)

Žiūrėk akimis, klausyk ausimis.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2823)

Žiūrėk, iš ko duoną valgai.

1957, *Krokialaukis*. LTR 3017 (107)

Žiūrėk į dangų, bet ir po savo kojomis matyk.

1925. ST 35

Žiūri viršaus, žiūrėk ir apačios.

Utena. LMD I 714 (343)

Žmogaus gyvenimas už ledą slidesnis.

LTR 70b (3102)

Žmonės ką kalba — iškalba.

LMD I 257 (220)

Žodis galvos nepramuš.

1867. VPŽ 52

Žodis skriaudžia, žodis ir glaudžia.

1925. TiŽ III 376

Žodis žvirbliu išleikia, o jaučiu pargrižta.

1867. VPŽ 52

Žodžiai moko, bet žodžiai ir klaidina.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3828)

Žvirblio lakštingala dainuoti nepriversi.

1925. TiŽ III 378

IX. MOKSLAS BEI KULTŪRA

Amžių pragyveni besimokydamas.

LMD I 257 (197)

Beraščiui ir akiniai nepadedą.

1957, Utena. LTR 2996 (39)

Čitoja, kaip ledą kremta.

Leipalingis. LTR 618 (29)

Geriau mokytam biednam nekaip turtingam kvailam.

1935, Tauragė. KrvP II 221

Gyveni ir mokais, o durnium numirsi.

1937, Plungė. KrvP III 28

Kas rašo — pinigų prašo.

Pasvalys. LTR 618 (4/410)

Kas skaito rašo — duonos neprašo.

1912, Trakai. LMD I 1002 (5/10)

Ką išmoksi — ant pečių nenešiosi.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1559)

Ką mokėsi — kitų neklausinėsi.

1928, Rokiškis. LTR 12 (166)

Miške mešką išmokina — žmogaus neišmokins!

Pasvalys. LTR 618 (4/155)

Moki žodį — žinai kelią.

1916. VM 44

Mokykis, kol jaunas: senas neišmoksi.

1931, Dusetos. LTR 70b (2768)

Mokytas ir ant lentos gali gyventi.

Raseiniai. LMD 1 219 (75)

Mokytas — iš knygų, o durnas — iš galvos.

Leipalingis. LTR 618 (29/38)

Mokslas — didelė galybė.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/188)

Mokslas kišenės neplėšia.

1931, Dusetos. LTR 70b (1909)

Mokslo ant pečių nenešiosi.

1934, Marijampolė. LTR 451 (373/12)

Mokslo galo nerasi.

1911, Šiauliai. A 1911, Nr. 1 (8)

Mokslo šaknys karčios, bet jo vaisiai saldūs.

1957, Utena. LTR 2996 (24)

Nemokėdamas ir naginių nepasiūsi.

Subačius. LMD I 858 (1/68)

Nemokėdamas ir vyžų nenupinsi.

1914, Zarasai. LTR 3017 (95)

Nemokytas ir iš atbulos knygos moka skaityti.

1867. VPŽ 33

Niekas negimsta mokėdamas.

1934, Panevėžys. LTR 771 (336)

Plunksna rašo — grašio prašo.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2817)

Raštą skaityti — peklą braidyti.

Vilkaviškis. LTR 627 (1036)

Sako kaip iš rašto.

1926. TiŽ IV 516

Skaito, kaip ropę kremta.

1925. TiŽ III 383

Skaito, kaip vyžas pina.

1925. TiŽ III 378

Tol mokomės, kol gyvi esame.

1930. BPG 20

Už vieną mokytą duoda dešimt nemokytų.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/70)*

Visi nori mokėti, bet ne visi mokytis.

1867. VPŽ 50

Žmogus ir miršta besimokydamas.

1934, Marijampolė. LTR 451 (373/15)

X. GAMTOS IR VISUOMENĖS GYVENIMO DĖSNINGUMAI

Alksniu gimęs, ažuolu neaugsi.

1934, Utena. LTR 469 (282/4)

Ant pakelės kiekio visi šunys telžia.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1160)

Ant palieto pieno — šunes ir katės.

1937, Selrijai. LTR 1049 (250/44)

Ant palinkusio karklo visos ožkos lipa.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 273

Ant sumušto kelio neauga žolė.

LMD I 863 (570)

Arti bažnyčia — toli dievas, toli bažnyčia — arti dievas.

1935, Panevėžys. LTR 785 (36)

Artimesni marškiniai negu sermėga.

LMD I 240 (31)

Augantysis užauga, senstantysis pasensta.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/29)

Augintas vilkas sugrįžt į mišką.

1866. MesK 71

Auksas ir pelenuose blizga.

Utena. LMD I 714 (4)

Auksas ir purve žiba.

1916. VM 36

Aukštai šoksi — žemai pulsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (74)

Aukštą medį visi vėjai užgauna.

1867. VPŽ 7

Aukštą visi pamato.

1928, Šakiai. LMD I 261 (41)

Aukštos kojos — žemos tvoros.

1910, Šiauliai. LMD I 682 (2)

Ašotis naudingas, kol vandenį neša.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/198)

Baloj gulėjęs, nebūsi sausas.

1931, Dusetos. LTR 70b (2885)

Balon pateksi — sausas neišliksi.

1925. TiŽ III 377

Be jaunatvės nėra senatvės.

1934, Raseiniai. KrvP I 219

Be korių nėra nė medaus.

1937, Seirijai. LTR 1049 (250/221)

Be pavasario nėra vasaros.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/233)

Be pelų nėra nė grūdų.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/39)*

Be pradžios nėra galo.

1925. TiŽ III 379

Be skicdros medžio nenukirsi.

1910. A 1910, Nr. 7

Be šiaudų nebus grūdų.

1930, Joniškis. LTR 30 (110)

Byra dirvoj — birs ir jaujoj.

1928, Pasvalys. TiŽ V 608

Blogam žmogui visur bloga.

Utena. LMD I 714 (31)

Bus ant lauko — bus ir namie.

1930, Joniškis. LTR 30 (150)

Darbus darbą, kalbus kalbą randa.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (45)

Dulkės prieš vėją neatpūsi.

Žarėnai. LMD I 701 (189)

Dumplėmis vėjo neatpūsi.

1916. VM 38

Duonos privalgęs, eina ieškoti pyragų.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (182)

Dūmai be ugnies negimsta.

1925. *TiŽ III* 384

Dviem ponams netarnausi.

1928, *Lukšiai. LMD I* 261 (346)

Eisim miškan giliau — rasim medžių daugiau.

1928, *Pasvalys. TiŽ V* 611

Ežiomis atėjo — ežiomis išėjo.

1928, *Pasvalys. TiŽ V* 619

Ėjusio — pėdos, gulėjusio — guolis.

1935, *Rokiškis. LTR 713* (195)

Gaisras negesinamas išsiplečia.

1867. *VPŽ 15*

Geras toli girdėti, bet piktas — dar toliau.

LMD I 246 (217)

Geras vaisius ilgai noksta.

1910. *A 1910, Nr. 5*

Geri miltai, jei duona gardi.

1928, *Šakiai. LMD I* 261 (190)

Geros girnos viską mala.

1916. *VM 38*

Giliau į mišką — daugiau medžių.

1935. *KrvP II* 274

Giliau kasi — daugiau rasi.

1930, *Joniškis. LTR 30* (346)

Girios paukštis į girią žiūri.

1910. *A* 1910, Nr. 5

Griešnos akys šviesos bijo.

1937, *Valkininkal. KrvP III* 122

Guvesnis miesto paršelis nekaip kiemo vaikelis.

1858. *LMD I* 227 (246)

Ir gaidys dainas pamiršta, kai vanagą išvysta.

1930. *MT II* 115

Ir smarkiausia žiema bijo pavasario.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/342)

Ir ubagas nori ponu būti.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (2293)

Iš mažos gilės didelis ažuolas užauga.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/1033)

Iš miško parvestas, į mišką veizi.

LMD I 240 (303)

Į klaną kritęs, sausas nekelsi.

1854. *SD* 20

Į kurią pusę vėjas pučia, į tą ir medžiai linksta.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/1096)

Įkliuvus uodegai, ir pats įkliūsi.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/1133)

Ylos maiše nepaslėpsi.

1867. *VPŽ* 18

Ylos maiše nepaslėpsi — vis išlįs.

1935, Rokiškis. LTR 713 (241)

Yra varlių — rasis ir gandrai.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1159)

Jei bijosi, tai ir baidys.

1934, Utena. LTR 469 (282)

Jei bus aruode, bus ir puode.

1934, Tauragė. LTR 771 (220)

Jei vilkas dantų neturėtų, niekas jo nebijotų.

1930, Joniškis. LTR 30 (2300)

Jei višta nedėtų, ir vištyčių neišperėtų.

1867. VPŽ 18

Juo aukštesnis daiktas, juo sunkesnis puolis.

1912, Anykščiai. LMD I 724 (190)

Juo daugiau turi, tuo daugiau nori.

1867. VPŽ 20

Juo dega, juo karštas.

1930, Viešniai. LTR 69 (462)

Juo katę glostai, juo ji pučias.

1857. SchLL 84

Juo katinas senyn, tuo nagai aštryn.

1867. VPŽ 20

Juo vilkas senyn, juo dantys aštryn.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (147)

Kad buvo rytas, tai bus ir vakaras.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Kad kitus muši, tai ir pats gausi.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1313)*

Kad tik būtų laužų, o gyvačių netruks.

1931, *Seda. MT III 178*

Kad viena karvė uodegą kelia, tai ir kitos paskui bėga.

1940, *Sausgaliai. TD VII 148*

Kaimo vaikelis — miesto paršelis.

Jurbarkas. LTR 618 (28/280)

Kaip dūduoja, taip ir šoka.

1910, *Prienai. LMD I 683 (91)*

Kaip išeisi, taip sugrįši.

1934, *Utena. LTR 469 (282/5)*

Kaip jaunas švilpė, taip senas šoko.

1925. *Tiž III 387*

Kaip kas šaukia, taip ir atsiliepia.

1867. *VPŽ 21*

Kaip lauke šaukia, taip girioj atsiliepia.

1867. *VPŽ 21*

Kaip pabalnosi, taip ir išjosi.

1940. *TD VII 149*

Kaip pasidėsi, taip atrasi.

1930, Joniškis. LTR 30 (671)

Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi.

1893. LK 48

Kaip paukščiai giedojo, taip ir paukšteliai gieda.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1430)

Kaip senieji švilpia, taip jaunieji šoka.

1934, Marijampolė. LTR 451 (376/7)

Kaip tepa, taip ir važiuoja.

1940. TD VII 149

Kaip vienas griežia, taip antras šoka.

Pasvalys. LTR 618 (4/451)

Kam lengvai ateina, tam lengvai ir išeina.

1867. VPŽ 20

Kam nekartu, tas nesirauko.

1847. DAA 45

Kam neskauda, tas ir nedejuoja.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/102)*

Kam neskaudu, tam negraudu.

1930, Joniškis. LTR 30 (700)

Kam niežti, tas kasos.

1867. VPŽ 22

Kam reikia, tas randa.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2406)*

Kame dangus, ten netoli ir pragaras.

LMD I 240 (392)

Kame yra šviesos, ten ir šešėlių esti.

1925. *ST 34*

Kame maita, ten ir varnos.

LMD I 240 (395)

Kame žuvis be ašakų, mėsa be kaulų?

17—18 a. *LST 65*

Kas aukštai lakioja, tas žemai nukrinta.

1867. *VPŽ 22*

Kas aukštai nosį kelia, tas į adveriją susikulia.

Vilkaviškis. LMD I 280 (24)

Kas aukštyn žiūri, tas akis prisikrečia.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (219)*

Kas beldžia, tam atidaro.

1934, *Utena. LTR 469 (282/16)*

Kas bėga, tą ir muša.

1931, *Plungė. LTR 217 (103/10)*

Kas daug turi, dar daugiau nori.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (267)*

Kas gimęs kovu — tas kovas, kas povu — tas povas.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 609*

Kas gimęs varna — lakštingala nečiulbės.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1587)*

Kas gimė, tas ir mirs.

Vilkaviškis. LMD I 280 (223)

Kas ieško, tas randa.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1306)*

Kas kitam kelią šviečia, tas ir pats gerai mato.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1415)*

Kas miške gimė, tam miškas kvepia.

1930, *Joniškis. LTR 61 (838)*

Kas muša, tam neskauda.

1930, *Joniškis. LTR 61 (701)*

Kas nori šunį mušti, tas randa ir lazdą.

1932, *Alvitas. LTR 436 (156/41)*

Kas pirma į maišą, tas paskiau iš maišo.

1867. *VPŽ 23*

Kas pirmesnis, tas geresnis.

1867. *VPŽ 23*

Kas pirmesnis — tas geresnis, kas paskui — tas kaip
šuo.

1940, *Kisliai. TD VII 149*

Kas pirmesnis, tas gudresnis.

1936, *Girkalnis. LTR 1016 (2/16)*

Kas pirmiau, tam daugiau.

1930, *Joniškis. LTR 30 (554)*

Kas savęs negiria, tą perkąs nuspiria.

1931. K 146

Kas savo prekę peikia, tą iš turgaus varo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2856)*

Kas skausta, tas priskausta.

LMD I 863 (283)

Kas soda — tas mada, kas kiemas — tas būdas.

1867. *VPŽ 23*

Kas šunį karti nori, tas jam ir virvę randa.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1662)*

Kas turguj negiria savo jaučio?

1925. *TiŽ III 381*

Kas veža, tą ir plaka.

1916. *VM 42*

Katei įsisukus, nešmižinėja pelės.

1867. *VPŽ 24*

Katė su žiurke nesigiminiuos.

1930, *Joniškis. LTR 30 (749)*

Katinas su žvirbliu neilgai broliausis.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2376)*

Katins iš namų — pelės iš kampų.

17—18 a. *LST 119*

Katins į namus — pelės į kampus.

1893. *LK 29*

Katras savęs negiria, to ir žemė nekelia.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (754)

Katroj troboj dulkių nerasi?

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1708)

Ką išsivirsi, tą ir valgysi.

1911. LMD I 869 (243)

Ką šeria, tas ir veža.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Kenčia kaltas, kenčia nekaltas.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1730)

Kiaule gimęs, kiaule ir dvės.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1120)

Kiaulė visuomet knisas.

1928, *Šakiai*. LMD I 261 (84)

Kiek atrieksi, tiek ir valgysi.

1847. DAA 41

Kiek kojelių, tiek pėdelių.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1743)

Kiekviena akis pavargusi nori miego.

1925. *TiŽ III* 381

Kiekviena diena turi savo vakarą.

1925. *TiŽ III* 376

Kiekviena duobė turi dugną.

1925. *TiŽ III* 375

Kiekvienas namas turi duris.

1925. *TiŽ III 376*

Kiekvienas pirklys savo prekę giria.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1464)*

Kiekvienas savo niežą kaso.

Pasvalys. LTR 618 (4/301)

Kiekvienas takas prie ko nors veda.

1925. *TiŽ III 376*

Kiekvienas ubagas giria savo kuoką.

LMD I 240 (443)

Kiekvieno medžio šakos į viršų stiepias.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1753)*

Kieno burna karti, tam ir medus nesaldu.

1847. *DAA 41*

Kieno čebatai kiauri, tam ir purvo įsigeria.

Utena. LMD I 714 (130)

Kieno galia, to ir valia.

1867. *VPŽ 24*

Kieno ratai, to ir vežimas.

1925. *TiŽ III 379*

Kieno skylė, tam ir byra.

1925. *TiŽ III 378*

Kieno skylė, tas ir lopo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2455)*

Kieno spraga, to ir iškada.

Žarėnal. LMD I 701 (284)

Kieno valia, to ir tiesa.

1893. MtG III 541

Kieno vežimas, to ir ratai.

1937, Scirijai. LTR 1049 (250/96)

Kiškis ir lapo bijo.

Subačius. LMD I 858 (45)

Kitas kraštas — kiti gyventojai.

1930, Joniškis. LTR 30 (2396)

Kiti kirtėjai — kiti vežėjai.

1850. IvK 44

Kiti laikai — kiti vaikai.

1930, Joniškis. LTR 30 (3163)

Kiti medžiai — kiti kirtėjai.

17—18 a. LST 295

Kiti metai — kiti lapai.

1930, Joniškis. LTR 61 (823)

Kiti metai — kiti ratai.

Pasvalys. LTR 618 (4/190)

Ko puodas prigėręs, tuo šukės atsiduoda.

1934, Utena. LTR 469 (282/122)

Ko šukė, nauja būdama, prisigėrė, tuo ir ant senatvės atsiduoda.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/210)

Kokia asaba, tokia ceremonija.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (25)

Kokia galva, tokia ir kepurė.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1129)

Kokia mėsa, tokia ir sriuba.

LMD I 240 (464)

Kokia pradžia, tokia ir pabaiga.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (598)

Kokia obelis, tokie ir obuoliai.

17—18 a. LST 227

Kokia sėkla, toks ir vaisius.

Utena. LMD I 714 (122)

Kokia šalis, toks ir įprotis.

1867. VPŽ 25

Kokia troba, toks ir pamatas.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (78)

Kokia tvanka, toks ir prūdas.

1910. A 1910, Nr. 7

Kokia žiema, tokia ir vasara.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 282

Kokiam liekne augęs, tokiu ir atsiduoda.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1783)

Kokie metai, tokia ir košė.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (78)

Kokie metai, toks ir valgis.

1928, *Duokiškis*. LTR 12 (303)

Kokie miltai, tokia košė.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (51)

Kokie ponai, tokie ir stonai.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (86)

Kokie ratai, toks vežėjas.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2399)

Kokie šiaudai, tokie ir grūdai.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (52)

Kokios bobos, tokios trobos.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/151)

Kokios kiaulės, tokios dešros.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (287)

Kokis darbas, tokis atlyginimas.

1925. *Tiž III* 377

Koks grūdas, toks ir ragaišis.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Koks medis, tokie ir lapai.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1791)

Koks medis, toks ir vaisius.

1928, *Pasvalys*. *Tiž V* 622

Koks miške kelmas, toks jo ir šešėlis.

1926. *Tiž IV* 513

Koks paukštis, tokia ir giesmė.

1931, *Dusetos. LTR 70b (1973)*

Koks paukštis, toks ir lizdas.

1857. *SchLL 92*

Koks pečius, toks ragaišis.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 492*

Koks ponas, toks ir kromas.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (51)*

Koks ponas, toks ir žiponas.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 492*

Koks prūdelis, toks malūnelis.

1911. *LMD I 869 (105)*

Koks puodelis, toks dangtelis.

1882, *Šilutė. BLF 50*

Koks snapas, tokia ir daina.

1910, *Prienai. LMD I 683 (90)*

Koks stogas, toks ir lašas.

1866. *BKL 199*

Koks vilkas gimė, toks ir karš.

1920. *Seda. TiŽ I 314*

Koks vilkas, tokie ir vilkiukai.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1792)*

Koks žmogelis, toks ir kirvelis.

1911, *Pušalotas. LMD I 1002 (317/17)*

Kol bagočius nubiednės, tai biednasis ir išdvės.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (341)*

Kol kudlotas nupliks, plikas nušals.

1867. *VPŽ 25*

Kol riebioji karvė suliesės, tai kūdoji ir išdvės.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/240)*

Kol riebusis suliesės, liesasis ir padvės.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 603*

Kožna lapė savo uodegą giria.

1896, *Valkininkai. LMD I 677a (132)*

Kožna višta savęs pi rausia.

1899. *MIG 331*

Kožnas gaidys ant savo mėšlyno ponas.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 492*

Kožnas savo protu džiaugias.

Mosėdis. LMD I 218 (67)

Kožnas šuo su blusa.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 605*

Kumelė pavalkais nemauta nebus.

Apie 1850. LMD I 227 (284)

Kur arai skraido — ne varnoms vieta.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1851)*

Kuo labiau glosto, tuo labiau pučiasi.

Pasvalys. LTR 618 (4/243)

Kur avis, ten ir avinėliai.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1832)

Kur bitinėlis, čia ir bitelės.

1847. DAA 41

Kur dangus, tenai pašaly pekla.

Žarėnai. LMD I 701 (210)

Kur dūmai, ten ir ugnis.

1934, Marijampolė. LTR 451 (368/21)

Kur gėrė, ten ir laisto.

Utena. LMD I 714 (74)

Kur yra, čia ir byra.

1857. SchLL 82

Kur jaučia, ten siaučia.

1854. SD 1

Kur kirvis, ten ir kotas.

1928, Pasvalys. TiŽ V 608

Kur lašiniai, ten ir katinas.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/25)

Kur maita, ten bus ir varnos.

1928, Pasvalys. TiŽ V 611

Kur malkas kerta, ten ir skiedros puola.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/298)

Kur medį kerta, ten ir skiedros lekia.

1957, Vilkija. LTR 3017 (101)

Kur miežiai guli, rugiai netelpa.

1857. *SchLL* 89

Kur paukštis lekia, ten plunksnos krinta.

1912, *Eržvilkas*. *LTR* 3017 (75)

Kur paukštis nenulekia, ten plunksnų nepalieka.

1905, *Pilviškiai*. *LMD I* 580 (175)

Kur paukštis nutupia, ten ir plunksną palieka.

1909, *Veiveriai*. *LMD I* 881 (294)

Kur perkūnija, čia turi būti ir lietus.

LMD I 863 (158)

Kur pėdos, ten ir bėdos.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ V* 625

Kur pinigas muštas, ten ir gilioja.

1928, *Šakiai*. *LMD I* 261 (108)

Kur sėsi, čia ravėsi.

1934, *Tauragė*. *LTR* 465 (36/1833)

Kur skylė, ten ir lopas.

1930, *Joniškis*. *LTR* 30 (2456)

Kur supuvę, ten ir trūksta.

1935, *Rokiškis*. *LTR* 713 (446)

Kur šuo laka, ten ir loja.

1910. *A* 1910, *Nr.* 7

Kur šuo, ten ir uodega.

1932, *Vilkaviškis*. *LTR* 436 (158/299)

Kur tankiai eina, ten žolė neželia.

Vilkaviškis. LMD I 280 (140)

Kur vėjas pučia, čia plunksnas neša.

LMD I 863 (385)

Kur žąsinas veda, ten žąsys lekia.

1930, Joniškis. LTR 61 (955)

Kur žema tvora, ten visi galvijai šoka.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1838)

Kur žingsnelis, ten dygsnelis.

1911, Troškūnai. VD

Kuri jūra žuvim nedvokia!

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1512)

Kuri katė pieno nelaka!

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1846)

Lakštingala su varnomis nelekioja.

1925. TĪŽ III 382

Laukas gimęs, laukas ir karš.

1882, Priekulė. BLF 51

Laukas gimė — laukas dvės, lauko niekas neišės.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1878)

Laukiant visuomet pailgsta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1887)

Lauko paukštis laukan žiūri.

1926. TĪŽ IV 513

Lėta kiaulė gilią šaknį knisa.

1934, Marijampolė. LTR 451 (377/11)

Malėjo miltinos rankos.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1994)

Marškiniai artimesni kaip kailiniai.

1910, Šiauliai. LMD I 682 (51)

Menkam visi vėjai skaudūs.

Utena. LMD I 714 (188)

Meška buvo — meška ir bus, kol nudvės.

1931, Dusetos. LTR 70b (2736)

Miesto teliukas — ūlyčios berniukas.

1926. TiŽ IV 513

Miesto veršelis — sodžiaus bernelis.

Gruzdžiai. LMD I 676 (151)

Miške augęs, į mišką žiūri.

Utena. LMD I 714 (190)

Miško paukštis miškan žiūri.

1935, Panevėžys. LTR 785 (4)

Nakties paukščiai dieną miega.

1930, Joniškis. LTR 30 (2503)

Ne édžios prie arklio eina, bet arklys prie édžių.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/189)

Ne kiekvienai kojai tos pačios korpės.

LMD I 240 (613)

Nė vienas grėblys negrėbia nuo savęs.

1916. VM 46

Nė vieno medelio saulė nelenkia.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (317/10)

Nėra mirties be priežasties.

Pasvalys. LTR 618 (4/471)

Nėra namų be dūmų.

Apie 1850, Žemaitija. LMD I 227 (206)

Nėra nė vieno, kuris neturėtų vilko danties.

LMD I 240 (633)

Nėra tos pirkios, kurios nereiktų šluoti.

1925. TiŽ III 380

Numirė — nebeatsikels, nuvežė — nebepareis.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2538)

Nunokęs obuolys ir be vėjo krinta, o žalias turi būti
vėjo nudaužomas.

1899. MtG IV 331

Nuo aukščiau pulsi — labiau susikulsi.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (349)

Nuo vieno jaučio dviejų odų nelupa.

1928, Pasvalys. TiŽ V 623

Nuogas balos nebijo.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/91)

Nuogas nuogą negal pridengti.

LMD I 257 (255)

Nuparkus avis visą kaimenę užkrečia.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (311)

Nuplaktasis ir nenorėdamas vaipos.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2545)

Nuvargęs tai ir ant šiaudo suklumpa.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/111)

Obuoliai nuo alksnių nekrinta.

Subačius. LMD I 858 (1/92)

Obuolys nuo obels netoli krinta.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/62)

Ožys visuomet žilas.

1928, Šakiai. LMD I 261 (73)

Ožka ir priėdusi bliauna.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2586)

Ožkelė tyli nepiaunama.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2566)

Pagal nosį ir tabakas.

1911. LMD I 869 (187)

Palietą pieną visi šunys laka.

1899. MtG IV 48

Palietą pieną visos katės laižo.

1931, Joniškis. LTR 200 (199)

Palinkusį medį visos ožkos graužia.

1920, Seda. TiŽ I 315

Paršu nebuves, kiaule nebūsi.

1930, Joniškis. LTR 30 (1200)

Pasiutusių miltų pasiutus ir košė.

Jurbarkas. LTR 618 (28/53)

Paskutiniam paršui po uodega papas.

1909, Ververiai. LMD I 881 (232)

Paskutiniam visuomet tenka uodega.

1937, Girkalnis. LTR 1050 (2/7)

Pelėda neišperi vanagėlio raibojo.

1930, Vieکشniai. LTR 69 (367/11)

Pelė urve katės nebijo.

1937, Seirijai. LTR 1049 (250/203)

Pelės šokinėja, kol katė miega.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2744)

Peniukšlė nežino, ko žieminė žviegia.

1931, Plungė. LTR 217 (103/201)

Per paslą vilkas nestaugia.

1930, Josvainiai. MT II 132

Per paslus vilkas nebus sotus.

1926. TiŽ IV 515

Per žemą tvorą visos ožkos šokinėja.

1925. TiŽ III 376

Perkant brangu, parduodant pigu.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1329)

Pernykščias sniegas niekam nerūpi.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (329/20)

Piemeniu nebuves, bernu neuliosi.

1937, *Selrijai*. LTR 1049 (250/77)

Piktas piktą gimdo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2608)

Piktas šuo gerai namus saugo.

1925. *TiŽ III* 379

Piktas šuo namams geras.

1910, *Prienai*. LMD I 683 (188)

Pikto neprityręs, doro nepažinsi.

1910, *Šiauliai*. LMD I 682 (71)

Piktos bitės saldų medų neša.

1925. *ST* 45

Pilna — byra, tuščia — barška.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2775)

Pirmasis kąsnis — virėjai.

LMD I 240 (740)

Pirmuosius šunelius visuomet skandina.

Mosėdis. LMD I 218 (122)

Plikam visur šalta.

Telšiai. LMD I 241 (121)

Plikis gauruotą nupeša.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2814)*

Po vainų varnai nutunka.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1612)*

Prieš srovę irtis sunku.

LMD I 240 (763)

Prieš vėją nepapūsi.

1916. *VM 47*

Prieš vėją nepapūsi, prieš vandenį nepaplauksi.

1931. *K 144*

Prieš vėją sunku eiti.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2839)*

Radęs siūlą, rasi ir kamuolį.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 608*

Raišas ir ant slenksčio suklumpa.

1925. *TiŽ III 378*

Ramus vanduo krantus griauna.

1925. *TiŽ III 380*

Rytas aušta — dieną žada.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2944)*

Rudenį visi lapai krinta.

1937, *Seirijai. LTR 1049 (250/216)*

Saulė ir kelmo nelenkia.

1925. *ST 38*

Saulė visiems šviečia.

1916. VM 48

Savi kailiniai, tai sava ir šilima.

1935, Rokiškis. LTR 713 (449)

Savo kerčioj kiekvienas ponas.

1910, Štauliai. LMD I 682 (81)

Senesnis katinas — kietesnė uodega.

LMD I 863 (209)

Silpnesniam vis prisieina dviguba našta nešti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3100)

Skęstantis ir už šiaudo griebiasi.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (101)

Stambūs daiktai ir iš tolo matyti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3079)

Sulig Jurgio ir kepurė.

1925. TiŽ III 379

Sulig vištos ir kiaušinis.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3153)

Šiandien negulsi — rytoj nekelsi.

Marijampolė. LMD I 875 (188)

Šiaučius ylą ir sapne mato.

1930, Joniškis. LTR 30 (3005)

Šviežias miegas senąjį suėda.

1926. TiŽ IV 516

Tepk mėšlą medum — vis mėšlu dvokia.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/339)

Tuščia bačka toli skamba.

1936, *Papilė*. LTR 1011 (231)

Tušti indai ir varpai garsiai skamba.

1910. A 1910, Nr. 5

Tušti puodai garsiai skamba.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3404)

Tušti puodai už varpą balsiau skamba.

1928, *Kretinga*. LTR 552 (958)

Ugnis nekurstoma nesikūrena.

Žarėnai. LMD I 701 (304)

Ūsų nenusvilęs, nosies nenudeginsi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3466)

Valug puodelio ir dangtelis.

Telšiai. LMD I 241 (94)

Vandeny visi daiktai kreivi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3636)

Vanduo vis bėga, kur žemiau.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Varlė ir kiškio bijo.

1925. *TiŽ* III 378

Velnio muštas, velniui nepasiskūsi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3535)

Veršis didyn — ragai platyn.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (1781)

Veršiu nebliovęs, jaučiu nebaubsi.

17—18 a. LST 211

Vėją pasėjęs, audros susilauksi.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Vėjo vaikas vėjais eis.

1931. K 148

Vėjo vaiks vėjus gaudo.

Apie 1850. LMD I 227 (143)

Vieni dygsta, kiti nyksta.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3595)

Vilkas nepaliks sveikos avies.

1937, *Seirijai*. LTR 1049 (250/55)

Vilkas pavasarį permaino balsą, ne prigimimą.

1928, *Pasvalys*. TIZ V 607

Vilkas per pasiuntinį netunka.

1824. NNM

Vilkas plauką maino, būdo nemaino.

1911, *Pušalotas*. LMD I 1002 (317/1)

Vilkas vis į mišką žiūri.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 282

Vilką neišmokinsi švelniai su avelėm elgtis.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3654)

Vilkiukai vilką seka.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3658)*

Vilku gimė, vilku ir dvės.

1911, *Štuliai. A 1911, Nr. 1 (8)*

Vilku gimęs, miškan ir žiūri.

1936, *Dusetos. LTR 778 (73)*

Visados daugiau medžių kreivų.

Utena. LMD I 714 (329)

Visi dantys minkštą duoną mėgsta.

1925, *Tiž III 378*

Visur duona su pluta.

1910, *A 1910, Nr. 5*

Zovada bėgdamas, kūliais virsi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3719)*

Žalias linksta, sausas lūžta.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (211)*

Žema tvora visos ožkos kopinėja.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3741)*

Žemas karklynas visoms ožkoms užkliūva.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (153)*

Žemė juoda viską suvalo.

LMD I 863 (467)

Žila kiaulė — žili ir paršeliai.

1867, *VPŽ 51*

Žindama avis sukūsta.

1937, Alytus. LTR 1049 (250/163)

Žuvis ieško kur giliau, žmogus — kur geriau.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Žvirblis be strapčiojimo nepastovi.

LMD I 240 (1022)

XI. ISTORIJS IR SENOVINĖS PASAULĖŽIŪROS ATGARSIAI

Aitvaras neneštų, kad pautienės nemėgtų.

1934, Lazdijai. KrvP I 29

Angelas apleis, velnias ateis — vienas nebūsi.

1934, Joniškis. KrvP I 59

Apsidžiaugė, lyg su aitvaru būtų susidraugavęs.

1934, Veisiejai. KrvP I 87

Atbėgo kaip aitvarą pasižabojęs.

1934, Alytus. KrvP I 138

Atspėja kaip kregždė žmogaus mirtį.

1934, Merkinė. KrvP I 163

Aukšti tavo namai kaip Veliuonos pilis.

1867. VPŽ 7

Baisiau už kryžioką nė velnias nemauroja.

1931. K 145

Balai esant, bus ir velnias.

1931, Dusetos. LTR 70b (2206)

Balai esant, kipšo netruks.

1867. VPŽ 8

Baldosi kaip Morkus po peklą.

1934, Alytus. KrvP I 192

Baldosi kaip nekrikštyta dūšia.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 618*

Baloj velnias krikštynas kelia.

1934, *Alovė. KrvP I 193*

Barasi kaip Rutkiškės bajorai su klebonu.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/294)*

Bijo kaip kipšas švento vandens.

Jurbarkas. LTR 618 (28/268)

Bijo kaip kipšas varnų.

1934. *KrvP I 261*

Bijo kaip velnias kryžiaus.

1925. *TiŽ III 378*

Bijo pypkės dūmų kaip staravieras.

1928, *Pasvalys. LTR 552 (1137)*

Bijo žmonių kaip miškinis.

1935, *Pandėlys. LTR 714 (172)*

Bijosi it velnias perkūno.

1847. *DAA 49*

Blaškos it laumė po jaują.

1867. *VPŽ 9*

Blaškosi kaip šimto velnių apsėstas.

1934, *Vilkaviškis. KrvP I 268*

Brazda kaip biesas po kaulinyčią.

1935, *Žem. Kalvarija. LTR 709 (128)*

Cypia kaip griešnos dūšios pekloj.

1934, *Kražiai. KrvP I 321*

Cypia pečius — bus svečias.

1928, *Pasvalys. LTR 552 (1138)*

Dabina kaip namus per sekmines.

1934, *Varėna. KrvP I 348*

Dalia akla: pas tą ateina, kas jos nelaukia.

1934, *Kvėdarna. KrvP I 355*

Dar kavokis kaip nuo švedų.

1935, *Valkininkai. LMD III 191*

Dievui — labas, velniui — stabas.

1934, *Zarasai. KrvP I 464*

Dūsauja lyg saldotuos eidamas.

1934, *Vilkaviškis. KrvP I 535*

Džiaugias it žirgelį gavęs.

1867. *VPŽ 14*

Eik į Birutę kūlių krautų.

Mosėdis. LMD I 218 (57)

Eina kaip aitvaras medžių viršūnėmis.

1935, *Merkinė. KrvP II 16*

Eina kaip Judošius, pinigais barškindamas.

1935, *Alytus. KrvP II 22*

Eina kaip Judošius, sausos šakos ieškodamas.

1935. *KrvP II 22*

Ė, ris kaip smakas žemuoges.

1928, *Kretinga. LTR 552 (1059)*

Gajus kaip ragana skandinama.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 280*

Gajus kaip velnio pagimdytas.

1935, *Antaljeptė. KrvP II 87*

Geras sapnas neįvyksta, bet piktas įvyksta.

1916. *VM 38*

Geras sapnas nesipildo.

1935, *Virbalis. KrvP II 184*

Giltinė į dantis nežiūri.

1893. *LK 29*

Giltinė — ne sesuo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (311)*

Girtas — piktas lyg raganos piršlys.

1912. *LTR 3017 (70)*

Gyvena kaip velnias raiste.

1925. *TiŽ III 383*

Graži kaip saulės duktė.

1937, *Babrai. KrvP III 71*

Gražus kaip laumės vaikas.

1957, *Kamajal. LTR 2989 (1234)*

Greitas kaip aitvaras.

1937, *Merkinė. KrvP III 98*

Groja kaip Labanoro dūda.

1937, *Tauragnai. KrvP III 127*

Gudri kaip laumės auginta.

1937, *Marcinkonys. KrvP III 133*

Ilgai siuto kaip devynių velnių apsėstas.

1937. *KrvP III 183*

Ir daužosi kaip paparčio žiedo ieškodamas.

1938, *Adomynė. KrvP IV 349*

Ir dumia kaip ragana į Šatrijos kalną.

1938, *Tytuvėnai. KrvP IV 356*

Ir dumia kaip ragana, kačergą apžergusi.

1938, *Liškylava. KrvP IV 356*

Ir dumia kaip raganius ant juodo gaidžio.

1938, *Nočia. KrvP IV 356*

Ir dumia kaip raganius, ožį pasibalnojęs.

1938, *Palevonys. KrvP IV 356*

Ir gandras ne kiekvienam laimę žada.

1938, *Suostas. KrvP IV 368*

Ir gandro lizdas nuo bėdų neapsaugo.

1938, *Sklemonys. KrvP IV 368*

Ir girgždės čia man dabar kaip medy užkeikta dūšėlė!

1938, *Vosiliškis. KrvP IV 383*

Išsisklaidę kaip perkūno ūsai.

1927, *Rozalimas. LTR 618 (62)*

Išsižiojęs kaip laumė.

1911, *Prienai*. VD

Išvijo lyg kanapinis lašininį.

1934, *Punskas*. LMD III 74 (40)

Juokiasi kaip geležėlę radęs.

1934, *Panevėžys*. LTR 771 (218)

Kaip laumė naktimis baldosi.

1847. DAA 41

Kaip velnias gaidžio nekenčia.

1912. LTR 3017 (34)

Kas bus, kas nebus — lietuvis nepražus.

SD 1

Kas bus, kas nebus — žemaitis nepražus.

1847. SD 161

Kas į padanges kyła, tam perkūnas liepia grįžt.

1894, *Suvalkų gub.* ŽS III—IV 491

Kas namų negano, tą velniai gabena.

Pasvalys. LTR 618 (4/283)

Kas save giria, tą perkūnas spiria.

1930, *Viekšniai*. LTR 69 (441/55)

Ką tu ten taip ilgai dirbi, kaip švedas ties Ryga?

1931. K 145

Kudlota kaip raganos šluota.

1928, *Pasvalys*. TİŽ V 615

Kuo daugiau dievų, tuo jie geresni.

Pasvalys. LTR 618 (4/24)

— Kur eini, velne, — balos degt?

— Degs nedegs, ale prakeiktį varysiu.

1928, Lukšlai. LMD 261 (308)

Kūrenas kaip švento Jono ugnelė.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1855)

Laksto kaip aitvaras.

1867. VPŽ 28

Laksto kaip kipšas po jaują.

1930. BPG 13

Nepakenčia kaip kregždė pikto žmogaus.

1930. MT II 115

Neša pinigus kaip aitvaras.

1930. BPG 13

Nešūkauk lyg šuo, dvasią matydamas.

1925. ST 29

Nė saulės duktė jam neįtiks.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2500)

Nė velnias negali lino mūkos iškentėti.

LMD I 863 (134)

Nė vienas dar su dievu pirštais nesudūrė.

Pasvalys. LTR 618 (4/194)

Nudžiugo lyg geležtukę radęs.

1910, Prienai. LMD I 683 (225)

Nuliūdęs lyg žalčio kiaušinį radęs.

1931, *Dotnuva*. MT III 179

Nusiminė kaip žirgą pardavęs.

1925. ST 10

Nusitvėręs kaip velnias savo močią.

1927, *Betygala*. LTR 554 (351)

Nutarškėjo kaip raganos ratai.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2550)

Oi vaikeli, neveiku yra į Ariogalos kalną įlipti!

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2600)

Palaidais plaukais tik ragana vaikščioja.

1925. *TiŽ* III 380

Pavaišino kaip latviai Biržų ponus.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 279

Pavėžino kaip velnias savo motiną.

Jurbarkas. LTR 618 (28/263)

Pažiūrėjo kaip velnias į savo motiną.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (155)

Pažiūrėjo kaip velnias į sudžiūvusį stuobrį.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (1)

Piktas girtas kaip raganos pirštas.

1935, *Pandėlys*. LTR 714 (109)

Pirmi gaidžiai velnią baido.

1925. *TiŽ* III 377

Pragaras ir nekurstomas kūrenas.

1911. VD

Prie stalo — kaip bažnyčioje.

1926. *TiŽ* IV 515

Privalgė kaip per užgavėnes.

1936, *Aukštadvaris*. LTR 739 (248)

Ramiam raiste velniai dėbso.

1934, *Marijampolė*. LTR 436 (368/11)

Ryja kaip smakas pakulas.

1911. LMD I 869 (202)

Rūksta it laumės kūrenama krosnis.

1925. ST 22

Siunta be velnio.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (86)

Skubinasi kaip Trumpėnai į lažą.

1847. DAA 45

Staugia kaip šuo, nelaimeį nujausdamas.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 597

Su velniu ropių nepasėsi.

1925. *TiŽ* III 377

Suiro kaip Ukmergės pilis.

LMD I 240 (857)

Surijo kaip aitvaras pakulas.

1912. LTR 3017 (33)

Susiraukė kaip velnias ant savo vaikų.

1927, *Betygala*. LTR 554 (361)

Šnypščia kaip žaltys be ožkos pieno.

1934, *Vilkaviškis*. LTR 451 (377/15)

Šnypščia kaip žaltys, pieno negėręs.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3258)

Šūkaloja kaip velnias raiste.

1925. *TiŽ III* 389

Tilžė — pinigų milžė.

Raseiniai. LMD I 219 (78)

Titinasi kaip velnias prieš debesį.

1910, *Prienai*. LMD I 683 (161)

Uždūmė kaip velnias ežerą.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/114)

Vaikščioja kaip velnias po ropes.

1931, *Kupiškis*. LTR 213 (78/341)

Valkiojas kaip dūšia be vietos.

1930, *Pandėlys*. LTR 52 (40)

Varnių purvo nebraidžiojęs, kunigu nebūsi.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3681)

Velnias velnio negundo.

1925. *TiŽ III* 378

XII. TURTAS — NETURTAS. PINIGŲ GALIA

Auksas brangus, bet negardus.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2037)*

Auksas kreivais keliais vaikščioja.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Auksas veža, auksas neša.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2040)*

Auksą ir dievas mėgsta.

1934, *Alytus. KrvP I 168*

Auksinė yla ir storą kailį praduria.

1957, *Utena. LTR 2996*

Auksinis plaktukas ir geležines lubas prakala.

1932, *Marijampolė. LTR 451 (368/6)*

Auksu pakaustyta kiaulė žirgą atstoja.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Auksu patepsi — kur nori pateksi.

1934, *Valkininkai. KrvP I 170*

Bagotam visur durys atdaros.

1930, *Joniškis. LTR 3017 (103)*

Be aukso ir šviesybė temsta.

1854. *SD 20*

Be dvylekio nér nė proto.

1916. *VM* 36

Be kapitalo nepadarysi nieko gero.

1934, *Virbalis. KrvP I* 220

Be kraičio mergos nė velnias nejos.

1930, *Joniškis. LTR 30* (2053)

Be pinigų ir protas negelbsti.

1925. *TiŽ III* 388

Be pinigų nei gimti, nei mirti.

1934, *Alytus. KrvP I* 235

Be pinigų ir gudrus netoli tenueis.

1930, *Joniškis. LTR 30* (2040)

Be pinigų liksi — niekam nepatiksi.

1930, *Joniškis. LTR 30* (2052)

Be pinigų — ne ponas, kad ir gražus ant jo žiponas.

1934, *Ašmena. KrvP I* 235

Be pinigų neišganytas.

Utena. LMD I 714 (93)

Be pinigų — nė iš namų.

1930, *Joniškis. LTR 30* (2048)

Be pinigų nieks tavęs nematys.

1928, *Šakiai. LMD I* 261 (208)

Bepig senam meluoti, o turtingam vogti.

1908, *Marijampolė. LMD I* 881 (71)

Bėda biednam, šalta vicnam.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (87)

Biednam visos durys uždarytos.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1117)

Bile yr paskambočių, bus ir paslūgočių.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (295)

Būk nors raguotas, — mylės, jei bagotas.

1894. LK

Čia nėra nei pūst, nei aušyt.

1940, *Balčtai*. TD VII 150

Dabar svarbiau pāsoga negu merga.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (276)

Gera plikam peštis, senam meluot, o bagotam vogt.

1930, *Dusetos*. LTR 70b (475)

Giminių bagotam netruks.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (469)

Grašis ir į dangų kelią suranda.

1937, *Pakruojis*. KrvP III 65

Grašis visur kelią suranda — ir per uždaras duris
pralenda.

1937, *Mirolavas*. KrvP III 65

Grašis visur pagarboj — ir klebonioj, ir karčiamoj.

1937, *Linkuva*. KrvP III 65

Ilgos kalbos nepadės, kur pinigas neskambės.

1937, *Punla*. KrvP III 194

Ir aitvaras veltui pinigų neneša.

1928, *Alytus. TİŽ V 594*

Ir arklys arklio dykai nekaso.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 278*

Ir auksinis plaktukas ne visas duris pralaužia, ne visas sienas pramuša.

1938, *Veliuona. KrvP IV 331*

Ir danguje ant sauso niekas neklauso.

1938, *Joniškis. KrvP IV 346*

Ir dangus turi vartus, aukso raktais atrakinamus.

1938, *Vilkaviškis. KrvP IV 347*

Ir dejuoja kaip svetimas skolas mokėdamas.

1938, *Kalvarija. KrvP IV 350*

Ir durnius savo naudą supranta.

1938, *Leipalingis. KrvP IV 357*

Ir juodą darbą pinigas padaro baltu.

1928, *Alytus. TİŽ V 594*

Ir nugaros už dyką niekas nepakasys.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (189)*

Ir ožka ištekėtų, kad pinigų turėtų.

1913, *Pušalotas. LTR 3017 (72)*

Ir skatikas — pinigai.

Utena. LMD I 714 (152)

Ir šventųjų nagai į save riesti.

1925. *TİŽ III 387*

Ir velnią mylėtų, kad tik jis pinigų turėtų.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/348)

Ir velnią už pinigus į dangų įleis.

1930, Joniškis. LTR 30 (2274)

Jaunas ir turtingas kur nujos, ten pristos.

LMD I 240 (322)

Jei biednas, tai ir durnas.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1118)

Kad ir akla, bet tik su kraičiu.

1930, Joniškis. LTR 30 (2363)

Kad ir kuprota, bet tik bagota.

1930, Joniškis. LTR 30 (2362)

Kad ir senas, bil bagotas.

1935, Rokiškis. LTR 713 (440)

Kad ir vyženoj nevežamas, o kad bagotas — reikia šėnavoti.

LMD I 863 (558)

Kai nieko neturi, tai nieko ir nebijai.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Kai pinigai kalba, tuomet tiesa tyli.

1928, Alytus. TIŽ V 602

Kas ant kapeikos nestovi, tas ir pats nė skatiko nevertas.

1909, Veiveriai. LMD I 881 (227)

Kas bagotas, tas ir pilvotas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1570)*

Kas moka, tam ir šoka.

1928, *Alytus. TiŽ V 599*

Kas negerbia kapeikos, nevertas nė skatiko.

1912

Kas turi daug pinigų, tas nebijo nė kunigų.

17—18 a. *LST 65*

Kas turi pinigų, nebijo ponų nė kunigų.

1877. *LMD I 677 (3)*

Kas turi skambančių, tas turi ir šokančių.

17—18 a. *LST 181*

Kas turtingas, tas ir išmintingas.

1867. *VPŽ 24*

Kieno kišenė ilgesnė, to ir teisybė didesnė.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (245)*

Kur pinigai, ten ir draugai.

1909, *Veiveriai. LMD I 881 (270)*

Kur pinigai — ten teisybė, kur syla — ten galybė.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/145)*

Kur žibąs auksas, ten ir garuojąs kraujas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1842)*

Kvailas, kol buvo vyžotas, gudrus, kai tapo čebatuotas.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Lengva būti gudriu, kai skatikas kišenėj barška.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Licžuvio sauso niekas neklauso.

1867. *VPŽ 27*

Lobingam ir draugas atrodo priešas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1971)*

Lobingam sunku mirti, biednam sunku sirgti.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1969)*

Lobis budina, vargas migina.

1866. *BKL 200*

Lobis budina, vargas žadinte žadina.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1967)*

Lobis draugus daro, neturtas pravaro.

1925. *ST 53*

Mergos kilmę ir gražumą pinigai padidina.

LMD I 240 (558)

Miela brolis, miela sesuo, savi dantys — dar mieliau.

1931. *K 145*

Nebūsi maknotas — nebūsi bagotas.

1934, *Utena. LTR 469 (280)*

Nešykštus — neturtingas, nedosnus — negarsingas.

1847. *DAA 43*

Neturtas skystą košę verda.

1955, *Kupiškiš. LTR 2993 (483)*

Nieko neturiu — nieko nebijau.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (340)

Pas pavargėlį niekas teisybės neklausia.

1925. *TiŽ III* 381

Pelnas pelną varo.

LMD I 863 (596)

Pelnas su nuostoliu — tikri broliai.

Pasvalys. LTR 618 (4/280)

Penkiais pirštais nieko nenupirksi.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (4/8)

Per kyšį ir į plyšį.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 596

Pilną kišenę visi gerbia.

1925. *TiŽ III* 377

Pinigai duris atidaro.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1184)

Pinigai èsti neprašo.

1924. *GLLA* 43

Pinigai — galvažudžiai.

17—18 a. *LST* 183

Pinigai po pasaulį vedžioja.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1185)

Pinigas ir dangun vartus atidaro.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 594

Pinigas ir pragaro vartus atrakina.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Pinigas ir už kunigą iškalbingesnis.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Pinigas pinigą pelno.

1931, *Joniškis. LTR 200 (146)*

Pinigas prausia, pinigas ir purvina.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Pinigas — slidus daiktas.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (128)*

Pinigas — vėjo brolis.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2777)*

Pinigui visi keliai atviri.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Pinigų neturėsi — bylą pralaimėsi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2568)*

Plikis neturi nei genčių, nei bičiulių.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2813)*

Ponas, kol pilnas karmonas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1194)*

Rublis šneka, rublis tyli.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (160)*

Sauso nieks neklauso.

1824. *NNM*

Savo turėsi — kaip norėsi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1602)

Sidabrine kulka ir velnią nušauna.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/59)

Sidabro yla ir velnio maišą praduria.

1925. ST 26

Skatikai ir rublį pagimdo.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/51)

Skatikas laiku už rublį brangesnis.

1925. *TiŽ III* 386

Slidus kaip pinigas.

1925. *TiŽ III* 383

Su galingu nesipešk, su turtingu nesiteisk.

Apie 1900, *Suvalkų gub.* LMD I 700
(1/40)

Su pinigais ir pragare nepražūsi.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 594

Su pinigais ir velnią ant stogo užvarysi.

1948, *Kupiškis*. LTR 2993 (444)

Svetima nauda nešildo.

1899. *MtG* 332

Svetimas skatikas dešimtį savųjų ištraukia.

Pasvalys. LTR 618 (4/444)

Svetimi pinigai nešildo.

Jurbarkas. LTR 618 (28/100)

Tas kaltas, kas pinigų neturi.

1928, *Alytus. TiŽ V 596*

Tėvas miela, motina miela, savi dantys — dar mieliau.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3299)*

Tik nudriskusi netiesa pasauliui akis bado.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Tol draugai, kol atskirai pinigai.

1928, *Alytus. TiŽ V 595*

Turi pinigų — turi ir neramybę.

1936, *Panevėžys. LTR 785 (237)*

Turtingam ir aitvaras neša.

1928, *Alytus. TiŽ V 600*

Turtingam pats velnias sviestą į košę krauna.

1911. *LMD I 869 (218)*

Turtingas — garbingas ir laimingas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1745)*

Turtingas nemiega.

LMD I 240 (940)

Turtingas protą kišenėj nešioja.

1928, *Alytus. TiŽ V 594*

Turtingo ir melas teisingas.

1925. *TiŽ III 381*

Už litą eitų kad ir į peklą.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/288)*

Už pinigus ir sveikatą nusipirksi.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1857)

Už pinigus ir velnias kazoką šoka.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3417)

Už pinigus ir velnias šoka, už dyką niekas per ausį
nešeria.

1930, *Pandėlys*. LTR 52 (41)

Už pinigus tik tėvo motinos nenupirksi.

Telšiai. LMD I 236 (16)

Už pinigus visko gausi, tik meilės neįgysi.

1934, *Keturvalakiai*. LTR 451 (374/14)

Užkasti pinigai nešildo.

1928, *Pasvalys*. *TiŽ* V 622

Vyžoto ir per akinius niekas nemato.

1925. *TiŽ* III 377

Žmogus be skatiko — kaip diena be saulės.

1925. *TiŽ* III 377

Žmogus pinigus renka — velnias piniginę siuva.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (378/6)

Žmonai kyšio neduosi — pas vyrą bylą praloši.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 596

Žmonos nepatepsi — pas vyrą nieko nepeši.

1928, *Alytus*. *TiŽ* V 596

XIII. LIAUDIŲ SAŲMOJIS, JUMORAS, SATYRA

Abejojo, kol vilkas avis nešiojo, o kai arklį papiovė,
patsai avinu subliovė.

1934, Varėna. KrvP I 5

Abu labu panašu kaip du vandens lašu.

1934, Žagarė. KrvP I 8

Abu labu tokiu — kotas į kotą.

1867. VPŽ 5

Abu labu tokiu: kad primanytų, vienas antrą prarytų.

1934, Ratnyčia. KrvP I 8

Abu vogė ir nepasidalino, vienas antrą vagim išva-
dino.

1934, Merkinė. KrvP I 11

Abu vogė: vieną turmon pasodino, kitą kryžium pa-
dabino.

1934, Alytus. KrvP I 11

Ach, dievuli dangaus, ir aš pas tave rangaus!

1934, Merkinė. KrvP I 11

Ach, kad tave suriestų kaip ožio ragą!

1934, Ratnyčia. KrvP I 13

Ach, kad tave vanagas nuneštų!

1934, Utena. KrvP I 13

Ačiū, jau pilna dūšia, tik kišenė dar tuščia.

1934, Panevėžys. KrvP I 20

Ačiū! Kad tau dievas duotų gerą pačią: su vienu
dančiu ir tuo klibančiu.

1934, Biržai. KrvP I 20

Ačiū, kas veda, išlop, kas žada.

Pasvalys. LTR 618 (4/405)

Ačiū už aguonas, bet aš norėčiau duonos.

1934, Utena. KrvP I 21

Ai, ai, ai! ką numirę valgysim?

1934, Joniškis. KrvP I 23

Aiškink kvailam, kad rytą saulė patekėjo.

1934, Punia. KrvP I 28

Aišku kaip dieną.

1935, Pandėlys. LTR 714 (165)

Aitvaru skrido, kai mergas išvydo.

1934, Leipalingis. KrvP I 30

Akėt — kaip tekėt, aust — nė paklaust.

Pasvalys. LTR 3017 (5)

Akys kaip pelėdos, kai kermošiun rėdos.

1934, Valkininkai. KrvP I 38

Akys mato, bet dantys dar nepriprato.

1934, Merkinė. KrvP I 38

Akys plačios kaip Žarėnų ganyklos.

Telšiai. LMD I 863 (2/16)

Aklas aklą vedžioja.

1857. *SchLL* 73

Aklas aklo kelio klausia.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/6)

Aklųjų karalystėj vienaakis taptų karalium.

1934, *Ašmena. KrvP* I 43

Akmuo — ne molis, vilkas avinui — ne brolis.

1934, *Merkinė. KrvP* I 45

Anas dar varnas tada Krokuvoj kaustė, kai aš čia
darbą dirbti pradėjau.

1934, *Kaunas. KrvP* I 59

Anksti balnojo — vėlai išjojo.

1930, *Joniškis. LTR* 61 (37)

Ankšta kaip velniui bažnyčioj.

1934, *Nemunaitis. KrvP* I 65

Ant arklio jojo — arklio ieškojo.

1916. *VM* 36

Ant arklio jojo — arklio ieškojo, žmonių klausinėjo,
o ką sakė — negirdėjo.

1934, *Upytė. KrvP* I 67

Ant jo pūdymo varlės karunką gieda.

1934, *Josvainiai. KrvP* I 69

Ant ko joja, o kam daineles dainuoja!

1934, *Švenčionys. KrvP* I 72

Ant ko mieruota, ant ko pasiūta!

LMD I 863 (550)

Ant savo spalių turi valią.

LMD I 856 (61)

Ant senos skūros naujas botagas.

1934, Raudondvaris. KrvP I 75

Ant stiklo ir šuva basas nevaikščioja.

1934, Baisogala. KrvP I 75

Ant stogo kožnas mandras subinę rodyti.

1934, Joniškis. KrvP I 75

Ant to plyšio nėra kyšio.

1934, Alytus. KrvP I 78

Ant to snukio velnias noragus sulaužė.

1934, Nočla. KrvP I 78

Ant to snukio velnias pupas kūrė.

1934, Lazdijai. KrvP I 78

Ant tų kviečių daug bus žvirblių.

LMD I 863 (504)

Ant vagies ir kepurė dega.

1934, Ašmena. KrvP I 78

Ant vieno kurpalio siūti.

LMD I 240 (17)

Ant žemės sėdėdamas, bijo nukristi.

1934, Kelmė. KrvP I 80

pivaras paleidęs, kliaudžių ieško.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/37)

apkalbėjo ragana velnią, kad jis vaikšto be kelnių.

1934, Ašmena. KrvP I 83

apsiėjo dievas be barščių, o aš — be tavęs.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/6)

apsiėmei ropes rauti, — nekalbėk, kad dabar gali nusispiauti.

1934, Alytus. KrvP I 88

apsiėmei su čigonu gerti, apsiimk ir pasikarti.

1934, Varėna. KrvP I 88

apsiėmei šunis karti, — nesakyk, kad virvės negali gauti.

1934, Anykščiai. KrvP I 88

apsilaižė kaip šuo, muilą prarijęs.

1911, Šiauliai. A 1911, Nr. 1 (8)

apsimoka kaip arkliui šiaudai.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (138)

apsirėdė kaip pelėda povo plunksnomis.

LMD I 863 (533)

apsirikimas — ne šieno vežimas.

1940, Liauniejai. TD VII 149

apsirikimas — ne vagystė.

1928, Kretinga. LTR 552 (1027)

Apsišlavė kaip nauja šluota.

LMD I 863 (288)

Apsivedė kaip velnias su meška.

1934, Kaunas. KrvP I 96

Apsiverkė mergelė, kad nuvyto žalia rūtelė.

1934, Liškiava. KrvP I 98

Apsivertė kaip meška po pusiaužiemio.

1934, Veltuona. KrvP I 98

Apsivilko kaip pelėda su sėmėga.

1934, Pasvalys. KrvP I 99

Ar aš dėl savo veršio negalėsiu veizėtis į apuoką?

1934, Plungė. KrvP I 104

Ar aviena, ar kiauliena — man vis viena.

1934, Alytus. KrvP I 104

Ar čia tavo vieno, ar ir levos ant ganiavos?

1934, Vilkaviškis. KrvP I 106

Ar gali karvę išmokyti kopėčiom lipti?

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/373)

Ar ilgam šuniui dešra po kaklu?

1930. BPG 19

Ar išmano kiaulė pipirus?

Gruzdžiai. LMD I 676 (81)

Ar ištarsi „pupų“, nesudėjęs lūpų?

1925. ST 27

Ar jam sakęs, ar šuniui.

1937, Rokiškis. LTR 713 (288)

Ar nebijai, kad zuikiai subadytų?

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/137)

Ar nebus per daug du grybu į barščius?

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (156/207)

Ar nematei kiaulės su zvaneliu?

1934, Panevėžys. LTR 771 (91)

Ar ratai, ar rogės — tas pats biesas.

1935, Valkininkai. LMD III 191

Ar taip asilui dėsi kepurę, ar kitaip — vis tiek ausys matyt.

1937, Seirijai. LTR 1049 (250/12)

Ar tu, durniau, liaukis, ar tu, plikiau, traukis.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/70)

Ar vienas šuva sviete margas?

1934, Surviliškis. KrvP I 126

Ar žirnius atimk, ar kiaulę užmušk.

1926. TiŽ IV 509

Arielka — visų durnių patieka.

1934, Dusetos. KrvP I 109

Arkliui koją kausto, o varlė savo atkiša.

1934, Ūdrija. KrvP I 112

Arklus išvogus, rakina tvartą.

1957, Utena. LTR 2996 (79)

Arkllys ir keturiomis kojomis suklumpa, žmogus vienu liežuvium nesuklups!

1930. *BPG* 8

Asaba kaip samtis, kaip noragai dantys.

1934, *Ašmena. KrvP I* 127

Aš ar ne aš, ar vaito kiaulė.

1912. *LTR* 3017 (69)

Aš ne prastos kiaulės paršas.

1931, *Vilkaviškis. LTR* 325 (266/95)

Aš nerūgęs, o tavo ir šalia kubilio nebūta.

1926. *TiŽ IV* 509

Aš pons, tu pons, — kas neš kašele?

17—18 a. *LST* 91

Aš tau duosiu rodą, tik tu neik į sodą.

1934, *Batakliai. KrvP I* 133

Aš tau parodysiu, iš kur kojos dygsta!

1934, *Ūdrija. KrvP I* 133

Aš tau užmokėsiu gyvais pinigais — nematysi nei rytais, nei vakarais.

1926. *TiŽ IV* 509

Aš tave mylėsiu: kai vilkas neš, per tvorą pakylėsiu.

1926. *TiŽ IV* 509

Aš tave myliu kaip krislą akyje.

1926. *TiŽ IV* 509

Aš tavęs klausiu apie miltus, o tu man dainuoji apie
tiltus.

1934, Zarasai. KrvP I 135

Aš tiek tavęs bijau, kiek pernykščio sniego.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/196)

Atbulas kaip vėžys.

1934, Utena. LTR 469 (282/44)

Ateik nevalgęs — išeisi išalkęs.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/125)

Atcik nuogs, parsineši antyje.

17—18 a. LST 339

Ateik pavalgęs — ir čia gausi.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/124)

Ateina kaip vilkas vėscilion.

1934, Ašmena. KrvP I 139

Ateina kaip žaibas žingine.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (345)

Ateis ir tau eilė žirgą balnoti, tik nercik mergos
bijoti.

1934, Varėna. KrvP I 140

Ateis ožka prie vežimo.

Grūdžiai. LMD I 676 (63)

Atėjo vyras kaip lokys: mergele, bijokis!

1934, Švenčionys. KrvP I 142

Atgausi iš arklio avižas!

1930, *Joniškis. LTR 30 (13)*

Atidavė lapei vištas ganyt.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/280)*

Atiduos ant švento „niekados“.

1934, *Kupiškis. KrvP I 144*

Atiduos, kai kuolai žaliuos.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/121)*

Atiduos, kai kūlis žaliuos.

1925. *ST 9*

Atiduos skolą, kad akmuo žydės.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (67)*

Atitiko kirvis kotą.

1911, *Pušalotas. LMD I 1002 (314/14)*

Atminimas — ne vežimas.

1934, *Tauragė. KrvP I 146*

Atminimą — ne vežimą, neišveši.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/28)*

Atnešė grūdą, išnešė pūdą.

1934, *Merkinė. KrvP I 146*

Atnešė po sparnu kaip gužutis kiele.

1934, *Pasvalys. KrvP I 147*

Atpeikė kaip katei kačiukus.

1934. *KrvP I 147*

Atpiaus rugiais po smerčio.

1930, *Joniškis. LTR 30 (11)*

Atras ugnis taukus.

1846. *DDŽ 168*

Atrodo kaip šuo be uodegos.

1934. *KrvP I 149*

Atsibodo kaip ilgoji pėtnyčia.

1934. *KrvP I 152*

Atsigavo kaip katė, į kanapes įmesta.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (100)*

Atsikirto kaip dalgis į akmenį.

1866. *MesK 72*

Atsikirto kaip kirvis į akmenį.

Pasvalys. LTR 618 (4/250)

Atsimainė lyg šuo po metų.

1910, *Prienai. LMD I 683 (101)*

Atsiminė miręs bezdėti.

1912, *Laukuva. LTR 3017 (64)*

Atsimuša kaip žirniai į sieną.

1930, *Joniškis. LTR 30 (67)*

Atšilo oras — atpigo tavoras.

1936, *Marijampolė. LTR 886 (95)*

Auga derli kaip Raudondvario meška.

LMD I 240 (46)

Auga derlinga it Rietavo meška.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/114)*

Augęs, bet nebrendęs.

1910. *A 1910, Nr. 7*

Aukščiau bambos neiššoksi.

1934, *Upyna. KrvP I 170*

Aukščiau kaktos ausys neauga.

1934. *KrvP I 170*

Aukšta tėva — už stalelio, žema drūta — už grėb-
lelio.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (280)*

Aukšti butai — šalti barščiai.

17—18 a. *LST 259*

Aukšti kaip Nėmakščių vartai.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/110)*

Ausį skauda, tai koja neprimina.

1934, *Bartininkai. KrvP I 173*

Ausys ragų neprilygsta.

SD 161

Ausyse galima durpes kasti.

1934, *Vilkaviškis. KrvP I 173*

Aust — nė stukt, verpt — nė trukt, o šokt — kaip
šimts neša.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (95)*

Avelė bliana, kol šieno gauna.

1934, Utena. LTR 469 (282/13)

Aviną duotas, dar gaidžio panoro.

1925. ST 15

Bagotas kaip šuva blusų.

1930, Joniškis. LTR 30 (117)

Baidėsi ožka girion bėgioti, bet vilkas ir iš daržo
nutvėrė.

1957, Utena. LTR 2989 (30)

Baido, kailinius išsivertęs.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/197)

Baigias gavėnia — baigias veršio mėsa.

Mosėdis. LMD I 218 (34)

Baltas it bato aulas.

1925. ST 45

Baltas kaip deguto puta.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (98)

Baltas kaip varna.

1934, Marijampolė. LTR 451 (375/9)

Baltrus žuvis valgė — Tadas atsirūgo.

1934, Kelmė. KrVP I 198

Baltumas — kaip šuns papadė.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1168)

Bambėk it ubagas, kruopas pabėręs.

1867. VPŽ 8

Barška kaip sudžiūvus skranda.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/235)

Barštis — ūkininkas, o kopūstas — ponas.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/144)

Barzda reta kaip karaliaus giria.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/295)

Bažnyčią plėšia — koplyčią dengia.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (148)

Be grieko nebus nieko.

1934, *Joniškis*. KrvP I 218

Be mano vieko nebus nieko.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/59)

Be muzikos nėra veselijos.

1937, *Seirijai*. LTR 1049 (250/212)

Be vanago paukščiai pasileistų.

1934, *Joniškis*. KrvP I 248

Be žvakės ir danguj tamsu.

SD 15

Begėdis visada priėdęs.

1934, *Utena*. LTR 469 (282/74)

Bekrimsdamas dantį atkando.

LMD I 705 (6111)

Bepig išmanyti po pievą ganyti.

Subačius. LMD I 858 (1/90)

Bepig su plaukuotu peštis, su išmintingu bartis.

17—18 a. LST 261

Bepigu kiaulei į marčias eiti: nei burną prausti, nei
kojas autis.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/66)

Bepigu kiaulei: nei burną prausti, nei kojas auti,
nei galvą šukuoti.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Bepigu lenktyniaut su šlubu.

1957, Kamajai. LTR 2989

Bepigu nesivyti, kad bėga.

1928, Pasvalys. TiŽ V 607

Bepigu tėvui motiną buvo ženyti, bet ženykis tu
dabar svetimą mergą.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/284)

Bepigu žvirbliui: nei kojų auti, nei burnos prausti,
nei galvos šukuoti, nei poterių kalbėti, nei juodos
putros srėbti, nei kiaulių ganyti.

1867. VPŽ 9

Bernelis kaip balandėlis, į mergeles — kaip katinėlis.

1930. MT I 86

Besiderėdami, kuris turi arti, abu gavo kailį perti.

1934, Marijampolė. KrvP I 241

Besimylėdamas nosį nukando.

1928, Pasvalys. TiŽ V 618

Bėda išmokyti karvę į medį lipti.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (106)

Bėga kaip arklys, dagį po uodega gavęs.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (371/10)

Bėga kaip gaidys per karštą tyrę.

Raseiniai. LMD I 219 (34)

Bijo kaip pernykščio sniego.

Prienai. LTR 618 (8)

Bijo kaip velnias bobos.

1928, *Rokiškis*. LTR 12 (279)

Bijosi grieko — neturėsi nieko.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (28)

Bijosi kaip kurmis kelio.

1928, *Pasvalys*. TİŽ V 612

Blaškos it dantį geliamas.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (279)

Blezdinga vaikus jo kailiniuose išperės.

Žarėnai. LMD I 701 (661)

Bliauni kaip ožys kopūstuose.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (81)

Blogai rodo — gerai išeis.

1912, *Telšiai*. LTR 3017 (27)

Blogas būsi, kad kalbėsi, o netikšis, kad tylėsi.

1910. A 1910, Nr. 7

Blogas kaip pijoko arklys.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (418)

Blogas pinigas — netuščia mašna.

1910, *Prienai*. LMD I 683 (45)

Boba iš ratų — ratams lengviau.

1846. DDŽ 167

Boba iš ratų — ratų nekrato.

1936, *Eržvilkas*. LTR 945 (381)

Boba perša — velnias šliūbą duoda.

KrvP I 288

Bobos ir į sijoną peilį pagalanda.

1934, *Pakuonis*. *KrvP I 288*

Britvos brolis, kaplio vaikas.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/30)

Burba kaip avis, į uodegą įkirpta.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/346)

Bus ant švento niekados, kada ožkos kalėdos.

1934. *KrvP I 304*

Bus iš jo kunigas tiek, kiek iš velnio zakristijonas.

Leipalingis. LTR 618 (5)

Bus sėklai ir vėplai.

1923, *Tverečius*. LT III, 2, 459

Bus vilkas sotus ir ožka čiela.

1931, *Kupiškis*. LTR 213 (78/253)

Bus žmonėms juoko iš to apuoko.

1934, Marijampolė. *KrvP I 307*

Buvo buvo — ir dugnas išpuvo.

1932, Vilkaviškis. *LTR 436 (158/342)*

Buvo laikai, kada barankom snigo.

1930, Joniškis. *LTR 30 (127)*

Būsi laimingas, kai elgetų karalystė įsisteigs.

1925. *TiŽ III 380*

Cukrų krintęs — dantų netekęs.

1934, Šilalė. *LTR 465 (36/374)*

Čekiškės balose nepragaišęs, kitur neprapulsi.

1934, Šilalė. *LTR 465 (36/394)*

Čerška kaip šarka prieš lietų.

1934, Daugai. *KrvP I 325*

Čia kala, čia mala, čia ir zalatina.

1934, Lukšiai. *KrvP I 238*

Čia kalk, čia nelenda.

LMD I 240 (96)

Čia reikėjo, bet ne vėjo.

1925. *ST 34*

Čia tau ne pernykštė šnypštė.

1931, Vilkaviškis. *LTR 325 (266/6)*

Čia teisybė kaip pečiaus šviesybė.

1912, Trakai. *LMD I 1002 (6/3)*

Čia tik gegutės picno nėra.

1934, Merkinė. *KrvP I 331*

Čia žodis, čia ir darbas.

1916. *VM 37*

Čiauškia kaip kiaulė žirniuose.

1936, Šeduva. *LTR 852 (13/131)*

Čirškia visą dieną kaip kregždė.

1930. *MT II 114*

Dabar abu ulba kaip balandėliu, o apsivedę pešis
kaip katinėliu.

1930. *MT I 86*

Dabar ir bloznas išmano kaip kožnas.

1925—1927, Betygala. *LTR 554 (14)*

Dabinies kaip kerdžiaus pati.

1928, Lukštal. *LMD I 261 (354)*

Dabinosi baubti, o teko dar teliuku pabliauti.

1934, Alovė. *KrvP I 348*

Daėdė kaip davatkai poteriai.

1934, Joniškis. *KrvP I 350*

Dainuoja kaip varna eglės viršūnėje.

1934, Plungė. *KrvP I 352*

Dairosi kaip garnys ant stogo.

1934, Zapyškis. *KrvP I 353*

Dairosi kaip karvė į naujus vartus.

1934, Ratnyčia, *KrvP I 353*

Dairosi kaip varna, į dausas lėkdama.

1911, *Pilviškiai*. LTR 3017 (63)

Dangum dengtas, lauku tvertas.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/412)

Dangun šoko — balon nutūpė.

1957, *Utena*. LTR 2996 (37)

Dangus brangus, vyras — dar brangesnis.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (63)

Dar arklio neturi, o jau pavalkus mieruoja.

1934, *Dusetos*. KrvP I 361

Dar kiškis kopūstuose, o jam virti jau puodus kaičia.

1928, *Alytus*. TiŽ V 598

Dar kregždės nepamatęs, vyžas balon sumetė.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 609

Dar meška girioj, o jos odą dera.

1925. TiŽ III 377

Dar ne šiandien varna ratais važinėš.

Pasvalys. LTR 618 (4/120)

Dar neužgimė, o jau pakrikštijo.

1923, *Tverečius*. LMD I 666 (32)

Dar šunys nesulojo, o jau pautienę kepa.

1928, *Alytus*. TiŽ V 598

Dar vaiko nēr, o jau kūmus prašo.

1934, *Raudondvaris*. KrvP I 383

Dar voverė medyje, jau puodą kaičia.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/231)

Darbas — ne vilkas: miškan nepabėgs.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Darbšti kaip bitė.

1925. *TiŽ III* 384

Darbšti kaip skruzdėlė.

1925. *TiŽ III* 384

Darbštūs kaip Darbėnų žmonės.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/542)

Darbus it prie puodo tinginiai.

1934, *Plungė*. *KrvP I* 374

Daro kaip kiaulės brolis.

1934, *Babrai*. *KrvP I* 381

Daug bėdos su savais griekais, kam gi dar rūpintis
svetimais niekais.

1934, *Druskininkai*. *KrvP I* 386

Daug yra tekusių, bet kad tų vedusių maža tėra.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/494)

Daug medžių, bet kirtėjų maža.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/464)

Daug mėginęs, mažai prityręs.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/466)

Daug nori apžiot, ale mažai nukandi.

1928, *Lukšlai*. LMD I 261 (318)

Daug sakyt, mažai klausyt.

1911, *Anykščiai. LMD I 1002 (11/31)*

Daug vežimu veža.

1916. *VM 37*

Daug žino, maža išmano.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2266)*

Daug žinosi — greit pasensi.

1936, *Papilė. LTR 1011 (90)*

Daugiau iškados negu vigados.

1934, *Joniškis. KrvP I 390*

Daugiau pinigų negu proto.

1934, *Grinkiškis. KrvP I 392*

Davat kai mieliausi pletkai.

1934, *Dusetos. KrvP I 401*

Davatkauna, kol vaiką pasigauna.

1934, *Vilkaviškis. KrvP I 401*

Davei arklį — duok ir balną.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (228)*

Davė ragaišio ir kišenės prikaišė.

1913, *Pušalotas. LTR 3017 (26)*

Davė šuniui lašinius saugoti.

1934, *Miroslavas. KrvP I 404*

Dejuoja kaip gegutė, savo vaiko ieškodama.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2882)*

Dejuoja kaip karvelis vaikų.

1927, *Betygala. LTR* 554 (399)

Dera kaip senam jauna pati.

1925. *TiŽ III* 383

Dera žąsį — perka vištą.

1925. *TiŽ III* 377

Derėdamiesi daug sugaišo dėl pelų maišo.

1934, *Varėna. KrvP I* 421

Devintas vanduo nuo kisieliaus.

1928, *Šakiai. LMD I* 261 (179)

Devyni avinai galvoje mušasi.

1930. *BPG* 15

Devyni vyrai gaidį piovė.

1877. *LMD I* 677 (71)

Dėl akvatos nesigaili nė sveikatos.

1934, *Varėna. KrvP I* 412

Dėl dievo garbės susirinko visos Barbės.

1934, *Vabalninkas. KrvP I* 412

Dėl tokios bėdos bobos giedos.

1934, *Babrai. KrvP I* 418

Dėl tos bylos visi tvylos.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/523)

Dėl tos skylės visi tylės.

1910, *Prienai. LMD I* 683 (276)

Dėl tos skylės visi tylės, tik tu viens išsižiojai.

1928, Šakiai. LMD I 261 (91)

Dėl to žąsys basos vaikščioja, kad batų neturi.

LMD I 863 (483)

Didelis ir durnas.

1912, Laukeliškiai. LTR 3017 (25)

Didelis kaip asilas, kvailas kaip avinas.

Pasvalys. LTR 618 (4/411)

Didelis šauksmas, ale mažas džiaugsmas.

1912, Laukeliškiai. LTR 3017 (62)

Didis bagočius: septyni staldai, vicna ožka.

Žarėnai. LMD I 701 (638)

Didžiai žuvis patiko — tvenkiniai be žuvies liko.

Žarėnai. LMD I 701 (322)

Didžiu vedas, šašu dedas.

1930, Joniškis. LTR 3017 (102)

Dieną — su pagaliais, naktį — po vienais kailiniais.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (18)

Dievas davė ir dribtelėjo.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (88)

Dieve, atėmei karvę, perkūne, atimk ir ožką.

1934, Tauragė. KrvP I 452

Dieve, duok iš ožkos kumelį.

1932, Alvitas. LTR 436 (158/96)

Dieve, padėk ir vejančiam, ir bėgančiam.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (271)

Dievo galybė kaip šikšna tempiasi.

Pasvalys. LTR 618 (4/38)

Dievobaimingas kaip gužutis klioštoryje.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (77)

Dievui ant garbės, žmogui ant naudos.

1934, *Joniškis*. *KrvP I* 462

Dievui meldžias, velnią už uodegos tampo.

1940. *GK 1940*, Nr. 3—4, 277

Dirbo dievui — išėjo velniui.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (213)

Dovanok, šaukštai po pietų.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/569)

Dovanų karalius jau miręs.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/570)

Draskosi kaip katė.

1934, *Musninkai*. *KrvP I* 484

Draugas tau mielas, kai jo vežimas cielas.

1934, *Pivašiūnai*. *KrvP I* 485

Drasūs kaip žvirbliai erškėčiuose.

1928, *Dudiškės*. LTR 12 (294)

Driganto skūra ir ant balkio žvengia.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (187)

Du grybu — per riebu.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/510)

Du kubilai vyžų, trečias — baravykų.

1936, *Dusetos. GK* 1936, Nr. 1 (9), 16

Du kvaili, trečias — be proto.

1934, *Tauragnai. KrvP* I 496

Du — nenuobodu.

Marijampolė. LMD I 875 (29)

Du pešasi, o trečiam kudlos krenta.

1955, *Kupiškis. LTR* 2995 (519)

Duok, dieve, dantis — duonos užteks.

1936, *Dusetos. LTR* 778 (768)

Duok, dieve, iš tavo burnos į dievo ausį.

1930. *BPG* 13

Duok, dieve, pirmuoju kąsniu paspringti.

1926. *TiŽ* IV 510

Duok, dieve, rūgštį, o mergai — berniūkštį.

1912. *LTR* 3017 (61)

Duok iš kairės apsidairęs.

Pasvalys. LTR 618 (4/442)

Duosi neduosi, bet pažadėt gali.

1934, *Joniškis. KrvP* I 515

Durys atidarytos, o jis per langą lenda.

1925. *TiŽ* III 389

Durnam ir kašelė zvanija.

1926. *TiŽ IV 510*

Durnam daiktui ir kiaulė — arkl̄ys.

1934, *Indrėnai. KrvP I 518*

Durnas kaip aulas.

1925. *ST 22*

Durnas nesupras, razumnas nepadyvys.

1934, *Dzingiliškiai. KrvP I 524*

Durną ir už sienos regi.

Leipalingis. LTR 618 (5)

Durniui ir kašelė kaip vargonai.

1936, *Dusetos. LTR 778 (409)*

Dūšia į dangų norėtu, bet griekai neleidžia.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/261)*

Dūšia norėtu rojun, o kūnas traukia gojun.

1934, *Merklinė. KrvP I 537*

Dveigys treigį moko.

1930, *Joniškis. LTR 30 (210)*

Džiaugias kaip karvelis vanago naguos.

1930, *Joniškis. LTR 61 (274)*

Džiaugiasi kaip naxis, vištą pamatęs.

1954. *LTRn 481*

Džiaugiasi kaip pelė, su kate susitikusi.

1925. *TiŽ III 388*

Džiaugiasi kaip velnias, davatkos dušia jodamas.

1934, *Joniškis. KrvP I 548*

Džiaugiuos tuo geradėju, kurs man krito geru vėju.

1911. *VD*

Eidamas darban, koju nepavelka, iš darbo — arklį pralenkia.

1934, *Veislejai. KrvP I 552*

Eidamas vogti, dievo pasiprašė padėti.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/622)*

Eik nosies tiesumu.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (145)*

Eik su kvailiu vėžiauti — jis varles begaudo.

Vilkaviškis. LTR 627 (1045)

Eik šunims šėko piauti.

1910, *Linkuva. LMD I 1002 (180/7)*

Eina dėti, kur žmonių neregėti, o velnias už kelmo tupi.

1935, *Druskininkai. KrvP II 12*

Eina ežeru ir vandens dar ieško.

1931, *Dusetos. LTR 70b (3043)*

Eina ėjęs ir vis čia.

1930, *Joniškis. LTR 30 (304)*

Eina, kad kiaušinis nuo galvos nenukristų.

1935, *Alytus. KrvP II 16*

Eina kaip girtas, tvorą graibydamas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (297)*

Eina kaip gužutis pas gervę.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/646)*

Eina kaip iš velnio ištrūkęs.

1935, *Sasnavą. KrvP II 21*

Eina kaip lazda prarijęs.

1935, *Ašmena. KrvP II 23*

Eina kaip meška per samanas.

1930, *Joniškis. LTR 30 (288)*

Eina kaip musę kandęs.

1910. *A 1910, Nr. 1*

Eina kaip per sviestą.

1912, *Laukellškiai. LTR 3017 (24)*

Eina kaip per užgavėnes apsivalgęs.

1935, *Joniškis. KrvP II 26*

Eina kaip šunį pabučiavęs.

1899. *MtG 332*

Eina kaip ubagas per žmones.

1935, *Utena. KrvP II 28*

Eina lyg žvaigždes skaitydamas.

1911, *Pilviškiai. At 1911, Nr. 8*

Eina per marias, vandens ieškodamas.

1935, *Marijampolė. KrvP II 34*

Eina per mišką ir medžių nemato.

1935, *Alytus. KrvP II 35*

Eina per svieta kaip pinigais.

1935, *Joniškis. KrvP II 35*

Eina skersas lyg šuo iš jomarko.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (371/7)*

Eina — tarytum viščiukus gaudo.

1911, *Pilviškiai. At 1911, Nr. 8*

Eis jau šarkų bažnyčion.

Utena. LMD I 714 (12)

Eisi šunims ant spirgų.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/37)*

Eisi šunims blusų kaustyti.

1935, *Šakiai. KrvP II 39*

Eisi tu ožkų kaustyti.

1935, *Gaurė. KrvP II 39*

Ei tu, pelėda, tavęs ir šunys neėda!

1935, *Žarėnai. KrvP II 41*

Eketėn patekęs, kailinių nesigailėk.

1935, *Antalieptė. KrvP II 41*

Esi daug matęs, maža tesupratęs.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/656)*

Esi ožio ištvermės, o kiaulės padermės.

1935, *Valkininkai. KrvP II 53*

Esi saldus kaip pienas — bijau, kad nesurūgtum.

1935, *Eržvilkas. KrvP II 53*

Esti sviete laimės, bet dar daugiau baimės.

1935, *Marcinkomys. KrvP II 54*

Ežys mielių nuėjo, todėl pyragai neišėjo.

1935, *Nočia. KrvP II 61*

Ēda kaip gegužiukas svetimam lizde.

1935, *Eržvilkas. KrvP II 62*

Ēda kaip meška uogas.

1935, *Tirkšliai. KrvP II 63*

Ēda kaip šuva šėką.

1935, *Merklinė. KrvP II 63*

Ēdasi kaip turklio vaikai.

1910, *Prienai. LMD I 683 (219)*

Ējo biesas išpažinties, bet kunigo gospadinės pasibaidė.

1935, *Svėdasai. KrvP II 68*

Ējo į dangų — nuėjo į pragarą.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2166)*

Ējo, kol liepto galą priėjo.

1935, *Šakiai. KrvP II 70*

Ēmė ir sudegė lyg šlaudas vandeny.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/667)*

Ēmė velnias arklį, teima ir vežimą.

1935, *Selrijai. KrvP II 73*

Ēmēju būtu daug, bet kad tų davēju maža.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/665)

Gabi virėja ir iš kirvio sriubą išverda.

1935, Marijampolė. KrvP II 76

Gaidys manęs nepabaidys.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/818)

Gaidžių vis tas pats giedojimas.

1928, Šakiai. LMD I 261 (59)

Gaila gužo — gaila ir varlių.

1935, Utena. KrvP II 81

Gaila kaip durniui pūslės.

1935, Vilkaviškis. KrvP II 82

Gaila kaip pernykščio sniego.

1923, Tverečius. LT III, 2, 461

Gaila žento — gaila ir varškės.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 273

Gajus kaip šeškas.

1935, Anykščiai. KrvP II 87

Gal valgei puode, kad vaikai juodi?

1930, Dusetos. LTR 70b (520)

Gali eiti nuo velnio pas šėtoną.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/344)

Gali jį jau prie žąsies kojos rišt.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/142)

Galva kaip puodas, pilvas kaip aruodas.

1935, *Kupiškis. KrvP II 100*

Galvos netekęs, kepurės verkia.

1925. *TiŽ III 388*

Gana lot — reikia jot.

1936, *Dusetos. LTR 778 (794)*

Gano kaip laputė žąseles.

1935, *Gaurė. KrvP II 109*

Gano kaip vilkas avis.

1935, *Merkinė. KrvP II 109*

Gardi rūgštelė apsuka galvelę.

1914, *Raseiniai. LTR 3017 (60)*

Gardu kaip du medūs su degutu.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (159)*

Gaudo kaip šuo muses.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Gaudo lyg muses pavietrėje.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (40)*

Gaudo vėją po laukus.

1930, *Joniškis. LTR 30 (384)*

Gausi iš ubago lazda!

1928, *Duokiškis. LTR 12 (286)*

Gausi iš žąsino avižų!

1935, *Marijampolė. KrvP II 126.*

Gausi mėlynas kelnes.

LMD I 863 (576)

Gausi utėlių pašert.

1930, Joniškis. LTR 30 (375)

Gavęs per nosį, ir rytoj žinosi.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (315/29)

Gera duona pasturgalį kaso.

1928, Alytus. TiŽ V 602

Gėra kaip žirniams prie kelio.

1911. LMD I 869 (181)

Gera mėsa, bet neįkandama.

LMD I 863 (478)

Gera širdelė — plika subinėlė.

Raseiniai. LMD I 219 (82)

Gerai gerai — še duonos už tai.

1911, Pilviškiai. At 1911, Nr. 8

Gerai kaip durnam krikštynose.

1935, Adakavas. KrvP II 149

Gerai kaip į dilgėles pataikius.

1935, Vilkaviškis. KrvP II 147

Gerais norais ir pragaras grįstas.

1935, Alytus. KrvP II 153

Geras bernas į mergas, tik ne tokis į vagas.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 273

Geras buvo žmogus, kol trumpus turėjo nagus.

1935, *Raseiniai. KrvP II 170*

Geras draugas prie buteliuko, o kai bėda — tai nurūko.

1935, *Varėna. KrvP II 173*

Geras draugas prie pilno bliūdo.

1935, *Kartena. KrvP II 173*

Gerą duoną turėjo, tik jos valgyt nemokėjo.

1935, *Alytus. KrvP II 199*

Gerą turi dalį, tik patškai į nevalią.

1935, *Alunta. KrvP II 204*

Gerą turi sąiką — kaip pas mažą vaiką.

1935, *Siesikai. KrvP II 205*

Gerai vyrai, kai pasigerti, bet ne kokie, kai reikia arti.

1935, *Rūdiškės. KrvP II 242*

Geriau be galvos negu be mados.

1956, *Raudonė. LTR 3010 (42)*

Gero daikto daug nereikia.

1935, *Pandėlys. KrvP II 248*

Gerumu net velnią dirbti priversi.

1935, *Kražiai. KrvP II 260*

Gėda — ne dūmai: akių neišgrauš.

1931. *K 145*

Gėdą dalino, kai manęs nebuvo.

1935, Merkinė. *KrvP II 266*

Gieda kaip gaidys prieš oro atmainą.

1935, Dubingiai. *KrvP II 268*

Gieda kaip išbadėjęs vilkas.

1935, Marijampolė. *KrvP II 270*

Gieda kaip lakštingala, kuri kumelės piauna.

1935, Marijampolė. *KrvP II 269*

Gieda kaip rezgines mezdamas.

1935, Seinai. *KrvP II 269*

Gieda kaip ubagai ant šventoriaus.

1935, Zarasai. *KrvP II 269*

Gieda kaip ubago pilvas.

1930, Dusetos. *LTR 70b (400)*

Gieda kaip varna ant tvoros.

1935, Kėdainiai. *KrvP II 270*

Gieda kaip vieversys.

1935, Panevėžys. *KrvP II 270*

Gieda kaip vilkas, mėsos priedęs.

1936, Šeduva. *LTR 852 (13/254)*

Gieda kaip višta ant savo galvos.

1935, Druskininkai. *KrvP II 270*

Gieda kaip višta prieš galą.

1936, Šeduva. *LTR 852 (13/6)*

Giedojo gaidys, kol vanagą prisišaukė.

1935, Merkinė. *KrvP II 271*

Giltinei marškinius pažadėjo.

LMD I 863 (526)

Giminė ne giminė — lipk iš grūšios!

1911. *VD*

Giminė nuo pančio radimo.

1930. *BPG 8*

Giminė nuo širmos kumelės.

1934, Panevėžys. *LTR 771 (153)*

Giminiuojasi kaip lapė su gerve.

1930, Joniškis. *LTR 30 (467)*

Giminiuojasi kaip lapė su žąsim.

1935, Naumiestis. *KrvP II 280*

Giminių nepritruks, kol aruode bus.

1935, Merkinė. *KrvP II 280*

Gina kaip pėmpė savo vaikus.

1935, Šakiai. *KrvP II 283*

Gina kaip šuva kaulą.

1935, Merkinė. *KrvP II 283*

Ginčai ginčais, o kailiniukus atiduok!

1935, Marijampolė. *KrvP II 285*

Ginčijasi kaip davatkos dėl kunigo kelnių.

1935, Joniškis. *KrvP II 286*

Girdi — braška, tai ir mano, kad meška.

1935, *Seda. KrvP II* 295

Girdi, kad skambina, bet nežino, kokioj bažnyčioj.

1930, *Joniškis. LTR 30* (377)

Giria duoną juodą, kad pyrago neduoda.

1935, *Utena. KrvP II* 296

Giria kaip pelėda savo vaikus.

1940, *GK 1940, Nr. 3—4*, 276

Girias kaip višta, kiaušinių padėjus.

1930, *Joniškis. LTR 30* (349)

Giriasi kaip amerikonas kaliošais.

1935, *Seredžius. KrvP II* 299

Giriasi kaip lapė su savo uodega.

1930, *Joniškis. LTR 61* (447)

Giriasi kaip šuva su blusomis.

1910, *Linkuva. LMD I* 1002 (180/7)

Giriasi lapė kiškį pagavusi, o šunys jau uodegon
kimba.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4*, 279

Girioj augęs, grybo kotą žindęs.

1934, *Šilalė. LTR 465* (36/762)

Girklys girias galįs auksą kalti, o nemoka nė putrai
prasimalti.

1928, *Pasvalys. TIŽ V* 607

Girtas kaip pėdas.

1935, *Merkinė. KrvP II* 316

Girtas kaip šiaučius.

1925--1927, *Betygala. LTR* 554 (44)

Gyrėsi gaidys vanagą pagausiąs.

1940. *GK* 1940, *Nr.* 3—4, 276

Gyrėsi telias vilką papiausiaus.

1940. *GK* 1940, *Nr.* 3—4, 276

Gyriaus puodas netaukuotas, barščiai — nedaryti.

1940, *Stremėnai. TD VII* 151

Gyvena kaip ant ledo.

1932, *Vilkaviškis. LTR* 436 (158/345).

Gyvena kaip dievo užanty.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (328)

Gyvena kaip dvi katės maiše.

1928, *Dusetos. LTR* 12 (81)

Gyvena kaip inkstas taukuose.

1934, *Šilalė. LTR* 405 (36/769)

Gyvena kaip meškos ausyje.

1937, *Kruonis. KrvP III* 22

Gyvena kaip pas bėdą svečiuose.

1937, *Varnėnai. KrvP III* 22

Gyvena kaip pas dievą už pečiaus.

1937, *Joniškis. KrvP III* 22

Gyvena kaip pekloj.

1937, Alytus. *KrvP III 22*

Gyvena kaip rojui.

1937, Joniškis. *KrvP III 23*

Gyvena kaip šunys, prie būdos pririšti.

1937, Želva. *KrvP III 23*

Gyvena kaip žąsinas su gaidžiu.

1937, Daugai. *KrvP III 24*

Gyvena su bėda per pusę.

1937, Joniškis. *KrvP III 25*

Gyvena šventu dūku ir taboku.

1937, Marijampolė. *KrvP III 26*

Gyveni kaip pakulų vargšas.

1925—1927, Betygala. *LTR 554 (73)*

Gyvens, kol numirs.

1930, Joniškis. *LTR 30 (2213)*

Glaudus kaip katė glostoma.

1930, Joniškis. *LTR 30 (373)*

Glaudžiasi kaip utėlė prie bambos.

1937, Kelmė. *KrvP III 48*

Globoja kaip vanagas vištas.

1937, Nedzingė. *KrvP III 52*

Glostyk gaidį, kiek nori — kiaušinio vis tiek nesudės.

1937, Alytus. *KrvP III 56*

Graibo kaip upėj šapus.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Graibosi kaip girtas tvoros.

1925. *TiŽ III 380*

Gramdo merga puodą — gaus bernelį juodą.

1937, *Merklinė. KrvP III 65*

Graži kaip rasoje maudyta.

1937, *Stakliškės. KrvP III 71*

Graži klėtką, negražus paukštis.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (290)*

Gražiau burkuosi — greičiau vanagai naguosna pateksi.

1930. *MT I 88*

Gražinasi kaip katė prieš lietų.

1937, *Šilavotas. KrvP III 74*

Gražino gražino ir numožino.

Utena. LMD I 714 (53)

Greita meilė kaip seilė.

1932, *Griškabūdis. LTR 436 (156/28)*

Greitas, kad šuo atbulas pavytų.

Marijampolė. LMD I 675 (78)

Greitas kaip apatinysis girnų akmuo.

1846. *DDŽ 166*

Greitas kaip devyni vėjai.

1937, *Tauragnai. KrvP III 99*

Greitas kaip pėtnyčioj gimęs.

1937, *Babrai. KrvP III 101*

Greitas kaip raišas velnias.

1937, *Kapčiamiestis. KrvP III 98*

Greitas kaip skalikas, slidus kaip skātikas.

1937, *Pasvalys. KrvP III 101*

Greitas kaip vėjo kumelys.

1926. *TiŽ IV 511*

Greitas kaip vijurkas.

1937, *Tytuvėnai. KrvP III 102*

Greitas pasišauti, kur galima patinginiauti.

1937, *Šalčininkai. KrvP III 103*

Grežias kaip vilkas vieno kaulo.

1936, *Dusetos. LTR 778 (221)*

Griaudžia rytuose, o jis į vakarus dairosi.

1937, *Utena. KrvP III 109*

Griebė Morkus velnią už ragų — ir pats pekloj atsi-
dūrė.

1937, *Kamajai. KrvP III 112*

Griebė ne savo ir dar galva lingavo.

1937, *Valkininkai. KrvP III 112*

Griebi, kur riebi.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2205)*

Griebia niekus už savo griekus.

1937, *Kamajai. KrvP III 113*

Griekų neturėjo, o peklon vis dėlto nuėjo.

1937, *Dublčiai. KrvP III 119*

Griekų per striekų — pats per niekų.

1937, *Babrai. KrvP III 119*

Grižta it varna, norėdama pažiūrėti, ar toli nulėkė.

Mosėdis. LMD I 218 (33)

Grižta kaip iš Rygos su špyga.

1936, *Aukštadvaris. LTR 773 (141)*

Gudri kaip višta, smarki kaip avis.

1937, *Utena. KrvP III 134*

Gudri — vakarėly, kvaila — pabarėly.

1937, *Merkinė. KrvP III 153*

Gudrus kaip avinas, drąsus kaip kiškis.

1925. *TIŽ III 375*

Gudrus kaip lapė.

1930, *Joniškis. LTR 30 (363)*

Gudrus kaip senas vilkas.

1930, *Panevėžys. MT II 133*

Guli išsitiesęs kaip žaltys ant saulės.

1937, *Molėtai. KrvP III 145*

Guli kaip lokys lauže.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 276*

Guli kaip šuo ant šeko.

1840. *JcP* 48

Guli kaip šuva ant šieno: nei pats ėda, nei kitam duoda.

1928, *Dusetos. LTR* 12 (95)

Gumbas votį jodo.

1931, *Kupiškis. LTR* 213 (321)

Gumbą gausi, ne ragelį.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (354)

Gumbą gavo, kol savo atgavo.

1937, *Mosėdis. KrvP III* 149

Gundo kaip davatką kunigo kelnės.

1937, *Žem. Kalvarija. KrvP III* 149

Ieško adatos kupetoj šieno — suras kaip pernykščią žiemą.

1937, *Dusmenys. KrvP III* 158

Ieško kaip aklas adatos.

1925. *TiŽ III* 378

Ieško kaip gegutė savo vaikų.

1937, *Ląbanoras. KrvP III* 163

Ieško kaip kurmis šviesos.

1937, *Liškiava. KrvP III* 163

Ieško kaip miške medžio.

1931, *Joniškis. LTR* 200 (790)

Ieško kaip varlės savo karaliaus.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/1000)

Ieško nepametęs.

LMD I 863 (444)

Ieškodama pyragų, prarado ir duoną.

1936, *Aukštadvaris*. LTR 733 (221)

Iki dugno čerkele, kad graži mergelė!

1937, *Šunskai*. KrvP III 175

Iki miega, visi geri.

1937, *Vilkaviškis*. KrvP III 176

Iki namų privažiavęs, į vartus nepataikė.

1937, *Kelmė*. KrvP III 176

Iki pusės dar nenuėjo ir jau namo panorėjo.

1937, *Simnas*. KrvP III 176

Ilga kaip devyni metai.

1937, *Veisiejai*. KrvP III 185

Ilga kaip devyni pasninkai.

1937, *Lazdijai*. KrvP III 185

Ilga kaip devynios pėtnyčios.

1937, *Merkinė*. KrvP III 185

Ilga kaip smilga, stora kaip vora.

1937, *Alksnėnai*. KrvP III 185

Ilga laiba — širdį gnaibo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (447)

Ilgai nesiprausk — šarka nuneš.

1937, Liškiava. *KrvP III 182*

Ilgai siuto kaip drignių apsiėdęs.

1937, Varėna. *KrvP III 183*

Ilgas kaklas kaip gervės.

1937, Panevėžys. *KrvP III 188*

Ilgas tėvas — mergininkas, trumpas druktas — darbininkas.

LMD I 240 (269)

Ilsisi kaip mešką nuveikęs.

1937, Eržvilkas. *KrvP III 198*

Imk iš pečio, nelaukdamas trečio.

1937, Šeduva. *KrvP III 204*

Ir akla višta randa grūdą.

1940, Liautejai. *TD VII 148*

Ir aklai vištai grūdas pasitaiko.

1938, Kučiūnai. *KrvP IV 325*

Ir ant velnio yra vyresnysis.

1938, Velviržėnai. *KrvP IV 326*

Ir asilas žvengia, avižas pamatęs.

1938, Naumiestis. *KrvP IV 327*

Ir aš kalbu, kai už save durnesnį randu.

1938, Dusmenys. *KrvP IV 328*

Ir aš kaltas, kai išsisukti negaliu.

1938, *Butrimonys*. *KrvP IV 328*

Ir aš pats jau žinau, kurio kaimyno puodas mano
lašiniais kvepia.

1938, *Perloja*. *KrvP IV 328*

Ir aš regiu, kieno žąsys mano avižas lesa.

1938, *Alvitas*. *KrvP IV 329*

Ir aš tau buvau dėdė, kol tave utėlės ėdė.

1938, *Dusmenys*. *KrvP IV 329*

Ir aš tokis — tai ir manęs bijokis.

1938, *Kruopiai*. *KrvP IV 329*

Ir atkišo kaip kiškis koją pakaustyti.

1938, *Liškiava*. *KrvP IV 331*

Ir atsisėdom ant kalno kaip durniai ant balno.

1938, *Ratnyčia*. *KrvP IV 331*

Ir avinas žino, kad iš tvarto reikia eiti.

1938, *Merklinė*. *KrvP IV 331*

Ir be kunigo žinoma, kad nedėlioje šventa.

1938, *Babrai*. *KrvP IV 334*

Ir bėginėja, ir šokinėja, o iš to naudos — kiek iš
blusos skūros.

1938, *Simnas*. *KrvP IV 342*

Ir bėgios dabar į visas šalis kaip įkirpta uodegon
avis!

1938, *Prienaiai*. *KrvP IV 337*

Ir blūdija kaip ožka, į vandenį žiūrėdama.

1938, Raseiniai. *KrvP IV 339*

Ir boba žino, kodėl ožys pieno neduoda.

1938, Vabalninkas. *KrvP IV 340*

Ir čia, matyti, piemenų kaltė, kad girti gaspadoriai
tvoras vartė.

1938, Paparčiai. *KrvP IV 336*

Ir danguje ne visiems gera, nors iš dangaus nieko
nevaro.

1938, Šaukotas. *KrvP IV 346*

Ir dejuoja kaip baublys baloje.

1938, Nedzingė. *KrvP IV 350*

Ir dėdė ne giminė, kai jį bėda užklumpa.

1938, Sudargas. *KrvP IV 351*

Ir didelis būtų veikėjas, tik gaila, kad galvoj švilpia
vėjas.

1938, Panevėžys. *KrvP IV 351*

Ir dreba kaip epušės lapas.

1938, Skaudvilė. *KrvP IV 356*

Ir dumia per laukus kaip viesulo kojom.

1938, Ratnyčia. *KrvP IV 356*

Ir cina patylomis, kaip šešėlis per šiaudus.

1938, Rodūnė. *KrvP IV 362*

Ir eina visur garsas, kad tu esi paršas.

1938, Kruonis. *KrvP IV 363*

Ir gaidys dainas užmiršta, kai vanagą išgirsta.

1938, Punia. KrvP IV 365

Ir galą gausi — neragausi. ~

1854. SD 20

Ir gardu, ir skanu, kaip iš svetimo puodo semta.

1938, Ratnyčia. KrvP IV 368

Ir gardus, ir saldus, o gerklėn nelenda.

1938, Daugai. KrvP IV 368

Ir gauruotas nuplinka, ir gan dažnai tai atsitinka.

1938, Vieksniai. KrvP IV 369

Ir gegužė pavirsta vanagu, kai badas prispiria.

1938, Rodūnė. KrvP IV 372

Ir girgžda kaip papurtęs beržas prie kelio.

1938, Alovė. KrvP IV 382

Ir įkalbėjo kaip sveikam ligą.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/392)

Ir katė glostoma uodegą ricčia.

1957, Kamajai. LTR 2989 (1148)

Ir kiškis lapės nebijotų, kad vilko nagus turėtų.

1925. TiŽ III 375

Ir kvailas supranta, kad nedėlioj šventa.

1911. VD

Ir mėtytas, ir vėtytas.

1932, Vilkavilskis. LTR 436 (158/205)

Ir musė apgali jauti, kad vilkas jį sugauna.

1847. DAA 45—46

Ir pono šuo iš bado ridiką graužia.

Jurbarkas. LTR 618 (28/281)

Ir sėdės kaip velnias ropėse.

Žem. Kalvarija. LMD I 866 (198)

Ir šuva ant savęs ponas.

1913, Pušalotas. LTR 3017 (59)

Ir užsigėidė kaip višta perėti.

1912, Laukuva. LTR 3017 (23)

Ir vagis prašo dievo pagalbos.

1935, Panevėžys. LTR 785 (41)

Ir vilkas avis ganyti galėtų, kad aviena jam smirdėtų.

1925. TlŽ III 382

Ir vilkas sotus, ir avis sveika.

1931, Plungė. LTR 200 (103/166)

Ir ženklintą avį vilkai neša.

1911. VD

Iš adatos šakes padarė.

1956, Zarasai. LTR 2982 (26)

Iš adatos vežimą priskaldė.

1934, Utena. LTR 469 (282/33)

aklo jomarko džiaukis su nosia išėjęs.

1912, *Laukeliškiai*. LTR 3017 (22)

ugo javai į katės kelį.

Vilkaviškis. LMD I 280 (141)

bado bet kuo bado.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 603

bado ir šuva varškę ėda.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (509)

bado ir tvorą bado.

1927, *Betygala*. LTR 554 (340)

bado ir varškę be duonos valgo.

LMD I 240 (293)

bado ir varškė gardu.

1928, *Lukšiai*. LMD I 261 (302)

bado šuo ir muses gaudo.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (95)

didelio rašto išėjo iš krašto.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (419)

gegužės pavirto į vanagą.

LMD I 863 (303)

gerų laikų neatmena nė dienų.

Marijampolė. LMD I 875 (126)

jo bus šeimininkas kaip iš velnio vargoninkas.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/338)

Iš jo neišeina nei šuo, nei katė.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/22)

Iš mandagumo ir vyžų nenupinsi.

1925. *TiŽ III* 376

Iš mažo kelmo didelį vežimą priskaldo.

1930, *Viekšniai*. LTR 69 (353)

Iš mėšlo virvę veja.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/228)

Iš ožio barzdos menka šluota.

1934, *Šilalė*. LTR 465 (36/1053)

Iš ožio daržininko nepadarysi.

1925. *TiŽ III* 387

Iš ožio nauda — nei taukų, nei plaukų.

1930, *Dusetos*. LTR 70b (1399)

Iš ožio nei pieno, nei vilnos.

1866. *MesK* 72

Iš pasiutusių miltų — pasiutusi košė.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/36)

Iš patalo atsikėlęs, ant grindų atsigulė.

1928, *Alytus*. *TiŽ V* 602

Iš pupų nevaromas.

1926. *TiŽ IV* 511

Iš savo burnos — ant savo galvos.

1911, *Anykščiai*. LMD 1002 (11/47)

Iš šiaudo vežimą priskaldo.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/45)*

Iš tavęs naudos kaip iš ožio.

1930, *Dusetos. LTR 30b (439)*

Iš tavęs toks darbinukas, kaip iš ožio agradnykas.

1936, *Dusetos. LTR 778 (854)*

Iš tavo darbo nei dievui žvakės, nei velniui šakės.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Iš tolo — varpas, iš arti — kašėlė.

Utena. LMD I 714 (147)

Iš tų miltų nebus košės.

1896, *Valkininkai. LMD I 677a (133)*

Iš tų niekų prisirinksi griekų.

LMD I 240 (314)

Iš tų šiaudų (pelų) nebus grūdų.

1926. *Tiž IV 511*

Iš vieno nagų — kitam ant ragų.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2307)*

Iš vyžos čebatu pavirto.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/208)*

Iš žodžių — Saliamonas, iš darbų — avinas.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4, 277*

Išbalęs kaip avižos grūdas.

SD 21

Išbalęs kaip Kražių vienuolė.

1912. *LTR* 3017 (35)

Išblaškė vaikus kaip gegužė po svetimus lizdus.

1930. *MT* I 47

Išėjo it ežys mielių parneštų.

Mosėdis. LMD I 218 (68)

Išėjo kaip ežys mielių ir prapuolė.

1928, *Pasvatys. TiŽ* V 620

Išėjo — kaip vilkaduobėn įkrito.

1930, *Smilgiai. MT* II 135

Išėjo lyg varlės į Varšuvą.

1911, *Pilviškiai. LTR* 3017 (58)

Išėjo pešt, o pats kuodo neteko.

1957, *Kamajai. LTR* 2989 (1111)

Išėjo su rezginėm vėjo gaudyti.

Suvalkai. LMD I 187 (323)

Išėjo šunims autų skalbti.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (403)

Išėjo šunims uodegų mezgiot.

1936, *Šeduva. LTR* 852 (13/273)

Išėjo šuniui šėko piauoti.

1940. *GK* 1940, Nr. 3—4, 277

Išėjo šunų lodytų.

1957, *Kamajai. LTR* 2989

Iškėlė kaip ant šakės.

Suvalkai. LMD I 187 (287)

Iškriko kaip Grigo bitės.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Iškriko kaip žvirbliai, katiną pamatę.

1930, Joniškis. LTR 30 (2287)

Išlindo lyg yla iš maišo.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (154)

Išmano kaip kiaulė debesį.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/46)

Išmokyk, žmogus, akmenį plaukti!

1930. MVD 53

Išmeks, kai akys iššoks.

1910, Prienai. LMD I 683 (22)

Išmoks, kai dantys iššoks.

1936, Papilė. LTR 1011 (211)

Išmoks kaip žąsinas per tvorą kopinėti.

1925. TiŽ III 380

Išperėtas, ale nesutupėtas.

1940, Aukštkiemiai. TD VII 148

Išpestytas kaip ubago paršas.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/44)

Išpleręs kaip sena vyža.

1934, Panevėžys. LTR 771 (187)

Išpurtino kaip vanagas vištą.

1930. *MT II* 115

Išsikėtęs kaip vyža.

1936, *Kupiškis. GK 1936, Nr. 1 (9), 16*

Išsilaižė it šuva žaizdą.

Pasvalys. LTR 618 (4/473)

Išsipūtęs kaip kalakutas.

1934, *Utena. LTR 469 (282/34)*

Išsišiepęs kaip keptas paršas.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/172)*

Išsišiepė kaip šuo, į debesį žiūrėdamas.

1910, *Pilviškiai. A 1910, Nr. 6*

Išsišoko kaip merga su trečiu vaiku.

Marijampolė. IMD I 875 (153)

Išsižergė kaip vyža ant saulės.

1936, *Šeduva. GK 1936, Nr. 1 (9), 17*

Išsižiojo kaip vartai.

1925. *Tiž III* 378

Iššluok nors ražu — ir tai bus gražu.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/997)*

Iššoko kaip Pilypas iš kanapių.

Mosėdis. LMD I 218 (84)

Ištįsęs kaip senoviška vyža.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/155)*

Štvirkęs kaip beržo tvora.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1076)

Štvirkęs kaip ubago rimbas.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/68)

Švažiavo žagarų — parvažiavo be nagų.

Marijampolė. LMD I 875 (62)

Šdavė vilkui avis ganyti.

Gruzdžiai. LMD I 676 (38)

Šeinant akys svyla, išeinant — pakaušis.

Zarėnai. LMD I 701 (191)

Šjunko kaip šeškas į kiaušinius.

Jurbarkas. LTR 618 (28/226)

Šjunko kiaulė į žirnius.

LMD I 240 (266)

Škalba sveikam ligą.

1926. TiŽ IV 511

Šklimpau kaip musė į išrūgas: nei suėst, nei išlipt.

1934, Dusetos LTR 12 (113)

Škliuvo kaip šeškas į kalakutus.

1934, Utena. LTR 469 (282/35)

Šleisi kiaulę bažnyčion — užlips ir ant altoriaus.

1928, Pasvalys. TiŽ V 603

Šmanytų — šaukšte vandens prigirdytų.

LMD I 863 (335)

Įsidomėjo kaip karvė į varčią.

1925. *ST* 32

Įsikraustė kaip utėlė į kailinius.

1932, *Alvitas. LTR* 436 (158/71)

Įsileisk kiaulę į trobą, tai ir ant stalo užlips.

Gruzdžiai. LMD I 676 (78)

Įsileisk velnią į bažnyčią — lips ir ant altoriaus.

1934, *Utena. LTR* 469 (282/164)

Yra galvų — trūksta galvos.

1934, *Šilalė. LTR* 465 (36/1153)

Yra ko klausyti, bet nėra ką kitam pasakyti.

1893. *LK* 29

Yra mėsos, bet reikia druskos.

LMD I 863 (479)

Jam nors kuolą ant galvos tašyk.

1939. *MLL* 105

Jam paskolinsi — lopeta užmokės.

1925. *TiŽ III* 375

Jaudinasi kaip Hitleris, prakišęs Stalingradą.

1957. *LTU* 459

Jau kad davei ant žuvų, duok ir ant pipirų.

Utena. LMD I 714 (176)

Jau tas nuvažiavo gelumbių derėti (paskendo).

1912, *Eržvilkas. LTR* 3017 (57)

Jau žiūri į šarkų bažnyčią.

1911. *LTR* 3017 (21)

Jei aš meluoju, tai tu vagi.

1910, *Prienai. LMD I* 683 (156)

Jei esi toks senas, apsakyk tu man varlių pavietrę.

1936, *Panevėžys. LTR* 785 (446)

Jei gėda, tai dar ne bėda.

1925—1927, *Betygala. LTR* 554 (108)

Jei nebūt arklys nudvėses, būt ir nuo ėdimo atpratęs.

1940. *GK* 1940, *Nr.* 3—4, 280

Jei negražu, tai pasibrauk su ražu.

1927, *Betygala. LTR* 554 (355)

Jei neės, tai padvės.

1937, *Scirljai. LTR* 1049 (250/97)

Jei nekaltas — duris uždaryk, jei kaltas — kojas taisyk.

Subačius. LMD I 858 (3/11)

Jei nėra proto, ar su lopeta įmesi?

1936, *Papilė. LTR* 1011 (193)

Jei nusišėrė, tai ir nupliks.

1925—1927, *Betygala. LTR* 554 (65)

Jei šuns nėra, su kate siundyk.

1936, *Eržvilkas. LTR* 945 (53)

Jei viena karvė uodegą užriečia, tai tuoj ir visos.

1957, *Kamajai. LTR* 2989 (1088)

Jei vilko bijosi, vilkui ir teksi.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1223)*

Jis nei po Jėzum, nei po Kristum.

1936, *Panevėžys. LTR 785 (444)*

Jis parako neišras.

1939. *MLL 195*

Jis vilko neštas ir pamestas.

Šiauliai. LMD I 215 (213)

Jisai ant to dantis pravalgęs.

1926. *TiŽ IV 511*

Jo burna nedurna: duodama žiojas.

Utena. LMD I 714 (166)

Jo trobos dangum dengtos, lauku tvertos.

1931, *Dusetos. LTR 70b (3279)*

Jos vyras smilgose sudegė.

1934, *Šilalė. LTR 465 (36/1208)*

Juk ir gauruotas turi širdį.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (589)*

Juoda karvė — baltas pienas.

1925. *ST 35*

Juodas kaip krosnies kakta.

1925. *ST 22*

Juokias kaip varna, žiūri kaip šarka.

1936, *Dusetos. LTR 778 (613)*

uokiasi puodas, kad katilas juodas.

1916. VM 40

ūrą perplaukęs, klane nuskendo.

1928, Pasvalys. TiŽ V 608

abinasi kaip utėlė į apikaklę.

Vilkaviškis. LMD I 280 (215)

ad arklį sega, ir varlė koją kelia.

SD 15

ad baisu, apsidenk maišu.

1936, Dusetos. LTR 778 (280)

ad bloznas pablūdys, tai nė dievas nesūdys.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (39)

ad būtum susipratęs, būtum lauke išsikratęs.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (19)

ad dievas duos, tai nė kiaulė nesuės.

Pasvalys. LTR 618 (4/25)

ad galvoj ir pelai, bile uodegoj lašiniai.

1925—1927, Betygala. LTR 55 (64)

ad gausi per ausį, ir po blynu pasirausi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 605

ad giltinė paėmė kirvį, teima ir kotą.

1867. VPŽ 20

ad ir ant kiaulės, bile raitas.

1934, Panevėžys. LTR 771 (289)

Kad ir ant šluotos, bet tik važiuotas.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (8/81)

Kad ir austi nemoka, bile gražiai pašoka.

Pasvalys. LTR 618 (4)

Kad ir be galvos, bile prie naujos mados.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (10)

Kad ir išblukęs, bet nutukęs.

1930. *BPG* 7

Kad ir mažutis, ale pasiutęs.

Pasvalys. LTR 618 (4/407)

Kad ir menkas lizdelis, by tik geras paukštelis.

Pasvalys. LTR 618 (4/463)

Kad ir menki, bile penki.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2436)

Kad ir musė — vis mėsa.

1934, *Panevėžys*. LTR 771 (229)

Kad ir pas kitą ėmęs, betgi įsirėmęs.

1926. *TiŽ* IV 513

Kad ir sena, bile pana.

1930, *Joniškis*. LTR 61 (920)

Kad ir vargu, bet su merga.

1926. *TiŽ* IV 512

Kad išvalgei košę, imk ir puodą.

1928, *Šakiai*. LMD I 261 (37)

Kad yr — kertai, kad nér — kentai.

1882, *Priekulė. BLF 51*

Kad jis kalba — miltai byra, o kad jau reikia duoti —
nėra nė pelų.

1912, *Anykščiai. LMD I 724 (153)*

Kad joji į peklą, tai jok ant gero arklio.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (156/109)*

Kad katės lotų, šunų nebereiktų.

1928, *Alytus. TĖŽ V 601*

Kad kiaulė ragus turėtų, tai visą svieta išbadytų.

1894, *Suvalkų gub. ŽS III—IV 493*

Kad kiškiui ne kojos, būt visus išmušęs.

1916. *VM 40*

Kad ne kepurė, tai peisakai aukštyn kojom būtų at-
sistoję.

1911, *Pilviškiai. At 1911, Nr. 8*

Kad ne krūmučiai, būt šuo pagavęs zuikutį.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (15)*

Kad nerūgo, tai ir nekepė.

1928, *Šakiai. LMD I 261 (92)*

Kad nėra kam, reikia dirbti pačiam.

1929, *Viekšniai. LTR 69 (268)*

Kad nuo didumo parcity, tai karvė zuikį pagautų.

LMD I 232 (156)

Kad nuvalgei smetoną, valgyk ir išrūgas.

Utena. LMD I 714 (141)

Kad primanytų, pirštu nudurtų.

1926. TiŽ IV 512

Kad protą dalijo, kame tu buvai?

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1315)

Kad sapne rasiu, duosiu.

17—18 a. LST 289

Kad šuo pinigų turėtų, mėsos nusipirktų.

1925. TiŽ III 375

Kad šuo pinigų turėtų, pamazgų nelaktų.

1934, Šilalė. LTR 465 (36/1352)

Kad tiršta — su pirštu, kad skysta — su šaukštu.

Gruzdžiai. LMD I 676 (238)

Kad tu meluoji, net tavo ausys kruta.

1926. TiŽ IV 512

Kad velnias atėmė kirvį, teima ir kotą.

1847. DAA 47

Kad visi ponai būtų, kas kiaules ganytų?

1831, Plungė. LTR 217 (103/148)

Kada dugną dėsime — tada regėsime.

1928, Pasvalys. TiŽ V 606

Kada gi pekloj velnio nebuvo?

1913, Pušalotas. LTR 3017 (20)

Kada kiaulė debesį mačiusi?

LMD I 240 (348)

Kai akėti — tai didutė, kai tekėti — tai mažutė.

1912. LTR 3017 (19)

Kai austi verpti — tai mažutė, kai tekėti — tai didutė.

1934, Šilutė. LTR 465 (36/1384)

Kai dukrelė suskato, ir močiutė suprato.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (28)

Kai lapė pradeda sakyti pamokslą, apsidairyk apie savo vištas.

1957, Krokialaukis. LTR 3017 (124)

Kai negalėsi, tada pastenėsi.

1877. LMD I 677 (414)

Kai pažįsta, tai ir drįsta.

1911. VD

Kai šitą suėsi, nei prigulsi, nei prisėsi.

1930, Pandėlys. LTR 52 (32)

Kai tik šuo šunį, tai šuo uodegą.

1911. VD

Kai viską žinosi, senas būsi.

Pasvalys. LTR 618 (4/185)

Kai žuvys neršti, žvejui pirštai peršti.

1928, Alytus. TlŽ V 601

Kaip ant ko sudegęs, kaip ant ko nedakepęs.

1911, *Prienai*. VD

Kaip gaidžiai: dieną pešasi, o naktį ant vienos laktos tupi.

LMD I 863 (428)

Kaip gerai, taip neilgai.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (1719)

Kaip kakaryko, taip kakaryko!

1912, *Anykščiai*. LMD I 724 (451)

Kaip kuisis į akis lenda.

1910. A 1910, Nr. 4

Kaip neseniai, taip neilgai.

1867. VPŽ 21

Kaip pavadinsi, taip nepagadinsi.

Gruzdžiai. LMD I 676 (178)

Kaip tik iš čia, tai vis risčia.

1925. *Tiž III* 381

Kaip tu man, dieve, taip ir aš tau, dieve.

1926. *Tiž IV* 512

Kaip vilkas vieno kaulo.

1930, *Smilgiai*. MT II 131

Kaire ranka — ščyra širdžia.

1927, *Betygala*. LTR 554 (379)

Kalbelę per viena, o tabaką — katras sau.

1911. LMD I 869 (22)

Kalbos — vežimais, o naudos — už grašį.

SD 21

Kalnan — dūšaudamas, iš kalno — vaitodamas.

1925. TiŽ III 375

Kaltą ir bažnyčioj bara.

1930. MVD 54

Kaltą ir iš bažnyčios veda.

1928, Pasvalys. TiŽ V 604

Kam dievas duoda, tam ir dribtelėja.

1934, Panevėžys. LTR 771 (228)

Kam gėda, o kam bėda.

1930, Joniškis. LTR 30 (2457)

Kam Jonas, o kam dėdė.

1934, Panevėžys. LTR 771 (259)

Kam kiaulė, o tau — tetulė.

1934, Panevėžys. LTR 771 (258)

Kam klius, kam neklius, o tam striukiui beuodegiui
tikrai klius.

1934, Panevėžys. LTR 771 (285)

Kam pateks — tas laimės, kam neteks — tas gailės.

1926. TiŽ IV 512

Kam patinka močia, o kam duktė.

1934, Panevėžys. LTR 771 (276)

Kam pypkė rūksta, tam nieko netrūksta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1492)

Kartais ir karvė kiškį paveja.

1925. *ST* 16

Karvelis — paukštelis, bet ir varna — paukštė.

1931. *K* 146

Karveliu ulbėjo, kol dukrelę iš motulės išviliojo.

1930. *MT* I 86

Kas buvo — pražuvo.

1925, *Krinčinas*. *LTR* 618 (10)

Kas čia bus, kas numirus valgyt duos?

1925—1927, *Betygala*. *LTR* 554 (150)

Kas dieną baukštus, tas naktį jaukus.

1905, *Pilviškiai*. *LMD* I 580 (155)

Kas duoną raiko, tą ubagai vaiko.

Pasvalys. *LTR* 618 (4/417)

Kas čda, tam ne bėda.

1934, *Tauragė*. *LTR* 465 (36/1591)

— Kas gera padarė?

— Aš.

— Kas putrą išvalgė?

— Nežinau.

1934, *Šilalė*. *LTR* 465 (36/1381)

Kas iškrito iš maišo, tas ir pragaišo.

1911. *A* 1911, *Nr.* 1 (8)

Kas karštu nupliko, tas ir šalto bijo.

1877. *LMD* I 677 (463)

Kas kels šuniui uodegą, kad ne pats?

1911. *LMD I 869 (164)*

Kas ko ieško — rast negali, nuo ko bėga — rand
ant kelio.

1927, *Betygala. LTR 554 (306)*

Kas liko — tai Miko.

1928, *Šaklai. LMD I 261 (87)*

Kas liko — tai Miko, kas išsmuko — tai Simuko.

Marijampolė. LMD I 875 (143)

Kas mane mokino — mirė, kas dar mokins — gims.

Pasvalys. LTR 618 (4/433)

Kas myli, tas tyli.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (188)*

Kas moka, tas ir miegodamas apsiverčia.

1934, *Punskas. LMD III 74 (9)*

Kas pakels šunelį ant girnų, kad pats neužlips?

1920, *Seda. TĪŽ I 313*

Kas per šaltis, kad nelyja?

Marijampolė. LMD I 875 (118)

Kas pernykštį mini, tam į kaktą vini.

1911. *VD*

Kas pyks, tam uodega digs.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1694)*

Kas pyksta, tam ragai dygsta.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (291)*

Kas rėdos — tas pliuškis, kas nesirėdo — tas suskis.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/173)

Kas sėjo, kas rovē, o kam teko ropės krimsti!

1925. TiŽ III 378

Kas šaukia — tešaukia, o mudu, boba, važiuokim.

Apie 1850, Žemaitija. LMD I 227 (143)

Kas teisybė — tai ne melas.

1911. LMD I 869 (84)

Kas teršia ant tako, tas ir ant kito sako.

1932, Alvitas. LTR 436 (156/93)

Kas to nežino, kad nedėlioj švental

1914. LTR 3017 (56)

Kas verda košę, o kas pirštus laižo!

1957, Kamajai. LTR 2989

Kas vienam tinka, kitam nepatinka.

1930, Joniškis. LTR 61 (664)

Kas vilko nasruose, tas ir uodegoj.

1920, Seda. TiŽ I 313

Katė pečių pajudins!

Prienai. LTR 618 (8)

Katilas puodą peikia, o abu suodžiu.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (107)

Ką apžiosiu, ir nukąsiu.

17—18 a. LST 113

Ką brido, tą išbrido.

LMD I 240 (347)

Ką dirbs šuva nelojės!

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1717)

Ką gavo: ar pyragutį, ar botago mazgutį?

LMD I 863 (555)

Ką įgijo, tą ir prarijo.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 494

Ką kaisi puodą, kad dar zuikis miške šokinėja!

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/50)*

Ką reiškia šuniui mylia kelio!

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/281)

Ką tada padejuosi, jei visi juoksis išsijuosę!

1925—1927, Betygala. LTR 554 (3)

Kepurė ant galvos — kepurės ieško.

1926. Tiž IV 512

Kerta medį virbalui dirbti.

1957, Kamajai. LTR 2989

Kiaulė tada saulę mato, kada ant gubos atsistoja.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1734)

Kiaulės nosis smarvės nebijo.

1936, Panevėžys. LTR 785 (462)

Kiaulių neganei — nieko nežinai.

1928, Šakiai. LMD 251 (143)

Kiaulių neganęs, ponu nebūsi.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/206)

Kiaušinis vištos nepamokys.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/1739)

Kiaušinis vištos nepamokys: kur norės, ten padės.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (318/24)

Kiaušis vištą moko.

1954. SD 20

Kiek teks, tiek užteks.

Pasvalys. LTR 618 (4/474)

Kieno balius, to ir tabakas.

1911, Pilviškiai. LTR 3017 (55)

Kirba it utis po šašu.

1916. VM 42

Kišenėj ir karaliui špygą gali parodyti.

1930, Joniškis. LTR 30 (786)

Kitam ir peilis piauna, o man nė skustuvas neima.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Kitas ir iš eglės iškritęs pasilsi.

1911. VD

Kits kitą suprato kaip kiaulė žąsį.

1925. TiŽ III 377

Kyla kaip ant mielių.

1928, Pasvalys. TiŽ V 613

Klausyk ausimi, ne pilvu.

1934, *Punskas*. LMD III 74 (20)

Klausk durniaus razumo.

1926. *TiŽ IV* 512

Ko ieškojo, tą ir rado.

LMD I 240 (462)

Ko juokies kaip juoko kaulelį radęs?

1926. *TiŽ IV* 512

Ko norėjo, to ir gavo.

Utena. LMD I 714 (133)

Ko taip susiraukęs kaip linus braukęs?

1931, *Dusetos*. LTR 70b (1577)

Ko verki kaip boba, dantį pametus?

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Ko žiopsai kaip prūso kišėnė?

1957. *LTU* 459

Ko žiūri kaip driežas į kiaušinius?

LMD I 714 (136)

Kojomis nosies nenušnypši.

SD 15

Kokia čia giminė — devintas vanduo nuo kisieliaus!

1934, *Panevėžys*. LTR 771 (254)

Kokia viera, tokia ir apiera.

1911. LMD I 869 (215)

Koks geras — kaip supuvęs keras.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1859)*

Koks oras, toks noras.

1940, *Laukupiai. TD VII 148*

Koks svečias, tokia dešra.

1928, *Lukšiai. LMD I 261 (320)*

Kol bernelis — tai balandėlis, o kai vedė — tai apuokas.

1930. *MT I 86*

Kol kopūstai užaugs, ir mėsa iškirmys.

1931, *Plungė. LTR 217 (103/97)*

Kosėk nekosėk, bet dešrų negausi.

1925. *TiŽ III 381*

Kosėk nekosėk — sūrio negausi.

1928, *Rokiškis. LTR 12 (169)*

Košė sveikatą iškošė.

Jurbarkas. LTR 618 (28/142)

Košė — troboje, pienas — klėtyje.

Apie 1850. LMD I 227 (293)

Kotas geras, tik kirvis netikęs.

1957, *Kamajai. LTR 2989*

Kreivi kaip Grigo ratai.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/1794)*

Kremta kaip šuo blusas.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Krikštynukės — trys dienukės, veseiliukė — nedėliukė.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (46)

Kruta kaip gyvasis sidabras.

Jurbarkas. LTR 618 (28/437)

Kulnis nušalęs, pirštus trina.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1800)

Kumele joji, o kumelės ieškai.

17—18 a. LST 123

Kunigas — ne piemuo, alus — ne vanduo.

1928, *Šakiai*. LMD I 261 (203)

Kuo turiu, tuo duriu.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/88)

Kuprota oželį tik vilko dantis pataiso.

1925. *Tiž III* 388

Kur barščiai — tai ne kruopos.

1932, *Alvitas*. LTR 436 (158/131)

Kur dvi bobos, ten ir turgus.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1103)

Kur eis varlė be tako?

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1817)

Kur girdėjai gaidžius lojant, šunis giedant?

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1820)

Kur griebi, čia riebi.

Gruzdžiai. LMD I 676 (203)

Kur kepurę mesi, ten mergą sau rasi.

1957, *Anykščiai*. LTR 3017 (112)

Kur matei, kad iš batų aulų šaudytų?

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1823)

Kur mes su užpakaliu, ten ir botagas su mazgu.

1914. LTR 3017 (17)

Kur nueisi — čia namai, kur numirsi — čia kapai.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/1830)

Kur raudona — ten gražu, kur saldu — ten gardu.

1926. *TiŽ IV* 512

Kur ropės sėtos, ridikai dygsta.

Žarėnai. LMD I 701 (53)

Kurgi rasi šunies būdoj duonos!

1940, *Baičiai*. TD VII 150

Kur nujos, ten pristos.

Pasvalys. LTR 618 (4/298)

Kur velnias nepajėgia, ten bobą siunčia.

1940. *GK* 1940, Nr. 3—4, 277

Kurčiam ir elgetos giesmė graži.

1925. *TiŽ III* 382

Kuši kaip utis į Varšuvą.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (237)

Kūda riebi, bile tik prigriebi.

1912, *Laukellškiai*. LTR 3017 (54)

Kvaila galva nei žyla, nei plinka.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/266)

Kvailas marias perbrenda, klane prigeria.

1925. *Tiž III* 385

Kvailas per visą pilvą.

1931. *K* 145

Kvailą ir bažnyčioj muša.

1928, *Alytus*. *Tiž V* 601

Kvailioji kaip vokietis, į vištą žiūrėdamas.

1957. *LTU* 459

Kvailų kad ir nesėja, jie patys gimsta.

1925. *Tiž III* 388

Kvėpuoja it žuvis ant ledo.

1911. *VD*

Labai jau gudrus, tik pelių negaudo.

1957, *Kroklauskis*. LTR 3017 (126)

Labs ryts, skilandi! Vakar pakoriau — šiandien prapioviau.

1928, *Šakiai*. LTR 3017 (106)

Laižos kaip katė, pieną paliejus.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (757)

Lakstai lyg katė su pūsle.

1928, *Lukšiai*. LMD 261 (245)

Laksto kaip avis, į uodegą įkirpta.

1912. LTR 3017 (53)

Laksto kaip bizas, jaują uždegęs.

1935, *Pandėlys*. LTR 714 (106)

Laksto kaip katė su kačiukais.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/192)

Lakštingala, kuri kumeliukus piauna.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (800)

Lauk, šuneli, kol padvės kumelė!

1934, *Kalvarija*. LTR 451 (379/3)

Laukia kaip gaidys gaidgystės.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/195)

Laukia kaip gervė giedros.

1866. *BKL* 200

Laukia kaip peslys lietaus.

LMD I 240 (515)

Ledo ant pečiaus pasidžiovink.

1935, *Valkininkai*. *LMD III* 191

Leisk kiaulę po stalu — ji ir ant stalo lips.

1931, *Plungė*. LTR 217 (103/60)

Lekia kaip varna dausosna.

1925. *TiŽ III* 389

Lenda it šapas į uodegą.

Aplė 1850. *LMD I* 227 (259)

Lengvai įgytas, dar greičiau prarytas.

1925. *TiŽ III* 386

Lengviau yra lipti, nekaip dripti.

1910, *Šiauliai*. LMD I 682 (49)

Lėčiau tai lėčiau — net vyža ugnį skėlė.

1957, *Arykščiai*. LTR 3017 (113)

Liepto galą prilipo.

17—18 a. LST 301

Liksiu neliksiu, bet kibsiu.

LMD I 240 (529)

Linai nesėti, o jau drobės audžia.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (836)

Linguoja, tik nekukuoja.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/44)

Linksmas kaip kregždės sesuo.

1930. MT II 114

Linksmas lyg kregždės lizde gimusi.

1930. MT II 114

Linksmas kaip bėdą pakavojęs.

1926. *Tiž* IV 513

Linksmas kaip pavasaris, turtingas kaip ruduo.

1931. K 148

Lipa kaip atbula karvė į medį.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (380/5)

Lipa kaip utėlė per bambą.

1925. *Tiž* III 388

Loja kaip pasamdytas.

1935, *Pandėlys*. LTR 714 (134)

Lopas ant lopo, adatos — nė dūrio.

1930. BPG 7

Maladėc — prie kito pridėts, o viens — niekam vertis.

1912. LTR 3017 (50)

Malonu žentas, ale gaila varškės.

1857. SchLL 104

Man jis nei smirdi, nei kvepia.

1931, *Joniškis*. LTR 200 (88)

Mandra kaip šarka.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (611)

Mandravoja kaip karvė ant ledo.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (160)

Mandravoja kaip žvirblis žabuose.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (155)

Mandrumas nosį aukštyn laužia, bet utėlės pakaušį
graužia.

1911. LMD I 869 (93)

Mano dėdė, tavo kėdė.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (890)

Mano gėda pas pelėdą, tavo gėdą šunes ėda.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (762)

Mano mielės, tavo tirštimai.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/18)

Matysi kaip savo nugarą.

1934, Panevėžys. LTR 771 (306)

Medum sėjau, o pipirai dygsta.

1928, Pasvalys. TiŽ V 614

Medumi tepei — mielėm rūgsta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2048)

Meilė — kaip seilė: veikia pragaišta.

1911. VD

Meilinsi kaip vilkas prie ožkos.

1925. TiŽ III 387

Meilus — nors į ausį dėk.

1930, Joniškis. LTR 30 (887)

Meluoja kaip piršlys.

Utena. LMD I 714 (202)

Meluoja, net ausys kruta.

1934, Panevėžys. LTR 771 (307)

Meluok melą — išvesk galą.

1913, Gruzdziai. LMD I 678 (4/26)

Meluot nemeluoju, ale ir teisybę retai kada sakau.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (108)

Meluoti nemoku, o tiesos — nė pradėti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2109)

Menturį turi, bet miltų neturi.

LMD I 240 (555)

Mesk katę ant šuns, kad nepiauna.

1899. MtG 332

Mesk šunį ant kiaulės, kad nepiauna.

Marijampolė. LMD I 875 (55)

Meška su loku — abudu tokiu.

1928, Pasvalys. TiŽ V 611

Mešką išmokė, o žmogaus neišmokys!

Utena. LMD I 714 (203)

Mėgsta kaip prūsas vištas.

1957. LTU 459

Mėgsta kaip šuo keptą ropę.

1928, Alytus. TiŽ V 597

Mėgsta kaip šuva girą.

1925. TiŽ III 386

Mėgsta kaip vanagas karvelius.

1930. MT I 88

Mėnulis neboja, kad šuva loja.

1925. TiŽ III 385

Mėnuo juokias, kai šuva loja.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 276

Miegelis — tai man, o darbelis — tai kitam.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/143)

Mielas svečias — gaila duonos.

Leipalingis. LTR 618 (29)

Mieste giminė pavalkams pasikabinti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2119)

Miesto žvirblis ir nealkanas čirškia.

1928, Pasvalys. TiŽ V 605

Miežiai užderėjo, nors vyža kabink.

*1943, Valkininkai. GK 1943, Nr. 31,
388*

Miklus kaip rungas.

Suvalkai. LMD I 187 (276)

Miklus kaip sausa šaka.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Miške gimęs, maiše krikštytas.

1930. BPG 13

Miške staklės, ant avių vilnos, o jau milą audžia.

1926. TiŽ IV 513

Myli kaip gegulė savo vaikus.

1930. MT I 46

Myli kaip katė pelę.

1932, Alvitas. LTR 436 (158/120)

Myli kaip šuo katę.

Gruzdžiai. LMD I 676 (83)

Myli kaip vilkas ožką.

1925. TiŽ III 378

Myli kaip vokiečiai lietuviškus bekonus.

1957. *LTU* 459

Minkšti kaip pelėdos pyragai.

1934, *Tauragė. LTR* 465 (36/2090)

Minta kaip šuo lukštais.

1910, *Prienai. LMD I* 683 (239)

Miręs ligos ieško.

1930. *BPG* 4

Moka rašyti, bet nemoka skaityti.

Apie 1850, Žemaitija. LMD I 227 (158)

Mokėk loti — būsi soti.

Pasvalys. LTR 618 (2)

Mokytas kaip aptiekoriaus šuva.

1914, *Raseiniai. LTR* 3017 (52)

Moko kaip avinas žąsiną per tvorą šokinėti.

1925. *TiŽ III* 386

Muštas nemuštą neša.

1911, *Pušalotas. LMD I* 1002 (315/4)

Mūsų dienos — mūsų naktys.

1934, *Tauragė. LTR* 465 (36/2157)

Nakčia užgimęs, miške užaugęs, ir kelmo dievą garbina.

1932, *Alvitas. LTR* 436 (156/43)

Namai ne blynais dengti: varnos nesules, katės nesuės.

1935, *Rokiškis. LTR* 713 (388)

lai — ne kiškis, nepabėgs.

Pasvalys. LTR 618 (4/550)

lai — ne lašiniai, katės nesuės.

1934, Punkskas. LMD III 74 (64)

nie augintas — atras kelią.

1930, Joniškis. LTR 30 (1040)

si pelė būtų, kad katės nebijotų.

1928, Alytus. TiŽ V 601

da iš jo kaip iš vyžų amato.

*1943, Valkininkai. GK 1943, Nr. 31,
388*

dosi kaip pinties nuo dyselio.

1910, Prienai. LMD I 683 (55)

jas žiuponas, senos skylės.

1957, Marcinkonys. LTR 3017 (122)

dyvas, kad šuva prarijo kirvį.

Vilkaviškis. LMD I 280 (40)

iš kelmo išspirtas.

Gruzdžiai. LMD I 676 (179)

kasdien švento Jono.

Suvalkai. LMD I 187 (319)

kas diena šviežiena.

1867. VPŽ 32

kas ryts labs ryts.

SD 161

Ne mano kiaulės, ne mano pupos.

1877. LMD I 677 (303)

Ne mano kiaulės, ne mano pupos, — kas man darbo.

1895. VnL

Ne rankovė — neišversi.

1928, Pasvalys. TiŽ V 615

Ne taip baisu, kaip maliavoja.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (82)

Ne taip iškada, kaip nevigada.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/315)

Ne taip įkando, kaip išsigando.

1934, Utena. LTR 469 (282/42)

Ne taip karveliai kepa, kaip burna nori.

1931, Dusetos. LTR 70b (2026)

Ne taip ropė kepa, kaip burnai reikia.

1936, Dusetos. LTR 778 (422)

Ne taip ropė kepa, kaip uodega nori.

Pasvalys. LTR 618 (4/434)

Ne tas sotas, kuris laižos.

1925. TiŽ III 380

Ne tau spendžiau, o tave sugavau.

LMD I 240 (651)

Ne tėvas pirko, ne sūnūs važiuoja.

1926. TiŽ IV 514

Ne tėvo arklys, ne sūnus važiuoja.

1925. TiŽ III 379

Ne tiek naudos, kiek baldos.

1925. ST 25

Ne to krūmo paukštis.

LMD I 856 (416)

Ne to medžio birbynė.

Mosėdis. LMD I 218 (49)

Ne tuo strioku išeis dūšia iš kūno.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/18)

Ne vienas šuo margas.

1910, Prienai. LMD I 683 (182)

Ne visada ropė taip kepa, kaip pilvui reikia.

1911, Prienai. VD

Ne visų dantimis peles gaudyti.

1926. TiŽ IV 514

Nebėr doros nė už tvoros.

Pasvalys. LTR 618 (4/107)

Nebirbk kaip musė apie medų.

1928, Lukštai. LMD I 261 (300)

Nebūk piktas — tuoj pasensi.

1928, Rokiškis. LTR 12 (167)

Nedaryk juokų — nepelnyk griekų.

Marijampolė. LMD I 875 (158)

Nedaug buvo — ir tas pražuvo.

1912. *LTR* 3017 (16)

Nedavė dievas kiaulei ragų, — visą svieta išbadytų.

1867. *VPŽ* 31

Nedėk į antį, nes per rankovę išlįs.

Marljampolė. LMD I 875 (177)

Nedėk jo kišenėn: ir maišan nepareis.

1926. *TiŽ IV* 514

Nedėk jo kišenen — išlįs.

1926. *TiŽ IV* 514

Neduok, dieve, su gyvais velniais muštis.

1930. *BPG* 13

Negavęs dalios, eik atgalios.

1934, *Punskas. LMD III 74 (61)*

Negražu — nusibrauk su ražu.

1896, *Valkininkai. LMD I 677a (165)*

Negi gegulė esi, kad savas bėdas kitam primestum!

1930. *MT I* 46

Nei dievui žvakė, nei biesui šakės.

1926. *TiŽ IV* 514

Nei dievui žvakė, nei velniui kačerga.

1930. *Joniškis. LTR* 30 (948)

Nei išlupt, nei išgraužt.

1932, *Alvitas. LTR* 436 (158/104)

Nei jis dievui tinka, nei jo velniui reikia.

1925. *TiŽ III 383*

Nei kepeš, nei viręs.

LMD I 863 (528)

Nei pakartas, nei paleistas.

1854. *SD 20*

Nei penki, nei devyni.

1911. *LMD I 869 (237)*

Nei po vilku, nei po meška.

1877. *LMD I 677 (17)*

Nei rasti, nei pamesti.

1912, *Eržvilkas. LTR 3017 (51)*

Nei ratais, nei rogėm.

1935, *Rokiškis. LTR 713 (345)*

Nei sėklos, nei vėplos.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (208)

Nei svietui gėdà, nei žmogui bėda.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2523)*

Nei šaukti, nei plaukti.

Raseiniai. LMD I 219 (18)

Nei šuo, nei uodega.

1934, *Kalvarija. LTR 451 (379/14)*

Nei tvora, nei mietas.

1911. *LMD I 869 (236)*

Nei velnias, nei gegutė.

1927, *Betygala*. LTR 554 (347)

Nei virus, nei kepus, o kai ant ko ir sudegus.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/113)

Nei žuvies, nei uodegos — štai tau ir žvejyba!

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1108)

Neiškenčia kaip šuo nestaugęs.

1934, *Marijampolė*. LTR 451 (369/6)

Neiškenčia kaip vilkas nestaugęs.

Prienai. LTR 618 (8)

Nekenčia kaip katė smetonos.

Mosėdis. LMD I 218 (22)

Nekelk nosies taip aukštai: busilas pamanyš, kad žar-
das esi.

1930. *MT* I 69

Nekosėk — vėdaro negausi.

Šiauliai. LMD I 215 (74)

Nelauk, varna, kol bėris stips.

Vilkaviškis. LMD I 280 (139)

Nelipk kaip varlė ant dalgio.

1940. *GK* 1940, Nr. 3—4, 278

Nemiteš vilkas peles kasa.

LMD I 705 (816)

Nenoriu vesti, gaila pamesti.

Pasvalys. LTR 618 (4/92)

enurimsta kaip vilkas negiedojęs.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/234)

enusimink kūdą skerdęs: puode pabrinks.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/57)

eramus kaip svetimam lizde gegužiukas.

1930. MT I 47

eramus miegas, kai alus kubile rūgsta.

LMD I 240 (632)

ereikėjo užsimerkti — nebūtų ko verkti.

LMD I 240 (636)

erodyk dantų: nieks jų nepirks.

1934, Punksas. LMD III 74 (54)

esenas: kai Rygą mūrijo, treigys buvo.

1918. LTR 3017 (49)

csikišk su savo trejoku, kur auksino reikia.

1925. TiŽ III 377

esipūsk kaip varlė prieš jautį.

1930, Pandėlys. LTR 52 (69)

esiusk kaip Hitleris prieš galą.

1954. LTRn 481

esivarliuok — busilas nuneš.

1930. MT I 69

ešioja vilkas avis krūmosna, parneš vilko kailį
dūmosna.

1930, Viešintos. MT II 137

Nešiojas kaip katė vaiką.

Gruzdžiai. LMD I 676 (160)

Netikusiai kiaulei ir ant Joninių žemė įšalus.

1936, Marijampolė. LTR 914 (291)

Neturėjo boba bėdos — nusipirko paršelij.

1928, Pasvalys. TiŽ V 624

Neturi pinigų — nesiženyk.

Jurbarkas. LTR 618 (28/220)

Neturi šuns, tai nors katę siundo.

1931, Dusetos. LTR 3017 (99)

Neturiu nieko — nebijau nieko.

1957, Krokialaukis. LTR 3017 (76)

Nevaikščiok išsižiojęs: varna įlėks.

1928, Šakiai. LMD I 261 (147)

Nevalgęs negulk: vilką sapnuosi.

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/97)

Nežinai, žmogau, nuo ko tunki.

1910, Prienai. LMD I 683 (168)

Nežinomas kaip smerčio adyna.

1936, Panevėžys. LTR 785 (455)

Nėra arklio — nereikia ir kamanų.

1957, Kamajai. LTR 2989

Nėra didesnio brudo už šunį rudą.

1954. LTRn 481

Nėra, kas kulia, yra, kas valgo.

1925. *TiŽ III 386*

Nieks nežino galo vežimo.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/348)*

Nieks nežino, kas už šieno vežimo.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (380/19)*

Nieks to nematė, kad šuo mylėtų katę.

1911. *VD*

Nori, kad ir vilkas būtų sotus, ir ožka čiela.

1930, *Kruonis. MT II 136*

Nori, kad višta du kiaušu neštų.

LMD I 863 (179)

Nori mėsos — eik vilkui už berną.

1936, *Dusetos. LTR 778 (86)*

Nori mėsos — stok prie vilko.

1930, *Viekšnlai. LTR 69 (457)*

Nors ir už ožio, bile čipką užvožė.

1935, *Panevėžys. LTR 785 (40)*

Nors kūnas geidžia, bet griekai neleidžia.

1911. *VD*

Nors nežmoniškai, bet tik kitoniškai.

1925. *TiŽ III 389*

Nors žabala, bet adatą mato.

1928, *Dusetos. LTR 12 (156)*

Nudobk mešką, — kailį ir aš nulupsiu.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1139)*

Nuėjo boba rasalo ir pati prišalo.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2522)*

Nugriso kaip vakarykščiai barščiai.

1928, *Lukšiai. LMD I 261 (333)*

Nukėlė kaip šunį nuo girnų.

SD 1

Nuliūdo kaip nuo bulvienės bliūdo.

1911. VD

Numirė meška, mesk ir dūdas.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (61)*

Numirė — nukaršino, nunešė — nugarbino.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1006)*

Numynė žvirblis pelėdai koją.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2537)*

Nunešė kaip upė šapus.

1914. LTR 3017 (15)

Nunešė šuva ant uodegos.

1930, *Joniškis. LTR 30 (927)*

Nuo mėsos pilvas vėpsos, nuo varškės dantys barškės.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 624*

Nuo pasilko akis apvilko.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (32)

Nuo ubago terbas nor nukabinėti.

1877. LMD I 677 (400)

Nuo valgymo nebūsi bagotas, tik pilvotas.

1957, *Kupiškis*. LTR 2993 (485)

Nuo vilko bėgo — ant meškos užbėgo.

1926. *TiŽ IV 514*

Nuogas lietaus nebijo.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/105)

Nuogas plikas kaip tilvikas.

1926. *TiŽ IV 514*

Nuplaktas ir nenorėdamas vaiposi.

LMD I 240 (688)

Nusidžiaugė kaip mešką nudėjęs.

1928, *Alytus*. *TiŽ V 601*

Nusigando kaip šuo, kiškį pamatęs.

1925. *TiŽ III 378*

Nusimano kaip kiaulė apie pipirus.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (98)

Nusitepęs kaip bulves kepęs.

1935, *Žem. Kalvarija*. LTR 709 (71)

Nusiuntė žvirblį kanapių laistyti.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2535)

Nusivaręs — lyg po peklą nuvažinėtas.

Pasvalys. LTR 618 (4/450)

Nuslydo kaip ožka ant ledo.

Utena. LMD I 714 (216)

Nusmuko kaip lepšė nuo koto.

1928, Lukšiai. LMD I 261 (268)

Oželis vos užgimęs, o jau žilas.

LMD I 240 (694)

Ožio pienu girdė, gaidžio kiaušiniai vaisino.

1925. Tiž III 385

Ožys keikiamas tunka.

Subačius. LMD I 858 (40)

Pablūdo nuo barščių bliūdo.

1931, Joniškis. LTR 200 (54)

Padarysiu, kad nė lapė nelos.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/340)

Paėmė kaip fašistai Stalingradą.

1954. LTRn 481

Pagyry barščiai be druskos.

1928, Lukšiai. LMD 261 (230)

Pagyry puodas niekad netaukuotas.

1930, Joniškis. LTR 30 (1324)

Paikās kaip avies vaikas.

(Gruzdžiai. LMD I 676 (67))

Pakenkė kaip vagiui tamsi naktis.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 277

Pakėlė kaip šunį ant girnų.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2603)

Paklydusiam ir vilkas draugas.

1925. ST 41

Pakriko kaip vištos, vanagą pamačiusios.

1930. MT II 115

Palanga — svieto pabanga.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2645)

Paliks visi pelnai dūšiai nesmertelnai.

Pasvalys. LTR 618 (4/81)

Pamatysi kaip savo ausis.

1910, Linkuva. LMD I 1002 (47)

Pamažu su ugnim prie vandens.

Šiauliai. LMD I 215 (96)

Pametęs kelią, keikia takelį.

1916. VM 47

Panašus — kaip iš akies ištrauktas.

Pasvalys. LTR 618 (4/445)

Panosėj — lašas, pakaušy — šašas, viršugalvy —
utėlė.

Jurbarkas. LTR 618 (28/132)

Papratai kaip kiaulė į bulves.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/94)

Paprato kaip kiaulė žirniuosna.

1926. *TiŽ IV 515*

Papuolė kaip žabalai vištai grūdas.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2174)*

Parėjo kaip ežys į septintus metus.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/248)*

„Parpliukter doner veter“ daug baisnis už gyvatę.

1957. *LTU 459*

Pasakyta — padaryta.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1310)*

Pasenau, pražilau — Kernavės nežinau.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (4)*

Paseno, o proto neįgavo.

LMD I 240 (711)

Pasėjo ropę — išaugo krienas.

1928, *Šakiai. LMD 261 (168)*

Pasičėdyk burną košei valgyt.

1911. *VD*

Pasigailėjo kaip vanagas karvelio.

1930. *MT I 88*

Pasikavojo kaip kurapka sniege.

1927, *Betygala. LTR 554 (400)*

Pasikėlė kaip erelis, nusileido kaip žvirblelis.

1957, *Anykščiai. LTR 3017 (112)*

Pasileidęs kaip žabinė tvora.

1934, *Panevėžys*. LTR 771 (366)

Pasileido kaip ubago botagas.

1867. VPŽ 36

Pasipūtęs kaip kalakutas.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2649)

Pasipūtęs lyg pelėdos vaikas.

1912, *Laukeliškiai*. LTR 3017 (14)

Pasisekė kaip Hitleriui prie Maskvos.

1954. LTRn 481

Pasislėpęs vilko nasruos, lapės uodegą rodo.

1912. LTR 3017 (13)

Pasislėpė kaip knyvė nuo vanago.

1930. MT II 116

Pasislėpė kaip lapė po akėčiom.

1911, *Pilviškiai*. At 1911, Nr. 8

Pasistiepus ant tokių, žiūriu geresnių.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (8/26)

Pasišaipysi iš šaltų batvinių.

Utena. LMD I 714 (257)

Paslėpė kaip maiše adatą.

1925. TiŽ III 377

Pašoksi, kai duonos neteksi.

Marijampolė. LMD I 875 (51)

Pataikė kaip aklas duobėn.

1925. *TiŽ III 378*

Pataikė kaip nuogas dilgėlėsna.

1925. *TiŽ III 380*

Pati gryčią prirūkei, pati ir ašarok.

1957, *Kupiškis. LTR 2989 (1155)*

Patiko ir prie širdies prilipo.

1913, *Pušalotas. LTR 3017 (12)*

Patiko kaip avis vilkui.

1925. *TiŽ III 376*

Patiko kaip šuniui lazda.

1925. *TiŽ III 379*

Patiko kūmui prėskas.

1934, *Marijampolė. LTR 451 (380/16)*

Pats audžia, pats meta.

17—18 a. *LST 315*

Pats garą pylei, pats ir vanokis.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2689)*

Pats muša, pats rėkia.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/27)*

Pats pėsčias eina, o panaberiją ratuose veža.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2959)*

Pats savo pėdom netiki.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/333)*

Pavasariį ir šluotražis kruta.

Jurbarkas. LTR 618 (28/138)

Pavyko kaip vilkui lapė apgauti.

1928, Alytus. TiŽ V 598

Pavyzdys kaip dyselys.

1912. LTR 3017 (48)

Pavogė arklį — pridėk ir balną.

1930, Dusetos. LTR 70b (1374)

Pavogė arklį — pridėk ir kamanas.

1926. TiŽ IV 515

Pavok, pakavok — nereikės pirkti; sugaus, pakars —
nereikės mirti.

1931, Plungė. LTR 217 (103/30)

Pažadais penėtas kojas ištiesė.

1928, Alytus. TiŽ V 597

Pažink, šikšna, degutą!

LMD I 240 (724)

Pažino, kai į kūmas pavadino.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2728)

Pažino, kai kaulus aplamino.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2739)

Pažiūrėsim, kuomet dugną įdėsime.

1911, Pušalotas. VD

Pelnys du tuščiu, trečią nepilną.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/313)

Penki plaukai į pakaušį ir tie pasišiaušę.

1925. *ST* 22

Per barzdą varvėjo, dantys neregėjo.

1846. *DDŽ* 166

Per kvailą galvą ir kojoms nepakajus.

1956, *Raudonė. LTR* 3010 (29)

Per slenkstį neperžengęs, lauku džiaugias.

1934, *Tauragė. LTR* 465 (36/2686)

Pernai žąsį valgė — šiemct pilve girksi.

1912, *Vilkaviškis. LTR* 3017 (47)

Peršokai per šunį, peršok ir per uodegą.

1913, *Griškabūdis. LTR* 3017 (46)

Pešasi kaip kregždė su vanagu.

1930. *MT II* 115

Pešk: už pešimą brangiai moka.

1931, *Joniškis. LTR* 200 (329)

Pešk iš delno, kad jis tuščias!

1911, *Pilviškiai. LTR* 3017 (11)

Piauna kaip medžio piūklų.

1936, *Papilė. LTR* 1011 (132)

Piemuo be peilio — kaip šuo be uodegos.

Mosėdis. LMD 1 218 (28)

Pigi rokunda su Kunigunda.

Pasvalys. LTR 618 (4/106)

Piktas kaip kukutis baloje.

1930. *MT I 47*

Piktoji ožka vilkui kliūna.

1866. *MesK 71*

Pypkė rūksta — nieko netrūksta.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1219)*

Pirksi ar nepirksi — paderėti gali.

1926. *TiŽ IV 515*

Pirktų šuva mėsą — pinigų nebėsa.

1934, *Utena. LTR 469 (282/70)*

Pirma meiliai, paskui — peiliai.

1925. *ST 16*

Pirma nepūtei nė šilto, dabar ir šaltas prisiėjo pūsti.

1911, *Pušalotas. LMD I 1002 (317/19)*

Piršlys — ne kvailys: į skylę neįlįs.

1934, *Punskas. LMD III 74 (11)*

Piršlys — velnio brolis.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2795)*

Pirštą prisivėręs, duris sukapojo.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 609*

Pirštinės už juostos — pirštinių ieško.

1936, *Papilė. LTR 1011 (130)*

Pirtis su jauja vainojas, o abi tokios: viena — suodė,
kita — sutrė.

Vilkaviškis. LMD I 280 (8)

Plikas kaip tilvikas.

1935, *Valkininkai*. LMD III 191

Plikiui bepigu su gauruotu peštis.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/2816)

Platus kaip Platelių ežeras.

LMD I 240 (748)

Platus kelias į žirnius.

LMD I 240 (747)

Platūs kaip kuršio rankovė.

LMD I 240 (746)

Pliauškia kaip pasamdytas.

1910, *Prienai*. LMD I 683 (128)

Po pietų šaukštas.

1867. *VPŽ* 38

Posmert kviečiais atkirs.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/19)

Po svetimu stogu ne visada patogū.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2578)

Ponas, kuris iš bado neužmiega.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/357)

Ponu būti nėra kaip, o dirbti nesinorėtų.

1912, *Anykščiai*. LMD I 724 (257)

Ponų daug, o dirbti nėra kam.

Telšiai. LMD I 241 (128)

Poteriai — ne bulbienė, nesurugs.

1935, *Pandėlys. LTR 714 (105)*

Poteriavo poteriavo — nieko negavo, kai pradėjo giedot — pradėjo visi duot.

1928, *Pasvalys. LTR 552 (1139)*

Prakišau kaip ubagas poterius.

1957, *Kamajai. LTR 2989 (1201)*

Pranyko kaip jaunas mėnuo.

1936, *Panevėžys. LTR 785 (456)*

Prarijęs jautį, nerodyk nė jo uodegos.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2680)*

Prarijo lyg šuo muilą.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (189)*

Prie darbo — kaip gaidys, o prie valgio — kaip arklys.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2882)*

Prie košės visi vyrai.

Telšiai. LMD I 864 (1/19)

Prie tamsos daugiau drąsos.

1936, *Papilė. LTR 1011 (145)*

Prie tos mėsos reik tik drąsos, prie tos drąsos reiks ir spėkos.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Prieš stipresnį — balandėlis, prieš silpnesnį — vana-
gėlis.

1930, *MT II 116*

Prigudo kaip šuva prie sieto.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1312)

Prijunko kaip kiaulė į žirnius.

1847. DAA 43

Prikibo kaip degutas prie kulno.

1935, *Panevėžys*. LTR 785 (64)

Prikibo kaip smala prie drabužio.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (4/37)

Prikibo kaip utėlė prie marškinių.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (115)

Prikibo lyg kibės prie karvės uodegos.

Subačius. LMD I 585 (29)

Prikibo prie manęs kaip piktas pinigas.

1930. BPG 14

Prilipo kaip žirniai prie sienos.

1957, *Krokialaukis*. LTR 3017 (74)

Prilips ožys liepto galą.

Šiauliai. LMD I 215 (40)

Priprato kaip zuikis į kopūstus.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2869)

Prisidirbo giros kaip ragana deguto.

1957, *Kamajai*. LTR 2989

Prisikabino kaip smala prie čebato.

Jurbarkas. LTR 618 (28/122)

Prisikabino kaip velnias prie davatkos.

Jurbarkus. LTR 618 (28/254)

Prisitaikęs kaip kuprotas prie sienos.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (76)

Prisivalgiau kaip ant tėvo šermenuų.

Raseiniai. LMD I 219 (81)

Pritinka kaip penktas ratas prie vežėčių.

Pasvalys. LTR 618 (4/311)

Pritinka prie tanciaus ir prie rožančiaus.

1936, Papilė. LTR 1011 (144)

Prižadėsi --- patiešysi, neduosi — negriešysi.

1928, Kretinga. LTR 552 (975)

Pro subatą pėtnyčia matos.

1934, Panevėžys. LTR 771 (368)

Pro vieną ausį įeina, pro kitą išeina.

1925. ST 17

Protas išmintį vedžioja.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2685)

Prūso bėdos žmogų skarmalais aprėdė.

1957. LTU 459

Prūso rėkimas — kaip šuns lojimas.

1957. LTU 459

Puodas katilą vainoja — abu labu tokiu.

1925. ST 14

Puolė jį kaip vanagas, o pabėgo kaip zuikis.

1930. *MT II 116*

Pupose radęs, nevarytum.

1936, *Dusetos. LTR 778 (836)*

Purtosi kaip višta po krūmu.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Rado kiaulė žirnius — ir paršelius susikvietė.

1931, *Dusetos. LTR 70b (2810)*

Ragu dangų režia, barzda žemę šluoja.

Šiauliai. LMD I 215 (230)

Raitos kaip tošis, į ugnį įmesta.

1910. *A 1910, Nr. 3*

Raitosi kaip gyvatė, skruzdėlynan patekus.

1925. *TiŽ III 388*

Rambų arklį tik vilko dantis pataiso.

1925. *TiŽ III 388*

Rangosi kaip gyvatė.

1931, *Pušalotas. MT III 178*

Ranka dreba kaip vištą vogus.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1385)*

Rankioja kaip busilas varles.

1930. *MT I 70*

Rankos netekęs, pirštinės verkia.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 619*

Rasi ant liežuvio galo.

SD 15

Rauk, tik nenutrauk.

1930, Joniškis. LTR 30 (1386)

Raukos kaip dantį geliamas.

1925. ST 26

Reikalinga kaip šuniui lazda.

1925. TiŽ III 376

Reikalingas kaip tilte skylė.

Vilkaviškis. LMD I 257 (442)

Reikia drąsos su ubagais muštis.

LMD I 240 (786)

Rėkia kaip kėkštas vanago naguose.

1930. MT II 116

Rėkia kaip ožys, į turgų vedamas.

Žarėnal. LMD I 701 (331)

Rėkia kaip ožys užlaužta uodega.

1934, Marijampolė. LTR 451 (369/7)

Rėkia kaip veršis, tris dienas putros neduotas.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (49)

Riečia nosį kaip kukutis.

1930. MT I 48

Rinkos rinkos ir išsirinko iš viso mėsos bliūdo veršio uodegą.

1936, Papilė. LTR 1011 (312)

Ryme buvęs, popiežiaus nematė.

*Apie 1900, Suvalkų gub. LMD I 700
(1/42)*

Rodo dantis kaip vilkas.

1930, Panevėžys. MT II 131

Ropės graužti lengviau, kaip sodinti.

1931, Dusetos. LTR 70b (2283)

Ropės graužti nesunku.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2960)

Ruošiasi it gervė į dausas.

1925. ST 19

Rūkytų ir kiaulė pypkę, bet apatinė lūpa trumpesnė.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Sakė pasakė: nei vežt, nei nešt.

1931. Dusetos. LTR 70b (2525)

Saldu gardu kaip du medu.

1935, Pandėlys. LTR 714 (155)

Saldus liežuvėlis kaip meletos.

LMD I 863 (519)

Sau į nosį negali pabučiuoti.

1924. GLLA 43

Saugo kaip busilas vaikus.

1930. MT I 70

Saugodamos dūmų, įkrito į ugnį.

LMD I 240 (804)

Saulė teka — bimbaldas lekia.

1929, *Viekšniai*. LTR 69 (327)

Sausam kubile nesušlapsi.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (99)

Savi barščiai, savas bliūdas, — kiek tik noriu, tiek užsūdu.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (55)

Savo daržan gali ir per tvorą kopti.

1925. *TIŽ III* 377

Savo taupo — kito laupo.

1936, *Papilė*. LTR 1011 (288)

Sena skylė, o lopas naujas.

LMD I 240 (815)

Seno žvirblio pelais nesugausi.

1926. *TIŽ IV* 516

Serga guli — ligos neturi, veidai raudoni — valgyt nenori.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/86)

Serga: gumbas votį jodo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3033)

Serga tinginio liga.

1936, *Panevėžys*. LTR 785 (253)

Serga vaitoja, nuo burnos kąsnis neatstoja.

1935, *Pandėlys*. LTR 714 (10)

Serga vilko liga.

1926. *TIŽ IV* 516

Sèdi kaip boba ropèse.

1936, *Šeduva. LTR* 852 (13)

Sèdi kaip pelèda čiukure.

LMD I 863 (257)

Sèdi lyg viešnios mergaitè.

Pasvalys. LTR 618 (4/241)

Sèjo pūrą — kulia saują.

1934, *Panevėžys. LTR* 772 (404)

Sèlina kaip prūsas prie lašinių.

1957. *LTU* 459

Siūlosi kaip vilkas į kūmus.

Jurbarkas. LTR 618 (28/552)

Sykį kopūstais nasrus išdeges, ir pro daržą cidamas pučia.

Suvalkai. LMD I 187 (243)

Skanu kaip du medu su degutu.

Mosėdis. LMD I 218 (46)

Skaudus kaip ubago botagas.

1925—1927, *Betygala. LTR* 554 (92)

Skrido kaip sakalas, tūpè kaip vabalas.

1940. *GK* 1940, Nr. 3—4, 277

Skubinas namo lyg kiaušinį pakepęs.

Jurbarkas. LTR 618 (28/208)

Skubu kaip ugnies pasiėmęs.

1926. *TiŽ IV 516*

Slogos neblogos, duos dievs ir kitas.

1912, *Eržvilkas. LTR 3017 (10)*

Smagu, gerai — tik neilgai.

1911, *Pilviškiai. At 1911, Nr. 8*

Smagu kaip po velykų barščių.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (43)*

Smala pažįsta degutą.

LMD I 240 (838)

Smilga neperdegė — ir vėl kitaip kalba.

1932, *Vilkaviškis. LTR 436 (158/336)*

Smilksta kaip žalias nedegęs.

1910, *Prienai. LMD I 683 (186)*

Smirda kaip šeškas.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 615*

Smirdi vėju kaip šuo prieš lietų.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (121)*

Snausk nesnausk — miegot reiks.

Utena. LMD I 714 (271)

Spartus kaip atbulas jautis.

1934, *Marijampolė. LTR 914 (14/56)*

Srėbk sriubą: žuvis ant dugno rasi.

LMD I 240 (847)

Staugia lyg šuo prieš mėnulį.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

Stena stena — nepasako, kur gyvena.

Panevėžys. LTR 613 (155)

Stovi kaip ant vištos kojos.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/2983)

Stovi kaip baslį prarijęs.

1934, Marijampolė. LTR 436 (369/16)

Stovi kaip busilas ant vienos kojos.

1930. MT I 70

Stovi kaip melžiamas.

1930, Pandėlys. LTR 52 (52)

Stovi kaip Pilypas kanapėse.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (74)

Stovi kaip pupų Jėzus.

1926. TiŽ IV 516

Straksi lyg blusa po antį.

1911, Pilviškiai. LTR 3017 (43)

Su „*áciū*“ neatliksi, su pyragu neužkiši.

LMD I 240 (853)

Su durnu susidėk — pupų rėtį pasidėk: pakol ės, patol tylės.

1910, Prienai. LMD I 683 (28)

Su gandrais išsikelsi — su varnomis nukrisi.

Mosėdis. LMD I 218 (53)

u Judošium vienu metų.

1927, *Betygala. LTR 554 (329)*

u juo nei radęs, nei pametęs.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/2119)*

u kiauru maišu vėją gaudo.

Marijampolė. LMD I 875 (30)

u mano šniūru mane patį riša.

1920, *Seda. TiŽ I 315*

u tavim prasidėk — pupų rėtį pasidėk.

1930. *MVD 54*

udavė kaip kiškis kumelei.

1925. *TiŽ III 375*

udorojo kaip šiltą vilną.

1935, *Pandėlys. LTR 714 (252)*

udžiūvęs kaip gembė.

1920, *Seda. TiŽ I 315*

uės jis mane be duonos ir druskos.

1910, *Prienai. LMD I 683 (133)*

ugis, kol ženysis.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1583)*

uglebo kaip pasenus lėpšė.

1911, *Pilviškiai. LTR 3017 (9)*

ugraudino kaip katiną lakštingalos daina.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 627*

Suiro kaip ubago ratai.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3093)*

Sukas kaip nuogas dilgynėj.

Utena. LMD I 714 (279)

Sukas kaip šapas po eketę.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 617*

Sukasi kaip bitė apie žiedą.

1912. *LTR 3017 (83)*

Suko, kol padarė štuką.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1699)*

Suko suko kaip varna prie vištuko.

1928, *Lukšiai. LMD I 261 (361)*

Sula — saldi, gira — gardi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3097)*

Sulauksi kaip iš bergždžios karvės veršį.

1928, *Lukšiai. LMD I 261 (370)*

Sunku kaip pelci aruode.

1925. *TiŽ III 378*

Sunku nešti, gaila pamesti.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3149)*

Supyko dėl baravyko, nuliūdo dėl barščių bliūdo.

1912, *Eržvilkas. LTR 3017 (42)*

Supyko dėl baravyko, nuliūdo dėl barščių bliūdo,
nupampo nuo duonos kampo, nusileido nuo ka-
čiutės veido.

Jurbarkas. LTR 618 (28/89)

Supyko dėl baravyko, suraukė kaktą dėl menko daikto.

1912. *LTR* 3017 (41)

Susibarė dėl vištos žarnų.

1931, *Kupiškis. LTR* 213 (78/144)

Susidraugavo kaip avinas su vilku.

1928, *Alytus. TiŽ* V 598

Susidraugavo kaip katė su pele.

1928, *Alytus. TiŽ* V 597

Susikalbėjo kaip šuo su žąsinu.

1925. *TiŽ* III 375

Susikalbėjo kaip žąsis su kiaule.

1928, *Alytus. TiŽ* V 597

Susimatom — nesusikalbam.

1957, *Vilkija. LTR* 3017 (97)

Susipiovė kaip šunys dėl kaulo.

1928, *Alytus. TiŽ* V 597

Susipranta katė, pieną paliejusi.

Žarėnai. LMD I 701 (138)

Susiprato ant svetimų ratų.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (1607)

Susiraukęs kaip devynios pėtėnyčios.

1930, *Joniškis. LTR* 30 (1605)

Susiraukęs kaip naginė.

1934, *Utena. LTR* 469 (282/99)

Susiraukęs kaip suodžius braukęs.

1910, *Linkuva*. LMD I 1002 (180/44)

Susiraukė kaip sereda ant pėtnyčios.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (114)

Susirietė kaip šuva ant girnų.

1914, *Zarasai*. LTR 3017 (40)

Susisėsime gentiškai, susipešime šuniškai.

Žarėnai. LMD I 701 (13)

Susitarė kaip višta su vanagu.

1925. *TiŽ III* 375

Susitraukęs kaip kalakutukas nuo rasos.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (125)

Susivalkios kaip kumelės galva patvoriais.

1914. LTR 3017 (8)

Susmirdo kaip blakė sutrinta.

1936, *Šeduva*. LTR 852 (13/231)

Suspaustas kaip silkė bačkoj.

1912, *Laukeliškiai*. LTR 3017 (7)

Sušilau kaip vagis ant kermošiaus.

1957, *Kamajai*. LTR 2989 (1193)

Sušilo kaip varlę gainiojęs.

1910, *Pilviškiai*. LTR 3017 (82)

Sutinka, kad vanduo per jūdviejų tarpą neperbėgtų.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/258)

Sutinka kaip akmuo su kirviu.

1867. VPŽ 43

Sutinka kaip šuo su kate.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3164)

Sutinka kaip ugnis su vandeniu.

1867. VPŽ 43

Sveika, burna, nebūk durna: mokėk loti --- būsi soti.

1910, Linkuva. LMD I 1002 (180/19)

Sveikas kaip ridikas išpurpęs.

Raseiniai. LMD I 219 (21)

Svetima duona pilve kruta.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3184)

Svetimo geru — po savo keru.

1930, Joniškis. LTR 30 (1691)

Šaipos lyg šuo, žiūrėdamas į verdantį puodą.

1930. MVD 54

Šaiposi kaip katė, į miltus pridarius.

1934, Marijampolė. LTR 451 (368/8)

Šaltas miegas, kad alus katile rūgsta.

1928, Pasvalys. TiŽ V 610

Šaltos rankos — kiba pinigus skaitei?

1931, Vilkaviškis. LTR 325 (266/94)

Šaukšte prigirdytų, kad galva tilptų.

1925. TiŽ III 381

Še tau, boba, ir devintinės!

1910, *Linkuva*. LMD I 1002 (180/11)

Se tau, šunie, devintinės!

1867. VPŽ 44

Šiandien ves — rytoj mes.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3213)

Šiaušias kaip katė glostoma.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (7/1)

Šimtus skaito — penkių neišmano.

1931, *Joniškis*. LTR 200 (601)

Šios avižos ne dėl to žąsino.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 621

Širdis — ne avelė: šieno nepaduosi.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (6)

Šypsosi kaip pratašymas.

1910, *Prienai*. LMD I 683 (227)

Šlapio nenorėjo, sauso nepagavo.

1935, *Panevėžys*. LTR 785 (50)

Šnekėk greitai — diena trumpa.

17—18 a. LST 153

Šnypščia kaip gyvatė po laužu.

1931, *Panevėžys*. MT III 178

Šoka lyg varlė prieš dalgį.

1896, *Valkininkai*. LMD I 677a (169)

Šokinėja kaip velnias po bajoro kelnes.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (4)

Šoko kaip meška ant dūmo.

Vilkaviškis. LMD I 280 (199)

Šovė į kulnis, o kliuvo į nosį.

LMD I 240 (846)

Šovė kiškį — nušovė šunį.

1925. *Tiž III* 386

Šunies liežuvis nepirktas, kojos nesamdytos.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (422)

Šuniui berno nereikia.

1957, *Vilkija*. LTR 3017 (105)

Šuns balsas dangun neina.

1940. *GK 1940, Nr. 3—4*, 274

Šuns balsą vėjai blaško.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2659)

Šuns giesmės ima (žiovulys).

1896, *Valkininkai*. LMD I 677a (128)

Šuo ir kariamą papranta.

1925. *ST* 15

Šuo ir mėnesį loja.

1936, *Papilė*. LTR 1011 (181)

Šuo loja, vėjas nešioja.

1930. *BPG* 7

Šuo šunį, šuo šunį, šunies uodega vikst.

Žem. Kalvarija. LMD I 860 (182)

Šuva ant uodegos nunešė.

1930, Joniškis. LTR 30 (1394)

Šuva ir neprašytas į skerstuves ateina.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3275)

Šūkaloja kaip skerdžius miške.

1925. TlŽ III 378

Švelnumas — nors į ausį kišk.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/297)

Švelnus — nors už ančio dėk.

1911, Pušalotas. LMD I 1002 (315/2)

Šventas kaip švento Jurgio drigantas.

Vilkaviškis. LMD I 257 (448)

Šventas, tik necūdaunas.

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (191)

Šventi rykai, nešventi daiktai.

17—18 a. LST 155

Tadu, kai kiaulė važiuos ledu.

1936, Dusetos. LTR 778 (543)

Tai daug — kaip iš ožio taukų.

1930, Dusetos. LTR 70b (1398)

Tai kad baltos ausys — nors ropes sėk ir akėk.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/246)

Tai kirvis, kad gali boba Varšuvon nujot.

1937, Seirijai. LTR 1049 (250/62)

Tai matai, kokie pamatai!

1936, Marijampolė. LTR 886 (94)

Tai ne boba, bet kaištis nuo peklos.

1934, Punksas. LMD I 74 (26)

Tai tinki — kaip jautis į karietą.

1936, Marijampolė. LTR 914 (15/45)

Tai vėtymas, tai grėbstymas, kad duonoje vyžą rado!

1905, Pilviškiai. LMD I 580 (115)

Taikstosi lyg varna į dausas lėkt.

1896, Valkininkai. LMD I 677a (110)

Taisos kaip senas jauną vesti.

1854. SD 20

Taisosi it meška riešutauti.

1847. DAA 47—48

Talka — pilvo alga.

1894, Suvalkų gub. ŽS III—IV 495

Tam galva yr uždėta, kad subinė lapų nepribirtų.

1920, Seda. TiŽ I 315

Tam ir lydeka prūde, kad karosas nesnaustų.

1911. VD

Tam ir vanagas, kad vištos nesnaustų.

1925. TiŽ III 379

Tam pasninkas, kas su kojom žemes nesiekia.

1911, *Lukšiai*. VD

Tankumėlis — nė uodas snukio neįkiš.

1911, *Pušalotas*. VD

Tas nemes, kits neves.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/218)

Tas pats ant suolo, tas pats po suolo.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/186)

Tave klausiu apie žąsis, o tu atsakai apie arklius.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3321)

Tavo darbas — kaip girto malda.

1867. VPŽ 46

Tavo geru tau užmoka.

1877. LMD I 677 (413)

Tavo liga — kaip mano sveikata.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2719)

Tavo liežuvis šuniui žadėtas, bet tau įdėtas.

1931, *Plungė*. LTR 200 (103/84)

Tavo tai ir yla skuta, o mano nė britva neima.

1936, *Marijampolė*. LTR 914 (14/58)

Tavo žadinys — kaip kelyje radinys.

1926. TIZ IV 516

Tegul baras, kad jų dvaras — mano palivarkas.

1936, *Dusetos*. LTR 778 (438)

- Tegul jau ant tavo pilvo bus turgus.
1956, Zarasai. LTR 2982 (43)
- Tektinai — netrūktinai.
Žarėnai. LMD I 701 (291)
- Tėvelis — dūdininkas, sūnelis — būgnininkas.
1934, Tauragė. LTR 465 (36/3326)
- Tiek čia tavęs gaila, kaip pernykščio sniego.
1935, Rokiškis. LTR 713 (36)
- Tiek didis, tiek mažas: duok man didįjį.
1934, Tauragė. LTR 465 (36)
- Tiek ėjus, tiek nėjus.
1930, Joniškis. LTR 30 (1768)
- Tiek naudos, kiek iš ožio pieno.
1940. GK 1940, Nr. 3—4, 277
- Tiek paritus, tiek pastačius.
1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/138)
- Tiek teisybės, kiek rétyje vandens.
1936, Marijampolė. LTR 914 (14/78)
- Tiek tos mantos, kiek iš epušės lentos.
LMD I 240 (918)
- Tiek tu pažįsti, kiek kiaulė debesį.
1925. TiŽ III 380
- Ties jo galva vorai tinklus mezga.
Žarėnai. LMD I 701 (156)

Tiesi vaga kaip virvė kišenėj.

1940, *Mediškiemiai*. TD VII 153

Tiesus kaip alkūnė.

1937, *Alytus*. LTR 1049 (250/188)

Tiesus kaip alkūnė, gudrus kaip avinas.

1925. *TiŽ III* 377

Tiesus kaip šniūras kišenėje.

1956, *Raudonė*. LTR 3010 (35)

Tiesus kelias pro pupas.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3305)

Tiko kaip Barbė prie Miko.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (158/14)

Tiko kaip šuniui botagas.

1913, *Gruzdžiai*. LMD I 678 (7/28)

Tinginiui visuomet šventė.

1930. *MVD* 51

— Tinginy, te kiaušinį!

— Ar nuluptas?

— Ne.

— Tai mesk per tvorą!

1957, *Krokialaukis*. LTR 3017 (125)

Tinginys ir kelią koja rodo.

1930. *BPG* 17

Tinginys ir nosį krapštydamas pirštą nusilaužia.

1934, *Utena*. LTR 469 (282)

nginys talką telkia, o smaguris talkon eina.

1931. K 148

nka kaip karvei balnas.

1925. ST 62

nka kaip katinui akiniai.

1925. ST 41

nka kaip kiaulei balnas.

1925. TiŽ III 385

nka kaip kiaulei kepurė.

1928, Duokiškis. LTR 12 (308)

nka kaip šuniui balnas.

1911. A 1911, Nr. 1 (8)

nka kaip šuniui penkta koja.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/265)

li kaip avelė kerpama.

1936, Šeduva. LTR 852 (13/52)

li kaip šuo, žarną prarijęs.

1932, Vilkaviškis. LTR 436 (158/237)

li kaip žiurkė po šluota.

Gruzdžiai. LMD I 676 (90)

okia drūta, kad baronką suvalgysi, kol aplink ap-
eisi.

1934, Panevėžys. LTR 771 (439)

Tokia gudri, kad žvirblį per karvelį palaikė.

1930. *MT* 1 87

Tokios vestuvės, kaip gaidžio skerstuvės.

1936, *Šeduva*. *LTR* 852 (13/267)

Toks su tokiu — žodis po žodžio.

1936, *Papilė*. *LTR* 1011 (230)

Toks tokį pažino ir ant alaus pavadino.

1867. *VPŽ* 47

Tol klausiau tėvų, kol žąsino bijojau.

1934, *Tauragė*. *LTR* 465 (36/3351)

Toli nuo virbo šakalys.

LMD 1 240 (930)

Tos avižos ne dėl to žąsino.

1867. *VPŽ* 47

Trata kaip eglėšakių tvora.

1934, *Utena*. *LTR* 469 (282/100)

Traukias atbulas kaip kart vedamas.

1934, *Tauragė*. *LTR* 465 (36/3398)

Trepsi kaip ožys ant ledo.

1925—1927, *Betygala*. *LTR* 554 (137)

Trepsi kaip uodegon įkirpta.

1936, *Dusetos*. *LTR* 778 (749)

Tu esi geras velniams žiemą šert.

1940, *Kislnai. TD VII 148*

Tu man šulinio neuždegsi.

1910, *Prienai. LMD I 683 (216)*

Tu su juo kiaulių neganei.

1936, *Marijampolė. LTR 886 (99)*

Tu žinai, kas nuo nosies ant lūpos.

Vilkaviškis. LMD I 280 (260)

Tuomet pamatysi, kai gaidys kiaušinį sudės.

1925. *TiŽ III 387*

Turi arklį — turėk ir vežimą.

1924. *GLLA 43*

Turi valią ant savo spalių.

Pasvalys. LTR 618 (4/308)

Tuščia jo — bus gerai ir be jo.

1935, *Punskas. LMD III 74 (22)*

Tų juokelių iki kėlių.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/110)*

Ubagų žemės nėra.

1913, *Pušalotas. LTR 3017 (3)*

Uja jį žmonės kaip kregždės vanagą.

1930. *MT II 115*

Upę perbridęs, šaukšte prigėrė.

1934, *Panevėžys. LTR 771 (459)*

Urzgia kaip šuo su kaulu.

1928, Alytus. *TiŽ V 597*

Už kapeiką duotų akį išlupt.

Suvalkai. LMD I 187 (337)

Už ką pirkau, už tą parduodu.

1926. *TiŽ IV 516*

Už licžuvį — per liežuvį.

1912. *LTR 3017 (39)*

Už piktumą nemokama (dėl to gali atsileisti).

1899. *MtG 332*

Už tavo sveikatą — į savo žyvatą.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2742)*

Už teisybę nakvynės negausi.

1928, *Kretinga. LTR 552 (968)*

Uždainavo silkės balsu.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1854)*

Uždaryk velniui duris, tai išlėks per aukštinį.

1928, *Pasvalys. TiŽ V 624*

Užgiedojo kaip gaidys ant mėšlyno.

1925. *TiŽ III 379*

Užgiedojo kaip gaidys prieš oro atmainą.

1957, *Utena. LTR 2996 (80)*

Užgriežė kaip ožkai per kiškas.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3443)*

Užkabink tu mane, — pamatysi, kame blezdingos
žiemavoja.

1928, *Kretinga*. LTR 552 (983)

Užkišk aukštinį — jisai per plyšį išlįs.

1926. *Tiž IV* 516

Užkliuvęs kelmą kerta.

Žarėnai. LMD I 701 (247)

Užkurys — ne namų kūrys, ale ir dūdorius — ne
gaspadorius.

1952, *Obeliai*. LTR 3017 (120)

Užmokės mirus angliais.

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (38)

Užpečky gimęs, maiše krikštytas.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/48)

Užsigeidė kaip bobutė Rymo ridiko.

Mosėdis. LMD I 218 (71)

Užsigeidė kaip ožka pipirų.

Žarėnai. LMD I 701 (277)

Užteko katei vėdaro.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (350)

Užteks visam kaimui ir kerdžiui.

Marijampolė. LMD I 875 (144)

Ūsuos biasas kratinį krato.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1871)

Ūžia kaip bitės avily.

1927, Betygala. LTR 554 (393)

Vadink mane kad ir pečium, bet duonos tau nekepsiu.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3512)

Vadink mane nors puodu, tik ant ugnies nestatyk.

1925. TiŽ III 385

Vagie, kepurė dega!

1930, Vlekšniai. LTR 69 (367/6)

Vagis moko raktus slėpti.

1934, Tauragė. LTR 465 (36/3490)

Vaiposi kaip Mikė prieš žaibus.

1934, Utena. LTR 469 (282)

Valgių besą — svečių nesą.

17—18 a. LST 165

Vanagas sodžium lekiotų, jei kregždžių nebijotų.

1930. MT II 115

Vandenyje tupi — vandens prašo.

Grūzdžiai. LMD I 676 (33)

Vardas — kirvelis, pavardė — nusmuko.

Pasvalys. LTR 618 (4/108)

Vargsta kaip muselė po išrūgas.

Raseiniai. LMD I 219 (28)

Vargsta kaip žiurkė kluone.

1925. *TiŽ III 378*

Varlė nori lygintis su jaučiu.

LMD I 863 (214)

Varna nuo mieto — kita į vietą.

1936, *Papilė. LTR 1011 (249)*

Vartosi kaip inkstas taukuose.

Jurbarkas. LTR 618 (28/431)

Vasarą griežei — žiemą gali pašokti.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3563)*

Vasarą ir varlė skalbėja.

Jurbarkas. LTR 618 (28/74)

Važiuoja kaip davatkos į Šidlavą.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1909)*

Važiuoja kaip su puodais.

1928, *Rokiškis. LTR 12 (283)*

Važiuoja kaip šuo ant girnų.

1911, *Pilviškiai. At 1911, Nr. 8*

Velnius, ne gegutė.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1883)*

Velnius, ne gegužė, kad žiemą kukuoja.

1931, *Kupiškis. LTR 213 (78/300)*

Velnius, ne gegutė: per dieną kukavo, vakare viščiuką pagavo.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1885)

Velnius neims, dievui nereikia.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (174)

Velnius savo, popas savo.

LMD I 863 (452)

Velnio bitės — velnio medus.

1940. GK 1940, Nr. 3—4, 280

Velnio neštas ir pamestas.

1932, *Vilkaviškis*. LTR 436 (156/147)

Velnio nurytas ir išspiautas.

1905, *Pilviškiai*. LMD I 580 (139)

Velnio vestuvės — velnio ir laidotuvės.

1935, *Rokiškis*. LTR 413 (169)

Vengia kaip vagis blogų kalbų.

1925. *TiŽ III* 385

Verčiasi į vilką ir į lapę.

LMD I 240 (976)

Verkia kaip žąsis aruode.

1925. *TiŽ III* 378

Verpt — nė trukt, aust — nė stukt, o tekėt — kaip akėt.

Jurbarkas. LTR 618 (28/554)

Verskis vilku, verskis meška — vis tiek žvėris.

1931, *Dusetos*. LTR 70b (2308)

Veršiu išėjo — jaučiu sugrižo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3544)

Vėjus su sietu gaudo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3548)

Viena uodega neatbūsi dviejų kermošių.

1930, *Pandėlys*. LTR 52 (37)

Vienam skauda, o kitas rauda.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2808)

Vienas — apie akėčias, o kitas — apie vežėčias.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (134)

Vienas bijo vilko, kitas — meškos.

1930, *Kupreliškis*. MT II 130

Vienas galas dega, antras rūksta.

1920, *Seda*. *TiŽ* I 313

Vienas galas rūksta, kitas dūksta.

1935, *Rokiškis*. LTR 713 (173)

Vienas kala, kitas zalatija.

Jurbarkas. LTR 618 (28/80)

Vienas kalba apie ratus, kitas — apie batus.

1925. *TiŽ* III 385

Vienas laiko, kitas vaiko.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2814)

Vienas laiko už ragų, o antras melžia.

LMD I 240 (982)

Vienas sako — šuo baltas, kitas sako — kaip drobulė.

1936, Marijampolė. LTR 914 (14/4)

Vienas šerną užmušė, o kitas mėsą valgo.

1928, Pasvalys. TiŽ V 609

Vienas tašo, kitas skiedras renka.

1957, Kamajai. LTR 2989

Vienas tepė, kitas važiavo.

1912. LTR 3017 (37)

Vienas tyli, kitas klauso.

1931, Kupiškis. LTR 213 (78/308)

Vienas velnias ariamas, kitas akėjamas.

Vilkaviškis. LMD I 280 (251)

Vienas velnias jojamas, kitas važiuojamas.

1932, Alvitas. LTR 436 (158)

Vieną avį kerpa, o kita dreba.

17—18 a. LST 381

Vieno šulo trūksta.

1930, Joniškis. LTR 30 (1899)

Vieno -- ticsa, o kito — nemelas.

1908, Marijampolė. LMD I 881 (120)

Viens jojamas, o kits žabojamas.

1910, *Prienai. LMD I 683 (233)*

Viens kaip kamiens.

1911, *Vilkaviškis. VD*

Viens vilks — nepavilks, penki šeši — nesutilps.

1920, *Seda. TiŽ I 314*

Vienu dančiu, ir tuo pačiu klibančiu.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/250)*

Vicnur šilks, kitur vilks.

1913, *Gruzdžiai. LMD I 678 (8/22)*

Vilkas negiedojęs negali iškęsti.

1930, *Naujamiestis. MT II 134*

Vilkas vilkęs pames, ale kai voverė nutvers, tai į medį įtrauks.

1931, *Vilkaviškis. LTR 325 (266/167)*

Vilką mini — vilkas čia.

1930, *Ramygala. MT II 129*

Vilką minim — vilkas keliu bėga.

1916. *VM 50*

Vilką vijus, nors uodega atiteko.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3651)*

Vilko ieškom — vilkas už tvoros tupi.

1934, *Tauragė. LTR 465 (36/3616)*

Vilko nage buvęs.

LMD I 705 (1264)

Vilko neštas ir pamestas.

1867. VPŽ 50

Vilkui aviną tinka ir papiauti, avinui, jį piaunant,
netinka nė bliauti.

1936. V 68

Vilnos ant avies, o jau milą audžia.

1930, Joniškis. LTR 30 (1970)

Visa ko turiu: ko paklausi, to negausi.

1913, Gruzdžiai. LMD I 678 (4/1)

Visi barščiai vienu vardu, tik ne visi gardu.

1956, Raudonė. LTR 3010 (15)

Visi geri, kai miega.

1957, Anykščiai. LTR 3017 (108)

Visi į vieną dūdą pučia.

1932, Griškabūdis. LTR 436 (158/36)

Visi po du, po du, o aš kadu?

1911, Troškūnai. VD

Visi po porą, tik aš vienas pagal tvorą.

1913, Pušalotas. LTR 3017 (36)

Visi ponai, o kas kiaules ganys?

1928. Šakiai. LMD I 261 (200)

Visi velniai, visi muzikantai.

1957, *Vilkija*. LTR 3017 (73)

Viskas gerai, tik vainikas kreivai.

1931, *Vilkaviškis*. LTR 325 (266/45)

Viso buvo — paukščio pieno nebuvo.

1867. VPŽ 50

Viso labo ligi grabo.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3646)

Viso matė: ir šilto ir šalto, ir juodo ir balto.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (1959)

Višta — ne paukštis.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2765)

Višta nemušta — ponas atvažiavo!

1913, *Pušalotas*. LTR 3017 (65)

Vištai rūpi kagėt ir kiaušinius dėt.

1930, *Joniškis*. LTR 30 (2782)

Vyrelis kaip bitinėlis, į mergeles — kaip katinėlis.

1934, *Tauragė*. LTR 465 (36/3624)

Voliojasi kaip katė, musmirėmis apsiėdusi.

1925—1927, *Betygala*. LTR 554 (42)

Yoverė ant šakos, o jau iešmą droži.

17—18 a. LST 383

Voverė ant šakos, o jau kailį dera.

1928, *Pasvalys*. TiŽ V 608

Zuikis ir savęs bijo.

1930, *Joniškis. LTR 30 (2830)*

Žad žadinys kaip kely radinys.

1925. *ST 51*

Žadėjo stuomenį nuo nosies lig lūpos.

LMD I 240 (1004)

Žadinys kaip sapnų radinys.

1905, *Pilviškiai. LMD I 580 (54)*

Žaidžia kaip katė su pele.

1925. *TiŽ III 377*

Žali barščiai — ne patrova, sena boba — ne zabova.

1925—1927, *Betygala. LTR 554 (54)*

Žarijos besisaugodamas, liepsnon įkrito.

1930. *MVD 53*

Žemaitis kukutis — barščių lakutis.

1930, *Joniškis. LTR 30 (1979)*

Žertas galvos nepramuš.

1936, *Šeduva. LTR 852 (13/124)*

Žiba kaip vilko akys.

1930, *Panevėžys. MT II 130*

Žilas kaip ožys.

Jurbarkas. LTR 618 (28)

Žino kaip penkis pirštus.

Pasvalys. LTR 618 (4/446)

Žioplų visad žvaigždes skaito.

1928, *Šakiai. LMD I 261 (151)*

Žiopso lyg kumelė prieš saulėtekį.

1911. *A 1911, Nr. 1 (8)*

Žiovauja kaip vilkas avietyne.

Mosėdis. LMD I 218 (73)

Žiūri kaip driežas į gegužę.

1911. *LMD I 869 (25)*

Žiūri kaip katinas į lašinius.

1928, *Alytus. TiŽ V 597*

Žiūri kaip ožys į vandenį.

1936, *Eržvilkas. LTR 945 (22)*

Žiūri kaip šarka į baravyką.

1925. *TiŽ III 385*

Žiūri kaip velnias į gegutę.

1925. *TiŽ III 385*

Žiūri kaip velnias pro tvorą.

1930. *BPG 12*

Žiūri kaip vėžlys į kiaušinius.

1931, *Krekenava. MT III 179*

Žiūri lyg velnias į varlę.

Pasvalys. LTR 618 (4/197)

Žmogaus — sprindis, panaberijos — sieksnis.

1935, *Pandėlys. LTR 714 (226)*

Žmogus šaudo — dievas kulkas gaudo.

1934, Utena. LTR 469 (282/50)

Žmogus šaudo — dievas kulipkas nešioja.

1925. TiŽ III 378

Žmogus šaudo — velnias kulkas gaudo.

1925. ST 24

Žodžiu ažuolus varto, darbu ir skiedros nepakelia

1925. TiŽ III 385

Žvalgais kaip šuo prieš guldamas.

1925—1927, Betygala. LTR 554 (11)

TURINYS

Pratarmė	5
Lietuvių liaudies patarlės ir priežodžiai. <i>K. Grigas, Amb.</i>	
<i>Jonynas</i>	7
I. Darbas, darbo patyrimas ir reikšmė	27
II. Liaudies buitis	57
III. Klasės, jų charakteristika. Socialiniai santykiai	69
IV. Žmogus. Dvasinės ir fizinės žmogaus savybės	87
V. Pasaulėžiūra ir moralė. Žmonių tarpusavio santykiai	105
VI. Liaudies patriotizmas, gimtojo krašto meilė	141
VII. Šeima, šeimos narių santykiai, auklėjimas	146
VIII. Įvairi gyvenimo išmintis. Praktiniai patarimai	161
IX. Mokslas bei kultūra	245
X. Gamtos ir visuomenės gyvenimo dėsningumai.	249
XI. Istorijos ir senovinės pasaulėžiūros atgarsiai	281
XII. Turtas — neturtas. Pinigų galia	291
XIII. Liaudies sąmojis, jumoras, satyra	303
Šaltiniai	445
Žodynėlis	448
Pagalbinė rodyklė	455